

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Holstiin raportti no 1.

Bern.

12/2-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No.19 B.

RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

tammikuun 12 p:nä 1931.

L. K. O. ...		
2/280/ae ... 31		
12/2.31	2	LN
RYHMÄ	LUKIO	ASIA
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ministeri Helsingin raportti No. 1

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 1, joka sisältää:

Sveitsiläis-italialaiset suhteet

siv. 1 - 9

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

H. J. Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

5

2 250 ke. 30		
18/2.30	3	17
FINNIA	CLASSIC	ITALIA
5	C31	

Ministeri Holstin raportti No. 1
tammikuun 12 päivältä 1931.

4 Sveitsiläis-italialaiset
suhteet.

Ei tarvitse kauankaan oleskella Sveitsissä ennenkuin huomaa, että maan ainoa todella kiusallinen ulkopoliittinen probleemi johtuu suhteesta Italiaan.

Jos hyvältä sveitsiläiseltä protestanttiselta patrioottilta kysyy mitä hän arvelee Giuseppe Mottan ulkopoliitikasta yleensä, saa miltei poikkeuksetta vastauksen, että Motta on erinomaisen joustava ulkoasiainministeri, mutta että hän on auttamattomasti liian heikko torjumaan fa-
scistisen Italian ja katolisen kirkon jounitteluja. Yhtä hyvä sveitsiläinen katolinen patriootti taas lukee Mottalla suoranaiseksi ansioksi sen, että hänen aikanaan katolinen kirkko Sveitsissä on suuresti voimistunut, mutta toisaalta Motta osoittaa liiallista taipuvaisuutta Italian edessä.

Niin eri tavalla kuin sveitsiläiset siis arvostavatkin Mottan suhtautumista katoliseen kirkkoon, ollaan jokseenkin yksimielisiä siitä, että Mottan tulisi osoittaa nykyistäkin vielä suurempaa päättäväisyyttä Italiaa vastaan.

taan. Omasta puolestani en tahtoisi yhtyä näihin jälkimmäisiin arvosteluihin. Ensinnäkin Mottalla ei ole omaa ulkopoliittikaansa, vaan suhteet Italiaankin hoidetaan yhteisesti koko hallituksen nimessä. Toiseksi ei voi olla helppoa minkään ulkoasiainministerin olla tekemisissä sellaisen naapurin kuin nykyisen Italian kanssa.

Ticinon kanttoonista on jo puhtaasti maantieteellisten syiden nojalla Sveitsille enemmän huolta kuin mistään muusta kanttoonista ulkopoliittisissa suhteissa. Tosin Genèveen kanttooni pistäytyy muutaman kilometrin levyisenä kiilana suoraan Ranskan sisään, niin että Sveitsin on sotilaallisesti vallan mahdotonta puolustaa Genèveä ranskalaisia vastaan, jos sota syttyisi näiden kahden maan välillä. Tarvitsematta lainkaan ylittää rajaa ranskalaiset voimat Juralta ja Saläviltä pelkillä kenttätäykeilläkin pommittaa koko Genèveen kanttoonin mäsäksi. Mutta tällaisesta vaarasta ei voi olla puhettakaan. Sen sijaan on Ticinon suhteen tilanne vallan toinen. Tämä kanttooni tunkeutuu leveähkönä kiilana Italian sisään; sen sotilaallinen puolustaminen käy taas siitä syystä mahdottomaksi, että pohjoisessa alpit eroittavat sen muusta Italiasta. Ei ole kenellekään mikään salaisuus, että Sveitsin sotilasviranomaiset katsovat italialais-sveitsiläisen sodan sattuessa velvollisuudekseen heittää Ticinon puolustus sikseen ja keskittää puolustusvoimansa St. Gotthardin soliin, joiden linnoitukset muodostavat Sveitsin suurimman linnoitussysteemin.

Vanhan järjestelmän aikana Italiassa tuskinpa kukaan haaveili Ticinin valloittamista, vaikka se edellämäinistä syystä olisikin voinut tapahtua mahdollisimman vaivattomasti. Mutta Sveitsi ei voi suhtautua yhtä suurella luottamuksella fascistiseen Italiaan. Olkoonpa että Mussolini henkilökohtaisesti ei ajattelekaan väkivaltaista Ticinin anastamista, kukaan ei voi taata, etteikö jossakin myöhemmässä selkkauksessa Suur-Italiaa uneksiva kansallinen liike sittekin pyri valtaamaan tätäkin italiankielistä aluetta.

Tämä epämääräinen pelko vaikky joka tapauksessa sveitsiläisten mielessä. Sen vaaran parhaimpana rauhallisena torjumiskeinona epäilemättä on Ticinin oman väestön niin luja kiinnittäminen patriotismiltaan Sveitsiin, että Italiaa voi arveluttaa koettaa hankkia itselleen kerrassaan tyytymättömiä uusia alamaisia.

Mutta ticinolaisten pysyttäminen hyvinä sveitsiläisinä ei suinkaan ole mikään helppo tehtävä.

Ensinnäkin on tuosta Ticinin erikoisesta maantieteellisestä asemasta seurauksena, että kanttoonin miltei kokonaan ekonominen elämä on suunnattuna Italiaan päin. Niinkuin pohjoisen Sveitsin tärkeimpänä satamana on Basel ja Rheinin suussa olevat Hollannin ja Belgian satamat ja samaten kuin läntisellä Sveitsillä on varsinaisena satamansa Marseille, samaten on Ticinin luonnollisimpana satamana Genova. Hyvä ticinolainen liikemies kay enemmän kauppaa Milanon kuin keski- ja pohjois-Sveitsin kaupunkien kanssa. Taloudellisessa suhteessa on edelleen muistettava, että suurin osa Ticinon

tulevista turisteista on englantilaisia ja saksalaisia; mitättömän pienen prosentin turisteistaan Ticino saa Sveitsin muista osista.

Kansallisessa suhteessa taas on, niinkuin olen erinäisissä aikaisemmissa raporteissani maininnut, saksalainen aines lisääntymässä italiankielisen väestön kustannuksella. Joskin näissä saksalaisissa tulokkaissa on suhteellisen paljon Saksan valtakunnan alamaisia, on huomattava määrä myös Sveitsin saksalaisten kantonien asukkaita hiljalleen siirtymässä Ticinoon. Tämä väestökysymys on epäilemättä sangen arka probleemi. Toiselta tietysti on itsestään selvää, että Sveitsin kannalta on edullista saada Ticinon kanttoonin väestö mahdollisimman paljon saksankieliseksi, koska sen kautta vähenee vaara, että Ticinon väestö alkaisi liiaksi harrastaa liittymistä Italiaan. Mutta jos taas tätä väestön saksalaistuminen saa liian räikeän luonteen, voi se helposti nostattaa kanttoonin italiankielisessä väestössä tyytymättömyyttä ja sitä tietä voi vähitellen orastaa halu yhtyä Italiaan, jota halua kanttoonissa toistaiseksi ei ole olemassa lainkaan.

Se mikä eniten pitää Ticinon italiankielisen väestön ainakin toistaiseksi niin ehdottoman lujasti kiinni Sveitsissä, on vanha vapaudenrakkaus. Sveitsissä ovat kaikki kansalaisoikeudet koskemattoman pyhät, kun taas Italian puolella vallitsee kaikessa räikeudessaan fascistinen sortojärjestelmä. Sitä eivät ticinolaiset ainostaan huomaa, milloin käyvät Italiassa, vaan Ticino itsekin tarjoaa lukuisten italialaisten pakolaisten kautta

omalle italialaiselle väestölleen etsimättömän tilaisuuden oppia ymmärtämään mikä erinomainen onni heillä on saada elää Sveitsin vapaiden lakien turvissa.

Sveitsin hallitukselle täytyy jo yksistään näistä edelläesittämistäni syistä koitua paljon enemmän huolta kuin mistään muista kantoineista.

Sotilaallisista vaikeuksista olen jo edellä puhunut; vielä muutama sana noista muista huolista.

Yhtenä arkaluontoisimpana probleemina on kysymys onko Ticinolle valmistettava tilaisuus saada oma yliopistonsa. Kaikki yliopistot Sveitsissä ovat kanttoonien perustamia ja ylläpitämiä. Siitä on johtunut, että Sveitsillä on tällä hetkellä jo ennestaan kohtuuttoman monta yliopistoa. Ranskankielisiä on Neuchâtelissa, Genèvessä ja Lausannessa; saksankielisiä Bernissä, Baselissa ja Zürichissä, jotapaitsi Fribourgin ranskankielisessä kanttoonissa on lähinnä katoollisuuden vuoksi ranskalais-saksalainen yliopisto. Kaikki nämä yliopistot valmistavat paljon enemmän oppinutta aineista kuin maa todellisuudessa tarvitsee. Oman yliopiston perustaminen Ticinon johtaisi pakostakin kahteen ilmeiseen epäkohtaan. Ensinnäkin Ticino yksin ei kykenisi taloudellisesti ylläpitämään yliopistoa, vaan tarvitseisi suurta kannatusta Valaliitolta. Mutta se taas merkitseisi, että muut yliopistot jäisivät edelleen pelkästään kanttooniensa kannatuksen varaan, tai sitte niiden tulisi kohtuuden nimessä saada niidenkin vastaavia apurahoja Valaliitolta. Näin joutuisi Ticinon yliopiston perustamisen kautta Valaliiton koko nykyinen yliopistopoliittikka sangen kiuksalliseen käänteeseen. Toiseksi on aivan ilmeistä, että pieni Ticinon kanttooni ei kykenisi hankkimaan paikkoja yliopistosta vuosittain valmistuville juristeille, opettajille yms. ja tällöin täytyisi melkoisen osan val-

mistuneita sittekin hankkia toimeentulonsa Sveitsin saksalaisista tai ranskalaisista osista.

Mutta vaikeudet eivät suinkaan loppuisi tähän; päinvastoin päävaikeudeksi varmaankin kohoisi hyvin monessa tapauksessa Italiasta Ticinon yliopistoon tulevien ylioppilaiden kohtalo. Sveitsihän on vahhastaan kuuluisa siitä, että sen korkeakouluihin pyrkii suuri määrä ylioppilaita varsinkin sellaisista maista, joissa poliittiset olot ovat nurinkuriset. Heti kun Ticinon yliopisto avaisi ovensa on varma, että sinne pyrkisi niin suuri määrä italialaisia ylioppilaita, että ticinolaiset ylioppilaat jäisivät vähemmistöön. On hyvin todennäköistä, että nämä ylioppilaat aina tuon tuostakin pitäisivät leimuavia puheita isänmaansa sortajia vastaan, yhtyisivät Italiasta paenneisiin työläisiin toimeenpannakseen muitakin mielenosoituksia Italiaa vastaan tai muulla tavalla saisivat aikaan selkkauksia.

Toisaalta taas on Sveitsissä puhtaasti ihanteellisista syistä verrattain voimakas virtaus kannattaa Ticinon yliopiston perustamista. Näiden piirien mielestä olisi Sveitsille suorastaan kunniaakasta saada täysin vapaa italialainen yliopisto ensinnäkin tyydyttämään paikallisen tarpeen ja toiseksi kehittämään italialaista kulttuuria täysin vapaalla pohjalla vastapainona virallisen Italian kahlehditulle kulttuurille.

On sanomattakin selvää, että Valaliiton hallituksen on vaikea löytää kaikkia asianomaisia tyydyttävä ratkaisu tälle probleemille.

Paljoa vaikeampi pulma hallituksella on ollut

Italiasta tulleista poliittisista pakolaisista tai työn-
etsijöistä yleensä.

Aina tuon tuostakin karkaa rajan poikki poliit-
tisia pakolaisia ja niitä Sveitsi ei missään tapauksessa
luovuta takaisin. Mutta kun näitä pakolaisia alkaa olla
vähitellen sängenkin paljon ja vielä muita työmiehiä on
samoin tullut Italiasta suhteellisen suuret määrät, on
Italian hallitus katsonut itselleen soveliaaksi koettaa
järjestää pitkin Sveitsiä nuuskijoita. Viime vuonna syntyi
näistä syistä useita suhteellisen arkaluontoisia konflik-
teja Italian ja Sveitsin hallitusten välillä. Pahinta oli
että Italian virallinen edustuskin joutui niin ikävään
valoon kuin suinkin saattoi olla, ^{nim.} eräiden konsulaattienkin
huolenpito tällaisesta poliittisesta vakoilusta. Viimeksi
viime joulukuulla täytyi erään italialaisen konsulin
näistä syistä poistua maasta. Tämän päivän lehdet taas
tietävät kertoa Italian lähetystön todennäköisesti joutuvan
kiinni siitä, että se käyttämällä hyväkseen takalaista
fascistista " Squilla Italica "-nimistä sanomalehteä on
koettanut hankkia suorastaan paikallisilta viranomaisilta
sivuuttamalla Valaliiton ja kenttoonien hallitukset luette-
loita italialaisista, jotka asuvat eri osissa Sveitsiä.
Sveitsiläiset lehdet tekevät tästä suuren numeron selit-
täen, että kysymyksessä ei olekaan ollut koettaa hankkia
tilaajia " Squilla Italicalle ", vaan virallisia luetteloi-
ta Italian lähetystölle. Jaa nähtäväksi miten Italian
lähetystö vuorostaan tulee koettamaan selviytyä tästä
vyyhdestä.

Viime vuoden viimeisessä raportissani mainitsin
lyhyesti eräästä italialaisesta propaganda-yrityksestä

Sveitsissä nimittäin Milanossa painetusta ja Sveitsiä varten tarkotetusta kirjasta nimeltä " Almanacco della Svizzera italiana ".

Tämä kirja sisältää mitä selvimmän hyökkäyksen Sveitsin nykyistä alueellista cheyttä kohtaan. Ensinnäkin siinä väaristelemällä historiallisia tosiasioita selitetään ticinolaisille miten heidän on kuuluttava Italiaan, Mutta jos tällä vaatimuksella voi vielä olla edes varjon vertaa oikeutusta kielelliseltä kannalta katsottuna, menee almanakka suorastaan kaiken järjen ulkopuolelle koettaessaan samaan menoon todistaa, että myös koko Graubündenin kanttoonin olisi liityttävä Italiaan , koska siellä on nelisenkymmentätuhatta rätoromaniä, joita uhkaa kanttoonin saksalaisen väestö-enemmistön puolelta muka kielellinen sorto ja kansallinen häviö. Näille rätoromaaneille koetetaan selittää, että he kuuluvat kieleltään pohjois-italialaiseen murteeseen. Loppujen lopuksi sanotaan rohkeasti, että Italian raja on siirrettävä kauas St. Gotthardin pohjoispuolelle käsittämään koko Graubündeninkin.

On sanomattakin selvä, että ulkonaisesti sveitsiläiset sanomalehdet ja yleinen mielipide koettaa kuitata tällaiset italialaiset vaatimukset hyväntahtoisella hymyllä, tai jollain historiallisesti asiallisella vastahuomautuksella. Mutta tosiasia on, että sveitsiläiset pohjaltaan ovat verrattain alarmituja moisesta propagandasta. Kuka takaa, ettei ainakin joskus tulevaisuudessa italialainen suurpatriotismi alkaisi pitää tällaisia vaatimuksia täysin oikeutettuina.

Semoinkuin ticinolaisten hyväksi, ponnistelee Valaliiton hallitus kaikkensa turvatakseen rätoromaanisen väestöryhmän säilymisen. Mutta vaikeudet ovat ennenkaikkea taloudellista laatua. Rätoromaanit tarvitsevat varsinkin nyt jouduttuaan suuren turistiliikkeen keskeen oppia

vieraita kieliä ja silloin on saksa ja englantia välttämättömmät. Seurauksena pakostakin on, että varsinkin nuorempi sukupolvi havaitsee etuihinsa kuuluvan " seurata aikaansa " ja " kansainvälistyä ". Syntyy vähitellen seka-avioliittoja ja muutenkin Sveitsin saksalaisten osien korkeampi taloudellinen kulttuuri nielee näitä syrjäisten vuorisoutujen asukkaita.

Jos ottaa huomioon kaikki nämä eri tekijät, voi käsittää, että hyvät sveitsiläiset patriootit kernaasti näkisivät ulkoministerinsä esiintyvän mahdollisimman jyrkästi ja torjuvasti kaikenlaisia tällaisia italialaisia juonitteluja vastaan. Mutta jos pidetään silmällä todellisen tilanteen kaikkia vaikeuksia, täytyy ehdottomasti antaa tunnustus Mottan joustavuudelle. Hän ollen itse kotoisin Ticinosta tuntee paljon paremmin kuin suurin osa sveitsiläisistä arvostelijoista miten on kaikella menestyksellä koetettava pitää Ticino lujasti kiinni Sveitsissä ja miten myös on vastaavasti yritettävä torjua kaikki italialaiset juonittelut.

Europaa rauhallisen kehityksen kannalta on mitä välttämättömintä, että Valaliiton hallituksen onnistuu pysyttää Sveitsin alue koskemattomana. Jos kerran Italian onnistuisi anastaa itselleen jokikin osa Sveitsin aluetta, voi helposti maan toistenkin naapureitten ruokahalu herätä.

Sellainen Sveitsin katoaminen Euroopan kartalta olisi hirvittävä isku koko tämän maanosan poliittiselle moraalille. Senpä vuoksi onkin mahdoton käsittää, että Italia koskaan uskaltaisikaan yrittää toteuttaa Ticinon valtaamista. Mutta silloin on sitäkin rikollisempää lainkaan sallia tällaista propagandaa harjoitettavan.

Saneltu Bernissä, tammikuun 12 päivänä 1931.

Rudolf Holsti.

24

RY

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 2.

Bern

12/1-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
BERNISSÄ

No.20.B
RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

tammikuun 12 päivänä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3/280 h.e. 1931		
18/2.31	2	1931
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	031.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 2, joka sisältää:

Sveitsin suhtautuminen
" Euroopan Yhdysvaltoihin "

siv. 1-67

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakautus.

Procopé

Herra Ulkoasiainministeri
Hj. J. Procopé,
Helsinki.

RH/LF.

3 280 hein. 1931	
17/5.31	LII
5	C 31.

Ministeriön Holstin raportti No. 2,
tammikuun 12 päivältä 1931.

Sveitsin suhtautuminen
"Euroopan Yhdysvaltoihin"

Ministeriön kehoitettua kiertosähkeellä kaikkia lähetystöjä tiedoittamaan mitä kunkin niiden asemamaan hallitus aikoo ehdottaa t.k. 16 päivänä alkavalle kokoukselle, jonka tehtäväksi tulee jatkaa keskusteluja Briandin tunnetusta ehdotuksesta Euroopan valtioiden keskinäisen yhteistoiminnan järjestämisestä nykyistä positiivisemmalle pohjalle, asettui Bernin lähetystö heti kosketuksiin poliittisen departementin kanssa ja tiedotti viime marraskuun 13 päivänä Ministeriölle, ettei siihen mennessä Sveitsin hallituksella vielä ollut mitään ohjelmaa valmiina.

Sen jälkeen olen ollut kosketuksissa poliittisen departementin kanssa, mutta vasta tänään olin tilaisuudessa saamaan lopullisen vastauksen.

Ottaessaan minulta vastaan tänään M. Motta pyysi ensi töikseen anteeksi vastauksensa viipymistä, mutta, hän jatkoi, vasta tänään hänellä on tilanne siksi sel-

villä, että hän voi lopultakin tietää mitä hän tulee tekemään Genèven kokouksessa: hän lähtee sinne täydellisesti ilman ohjelmaa. Huomenna hän aikoo esitellä asian hallitukselle eikä aijo pyytää itselleen minkäänlaisia ohjeita.

Tänään juuri ennen käyntiäni hänen luonaan hän oli ottanut vastaan lähimmän apulaisensa, ministeri Dinichertin, joka juuri oli palannut viikon oleskelulta Genèveissä. Siellä oli tapahtunut neuvotteluja Sveitsin, Saksan, Hollannin, Belgian, Ranskan ja Italian edustajien kesken jonkinlaisesta yhteisestä esiintymisestä muukalaisten kohtelua koskevasta kysymyksestä ja oli toivottu, että kokouksessa olisi saatu jotain positiivista aikaan, mutta sikäli kuin herrat Motta ja Dinichert nyt olivat keskusteluissaan todenneet, nämä kuusi maata tuskin vielä voivat tehdä asiasta positiivista ehdotusta.

M. Dinichert oli samalla matkalla koettanut udella Sihteeristöltä joitakin mahdollisia suuntaviivoja, joiden varassa Sveitsin hallitus voisi esittää kokoukselle jonkun positiivisen ehdotuksen, mutta M. Dinichert oli palannut äivan tyhjin käsin.

Muiden hallitusten lähettämistä ehdotuksista sanoi M. Motta pitävänsä ainoastaan Tanskan hallituksen ehdotusta, jonka hän juuri oli saanut, edes teoreettisesti jonkun huomion arvoisena. Mutta sellaisena kuin sekin esiintyy nykyisessä muodossaan, haittasi sitä M. Mottan mielestä jokseenkin täydellinen käytännöllinen epäselvyys. Ehdotus, että asetettaisiin jonkunlainen taloudellinen alakomitea, oli hänestä siksi ylimäl-

kainen, että täytyi kysyä mitä- tällä taloudellisella komitealla on tehtävänä silloin kuin on käytettävänä niin pätevä elin kuin Kansainliiton taloudellinen komitea. Mitä taas tulee tanskalaiseen ehdotukseen poliittisesta alakomiteasta, sanoi M. Motta olevansa vieläkin enemmän ymmällä. Kansainliitolla on käytettävänänsä sellaisia elimiä kuin minoriteettejä hoitavat järjestönsä, puhumattakaan neuvostosta, joka välittömästi hoitaa kaikenlaisia poliittisia probleemeja. Tasapuolisuuden nimessä on suorastaan myönnettävä edullisemmaksi, että Europan ulkopuoleltakin saadaan kuulla neuvovia äämiä europalaisten poliittisten probleemien ratkaisussa, kuin että joku puhtaasti europalainen alakomitea ryhtyisi rinnalta antamaan neuvojansa. Jos taas Tanskan hallitus tarkoittaa tällä ehdotuksellaan joitakin niin suuria suunnitelmia, etteivät ne tule Kansainliitossa esille, kuten esim. Italian ja Ranskan laivastokilpailu tai riidat siirtomaista, tai esim. kysymys puolalaisesta koridorista, sanoi M. Motta pitävänsä nykyistä ajankoh-
taa täydellisesti mahdottomana näin vakavien probleemien pohtimiselle yhteisessä europalaisessa neuvottelutilaisuudessa. Ennenkaikkea on muistettava, että saksalainen nationalismi ei tällä hetkellä tahdo kuulla puhuttavaan muusta kuin kaikkien nykyisten perusteiden täydellisestä muuttamisesta, sotavelkojen peruuttamisesta, Saksan rajojen korjaamisesta jne. Pitäisikö nyt tapahtuvien neuvottelujen heti lyödä kiinni, että Europan useimmat vallat kannattavat näissä suhteissa Saksaa tai päinvastoin taas, että ne ovat kaikessa tässä Saksaa vastaan?

Kummassakin tapauksessa, jatkoi M. Motta , tehdään ilmeinen karhunpalvelus koko ajatukselle Europan poliittisten olojen tai taloudellisten pyrkimysten järjestämisestä entistä yhtenäisemmälle pohjalle. Näistä kaikista syistä sanoi hän täytyvänsä ^{pitää} / tanskalaistakin ehdotusta siihen määrin epäselvänä, ettei hän katso voivansa pyytää hallituksestaan senkään suhteen minkäänlaisia ohjeita.

Jäljelle jää näinollen ainoastaan kysymys jatkuvista neuvotteluista eri hallitusten jäsenten kesken suunniteltavan organisation yleisistä suuntaviivoista. Mutta , hän lisäsi luottamuksellisesti, hänestä on suorastaan kevytmielistä vaivata pelkistään tämän asian vuoksi kahdeksantoista ulkoasiainministeriä Genèveen , kun ohjelmaan ei itse asiassa saada mitään muuta kuin tämä kysymys. Ellei ole olemassa tällä nimenomaisella ajankohdalla muuta pohdittavana kuin kysymys järjestäytymisestä, jää tämäkin kysymys ikäänkuin heilumaan ilmassa. Onhan itsestään selvää, että ellei tiedetä millä perustella ja mitä käytännöllisiä tehtäviä varten aijotaan ryhtyä ~~ään~~ järjestäytymään , silloin ei myöskään voida vakavalla tavalla ratkaista kysymystä järjestäytymisestä itsestään.

Kaikista näistä syistä M. Motta sanoi lähtevänsä kokoukseen paremminkin kuuntelijaksi kuin aktiiviseksi työskentelijäksi.

Omasta puolestani pyydän lisätä, että käsittäakseni M. Motan kritiikissä on hyvin paljon perää. Voinpa mennä niinkin pitkälle, että saatan yhtyä hänen loppuhuomautukseensa: tässä Ranska tuntuu vaativan

liian paljon hyvitystä M. Briandille henkilökohtaisesti.

Mutta toisaalta en tahtoisi kuitenkaan salata sitä henkilökohtaista käsitystäni, että Sveitsi on erinomaisen arka puheenalaisen kysymyksen suhteen. On muistettava, että Sveitsin 22 kanttoonia katsoo edelleen olevansa suvereenisia ja että Valaliiton hallituksen pyrkimyksenä on muka aivan liian usein ollut keskitää valta käsiinsä kanttoonien itsenäisyyden kustannuksella. On sen vuoksi itsestään selvää, että jo puhtaasti tästä sisäpoliittisesta syystä Sveitsin hallitus varoo kymmenesti ajamasta aktiivisesti jotain paneuropalaista ajatusta. Mutta myöskin ulkopoliittisessa suhteessa on Sveitsin hallituksella omat käsitettävät epäilyksensä. Sijaiten kolmen suurvallan välissä Sveitsi ei voi olla punnitsematta moneen eri kertaan mitä sen tulevaisuudelle voi merkitä joidenkin europalaisten yhdysvaltain syntyminen.

Jos otetaan huomioon nämä pohjimmaiset syyt, käsitetään verrattain hyvin miksi M. Notta on niin kriitillinen nyt pidettävää kokousta kohtaan ja miksi hän ei lähde sinne omine ehdotuksineen.

Lisäksi on mielestäni pidettävä silmällä mitä hyötyä joka tapauksessa voi olla siitä, että lähes parinkymmenen maan ulkoasiainministerit ~~pidetään kokouksessa~~ kohtaavat toisensa muutaman päivän aikana Genèvessä Kansainliiton neuvoston kokouksen yhteydessä. Poliittiset olosuhteet Euroopassa ovat tällä hetkellä siihen määrin jännittyneet, että on ymmärtääkseni suoras-

taan eduksi, jos mahdollisimman monta ulkoasiainministeriä voi vaihtaa yhdellä kertaa mielipiteitä keskenään. Vaikkapa siis kokous ei tällä kertaa saisi-kaan lasketuksi uutta perustaa " Europan Yhdysvaltain " vastaiselle rakentamiselle, on tällä nykyhetken pulmia pohtivalla kohtauksella sittekin epäilemättä oleva oma suuriarvoinen merkityksensä.

Saneltu Bernissä, tammikuun 12 päivänä 1931.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Kokoletti Rap. no 3.

Geneve.

21/1 1921.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 54.

RH/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

tammikuun 21 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
Y/280 h. 19 31		
18/1.31	?	III.
5 C 31		ASIA

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 3, joka
koskee:

N.s. artikla E/C luonnoksessa
varustusten supistamissopimukseksi. siv. 1 - 5

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rueffellmann

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
4/280/ai: 1931	
200/2-81	2
5	C 81.

Ministeri Holstin raportti No. 3,
tammikuun 21 päivältä 1931..

N.s. artikla E/C luonnoksessa
varustusten supistamissopimukseksi.

Raportissani No. 20 viime joulukuun 22 päivältä selostin otsikossa mainitun artiklan syntyä ja merkitystä, sekä sen käsittelyä varustusten supistamiskomissionissa sen viimeisellä kokouskaudella viime marras-joulukuulla. Pidin tällöin samalla silmällä miten Venäjä oli yrittänyt diplomaattista tietä saada tästä artiklasta rettelöitä aikaan Suomen ja Venäjän välillä.

Ministeriön salasähkeen johdosta No. 19 t.k. 19 päivältä, josta ilmenee Venäjän yhä haluavan jatkaa diplomaattisia démarchesia, pyydän valaisuksi vielä mainita seuraavaa:

Niinkuin mainitussa raportissani No. 22 ilmoitin, ei ajatus Venäjän suhteen tehtävästä varauksesta suinkaan ollut mikään uusi, sillä v. 1925 tehty sopimus asekaupan kontrollista sisältää artiklassaan 29 samanlaisen varauksen. Koska Virolla ja Latviolla ei olleet

~~komission~~ komissionissa omia edustajia, jäi näiden maiden etujen valvominen Suomen, Puolan ja Rumanian valtuuskuntien tehtäväksi. Näiden puolesta jätettiin huhtikuun 22 päivänä 1927 komissionille ehdotus artiklaksi, jonka sanamuoto alkuperäisenä on löydettävissä asiakirjasta C.310.M.109.1927.IX sivulta 312 ja kuului se seuraavasti:

" Les Hautes Parties contractantes conviennent de reconnaître les réserves qui pourraient être faites par l'Estonie, la Finlande, la Lettonie, la Pologne et la Roumanie, au moment où celles-ci signeront la présente Convention, et qui serait de nature à assurer, jusqu'à la date de l'adhésion de la Russie à la présente Convention, dans les mêmes conditions que lesdites Puissances, la suspension de son application à leur égard."

Kuten tästä ilmenee, tahdottiin siis Venäjän läntisille naapurimaille varata mahdollisuus yhtyä sopimukseen varustusten supistamisesta tai rajoittamisesta aivan samoin ehdoin kuin Venäjä tulisi liittymään sopimukseen.

Ehdotuksen puolesta puhuivat ministerit Sokal, ^{Chilen} Commène ja Erich. ~~Chilen~~ edustaja, M. Iniguez katsoi ehdotuksen antavan aiheetta moninasiin harkinnoihin ja ehdotti sen vuoksi, että lopullinen päätös artiklan suhteen tehtäisiin vasta toisen lukemisen yhteydessä, kun taas Argentinan edustaja, M. Perez tahroi jo nyt tässä ensi lukemisessa päätettäväksi, että artikla tehtäisiin aivan yleiseksi. Ruotsin edustaja,

ministeri Hennings piti tärkeänä, että hänen maalleen jätettäisiin tilaisuus varaamaan artiklan toisen lukemisen yhteydessä vasta **tapahtuvaan** lopulliseen päätökseen.

M. Brouckère ja Sir Cecil Hurst tahtoivat, että varauksia ei saisi koskea tehtävää sopimusta kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan eräitä tarpeellisiksi myöhemmin havaittavia artikloita.

Komissioni hyväksyi tämän ~~muutoksen~~ **jälkeen** artiklan sillä korjauksella, että sen loppuosa tuli kuulumaan:
" - - - la suspension de l'application à leur égard des articles - - - de la présente Convention." Samalla päätettiin kuitenkin ottaa toisessa lukemisessa huomioon myöskin muut tämän artiklan suhteen tehdyt huomautukset.

Venäjän valtuuskunnan tultua mukaan komissioniin 1928 ei komissioni tullut lainkaan suorittaneeksi sopimusluonnoksen loppuosan toista lukemista ja siten jäi myöskin tämä artikla, sopimusluonnoksessa merkittynä E/C, keskustelematta. Samoin tapahtui v. 1929. Toinen lukeminen tuli siis päiväjärjestykseen vasta nyt sopimusluonnoksen lopullisesti valmistuessa viime marras- joulukuulla. Miten tällöin syntyi väittelyitä Venäjän valtuuskunnan kanssa, on selostettu sekä Suomen valtuuskunnan kertomuksissa, että minun eri kirjelmissäni ja raporteissa- ni, viimeksi raportissani No. 20 viime vuodelta. Voinen näinollen tällä kertaa rajoittua tekemään vain eräitä lyhyitä huomautuksia puheenaolevan salasähkeen No. 19 johdosta t.k. 19 päivältä.

Ensinnäkin tahtoisin vielä kerran huomauttaa miten

täydellisesti epäjohdonmukaista on, että Venäjä herrojen Litvinowin ja Lunatsharskin kautta 1928 teki ehdotuksen varustusten supistamisesta rajoittamalla suurvaltain varustukset erittäin jyrkkää asteikkoa noudattaen ja jättämällä pienten maiden varustukset ainakin eräissä tapauksissa miltei entiselleen, jotavastoin Venäjä nyt ahdistaa Suomea siitä, että tässä artikkelissa pyritään ainoastaan tasa-arvoisuuteen Venäjän kanssa. Jos siis Venäjä edelleen tekee Helsingissä démarcheja, olisi mielestäni torjuttava kaikki sellaiset askeleet viittaamalla miten Venäjän päinvastoin itse on vuonna 1928 katsonut tarpeelliseksi suostua paljoa suurempaan varustustensa supistamiseen kuin mitä suhteellisuuden pohjalla koskaan voidaan vaatia Suomelta.

Toiseksi on mielestäni itsestään selvää, että tulevassa varustusten supistamiskonferenssissa jokaisella maalla on suvereeninen oikeus ei ainoastaan merkitä taulukkoihin ~~kaikkien~~ puolustusvoimiensa maksimimäärä, vaan ne saavat lisäksi aivan vapaasti vielä ratkaistavilla ~~yleisillä~~ yleisillä tai erikoisilla varaumilla ne tulevat yhtymään sopimukseen. Puheenalainen artikla E/C ei sinänsä sisällä mitään muuta kuin tämän jälkimmäisen periaatteen toteamista ja tunnustamista. Se seikka että artikla pantiin ainoastaan raporttiin osoittaa miten sovinnollisella tavalla komissioni tahtoi ottaa huomioon Venäjän valtuuskunnan taholta esitetyt vastaväitteet.

Kolmameksi pitäisi olla itsestään selvää, että komissioni ei voi olla raportissa kertomatta totuudenmukaisesti, että se oli ennen Venäjän tuloa komis-

sionin jäseneksi katsonut tarpeelliseksi ensi lukemisessa hyväksyä tämän artiklan, mutta että se nyt poliittisista y.m. suista katsoi asiallisemmaksi jättää artiklan poliittisen arvostelun ja muutenkin sen kohtalon ratkaisemisen itse varustasten supistamiskonferenssin tehtäväksi. Kun siis raportti ei sisällä muuta kuin selostuksen asian käsittelystä, täytyy tuntua sängen oudolta, että Venäjä pitää epäystävällisenä tekona tällaista menettelyä. Päinvastoin olisi ollut kokonaan outoa, että komissioni alistaa kaiken materiaalinsa konferenssin tarkastettavaksi, mutta olisi jättänyt kertomatta, miten artikla E/C on syntynyt.

Kaikkiin näihin selityksiin katsoen pitäisi minusta kaikkien venäläisten démarchien voida päättyä aivan lähiaikoina.

Saneltu Genèvessä, tammikuun 21 päivänä 1931.

Rudolf H o l s t i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Ministeri Kokonaisuusraportti no 4.

Geneve.

5/2 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No.111.

RH/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

helmikuun 5 p:nä 1931.

6/28 (ae: 4) 31		
1/2.31	2	LM
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 4, joka si-
sältää:

Pari lisäsanaa varustusten
supistamiskonferenssin omistumisesta. siv. 1-5.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET.

6/29/31

4/2.31	9	LL
AFRIKA	OSASTO	AZIA
5	(031)	

Ministeri Holstin raportti No. 4,
helmikuun 5 päivältä 1931.

Pari lisäsanaa
varustusten supistamiskonfe-
renssin onnistumisesta.

Raportissani No. 21 viime joulukuun 30 päivältä tein selkoa varustusten supistamiskomissionin viimeistuntokaudella vallinneesta käsityksestä tulevan varustusten supistamiskonferenssin onnistumisen edellytyksistä. Käsitykseni mukaan ei noita edellytyksiä ainakaan silloin pidetty erikoisen suurina. Mitä viime viikkoina on tapahtunut, ei näytä suinkaan parantaneen viime vuoden lopulla vallinnutta pessimismää.

Ennenkuin Europakomissioni kokoontui viime tammikuun puolivälissä oli minulla Sihteeristössä keskusteluja komissionin työohjelmasta. Siinä yhteydessä sain ennakolta tietää aikeena olevan saada komissioni yksimielisesti hyväksymään jonkinlainen päätöslauselma tarkoituksella vaikuttaa rauhoittavasti maailman yleiseen mielipiteeseen, joka ilmeisesti oli verrattain hermostunut peljäten kuluvan vuoden aikana kansainvälisen tilanteen voivan joutaa ehkä kuinkakin ikäviin selkkauksiin. Varsinkin eräs henkilö, jonka kanssa olen tottunut hyvinkin luotta-

muksellisiin keskusteluihin ja joka ei suinkaan ole koskaan ollut pessimisti, kertoi nyt Kansainliittoa eniten huolestuttavan sen seikan, että rahamaailma on tuon poliittisen epäluulon alaisena erinomaisen pidättyväinen kärjistäen sillä tavattomasti jo ennestään huonoa taloudellista tilannetta Euroopassa. Sen vuoksi tulisi olemaan mitä tärkeintä, että juuri Europa-komissioni, jossa tulisi olemaan enemmän kuin parikymmentä ulkoasiainministeriä, voisi yhtyä pontevaan julkilausumaan vakuuttaakseen maailmalle, että, lyhyesti sanoen, kaikki pelko poliittisen tilanteen huonontumisesta Euroopassa on täysin aiheeton. Kuten tietty esittivätkin herrat Briand, Henderson ja Grandi komissionille tällaisen julkilausumaehdotuksen ja se tuli yksimielisesti hyväksytyksi.

Tässä yhteydessä on tarpeetonta kosketella kysymystä miksi juuri Grandi oli yhtenä aloitteen tekijänä ja toisaalta miksi samalla herra Curtiuksen nimeä ei näkynyt aloitteentekijäin joukossa, niinkuin puhtaasti rauhoittavassa tarkoituksessa olisi ollut loogillisesti katsoen luonnollista. Sen sijaan tahdon kosketella erästä toista kysymystä, joka välittömästi liittyy edelliseen.

Neuvoston jäsenten lähtiessä Genèvestä jäi errään suurvallan valtuuskunnan jäsen, jonka olen tuntenut läheisesti hyvästi yli kymmenen vuotta, Genèveen viettääkseen omasta aloitteestaan koko sunnuntain iltapäivän ja illan luonani. Keskustellessamme täysin avoimesti useista päivän kysymyksistä havaitsin pian tämän diplomaatin pyrkivän määrättyyn probleemiin, nimittäin kysymykseen Saksan suhtautumisesta varustusten supistamiseen. Hänen pääajatuksensa oli seuraava:

Keskusteluissaan toisten suurvaltain edustajien kanssa herra Curtius oli antanut ymmärtää vieläkin selvemmin kuin lausunnostaan Neuvostossa, että Saksa ei voi puolestaan hyväksyä varustustesupistamiskomissionin tekemää luonnosta tulevaksi kansainväliseksi sopimukseksi. Ellei, sanoi tämän johdosta vieraani, Saksan kanta tämän vuoden aikana radikaalisesti muutu, ollaan joutumassa mitä ikävimpään tilanteeseen. Saksan kieltäytyminen allekirjoittamasta tehtävää sopimusta ei voi olla johtamatta siihen, että pakostakin nousee kysymys tuleeko Saksan saada lisätä varustuksiaan saavuttaakseen omin asevoimin sen turvallisuuden, minkä se katsoo toisten maitten varustusten rinnalla tarvitsevansa, vai onko Saksa koetettava pakottaa pysymään tässä suhteessa Versaillesin rauhan-sopimuksen määräämissä rajoissa. Jos Saksan sallitaan edellisen tapauksen mukaisesti lisätä varustuksiaan, on mahdoton vaatia Saksan naapureita tulevassa konferenssissa suostumaan mihinkään sotavoimiensa supistamiseen, hyvä jos ne saadaan rajoittamaan varustuksensa niiden nykyisiin voimiin. Toisaalta taas, jos voitajavallat tulevat konferenssissa julistamaan, että Saksan jäätyä tehtävän sopimuksen ulkopuolelle sen on pysyttävä nykyisten varustustensa puitteissa, on hyvin luultavaa, että sillä kiihoitetaan aivan äärimmilleen Saksaalaista nationalismia ja hitleriläisyyttä. Tämä voi äärimmäisessä tapauksessa johtaa siihen, että Saksa lopulta ryhtyy aivan avoimesti varustautumaan paljoka ylitse Versaillesin sopimuksen sallimien rajojen.

Kunmassakin näissä tapauksessa tulee tilanne kärjistymään mitä ikävimmällä tavalla ja estämään varustusten supistamisen aikaansaamista siinä nimenomaisessa hengessä kuin Peruskirjan 8 artikla määrää.

Vieraani mielestä ei Europan politiikalla tällä hetkellä voi olla mitään sen arkaluontoisempaa probleemia kuin Saksan rauhoittaminen ja taivuttaminen yhtymään varustusten supistamiskonferenssissa tehtävään sopimukseen. Miten tämä tehtävä tulee onnistumaan, siinä hetken vakavin probleemi. Jos Saksan sosialidemokraatit saisivat tulevan konferenssin aikana vastata maansa politiikasta, olisi aina mahdollista sopia heidän kanssaan konventionin yksityiskohdista. Mutta jos Saksassa nationalistinen ja hitleriläinen suunta yltymistään yltyy, käy sovinnon aikaansaaminen ehkä suorastaan ylivoimaiseksi.

Joka tapauksessa on mitä välttämättömintä, että kaikki Europan maat pidättäytyvät tämän vuoden aikana sekä sisä - että ulkopoliitikassaan teoista, jotka voivat olla omansa lietsomaan intomieltä Saksan kiihkokansallisiin ryhmiin, jatkoi vieraani.

Kysymykseeni mitä hän ajatteli erikoisesti Venäjän suhteutumisesta tehtävään varustusten supistamissopimukseen, vastasi hän suunnilleen näin:

Jos Saksa saadaan sopimukseen mukaan, merkitsee paljoa vähemmän Venäjän kieltäytyminen yhtymästä sopimukseen. Emme missään tapauksessa voi luottaa siihen, että Venäjä todella rehellisesti tulisi vastaamaan nimikirjoituksestaan, vaikka se panisikin sen sopimuksen alle. Mutta jos samalla kertaan Saksa ja Venäjä jäävät sopimuksesta pois ja Saksa lisäksi ryhtyy uhkamielisesti täydentämään varustuksiaan, silloin on turha odottaa, että Europan muut maat suostuvat samaan aikaan supistamaan varustuksiaan. Näinollen on koko varsinainen ratkaisu keskittynyt kysymykseen saadaanko Saksa ensi helmikuuhun mennessä luopumaan nykyisestä kieltäytymisestään yhtyä tehtävään sopimukseen.

Koko keskustelun pohjasävy oli, kuten ylläolevasta ilmehee, kauttaaltaan huolestunut, etten sanoisi suorassaan

pessimistinen sen sanan täysin negatiivisessa merkityksessä.

Mitä viime päivinä olen lisää tavannut täällä Genèvessä vieraiden maiden edustajia, täytyy minun todeta, etten ole saanut ainoatakaan edellistä valoisampaa kuvausta, Olkoon, että Europa-komissioni antoikin tilanteen painostuksesta tuon rauhoittavan julkilausumansa, ei voi välttyä toteamiselta, että tulevaa varustusten supistamiskonferenssia odotetaan kaikilla tahoilla ilmeisellä alakuloisuudella. Ellei konferenssi tule onnistumaan, tulee siitä Kansainliitolle mitä ankarin isku ja vaikea on arvata miten Liiton olisi suunniteltava neljättä yritystä toteuttaa varustusten supistaminen. Ei näinollen voi muuta kuin vakavasti toivoa, että kaikkienkin suurvaltain käy nykyisistä huonoista enteistä huolimatta mahdolliseksi /luoda riittävän hyvät edellytykset tulevan konferenssin onnistumiselle.

Saneltu Genèvessä, helmikuun 5 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA: _____

Ministeri Kallsténin raportti no 5.

Geneve.

9/2 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 120.
RH/LF. -

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

helmikuun 9 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 8/281 k:n: 1931		
16/2.31	10	121
Finland	ULASTO	ASIA
5	1031.	

Ulkoasiainministeriölle,

Ohellisena on minulla kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 5, joka kos-
kee:

Venäläinen dumping.

siv- 1 - 18

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Reucllauri.

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

7/281 (ae. ... 31)		
16/2.31	2	121
I. H. A.	OSASTO	ASIA
5	- 031	

Ministeri Holstin raportti No. 5,
helmikuun 6 päivältä 1931.

Venäläinen dumping.

Viime marraskuun 23 p. päivätty Ulkoasiainministeriön salainen tiedonanto No. 13001 lähetystöille ja konsulinvirastoille oli erinomaisen mielenkiintoinen asiakirja samoinkuin myös ministeri A. Hackzellin Suomen Liikemies-Yhdistyksessä viime marraskuun 24 päivänä pitämä esitelmä, jonka Ministeriö lähetti joulukuun 15 päivänä Nolla 13741 lähetystöille ja lähetetyille konsuleille. Edellisen asiakirjan lopussa pyydetään lähetystöjä ja konsulinvirastoja tarkasti seuraamaan ja Ministeriölle ilmoittamaan havainnoistaan puheenalaisen kysymyksen suhteen. Sveitsi kuten tietty ei ole tunnustanut nykyistä neuvostojärjestelmää Venäjällä ja siitä aiheutuen on Suomen kannalta jokseenkin toisarvoista tietää mitä tämä maa on tehnyt tai tulee tekemään venäläisen dumpingin estämiseksi. Sveitsin ja Venäjän välinen kauppa ei tapahdu välittömästi, vaan eräiden toisten maiden välityksellä ja siten ei Sveitsi voi välittömästi

turvautua venäläisten tuotteiden tunkeutumisesta suhteellisen halpuihin hintoihin sveitsiläisille markkinoille.

Mutta Kansainliiton kannalta on sitä tärkeämpää pitää silmällä mitä Liiton jäsenet yleensä tekevät neuvostojärjestelmän taloudelliseksi tukemiseksi ja tässä suhteessa on epäilemättä juuri Genève edullisin suomalainen tarkastelupaikka. Jätän sen vuoksi tässä raportissa tarkempaa huomiota vaille mihin toimenpiteisiin erinäiset maat ovat ryhtyneet venäläisen dumpingin torjumiseksi, koska siitä puolesta kukin lähetystömme tietysti antaa selostuksen oman asemamaansa politiikasta kiinnittäkseni sitä enemmän huomiota koko kysymyksen puhtaasti spykologiseen taustaan. Sen ymmärtäessämme tajuaamme myös mihin ensinnäkin Venäjä pyrkii tällä politiikallaan ja mistä motiiveista vuorostaan johtuu dumpingista kärsivien maiden vastatoimenpiteiden yksityiskohtainen politiikka.

Lähtiessämme näin tarkastamaan venäläisen dumpingin syvällisimpiä syitä on meidän kiistämättömästi otettava lähtökohdaksi itse marxilaisuuden ydinajatus nykyisen taloudellisen kehityksen syistä ja seurauksista.

Kun Lenin ja hänen hengenheimolaisensa pääsivät valtaan marraskuulla 1917, avautui heidän eteensä aivan ainutlaatuinen tilaisuus koettaa toteuttaa Marxin teoria kapitaalikeskityksestä toisaalla ja kurjaliston lopullisesta järjestäytymisestä toisaalla. Maailmansota oli syössyt Venäjän sekä poliittiseen että taloudelliseen kaaokseen; pian sen jälkeen oli Saksan ja Itävalta-Unkarin monarkian vuoro joutua miltei samanlaiseen kohtalon uhriksi. Mutta europalaiset voittajavallatkaan eivät voineet kerskua taloudellisen asemansa edullisuudella. Englanti, Ranska ja Italia olivat äärimmilleen velkautuneet ja niiden oli lisäksi laskettava miljoonia sotilaita takaisin siviilielämään. Nämä sotilaat olivat tottuneet elämään suh-

teellisen suuressa hyvinvoinnissa ja sama valtiovalta oli pitänyt verrattain hyvää huolta myös heidän perheistään. Ellei nyt rauhan palattua hallitukset löytäisi nopeasti edullisia työmahdollisuuksia sotapalveluksesta päässeille sotilaille, mikä olisi luonnollisempaa kuin, että hallitukset edelleen elättäisivät näitä miehiä perheineen, kunnes ansiomahdollisuudet paraneisivat.

Aivan oikein Lenin ja hänen lähimmät työtoverinsa arvioivat tätä tilannetta 1919. Kun sotamarsalkka Foch helmikuulla sinä vuonna jätti Parisin rauhankonferenssin johtavimmille jäsenille ehdotuksensa yhteistoiminnaksi neuvostovallan kukistamiseksi, sai hän epäävän vastauksen Wilsonilta, Lloyd Georgelta, Orlandolta ja todennäköisesti myöskin Japanin vastaus oli sangen häilyvä, niinkuin myöskin Clémenceaun käsitys tilanteesta. Ententen johtavia valtiomiehiä ei suinkaan pelottanut ensi sijassa niin paljon ehdotuksen ulkopoliittis-sotilaallinen puoli kuin kunkin entente-vallan oma sisäpoliittinen tilanne. Näin 12 vuotta myöhemmin voidaan kyllä valaa kaikenlaisia kannuja suuntaan ja toiseen tämän probleemin suhteen, mutta on ennenkaikkea muistettava miten noina rauhankonferenssin kiihkeinä kuukausina todella oli Pariisissa mitä peloittavimpana probleemina kysymys demobilisoidujen sotilaiden tyydyttämisestä, etteivät nämä palattuaan siviilielämään omaksuisi venäläistä bolshevismia ja yleistä keskusvaltain vallankumouksellista epätoivoa. Lenin ja hänen lähimmät työtoverinsa odottivat mitä suurimmalla jännityksellä juuri samoina kuukausina Pariisin konferenssin päätöstä ja laskivat aivan oikein: entente ei yksinkertaisesti uskalla enää alottaa uutta sotaa, vaan tyytyy tekemään rauhan entisten vihollistensa kanssa ja sen jälkeen jättää Venäjän oman onnensa nojaan.

Kuinka Moskovassa näihin aikoihin sittekin toimittiin kahdella linjalla osoittaa toisaalta Leninin kiire tehdä Venäjälle verrattain epäedullisilla ehdoilla rauha Viron kanssa v. 1919 ja toisaalta muutama kuukausi myöhemmin uhkamielinen hyökkäys aivan Varsovan porteille saakka toivossa, että Puolan kukistuttua Venäjä voisi toteuttaa Saksassakin neuvostojärjestelmän. Puolan voitto teki tyhjäksi nämä suurisuuntaiset laskelmat ja Venäjän oli laadittava uusi ohjelma maailmanvallankumouksen lähimmäksi toteuttamiseksi.

Jätän tässä syrjään N.E.P.- politiikan Venäjän sisäisenä probleemina keskittyänsi sitä enemmän Moskovan kansainvälisiin pyrkimyksiin v. 1921 jälkeen.

Tallinnasta lähetin Ministeriölle useita salaisiin moskovalaisiin asiakirjoihin perustuvia raportteja. siitä miten v. 1917 alkanut Berlinin ja Moskovan yhteinen ulkopolitiikka suunnitteli lähinnä Englannin ja Ranskan maailmanvallan kukistamista. Saksan suurlähetystö Moskovassa oli tässä suhteessa neuvojana ja Venäjän hallitus tottelevaisena toimeenpanijana. Englannin kauppa Kiinassa oli tuhottava, kumouksen henkeä Intiassa, Egyptissä, Palestiinassa ja kaikissa osissa Arabiaa oli kiihoitettava äärimilleen ja sama oli tehtävä varsinkin Ranskan Indokiinassa. Samaan aikaan oli koetettava liittää Afganistan, Persia ja Turkki mitä läheisimpään yhteistoimintaan Moskovan kanssa, Kaikkialla maailmankin, missä suinkin. Englannin ja Ranskan liput liehuivat Europan ulkopuolella olevissa maissa, oli kiihkeästi kylvettävä tyytymättömyyttä valtiakansoja kohtaan.

Saksan suurlähetystössä Moskovassa oli poikkeuksellisen suuri henkilökunta, pääosan muodostivat kymmenet entiset yleisesikuntaupseerit. Nämä olivat osittain Reichwehrein nimenomaisina valtuutettuina Venäjän sotaministeriön ja yleisesikunnan salaisissa komiteoissa, osittain niiden teknillisinä neuvonantajina. Kaikkein ylimmäisimpänä johtajana oli suurlähettiläs, kreivi Brockdorff-Rantzau itse. Kun kerran kirjoitetaan neuvostojärjestelmän puolueeton historia, tulee hän epäilemättä saamaan Leninin ja Trotskyn rinnalla ensiluokkaisen aseman niiden vuosien bolshevismin pelastajain joukossa. Ei edes Stresemann kyennyt tekemään tyhjäksi tämän suurlähettilään vehkeilyjä, eikä edes estämään, että kreivin seuraajaksi tuli saman suunnan edustaja.

Jälleen jääkööt tässä edes lyhyttä mainintansa vailla paljonko ~~.....~~ on kirjoitettava selkkauksista Kiinassa, Indokiinassa, Indiassa, Afganistanissa, Arabiassa ja Egyptissä viimeisten kymmenen vuoden aikana tämän kreivi Brockdorff-Rantzaun alullepaneman venäläis-saksalaisen ulkopoliittisen yhteistoiminnan tilille. Riittänee kun mainitsen, että kreivi itse memoaareissaan on harvinaisella suorudella kuvaillut pyrkimyksiänsä; on huvittavaa lisätä, että Fredrik Bök Huvudstadsbladetissa on aikoinaan antanut jotakuinkin selvän siunauksensa kreivin pyrkimyksille.

Samaan aikaan kuin Moskova suuntasi hyvinkin huomattavan osan ulkopoliittisesta toiminnastaan yllämainitulle taholle, se yhtä avoimesti tarkkasi puhtaasti marxilaisessa hengessä maailman taloudellisen

elämän asteeltaista kehittymistä sodan jälkeisinä vuosina. Kaikki Marxin ennustukset näyttivät toteutuvan aivan odottamattoman lyhyessä ajassa. Maailman suurimmasta ~~teollisuus-~~ ^{teollisuus-} maasta, oli sodan kautta tullut samalla maailman kapitalistisin maa: Yhdysvallat olivat imemässä Europan kapitalistiset maat miltei kuiviin. Europan suurimpia teollisuusmaita, Englantia ja Saksaa rasitti suunnaton työttömyys ja erääseen aikaan Ranskan taloudellisen aseman vanhastaan vahvat perusteet tuntuivat epäilyttävästi horjuvan. Ellei fasçismi olisi ottanut ohjat käsiinsä Italiassa, ken tietää miten sen maan taloudellisten ja yhteiskunnallisten perusteiden olisikaan käynyt, ja jos ne olisivat murtuneet, olisi tämän suurvallan poliittinenkin rakenne voinut luhistua.

Sanalla sanoen Marxin teoriain mukaisesti kapitalismi oli asteettaisesti tuhoamassa itsensä: pääomat akkumuloituivat yhä harvempiin käsiin ja työttömäin laumat kasvoivat. Tuntui siltä kuin jo verrattain läheisessä tulevaisuudessa voitaisiin odottaa tuon Marxin ennustaman katastrofin puhkeamista, jolloin "riistäjät vuorostaan tulisivat riistetyiksi".

Jo pelkästään tämän kehityksen tarkkaaminen bolshevistisen optimismin kannalta tuotti Moskovalle suurta tyydytystä. Mutta marxilaisen teorian mukaan piti kapitalismin ahneudessaan kiirehtiä omaa häviötänsä vielä sen prosessin kautta, jota me nykypäivinä kutsumme rationalisoinniksi. Kapitalistien piti yhtämittaa kehittää teollisuutta koneiden parantamisen kautta, jolloin yhä täydellisemmät koneet kykeneisivät tulemaan toimeen yhä vähemmällä työläismäärällä. Ja totisesti on viimeksi näinä viikkoina koolla ollut Kansainvälisen Työtoimiston konselji

käsitellyt vakavia raportteja siitä miten pitkälle kehitetty rationalisointi on yhtenä suurena syynä nykyiseen työttömyyteen etenkin suurissa teollisuusmaissa.

Katsottaessa tätä taustaa- vastaan moskovalaista mentaliteettia täytyy meidän ymmärtää neuvostoherrain koko ulkopoliittikka. Hävittämällä suurilta vientimailta niiden parhaat markkinat Aasiassa ym., nostattamalla siirtomaat itsenäisyyspyrkimykseen on Moskova tahtonut jouduttaa suurten europalaisten kapitalististen maiden poliittista ja taloudellista häviötä. Sen jälkeen putoisivat Europan pienet maat verrattain helposti neuvostojärjestelmän syliin. Mutta Venäjälle on avautunut vielä uusi mahdollisuus jouduttaa tätä maailmanvallankumouksen tuloa. Kaikista taloudellisista vaikeuksistaan huolimatta Englanti ja Ranska- ovat näyttäneet selviytyvän vuosi vuodelta. Englannin työväki ei edes ole työttömiensä osalta omaksunut kommunismia ja Ranskassakin kommunismi on ollut pareminkin pysähdyksissä kuin jatkuvassa nousussa, Italiassa taas fascismi ei toleroi kommunismia missään muodossa, Vihdoin Saksassa on sosialidemokratia erinomaisten johtajiensa avulla kyennyt pitämään parhaimman ja suurimman osan työväestöä puolellaan. On näinollen ollut itsestään selvää, että Moskovan on täytynyt löytää uusi puhtaasti taloudellinen menettely Europan suurten kapitalististen maiden järkyttämiseksi. Siksi menettelyksi on tullut määrätietoinen pyrkimys päästä Europan markkinoille niin halvoilla teollisuus- ja maataloustuotteilla, että mitkään muut maat eivät ky-

kene menestyksellä kilpailemaan. Jos Venäjä olisi viime aikoina pitänyt päämääränään pelkästään ulkomaisten pääomien saantia, olisi se tietysti määrännyt hintansa vain hieman alapuolelle europalaisten markkinahintain. Mutta polkemalla hinnat suhteettomasti europalaisten markkinahintain alapuolelle, se on luullut pääsevänsä välittömästi kiinni kaiken kapitalistisen tuotantojärjestelmän päähermoihin.

Kapitalististen maiden olisi jo aikoja sitten tullut ymmärtää, että niiden suhteet Venäjän kanssa edellyttävät koko bolshevistisen maailmankatsomuksen perusteellista käsittämistä. Mutta mitään sellaista syvällisen psykologista asiantuntemusta niillä ei näytä olleen. Vasta nyt, kun ekonoominen kriisi Europassa alkaa saada niin huolestuttavan luonteen, että vaaditaan Kansainliiton väliintuloa, ja vasta kun Venäjä dumpingillaan on mitä räikeimmällä tavalla osoittanut miten järkähtämättömästi se tekee kaikilla aloilla työtä maailmanvallankumouksen toteuttamiseksi, herätään vähitellen Europassa ja Yhdysvalloissa sekä Kanadassa käsittämään mistä kaikesta lopultakin on kysymys.

Tällä kapitalististen maiden peräti vaillinaisella käsittämisellä Venäjän politiikan todellisista tarkoitusperistä on kieltämättä ollut eräitä yhteisiä syitä, mutta on ollut myöskin erillisiä syitä.

Yhteisenä syynä on kieltämättä ollut kaikkien maiden tuottajapiirien ilmeinen kyvyttömyys käsittää täyteen mittaansa oman tuotantojärjestelmänsä luonnollisia varjopuolia. Ennen maailmansotaa elettiin suhteellisen suuressa hyvinvoinnissa ja maailmankauppa jaksoi niellä suuremmitta häiriöittä niin hyvin teollisuuden

kuin maataloudenkin viennin. Heti kun maailmansodasta oli päästy, luultiin, että verrattain lyhyessä ajassa päästäisiin entisiin hyviin ulkomaisiin kauppasuhteisiin. Vielä niinkin myöhään kuin 1927 elettiin suuren ekonomisen konferenssin aikoina Genèvessä näissä hurskaissa odotuksissa. Mutta nyt vain muutama vuosi myöhemmin aletaan jo nähdä mihin ollaan joutumassa. Toisin sanoen, Parisin rauhankonferenssista on tarvittu vähintäänkin 10 vuotta ennempin kuin suuret kapitalistiset maat saavat silmänsä auki tässä suhteessa.

Mitä eri maiden yksityisiin laskuvirheisiin tulee, tahdon aloittaa Englannista. Tunnustamalla Venäjän nykyisen järjestelmän Lloyd George tahtoi avata brittiläiselle viennille Venäjän markkinat. Hänestä oli itsestään selvää, että sodan kautta täydelliseen rappiotilaan joutunut venäläinen taloudellinen elämä jaksaisi niellä miltei rajattomat määrät brittiläisiä teollisuustuotteita ja raaka-aineita. Ei siis tarvinnut muuta kuin aloittaa normaaliset diplomaattiset suhteet Venäjän kanssa, kun brittiläinen teollisuus pääsis uudelleen kukoistukseen ja sillä olisi selvitetty tuo uhkaava työttömyyskysymys. Loppujen lopuksi voisi Englanti löytää onnellisen ratkaisun Venäjän tarvitsemalle luotollakin. Kun tämä Lloyd Georgen ensimmäinen optimismi ei osoittautunutkaan olosuhteita vastaavaksi, keksi hän ajatuksen kutsua koolle kansainvälisen konferenssin Genovaan ja sitä tietä jouduttiin kesällä 1922 n.s. venäläiseen expertikonferenssiin Haagissa. Siellä koko suunnitelma teki muutamassa viikossa tunnetun haaksirikkonsa. Ramsay Mc. Donaldin ensi hallitus lankesi samaan paulaan kuin Lloyd George oli tehnyt ja nyt on Ramsay Mc. Donaldin

toisella hallituksella probleemi vieläkin pahemmassa muodossa edessään. Tässä on tarpeetonta mainita mitä sanomalehdissä on kirjoitettu venäläisestä dumpingista Englannissa ja mitä Ramsay Mc. Donald itse on saanut aikaisemmin tämän talven kuluessa vastailta arvostelijoille. Keskustelu asiasta ylähuoneessa t.k. 5 päivänä osoittaa millä katkeralla voimalla useat lordeista ja piispoista voivat arvostella venäläistä dumpingia ja miten heikosti lordi Ponsoby on kyennyt puolustamaan hallituksen epäröivää politiikkaa.

Lyhyesti sanoen Englannin liberaaliset ja työväenpuolueen johtomiehet ovat tähän saakka nähneet Venäjän vain mahdollisena suurkuluttajana ja ostajana, mutta eivät juuri nimeksikään ensiluokkaisen kieromielisenä uhkaajana Englannin omilla markkinoilla.

Oman laajan lukunsa ansaitseisi Saksan suhtautuminen Venäjän taloudelliseen elämään. Satoihin miljooniin Rmk. nousseita tavaraluottojaan Venäjälle Saksa on koettanut puolustaa selityksellä, että sotakorvaus raskaine vuotuismaksuineen on suorastaan pakottanut Saksaa yrittämään löytää vientimarkkinoita Venäjältäkin. Toinen puolustelu on ottanut lähtökohdaksi tavattoman suuren työttömyyden Saksassa; ellei Saksan teollisuus olisi vuosittain saanut myydyksi erittäin suuria tavaramääriä Venäjälle, olisi työttömien lauma tullut vieläkin pelottavamaksi tarjoten siten entistä parempia mahdollisuuksia kommunistiselle kiihoitukselle. Mutta nämä selitykset jättävät huomioonottamatta ~~niitä~~ m.m. seuraavat seikat:

Saksalla itsellään ei ole ollut riittäviä pääomia myöntämään näitä huikeita summia venäläiseen tavaraluottoon, vaan sen on täytynyt vastaavasti hankkia lainoja lähinnä Yhdysvalloista. Saksan ulkomainen vel-

kaantuminen tästäkin syystä on vaatinut vuotuisesti yhä suurempia summia korkojen maksuihin. Lisäksi ovat saksalaiset yrittäjät konsessioniensä kautta Venäjällä menettäneet enemmän kuin ovat hyötynet. On hyvin kyseenalaista onko Saksa viimeisten kymmenen vuoden aikana kaupallaan Venäjän kanssa tullut edes omilleen saatikka sitten hyötynyt niin paljon, että se on merkinnyt mainitsemisen arvoista apua sotakorvauksen maksuissa entente-valloille.

Mitä tuohon toiseen väitteeseen tulee, että vienti-Venäjälle on ainakin johonkin määrin ollut omansa lieventämään työttömyyttä Saksassa, on se jokseenkin yhtä problemaattinen kuin edellinenkin. Päinvastoin on hyvinkin mahdollista, että Saksan teollisuus olisi aivan samoilla ponnistuksilla löytänyt suunnilleen yhtä edullisia markkinoita muualla maailmassa kuin nyt on tapahtunut Venäjällä. Mainitakseni vain yhden esimerkin, viittaa Kiinaan. Jos kreivi Brockdorff-Rantzau ja hänen apurinsa Moskovassa, sekä sadat saksalaiset yleisesikuntaupseerit Kiinan eri armeijoissa olisivat jättäneet tämän maan rauhaan, eivät bolshevikit yksin olisi siellä jaksaneet kymmentä vuotta ylläpitää yhtämittaisia sisällisiä sotia ja selkkauksia. Mutta Berliinissä on harrastettu, niinkuin yllä viittasin "Aasian vapauttamista" Englannin ja Ranskan imperialismilta ja siitä jo joutunut auttamattomasti myöskin Saksan oma vienti kärsimään.

Kolmannelle sijalle on tässä luettelossa syytä asettaa Yhdysvallat. Jos vertaa tämän maan ja Venäjän välistä kauppatilastoa ennen maailmansotaa ja tätänykyä, nähdään heti, että Washingtonin kieltäytyminen tunnustamasta neuvosto-hallitusta ei ole vähääkään estänyt kauppasuhteiden monipuolista vilkastumista näiden maiden välillä.

Yhdysvaltain hallitus on kerta toisensa jälkeä antanut maansa liikemaailman tietää, ettei se suinkaan ole suoepa Venäjälle annettaville luotoille ja että siis yhdysvaltalaiset toiminimet kantakoot yksin vastuun tästä politiikastaan. Mutta vaikka esim. Harriman palasi Kaukaasian kaivosretkeltään " verisin päin ", on Yhdysvalloissa aivan viime aikoihin saakka tunnettu mitä monipuolisinta halua jatkaa liikesuhteita Venäjän kanssa.

Kaikkein merkillisintä on, että parina viime vuotena Neuvosto-Venäjän on onnistunut houkutella suuria yhdysvaltalaisia teollisuuspiirejä rakentamaan Venäjälle erittäin suuria erikoistehtaita. Mainitsen tässä suhteessa vain automobiili- ja traktoritehtaat Nishni-Novgorodissa ja rautatehtaat Uralilla. Yhdysvaltain oma maatalous kärsii tavattomasti samaan aikaan kuin itse Henry Ford avustaa Venäjää valmistamaan, ainakin ohjelman mukaisesti, 50.000 traktoria vuodessa käytettäväksi venäläisen maatalouden kohottamiseen. Muutamien vuosien kuluttua pitäisi siis olla entistä enemmän venäläistä viljaa Europan markkinoilla tunkemassa pois amerikalaisen viljan.

Ollessani viime kesänä Californiassa, Kanadassa ja New-Yorkissa en voinut olla hämmästyntä kuinka vähän Yhdysvalloissa ymmärrettiin venäläistä vaaraa. Kun oman maan kommunistinen liike on niin mitättömän pieni, ei havaita lainkaan mitä merkitsee kommunismin järjestelmällinen levittäminen Kiinaan, Filippiineille, Indokiinaan ja Indiaan. Tätä vähän näyttävän välittävän venäläisen dumpingin vaarasta Europalle. Kuvaavaa tälle huolettomudelle on kirje, jonka sain viime syksynä konsuliltamme Bostonissa Mr. J.A. Andersonilta, joka, kuten tietty on

syntyperäinen suomalainen ja jolla asianajajana New-Yorkissa on sangan huomattava asema. Kirjeessään viime lokakuun 25 päivältä hän mainitsee m.m.:

" Minun huomiooni on tullut useampia sanomalehti kirjoituksia sen jälkeen kuin Te läksitte täältä , joissa tuodaan esille Teidän esittämä kanta Venäjän teollisuuden ja politiikan suhteen, nimittäin, että Venäjä yrittää saada työttömyyttä myymällä Venäjän tuotteita ala-arvoisesta hinnasta ja käyttämukseen työttömyys tilannetta kommunismin levittämiseen."

Kirjeensä jatkossa Mr. Anderson sanoo: " Lukiessani edellä mainittuja sanomalehti kirjoituksia, olen tullut päätökseen että ne ovat aiheutuneet Teidän esitelmistänne ".

Niin ei toki ole ollut asianlaita. Päinvastoin on itsestään selvää, että venäläinen dumping on välittömästi omalla vaarallaan herättänyt valveutuneimmat amerikalaiset sanomalehdet näkemään mistä vihdoin on kysymys. Mutta jos yleensä Amerikassa vähänkin katsottaisiin pintaa syvemälle, olisi jo aikoja sitten nähty mitä merkitsee koko maailmalle bolshevismin leviäminen Aasiassa ja mihin tähtää venäläinen taloudellinen politiikka Euroopassa. Nyt vihdoinkin Yhdysvaltain ja Kanadan valtiomiehet ovat yhteisissä neuvotteluissa miten vastata venäläiseen dumpingiin, nyt Mr. Legge on Amerikan maatalousmiesten keskusjärjestön puheenjohtajana korottanut äänensä selittääkseen mitä Amerikan maatalouden tulevaisuudelle ennustaa venäläinen maataloustuotteiden dumpaus Euroopassa.

Lopuksi pari sanaa Italiastakin. Samaan aikaan kuin kommunistit pannaan Italiassa pienimmästäkin toiminnan yrityksestä vuosiksi lukkojen taakse, tarjoo Mussolini

uusimpana ulkopoliittisena ohjelmanaan kaikkea mahdollista tukea Venäjälle. En tahdo tässä yhteydessä toistaa mitään aikaisemmin olen kirjoittanut Rooman ja Moskovan yhteistoiminnasta Kansainliitossa viime marras- ja joulukuulla. Sen sijaan viittaan vain siihen tosiasiaan, että nyttemmin Italiakin myöntää Venäjälle runsasta taveraluottoa ja että Italiassa rakennetaan suurisuuntaisen ohjelman mukaisesti Venäjälle uutta ensiluokkaista sotalaivastoa. Ikäänkuin maailmanvallankumoukseen pyrkivät Moskovan johtomiehet eivät koskaan laskisikaan haluavansa käyttää noita samoja sotalaivoja myös Italiaa vastaan, jos vain tilaisuutta ja tarvetta ilmenee!

Jos merkit Ranskan suhteen tulevat pitämään paikkansa, on se ehkä eniten ollut viime vuosina varuillaan Venäjän suhteen ja voi siis suuremmitta keikauksitta politiikassaan suhteellisen hyvin varjeltautua venäläisiltä juonilta.

Ellei aikaisemmin, niin ainakin siirryttäessä käytännöllisesti käsittelemään kysymystä jonkinlaisen europalaisen unionin luomisesta taloudellisella pohjalla, tulee hetki, jolloin törmäyvät vastakkain edut kapitalisessa tuotantojärjestelmässä elävän Europan ja kommunistisen Venäjän taloudellisten systeemien välillä. Onko Venäjän ottaminen mukaan tähän uuteen europalaiseen taloudelliseen järjestäytymiseen avaava Europan markkinat entistäkin helpommin venäläiselle dumpingi - politiikalle, vai onko päinvastoin kapitalistisen Europan yhdyttävä turvaamaan tuotantojärjestelmänsä venäläiseltä tuhoamisyritykseltä, siinä probleemien ydin.

Jos enteistä voi mitään päättää, tulee tämä yhteenotto sängenkin tiukaksi. Muodollisesti kyllä Englannin vapaamieliset ja työväenpuolue koettavat vielä jontekuten selittää uskollisina vapaakaupan periaatteille, ettei yhdistyvän Europan tule liikaa koettaa asettaa rajoituksia Venäjän viennille. Mutta tuskin kestänee kauan ennenkuin Englannissa yleensä aletaan nykyistä selvennäkäsittää, että kysymyksessä ei ole kaupallinen vapaus taloudellisena probleemina, vaan puhtain politiikka maailmanvallankumouksen taistelukeinona. Samaten voitane odottaa Saksassakin vähitellen päästävän selville siitä, ettei suunnattomilla tavaraluotoilla Venäjän teollisuuden luomiseksi ja maatalouden elvyttämiseksi suinkaan edistetä Saksan omia teollisuusetuja ja helpoteta Sakaan maatalouspulaa, vaan päinvastoin autetaan Venäjää tunkemaan polkuhintaan teollisuus- ja maataloustuotteita kaikille Europan markkinoille ja siis Saksaankin. Sen vuoksi pitäisi olla ilmeistä, että kuta enemmän Saksa auttaa Venäjää toteuttamaan 5-vuotissuunnitelmansa, sitä enemmän uhkaa Saksan omaa teollisuutta ja maataloutta venäläinen dumping ja sen mukana tuleva työttömyyden lisääntyminen Saksassa.

Jos näin Europan sivistysmaat valveutuisivat näkemään mitä niiden taloudelliset edut vaativat yhteisesti ja millä keinoilla niiden myös on vastustettava venäläisten yritystä järkyttää niiden koko yhteiskunnallista ja valtiollista rakennetta, silloin /^{ne} myös tietäisivät yhteisvoimin vastustaa venäläisen dumpingin kaikkia seurauksia koskekoot ne kutakin Europan maata erikseen, tai niitä kaikkia yhteisesti europalaisen taloudellisen unionin puitteissa.

Mikään menettely maailman yleisen mielipiteen

herättämiseksi venäläistä dumpingia vastaan ei voi olla tehokkaampi kuin täysin asiallinen sanomalehtipropaganda.

Kuvaavana esimerkkinä siitä mainitsen seuraavan.

Viime syyskuulla Ulkoasiainministeriö toimitti Genève'n lähetystölle luottamuksellisesti verrattain runsaan aineiston metsätöiden järjestelmästä m.m. Kauko-Karjalassa pakkotöineen. Insinööri, lähetystösihteeri Paul Hjelt laati tästä sopivin ottein ranskannoksen. Tämä teksti joutui sopivalla tavalla erään Genève'ssä toimivan amerikalaisen sanomalehtimiehen käsiin. Hän valmisti viisi laajahkoa artikkelia omalle lehdelleen ja lisäksi erälle amerikalaiselle tietotoimistolle, joka levitti sen noin sataan lehteen eri osissa Yhdysvaltoja. Seurauksena oli, että Kanadan permanenttinen edustaja Kansainliitossa, tohtori Riddell sekä Yhdysvaltain virallinen "observatööri" Genève'ssä saivat kumpikin hallituksiltaan salaisen määräyksen päästä kosketuksiin mainitun sanomalehtimiehen alkuperäisen tietolähteen kanssa. Kumpikin kävi ~~minä~~ puheillani pyytäen saada luottamuksellisesti nyt ja vastakin kaikkia tietoja, mitkä suinkin voisivat antaa varmaa valaisua Venäjän koko dumping-politiikalle.

Tahtomatta lainkaan vähäksyä toisten kaupunkien merkitystä taistelussa venäläistä dumpingiä vastaan, luulin kuitenkin voivani asiallisilla syillä väittää, että Genève tarjoaa tietojen levittämisessä aivan ainutlaatuiset mahdollisuudet.

Ensinnäkin täällä on koolla suurempi määrä ulkomaalaisia sanomalehtimiehiä kuin missään muussa kaupungissa koko maailmassa. Sopivasti valitsemalla näistä miehistä artikkelien ja sähkösanomien laatijoita voidaan

propaganda ulottaa mihin maahan tahansa alkuperäisten tietolähteiden lainkaan tarvitsematta joutua näkyviin.

Toiseksi kansainvälisen taloudellisen politiikan uudet suuntaviivat yhtyvät Genèveissä Kansainliiton vuoksi paremmin kuin missään muualla. Mitä mahdollisuuksia tämäkin tosiasia tarjoaa propagandan tekemiselle, on sanomattakin selvä.

Kolmanneksi on myös Euroopan unionin luominen keskitetty ennenkaikkea juuri Genèveen. Jos missä, on siis juuri täällä mahdollisuus pitää huolta siitä, että europalaista taloudellista unionia suunniteltaessa avoimin silmin torjutaan venäläisen dumpingin kautta koko Eurooppaa uhkaava taloudellinen vaara.

Vihdoin on muistettava, että Genèveissä on "Bureau Permanent de l'Entente Internationale contre la IIIe Internationale". Tällä järjestöllä on paikallisjärjestönsä kaikissa Euroopan maissa, Yhdysvalloissa jne.

Viitatessani näihin tosiasioihin en suinkaan ole tahtonut mennä niin pitkälle, että suosittaisin Suomelle jonkinlaista johtoasemaa taistelussa Genèveen kautta puheenalaista venäläistä taloudellista politiikkaa vastaan. Mutta toisaalta meillä on jo puhtaasti maantieteellisen asemamme vuoksi aivan erikoisen edullinen tilaisuus tarjota täysin asiallisella pohjalla maailman sanomalehdistölle, Kansainliiton johtomiehille ja eri maiden valtuuskunnille, sekä europalaisen unionin puuhajille kuin myös tuolle III internationalea vastaan taistelevalle järjestölle aineistoa, joka luo valoa tähän venäläiseen politiikkaan, niinhyvin mitä tulee sen käyttämiin tuotantokeinoihin kuin viennin poliit-

tisiin päämaaleihin. Sellainen tiedonantotoiminta puoleltamme olisi varmasti yhtä paljon omansa nostamaan arvoamme ulkomaiden silmissä kuin erinäiset puhtaasti kotimaiset edesottamiset muka kommunismin nujertamiseksi ovat vaikuttaneet meille ulkomailla epäedulliseen suuntaan.

Saneltu Genèvessä, helmikuun 9 päivänä 1931.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Ministeri Kolehmainen raportti no 6.

Geneve.

16/2-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 144.
RH/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

helmikuun 16 päivänä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
8/28/31	10	31
20/2-31	10	31
RÄTTÖN		
5	C31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 6, joka kos-
kee:

Ehdotus sopimukseksi sotaa
estävien keinojen tehostamisesta.

siv. 1-3.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rubio

Herra Ulkoasiainministeri

Hj.J. Procopé,

Helsinki.

ULKOASIAINKIRJEET		
No.	8/281	Re. No. 19 31
21/2.31	3	LII
RYHMÄ		ASIA
5	C 31	

Ministeri Holstin raportti No. 6,
helmikuun 16 p:ltä 1931.

Ehdotus sopimukseksi sotaa
estävien keinojen tehostamisesta.

Otsakeasiasta lähettivät ministeri Erich ja allekirjoittanut viimeksi yhteisen raportin viime toukokuun 24 päivänä, sen johdosta, että turvallisuuskomitea oli käsitellyt mainittua ehdotusta pääsemättä kuitenkaan silläkään kokouskaudellaan mihinkään lopullisiin tuloksiin. Tämän epätydyttävän käänteen johdosta ei myöskään viime Yleiskokous puuttunut yksityiskohtaisemmin komitean puolivalmiiseen sopimusluonnokseen, vaan katsottiin asian edistämiseksi sopivimmaksi ratkaisuksi puoltaa uuden erikoiskomitean asettamista, ettei enää tarvitseisi kutsua koolle suurta turvallisuuskomiteaa, jolta tuskin olisi voitu odottaa vastaisuudessaakaan sen parempia saavutuksia.

Neuvoston ollessa koolla viime tammikuulla asetettiin tätä tarkoitusta varten komitea, johon kutsuttiin jäseniksi Saksa, Suur-Britannia, Chile, Espanja, Ranska, Kreikka, Guatemala, Italia, Japani, Norja, Hollanti, Puola ja Jugoslavia. Kuten tästä luettelosta ilmenee, ovat siis

miltei kaikki komiteassa edustetut maat Neuvoston jäseniä.

T.P. 13 päivänä päivätyllä kirjelmällä on Sihteeristö ilmoittanut Neuvoston päätöksen mukaisesti, että komitea kokoontuu huhtikuun 29 päivänä ja että siihen mennessä kaikilla hallituksilla on tilaisuus tehdä ehdotuksia puheenalaisen sopimusluonnoksen sisällön suhteen. Jos kuitenkin hallitukset syystä tai toisesta eivät ehtisi vielä siihen mennessä harkita kantaansa, on hallituksilla vielä ensi Yleiskokouksessa tilaisuus ilmoittaa mielipiteensä.

Kuten ministeri Erichin ja minun raportista viime toukokuun 24 päivältä käy ilmi, olemme molemmat olleet yksimieliset siitä, että tehtävän sopimusluonnoksen tulisi sisältää tarkempia määräyksiä sekä kontrollista että sanktioista. Pyydän omasta puolestani tässä vielä toistaa seuraavaa:

Jo alusta alkaen kun lordi Cecil teki ensimmäisen ehdotuksen tällaisen sopimuksen valmistamisesta, olen epäillyt sen tarkoituksenmukaisuutta sinänsä, niinkuin olen useissa raporteissani kirjoittanut. Mutta senkin jälkeen, kun kreivi Bernstorff laajensi ja sen kautta teoreettisesti paransi tätä ehdotusta, olen yhä epäillyt sen käytännöllistä merkitystä, varsinkin ellei siihen sisältyisi nimenomaisia määräyksiä kontrollista ja sanktioista. Kun nyt Sihteeristö kiertokirjeellä kehoittaa kaikkia Kansainliiton jäsenvaltioita esittämään ennen huhtikuun loppua mielipiteensä sopimusluonnoksesta, jätän puolestani avoimeksi kysymyksen olisiko Suomen Hallituksen käytettävä tätä tilaisuutta hyväkseen ilmoittaakseen kantansa.

Jos Ministeriö katsoo tällaisen kannanilmaisun tarpeelliseksi , olisi tietysti luonnollisinta, että ministeri Erichin komitea saisi valmistaa ehdotuksen Hallituksen vastaukseksi. Toisaalta taas lienee varsin vaikeaa kutsua min. Erichin komitea koolle esim. maaliskuulla tätä tarkoitusta varten, koska min. Erichin itsensä minulle tekemän ilmoituksen mukaan hänen komiteansa tulisi kokoontua vasta toukokuun loppupuolella antamaan lausuntonsa varustusten supistamista koskevasta sopimusluonnoksesta. Ellei Ministeriö voi saada komiteaa koolle molempia tarkoituksia varten jo maaliskuulla , lienee asianmukaisinta, että Hallituksen vastaus valmistetaan Ministeriössä.

Tässä tapauksessa olisi mielestäni tyydyttävä verrattain lyhyisiin viittauksiin huomauttamalla ennenkaikkea, että Suomen Hallitus kannattaa lämpimästi niiden turvallisuuskomitean valtuuskuntien mielipidettä, jotka ovat puoltaneet nimenomaisten määräysten sisällyttämistä sopimusluonnokseen kontrollista ja sanktioista.

Jos taas Ministeriö on sitä mieltä, että tämä Suomen kannanilmaisus voitaisiin esittää ensi yleiskokouksessa, ennättäisi min. Erichin komitea käsitellä asiaa vielä toukokuullakin.

Saneltu Genèvessä, helmikuun 16 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cöf.

ASIA: _____

Ministeri Holstin raportti no 8.

Geneve.

5/3 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 204.

RH/I.F.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
maaliskuun 5 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
11/28/31		
11/3/31	10	31
EUROPA	AMERIKA	ASIA
5	031	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisenä minulla on kunnia Teille lähettää,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini numero 7, joka
sisältää:

Tuleva varustusten supistamiskonferenssi siv. 1-16.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Uudistettu.

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

RH/LF.

KÄSITTELYKÄSIKIRJA		
11/28/31		
10/3.31	2	21
FINLAND	RUUSI	ASIA
5	081	

Ministeri Holstin raportti No. 7

maaliskuun 5 päivältä 1931.

Tuleva varustusten
supistamiskonferenssi.

Se kiire, millä Englanti, Ranska ja Italia ovat viime vuoden pitkien ja epäonnistuneiden neuvottelujen jälkeen nyt ratkaisseet aikaisemman erimielisyytensä merivarustusten tulevan supistusohjelman suhteen on meillä ^{parhaimpina} ulkonaisena merkinä siitä, että tulevaan varustusten supistamiskonferenssiin valmistaudutaan näinä aikoina täydellä tarmolla. Ei haluta jättää mitään tärkeämpiä ja arkaluontoisempia problemeja pohdittavaksi vasta konferenssin itsensä kiireisinä viikkoina. Mitä Suomeen tulee, on mielestäni eräiden Ruotsin ja Puolan sotilashenkilöiden kääntyminen Pariisissa eversti Martolan puoleen tiedustelulla eikä olisi syytä ryhtyä erinäisten Venäjän varustusten supistamisesta intressoitujen maiden kesken ennakkoneuvotteluihin myös omana enteenään siitä, että vasta itse konferenssin kuluessa käytäviä virallisia neuvotteluja ei yleensä katsota riittävän hyviksi turvaamaan kunkin maan sotilaspoliittisia etuja.

Eversti Martolan ollessa täällä Genevessä viime viikolla, tuli välillämme puhe miten todennäköisesti Suomen edut vaatisivat tällaisia ennakkoneuvotteluja erinäisten toisten valtioiden kanssa. Asiaa yksityiskohtaisemmin harkitessamme valmistimme yhteisesti eräänlaisen suunnitelman lähimmäksi työohjelmaksi siltä varalta, että Hallitus mahdollisesti katsoisi suotavaksi ryhtyä alustaviin neuvotteluihin eräiden toisten maiden kanssa. Lähtökohtana meillä tällöin oli eversti Martolan Pariisissa kuulema ajatus, jonka mukaan Ruotsissa harrastettaisiin yhteisiä neuvotteluja merivarustusten kysymyksen selvittämiseksi Itämeren ympärillä olevien maiden kesken, ja toiseksi lienee Puolan taholla melkoista mielenkiintoa saada maa- ja ilmavarustusten suhteen ainakin jonkinlaista yksimielisyyttä aikaan Venäjän läntisten naapureitten kesken, ehkäpä vielä ottamalla neuvotteluihin Bulgariakin mukaan.

1. Mitä ensinnä tulee kysymykseen Venäjän merivoimien supistamisesta Itämerellä, oli eversti Martola käsittänyt asian siten, että tapahtuvat neuvottelut olisi koetettava saada julkisiksi ja siten myös Venäjä tulisi ottamaan neuvotteluihin osaa.

Teoreettisesti katsoen tällainen menettely tietysti olisi mitä suotavin; suunnilleen se vastaisi samanlaista politiikkaa, jota Englanti, Ranska ja Italia ovat menestyksellä noudattaneet Välimeren tärkeimmän merisotilaallisen probleemin ratkaisemiseksi. Kuitenkin olen ainakin näin ensi katseella omasta puolestani jokseenkin epäilevällä kannalla voitaisiinko tällaisilta neuvotteluilta

odottaa positiivisia tuloksia, tai ainakaan sellaisia saavutuksia, jotka olisivat täydessä sopusoinnussa Suomen erikoisetujen kanssa.

Ensimmäinen vaikeus syntyisi kaikei siitä mitkä maat olisi kutsuttava mukaan näihin julkisiin neuvotteluihin. Teoreettisista katsoen Saksan pitäisi olla mukana, mutta käytännöllisesti nousee heti kysymys missä mielessä Saksan tulisi olla neuvotteluissa osallisena. Jos lähdetään siltä pohjalta, että Saksa laivastonsa suhteen on Versailles'in rauhansopimuksen sitoma, voi Saksa neuvotteluissa ajaa vain kahta suuntaa: joko se suostuu merivarustustensa supistamiseen vielä nykyisestä vahvuudestaan, tai sitte se tahtoo päästä vapaaksi rauhansopimuksen kahleista lisätäkseen ainakin jonkun verran merivoimiansa. En nimittäin hevillä ota uskoakseni, että Saksa ottaisi jossain uudessa Itämeren konferenssissa sitoutuakseen noudattamaan nimenomaan juuri tässä suhteessa Versailles'in sopimusta. Noista kahdesta yllämainitusta vaihtoehdosta on mielestäni yhtä mahdotonta odottaa, että Saksa taipuisi vähentämään merivarustuksiansa. Jäljelle näinollen jää vain kysymys siitä otetaanko neuvotteluissa vakavasti esille kysymys Versailles'in rauhansopimuksen tarkastuksesta siinä tapauksessa että lähinnä länsivallat eivät suostu vähentämään varustuksiaan siihen määrään kuin Saksa tulee, johdonmukaisesti kreivi Bernstorffin kannalle préparatoireissa, vaatimaan. Mutta tällainen kannanotto Itämeren maiden puolelta ei missään tapauksessa voisi johtaa positiivisiin tuloksiin. Enne voi odottaa, että ainakaan Puola yhtyisi tällaiseen kannanilmaisuuon Itämeren maiden nimessä, ja yhtä turhaa lienee odottaa, että Englanti ja Ranska ottaisivat merisotilaallisella alalla edes muiden Itämeren valtioiden painostuksesta

supistaakseen merivoimiansa pitemmältä kuin jo nyt on Lontoon sopimuksessa ja äskeisissä Lontoon, Pariisiin ja Rooman välisissä neuvotteluissa sovittu.

Oma probleeminsa epäilemättä olisi sekin tulisivatko Englanti ja Ranska katsomaan Itämeren merisotilaallisten kysymysten käsittelyä pelkästään Itämeren ympärillä olevien maiden kesken todella päteväksi ilman niiden välitöntä myötävaikutusta. Olisi mitä helpointa sekä Lontoon että Pariisiin heti väittää, että Saksa on yhtä paljon Pohjanmeren kuin Itämeren valtio ja että jo yksistään tästä syystä niinhyvin Englannin kuin Ranskan täytyy olla enemmän tai vähemmän aktiivisesti mukana Itämeren merisotilaallisia kysymyksiä pohdittaessa ennakkovalmisteluna kansainväliselle varustusten supistamiskonferenssille. Välittömästi omien etujensa nimessä Puola vaatisi ainakin Ranskan osanottoa neuvotteluihin ja on hyvin vähän luultavaa, että eräät muut pienemmät Itämeren valtiot haluaisivat kieltää Englannilta mukaan-tulon.

Mitä taas Venäjään tulee, voidaan pitää jotakuinkin varmana, että se kynsin hampain vastustaisi Englannin ja Ranskan tosiasiallista osanottoa neuvotteluihin. On näonollen käsittäakseni erinomaisen vaikeuskoa, että puheenalaiset neuvottelut voisivat suhteellisen lyhyessä ajassa johtaa positiivisiin tuloksiin, jos Venäjä on neuvotteluissa osallisena. Kun edellä jo olen esittänyt epäilykseni olisiko Saksankaan osanotosta ratkaisevan tärkeää hyötyä, ilmenee kaikesta ylläsanotusta, että käsittäakseni olisi parasta koettaa supistaa neuvottelut vain niihin Itämeren ympärillä oleviin maihin, joilla on suhteellisen vähäiset merivoimat

ja joilla siis suurin piirtein katsoen ovat samat edut valvottavana. Tällaisesta menettelystä koituisi montakin etua:

a. Ensinnäkin pitäisi olla päästä yksimielisyyteen verrattain helppoa näiden pienten maiden merisotilaallisten etujen yhteisen pohjan löytämisestä, koska itse varustusten supistamiskonferenssissa miltään näiltä mailta ei voida odottaa nykyisten merivoimiensa tosiasiallista supistamista.

b. Tällä menettelyllä vältettäisiin joutumasta tarpeettomaan konfliktiin Saksan kanssa, jos kieltäydyttäisiin kannattamasta sen mahdollisia pyrkimyksiä päästä vapaaksi Versailles'in rauhansopimuksen määräyksistä Saksan merivoimien nykyisten rajoitusten suhteen; ja samaten taas toisaalta ei loukattaisi Englantia ja Ranskaa, jos jonkinlaisen " tasapainon aikaansaamisen " nimessä ainakin jotkut neuvotteluihin osallistuneet maat, lähinnä Venäjä ja Liettua, tahtoisivat konferenssin ajamaan Versailles'in sopimuksen revisionia.

c. Kolmanneksi olisi neuvotteluilla rajoitetummassa piirissä se etu, että varsinainen kärki saataisiin suunnatuksi nimenomaan juuri Venäjää vastaan.

Meidän on muistettava, että Rooman esikonferenssissa 1924 Venäjä vaati itselleen niin huikeaa panssarilaivastoa kuin 490.000 tonnia siinä tapauksessa että ei suostuttaisi Itämeren ja Mustanmeren julistamiseksi suljetuiksi meriksi muilta kuin rannikkovaltioiden omilta laivastoilta; jos taas Venäjä saisi tämän myönnytyksen " tyytyisi " se 280.000 tonnin panssarilaivastoon. Voimme olla varmat että Venäjä tulee varustusten supistamiskonferenssissa taaskin esittämään samanlaisia vaatimuksia, vaikkapa ehkä hieman suppeammassa muodossa. Toisaalta täytyy olla ilmeistä, että Suomen sekä sen

eteläisten ja läntisten naapurien edut ehdottomasti vaativat Venäjän merivoimien radikaalista supistamista sitäkin suuremmalla syyllä kun nyt kaikki suuret merivallat Englanti, Yhdysvallat, Japani, Ranska ja Italia ovat suostuneet keskenään hyvinkin pitkälle meneviin supistuksiin. Rohkenen vakavasti epäillä tulisiko Venäjä pelkästään Itämeren ympärillä olevien maiden välisissä neuvotteluissa taipumaan tällaiseen pitkälle menevään supistukseen; päinvastoin puhuvat mielestäni kaikki oletukset sen puolesta, että tullaan tarvitsemaan kaikkien suurvaltain erikoinen painostus ennenkuin Venäjän merivoimat saadaan Itämerellä redusoiduiksi samaan tonnistoon kuin on Saksalla ja Ruotsilla. Miten sain Englannin 1924 muuttamaan aikaisemman kantansa Venäjän merivoimien suhteen ja vaatimaan, että Venäjälle jätettäisiin vain sama tonnisto kuin Ruotsille ja Saksalle, siitä olen aikaisemmin tiedoittanut yksityiskohtaisesti Ministeriölle. Jos siis neuvottelut Itämeren ympärillä olevien pienten maiden kesken saataisiin käyntiin, olisi käsittääkseni suhteellisen helppoa löytää yhteinen ohjelma miten tulevassa varustusten supistamiskonferenssissa olisi vaadittava Venäjän merivoimien supistamista ainakin niin pitkälle, ettei niiden tonnisto saisi ylittää Saksan ja Ruotsin tonnistoa.

Mutta on olemassa vielä eräs aivan erikoinen syy miksi minusta Venäjän ottaminen mukaan neuvotteluihin olisi koetettava saada vältetyksi. Tarkoitin kysymystä Itämeren ja Suomenlahden neutralisoinnista, sillä tämän kysymyksen suhteen Suomen kädet ovat Tarton rauhansopimuksen kautta, ainakin teoreettisesti katsoen, jotakuinkin

sidotut.

Tarton rauhansopimuksen artiklassa 12 sanotaan:

" Sopimusvaltiot kannattavat periaatteessa Suomenlahden ja koko Itämeren neutralisointia, sekä sitoutuvat myötävaikuttamaan sen toteuttamiseksi."

Vertauksen vuoksi otettakoon tähän Viron ja Venäjän välisestä rauhansopimuksesta vastaava artikla (No. 6),joka kuuluu:

" Les deux parties contractantes s'engagent, en cas de neutralisation du golfe de Finlande, à accéder à cette neutralisation aux conditions établies d'un commun accord par tous les Etats intéressés et fixées par les actes internationaux y relatifs ; elles s'engagent aussi, si la convention internationale dont il s'agit était établie, à placer leurs forces navales ou une partie de celles-ci dans les conditions répondant aux exigences de la dite convention internationale."

Venäjän rauhansopimuksissa Latvian , Liettuan ja Puolan kanssa ei sitävastoin ole mitään määräyksiä, Itämeren neutralisoimisen suhteen.

On tietysti ilmeistä, että Latviaa, Liettuaa ja Puolaa ei liikuta kysymys Venäjän merivoimista lainkaan samalla tavalla kuin Suomea ja Viroa, joiden rannikot ovat välittömimmin alttiit venäläisen laivaston hyökkäyksille. Tästä syystä voi hyvin käsittää, että Venäjä tehdessään viimeksimainittujen maiden joukossa ensimmäiseksi rauhan Viron kanssa suostui näennäisesti muka suureenkin myönnytykseen, kun se sitoutui ei ainoastaan ~~Itämeren~~ ajamaan Suomenlahden neutralisointia, vaan kaiken lisäksi vielä supistamaan merivoimiansa sikäli kuin tehtävä kansainvälinen

sopimus Suomenlahden neutralisoinnista tulisi sitä edellyttämään. Mutta tosiasia on, että Venäjä tällä artiklalla ajoi vieläkin enemmän omia etujansa. On muistettava että marraskuuhun saakka 1919 Englannin laivasto majaili Koivistolla estäen Venäjän laivaston pääsyn Kronstadtista ulos ottamaan osaa operationeihin Viroa vastaan. Kun helmikuun 2 p:nä 1920, eli pari kuukautta Englannin laivaston poistumisen jälkeen rauha allekirjoitettiin Viron ja Venäjän välillä, täytyi Venäjän aivan erinomaisen hyvin pitää mielessä, että Englannin laivaston esiintyminen toistamiseen Suomenlahdella ja samanlaisessa tarkoituksessa, riittäisi täydellisesti turvaamaan kaikkikin Itämeren ympärillä olevat maat Venäjän laivaston hyökkäyksiltä. Ainoastaan siinä tapauksessa, että Itämeri suljettaisiin muiden kuin sen rannikkovaltioiden laivastoilta, voisi Venäjän laivasto näytellä Itämerellä peloittavaa osaa. Viron ja Venäjän välisen rauhansopimuksen 6 artikla ajoi näinollen ainakin yhtä paljon Venäjän kuin Viron merisotilaallista turvallisuus-asiaa.

Suomen ja Venäjän välinen rauhansopimus menee neutralisoinnin pyrkimyksissä sikäli pitemmälle, että molemmat sopimusvaltiot "sitoutuvat myötävaikuttamaan" Suomenlahden lisäksi vielä koko Itämeren neutralisointiin. Lisäksi on muistettava että saman rauhansopimuksen artiklassa 14 määrätään koetattavaksi hankkia Suursaaren neutralisoinnille kansainvälinen takuu.

Se kohtalo, mikä on tullut jälkimmäisen määräyksen osaksi, ilmaisee sinänsä millä silmillä tärkeimmät merivallat ja Itämeren ympärillä olevat maat yleensä ovat

ottaneet vastaan ajatuksen Itämeren neutralisoinnista siihen sisällytettynä myöskin Suomenlahti. Kun Tarton rauhansopimus tuli voimaan, tiedustelin alustavasti erinäisiltä hallituksilta olisivatko ne valmiit tekemään kansainvälisen sopimuksen, joka takaisi Suursaaren neutraliteetin, mutta sain kielteiset vastaukset. Koska senkään jälkeen ei enää ole nostettu tätä kysymystä, otaksun haluttomuuden yhä jatkuvan.

Välillisesti olisi asianomaisille maille tarjoutunut Ahvenanmaankysymyksen järjestelyn yhteydessä sopiva tilaisuus pohtia Itämeren neutralisoinnin probleemia, mutta sitä ei tehty, koska Kansainliiton mielenkiinto koski yksinomaan Ahvenanmaata, jopa siihen määrin, ettei Venäjää kutsuttu mukaan konferenssiin, joka järjesti Ahvenanmaan neutralisoinnin ja linnoittamattomuuden takeet. Jo heti Tarton rauhanyhteydessä olivat tärkeimmät merivallat antaneet ymmärtää, etteivät ne ainakaan sillä ajankohdalla katso sopivaksi keskustella Venäjän kanssa, jota ne eivät olleet tunnustaneet eivätkä siis voi pitää sopimuskelpoisena, Itämeren neutralisoinnista. Niinkuin itsessään vähäinen kysymys Suursaaren neutralisoinnin takeista on torkahtanut sikseen, on myös kysymys koko Itämeren neutralisoinnista saanut levätä siitä huolimatta, että Venäjällä on nyttemmin kaikkien Euroopan suurvaltojen ja useimpien pienten maiden tunnustus.

Kun 1919-20 heräsi kysymys Itämeren neutralisoinnista, oli Kansainliitto vasta tekeillä; sen rauhanaikaan vakaannuttamisen pyrkimyksistä ei tunnettu muuta kuin mitä Peruskirjan eri näiset artikkelit sisälsivät. Varsinkin kiinnitettiin huomiota siihen, että 8 artikla määräsi kunkin jäsenvaltion velvollisuudeksi supistaa varustuksensa siihen minimiin, mikä saattoi vastata kunkin kansallista turvallisuuden tarvetta. Toisaalta taas nähtiin kesällä 1920 miten tärkeimm

keimmät Kansainliiton jäsenvaltiot jättivät Puolan kokonaan vaille tehokasta sotilaallista apua Venäjän hyökkäyksiä vastaan. Tuntui näin ollen jotakuinkin hyvin motivoitulta ajatus, että toisaalta Viro ja Venäjä, toisaalta taas Suomi ja Venäjä ottaisivat rauhansopimuksiinsa viittauksen Itämeren mahdolliseen neutralisoimiseen yhtenä keinona palvella Kansainliiton rauhanpolitiikkaa.

Sellainen kuin kainsainvälinen tilanne on nyt kymmenen vuotta myöhemmin ei ainakaan minun käsitykseni mukaan Suomella pitäisi enää olla syytä kannattaa Itämeren ja siihen sisältyvästi Suomenlahden neutralisointia.

Ei tarvitse muuta kuin ajatella mitä Europa yhä tuhlaa sotavarustuksiinsa, lordi Cecilin äsken julkaiseman laskelman mukaan vähintäinkin 522 milj. puntaa vuosittain, käsittää hyvin mihin ollaan tosiasiallisesti jouduttu. Mitä erikoisesti Suomen turvallisuuteen tulee, on sanomattakin selvää, että se Venäjä, jonka kanssa teimme rauhan kymmenen vuotta sitten oli sotilaallisesti monin verroin heikompi kuin nykypäivien Venäjä. Suomen puolustus vaatii Venäjän laivaston samanlaista paralysointia kuin v. 1919, jotta rannikkomme pysyisivät turvattuina ja meriyhteytemme koskemattomana. Tämä meristrateginen tarkoitus voidaan menestyksellisimmän toteuttaa vain siten, että vaaran hetkellä Europan suuret merivallat voivat vapaasti saapua Itämerelle. Se taas ei ole mahdollista muussa tapauksessa kuin että Itämerestä ei ole tullut mikään sellainen mare clausum kuin on ollut ja todennäköisimmästi edelleen on Moskovan politiikan päämääränä.

Jos nyt Venäjä kutsuttaisiin mukaan toisten Itämeren ympärillä olevien valtioiden kanssa yhteisiin neuvotteluihin merivarustusten supistamisesta, pelkään, että se ensimmäisenä ratkaisuna esittäisi uudelleen vaatimuksen Itämeren neutralisoinnista. Rauhansopimustensa nojalla tulisi Suomen ja Viron kannattaa Venäjää. Lienee pidettävä jokseenkin mahdollisena, että nykyinen radikaalinen hallitus Tanskassa katsoisi asiakseen yhtyä Venäjän ehdotukseen, Jos vielä Liettuakin ottaisi osaa neuvotteluihin, voisi Venäjä siitä saada neljännen äänen puolelleen. Sellainen tulos, s.o. yli puolet asianosaisista maista Venäjän ehdotuksen takana, olisi mitä valitettavin käänne. Varustusten supistamiskonferenssissa ehdotus joka tapauksessa menisi nurin. Jos Venäjä nyt jätettäisiin neuvottelujen ulkopuolelle ja se tekisi varustusten supistamiskonferenssissa ehdotuksen Itämeren neutralisoinnista, täytyisi Suomen äänestyksessä kannattaa ehdotusta, mutta se olisi paljoka vähemmän tuskallista kuin jos ensi kesänä käytävissä neuvotteluissa asianomaisten valtioiden enemmistö päättäisi ajaa tätä asiaa vakavana ohjelmana.

Loppujen lopuksi voimme olla jokakuinkin varmat siitä, että jos Englanti ja Ranska saavat tietää puhealaisten neuvottelujen koskevan varsinaisesti vain Itämeren ympärillä olevien pienten maiden merisotilaallisten etujen turvaamista Venäjän vaaralta, silloin eivät nämä läntivallatkaan välitä olla neuvotteluissa välittömästi mukana.

Tultuani tähän tulokseen, jää enää harkittavaksi olisiko neuvottelujen oltava julkisia vaiko salaisia.

Mielestäni ei olisi mitään syytä hermostuttaa Venäjää, tai yleensä mitään muita maita julkisilla neuvotteluilla. Tänä vuonna käydään aivan varmasti monen

maan kesken yksitaisia neuvotteluja yhteisten etujen valvomisesta tulevassa varustusten supistamiskonferenssissa. Varsinkin jos Liettua merisotilaallisesti kaikkein vähäpätöisimpänä maana Itämeren ympärillä jätettäisiin vielä pois, voitaneen pitää jotakuinkin varmana, että Suomen Viron, Latvian, Puolan, Ruotsin ja Tanskan väliset yksityiset neuvottelut pysyisivät todellisilta sivullisilta ainakin suhteellisen hyvästi salassa.

2. Mitä sitten tulee noihin eversti Martolan mainitsemiin toisiin neuvotteluihin, nim. maa- ja ilma-varustuksista Venäjän läntisten naapureitten kesken ehkä aina Bulgaariaa myöten, luulisin sellaista kosketusta kaikin puolin suotavaksi. Lähdän nimittäin siitä edellytyksestä, että tuollaiset neuvottelut mainittujen Venäjän läntisten naapureitten välillä käyvät joka tapauksessa itse varustusten supistamiskonferenssissa välttämättömiksi, jotta Venäjä ei siellä pääsisi näiden maiden selän takana harjoittamaan häikäilemätöntä propagandaa kunkin meidän puolustusvoimiemme säilyttämistä vastaan mikäli mahdollista nykyisellään. Tuntuu näinollen täysin asianmukaiselta, että jo etukäteen päästään puheenalaisten maiden kesken yksimielisyyteen omien etujemme puolustamisesta konferenssissa.

Mutta on vielä olemassa eräs aivan erikoinen syy, joka mielestäni tekee ennakkoneuvottelut Venäjän läntisten naapureitten kesken välttämättömäksi. Tarkoitan Venäjän omia varustuksia. Niinä kahdeksana vuotena, jolloin olen ollut mukana Kansainliiton eri sotilaallisissa komissioissa, en ole voinut olla havaitsematta miten vaillinaisia, tai ainakin keskenään kovin ristiriitaisia tietoja useimmilla Kansainliiton jäsenvaltioilla on Venäjän

varustusten todellisesta laajuudesta ja luonteesta. Yleinen käsitys, että Venäjä on ollut kymmenen vuotta ekonominen perikadon partaalla, on tuudittanut aivan liian monen maan uskomaan, että Venäjä on vastaavasti heikko myöskin sotilaallisessa suhteessa ja että todiasiallisesti sen armeija, laivasto ja ilmailuvoimat ovat enemmänkin vain paperilla kuin sotilaspoliittisena voimana. Kun varustusten supistamiskonferenssi kokoontuu, täytyy ennen kaikkea juuri niiden maiden, joihin Venäjä sotilaallisesti uhkaa eniten, konferenssissa voida selvillä tosiasioilla osoittaa maailmalle mikä todellinen sotilasvalta Venäjä on ja kuinka paljon sen siis täytyy vähentää varustuksiansa tullakseen edes suhteellisesti samalla tasolla millä sen pienemmät naapurit, ovat, puhumattakaan mitään siitä, että Venäjän olisi sotilaallisena suurvaltana ehdottomasti supistettava varustuksiansa progressiivisen eikä vain suhteellisen asteikon mukaan.

Tällaista voimakasta hyökkäystä varustusten supistamiskonferenssissa Venäjän varustuksia vastaan ei tietysti voida improvisoida itse konferenssin kuluessa, vaan asia on huolellisesti valmistettava, ja jos mahdollista, siitä on annettava ennakkotietoja kaikille niille valtioille, joiden kannatuksen tarvitsemme ajaaksemme tämän ohjelmamme konferenssissa läpi.

Näiden toistenkin neuvottelujen suhteen pyydän siis yhtyä eversti Martolan tiedoituksiin Yleisesikunnalle ja teen sen ilman mitään sellaista supistusta itse neuvottelujen laajuuteen nähden, kuin edellä merivarustusten suhteen katsoin olevan syytä tehdä. Ainoastaan siinä tapauksessa, että Puola ja Rumania vastustaisivat Bulgarian mukaantuloa, olisi siis epäilemättä parempi

rajoittaa neuvottelut koskemaan Suomea, Viroa, Latviaa, Puolaa ja Rumaniaa. Koska Liettualla ei ole mitään yhteistä maarajaa Venäjän kanssa ja varsinkin koska sen nykyinen hallitus on joutunut miltei kokonaan riippumaan Moskovasta, olisi se jätettävä neuvottelujen ulkopuolelle.

3. Mitä tulee lähimpään menettelyyn, tietysti siinä tapauksessa ,että Hallitus pitää puheenalaisia neuvotteluja suotavina, olemme eversti Martolan kanssa ajatelleet seuraavaa:

a. Viimeistään ensi toukokuulla tapahtuvan Europpakomissionin kokouksen aikana olisi päästävä yksimielisyyteen missä laajuudessa kumpiakin neuvotteluja ryhdyttäisiin pitämään ja mitä menettelyä noudattamalla.

Edellä jo tehtyäni ehdotuksen miten merivarustusten suhteen neuvottelut tulisivat koskemaan Suomea , Viroa, Latviaa, Puolaa, Ruotsia ja Tanskaa, sekä maa- ja ilmailuvarustusten suhteen Venäjän läntisiä naapurimaita, on minun tässä yhteydessä enää kosketeltava kysymystä itse neuvottelujen luonteesta ja paikasta.

Jos neuvottelut pidetään salaisina, olisi kaiketi joustavinta , että asianomaiset yleisesikunnat ja meriesikunnat saisivat sopia keskenään millä tavalla neuvotteluja käydään ,joko yhteisesti samalla kertaa , vaiko siten että sovitaan siitä mikä tai mitkä maat ottavat valmistukseen alustavat luonnokset mietinnöiksi, joita sitten käsitellään yhteisesti myöhemmin . Epäilemättä juuri salaisuutena pysymisen kannalta olisi mitä edullisinta, että yleisesikunnat ja meriesikunnat saisivat vapaasti sopia niinhyvin menettelyn luonteesta kuin kokoontumisen paikoista välittömästi keskenään.

b. Ministeri Erichin komitea kokoontuu ensi toukokuun lopulla antamaan lausuntonsa ehdotuksesta varustusten supistamissopimukseksi, sekä laatimaan ehdotuksen ohjeiksi suomalaista valtuuskuntaa varten tulevassa varustusten supistamiskonferenssissa.

Hallituksen vahvistettua nämä ohjeet voisi Yleisesikunta käyttää niitä perustana neuvotteluilleen nihyvin yllämainittujen Itämeren ympärillä olevien maiden kanssa merivarustuksista kuin Venäjän läntisten naapureitten kanssa maa- ja ilmavarustuksista.

Tällä välin olisi yleisesikunnan valmistettava oma lausuntonsa Venäjän nykyisistä varustuksista ja n.s. potentiaalisista voimista; tämän lausunnon nojalla olisi käytävä neuvotteluja kaikkien puheenalaisten maiden kanssa yhteisestä esiintymisestä varustusten supistamiskonferenssissa Venäjän sotavoimien mahdollisimman suuren supistuksen aikaansaamiseksi.

c. Min. Erichin komitean työt saataneen loppuun ensi kesäkuun jälkimmäisellä puoliskolla ja komitean valmistamien ohjeiden tultua vahvistetuksi viimeistään heinäkuun alussa, voitaisiin k.o. neuvotteluja käydä heinä- ja elokuulla.

d. Mikäli neuvottelut johtavat syyskuun alkuun positiivisiin tuloksiin, voisivat asianomaisten maiden ulkoasiainministerit Kansainliiton yleiskokouksen aikana sopia vielä tarkemmin keskenään Genèvessä mitä menettelyä olisi noudatettava, jotta ennen vuoden loppua saataisiin hankituksi tärkeimpien maiden ennakkokannatus varustusten supistamiskonferenssissa.

Omasta puolestani tahdon vielä lisätä, että mielestäni eversti Martolan siirtyminen ensi toukokuun alusta Yleisesikunnan ulkomaatoimiston päälliköksi tulisi erinomaisen onnellisesti helpottamaan kaikkienkin puheenalaisten neu-

vottelujen käymistä. Hän on ollut min. Erichin komitean jäsenenä ja asiantuntijana valmistamassa komitean mietintöjä, hän on ollut Genèveissä suomalaisen valtuuskunnan asiantuntijana mukana kaikissa tärkeimmissä neuvotteluissa, jotka ovat koskeneet niinhyvin varustusten supistamista kuin turvallisuusprobleemeja. Sotilasasiamiehenä Pariisissa hän on monipuolisesti vielä täydentänyt tottumustaan käsitellä kansainväliseltä kannalta sotilaallisia kysymyksiä. Lopuksi hän Yleisesikunnan asianomaisen toimiston päällikkönä on luonnollisimmin sopiva jatkamaan puheenalaista koordinointi-työtä, tapahtukoon se yksinomaan asianomaisten maiden sotilaspiirien kesken, tai yksin tein myös ulkoasiainministeriöiden yhteis toiminnan kautta.

Saneltu Bernissä, maaliskuun 5 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: O31

ASIA: _____

Ministeri Koolitie raportti no 8.

Spence.

19/3.31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 238
RH/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET
maaliskuun 19 p:nä 1931.

L. 12282 he. 1931		
26/3.31	3	1931
5	031	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 8, joka sisältää:

Suurten merivaltain
uusin laivastosopimus.

siv. 1 - 25

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Russoski

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Ministeri Holstin raportti No. 8

maaliskuun 14 päivältä 1931.

12/282		31
26/3-31		
5	31	

Suurten merivaltain
uusien laivastosopimus.

Erään vieraan maan diplomaatti, jonka kanssa keskustelin nyt Englannin johdolla aikaansaadusta ranskalais-italialaisesta laivastosopimuksesta, ei voinut olla antamatta sopimuksen syntymisestä melkoista letkausta Yhdysvalloille. Hän otti tällöin lähtökohdakseen sen kyläkin kieltämättömän tosiasian, että viime vuoden Lontoon laivastokonferenssin jälkeen suurlähettiläs Gibson sai Hooverilta tehtäväkseen koettaa esiintyä välittäjänä, jotta Ranska ja Italia saataisiin tavalla tai toisella yhtymään Lontoon laivastosopimukseen sen kaikilta osilta. Viimeksi Mr. Gibson kävi Roomassa juuri ennen varustusten supistamiskomissionin kokoontumista viime marraskuun alussa, mutta, kuten tietty, eivät neuvottelut ottaneet johtakseen positiivisiin tuloksiin. Sen jälkeen astui Englanti esiin välittäjänä onnistuen täydellisesti. Tästä yllämainittu diplomaatti tahtoi puolestaan tehdä sen johtopäätöksen, että kolmen euroalaisen merivallan todellisena tarkoituksena oli ollut antaa Yhdysvalloille hyvä opetus, ettei sen tule katsoa itseään jonkinlaiseksi Euroopan poliittisten asiain ylivalvojaksi ja riitaisuuksien sel-

vittäjäksi.

Omasta puolestani en tahtoisi väittää, että ystäväni analyysi on joka suhteessa oikea. Ensinnäkin on mielestäni väärin edellyttää, että nuo Amerikan johdolla käydyt neuvottelut olisivat olleet niin kokonaan tuloksettomat, että Englannin olisi pantava oma välityksensä alulle kokonaan uudella perustalla. Päinvastoin on luultava, että Englanti tässä suhteessa käytti hyväkseen Amerikan johdolla käytyjen neuvottelujen kautta saatua kokemusta siitä mitkä riidanalaiset kohdat olivat arimmat ja missä siis kolmannen Välimeren suuren merivallan välitön apuuntulo saattoi olla aivan ratkaisevan tärkeä. Toiseksi on mainittu diplomaatti käsittäkseni aliarvioinut Englannin omat edut tässä asiassa. Amerikan esiintyminen välittäjänä saattoi vielä johtua jonkinlaisesta "objektivisen" ystävän palvelushalusta, vaikka tietysti U.S.A.llekin on mitä tärkeintä saada Lontoon sopimus koko laajuudessaan voimaan, kun taas toisaalta Englantia ja vakaumukseni mukaan ajoi välittäjäksi paljoo enemmän sen oma merisotilaallinen asema Euroopassa kuin pelkästään jonkinlainen kunnianhimo näyttää maailmalle, että sen diplomatia pystyy sellaisiin tehtäviin, joissa amerikalainen diplomatia epäonnistuu. Kolmanneksi mainittu arvostelija on ymmärtääkseni erehtynyt väittäessään, että Ranska ja Italia olisivat jonkunlaisen pan-europalaisuuden nimessä mieluummin hyväksyneet Englannin kuin Yhdysvaltain välityksen. Mutta mikäänhän ei ei sittekään estä europalaisia valtiomiehiä iloitsemasta siitä, että Europan tärkeimmät merivallat kykenevät kaikista vaikeuksista huolimatta sittekin ratkaisemaan keskenään kaikessa sovinnossa

sellaisia sotilaallisia probleemeja, jotka ennen maailmansotaa ehdottomasti aina olivat johtaneet yhä uusiin sotilaallisiin varustuskilpailuihin, uusiin liittoutumisiin ja lopulta täyteen kansainväliseen katastrofiin.

Raportissani No. 21 viime joulukuun 30 päivältä olin esittänyt eräitä näkökohtia ranskalais-italialaisen laivastokilpailun suhteen. Huomautin tällöin ensiksikin miten Ranskan maailman toiseksi suurimpana siirtomaavaltana kieltämättä täytyy olla oikeutettu ylläpitämään suurempaa laivastoa kuin Italia. Toiseksi totesin, että n.s. laivastopariteetti Välimerellä Ranskan ja Italian välillä kieltämättä on kokonaan teoreettista laatua niinkauan kuin Englannin sikäläinen laivasto yksinään kykenee ylläpitämään meriherruutta toisaalta Ranskan, toisaalta Italian laivastoa vastaan, ehkäpä Englannin laivaston ei tarvitseisi peljätä Italian ja Ranskan yhtyneitäkään merivoimia, siksi ylivoimainen on Englannin Välimeren laivaston taistelulaivasto. Kun nyt sopimus on saatu aikaan Ranskan ja Italian kesken, tuntuisi ensikädessä luonnollisimmalta rajoittaa sopimuksen analyysi koskemaan vain näin syntyneitä uutta tilannetta Välimerellä. Sellainen menettely olisi kuitenkin mielestäni valtan erheellinen.

Se seikka, mikä ainakin minuun on ensimmäisenä iskenyt tässä sopimuksessa, on Ranskan ilmeinen menestys itsensä Englannin suhteen. Lontoon laivastosopimuksessa supistettiin Englannin, Yhdysvaltain ja Japanin vedenalainen tonnisto siten, että Yhdysvaltain tuli hävittää 35.140 tonnia, Englannin 10.784 tonnia ja Japanin 23.875 tonnia vedenalaisia aluksiaan, jolloin kunkin puheenalaisen maan vedenalaisten tonnistoksi tulisi sama 52.700 tonnia. Tällöin edellytettiin myös

että Ranska ja Italia tulisivat pakotetuiksi supistamaan vedenalaisen laivastonsa siksi paljon, ettei se missään tapauksessa ylittäisi sitä, mikä Lontoon laivastosopimuksen mukaan tulee Englannin, Yhdysvaltain ja Japanin vastaavaksi maksimitonnistoksi. Nyt tehdyssä sopimuksessa ei mainita välittömästi Italian vedenalaisten osalta muuta kuin, että Italia ei tule vuoteen 1936 saakka rakentamaan mitään ^{muuta} /uusia vedenalaisia kuin on tarpeellista yli-ikäisten korvaamiseksi. Mutta Englannin meriministerin Mr. Alexanderin toissapäivämä alahuoneessa pitämästä puheesta käy ilmi, että Italian vedenalaisten tonnisto tulee sopimuksen mukaisesti rajoitettavaksi samaan kuin Lontoon sopimus edellyttää Englannin, Yhdysvaltain ja Japanin osalta. Sen sijaan vahvistetaan sopimuksessa Ranskan vedenalainen laivasto 82.000 tonniin. Toisin sanoen Ranskasta tulee tämän jälkeen vedenalaisten puolesta maailman suurin merivalta.

Sellaista myönnytystä ei ainakaan minun käsittääkseni tällä hetkellä ole käsiteltävä pelkästään toisarvoisena sivuseikkana, vaan hyvinkin paljon miettimisen aihetta antavana psykologisena probleemina. Käsittääkseni on syytä tämän asian ymmärtämiseksi palata aikoihin viime vuosisadan viimeisellä vuosikymmenellä.

Hävittyään sotansa Saksaa vastaan 1870-71 Ranska tunsii olevansa Euroopassa täysin isoiloitu. Molemmat aikaisemat liittolaiset Krimin sodan ajoilta ja Italia Itävaltaa vastaan käydyin sodan ajoilta olivat kääntäneet Ranskalle selkensä; Venäjä taas kulki jokseenkin selvästi Saksan ja Itävallan kanssa samassa rintamassa. Tämä poliittinen tilanne vaati Ranskalta vastaavia strategisia laskelmia:

Ranskan armeijan tuli olla ainakin yhtä voimakas kuin oli Saksan armeija ja samaan aikaan tuli Ranskalla olla maailman toiseksi vahvin laivasto voidakseen edes johonkin määrin jaksaa kilpailla Englannin kanssa merillä. Mutta oli luonnollista, että ajan mittaan tällainen sotilaallinen kuorma alkoi uuvuttaa liiaksi. Siitä pulasta selviydyttiin ainakin näennäisesti liiton solmiamisen kautta Venäjän kanssa. Mutta ilo ei ollut pitkäaikainen, sillä Englanti selitti tulevansa aina ylläpitämään merivoimia, jotka olisivat ainakin yhtä vahvat kuin kahden lähinnä suurimman merivallan laivastot yhteensä. Kun vielä Fashodan selkkausten aikana 1898 Venäjä jätti Ranskan Englannin armoille, täytyi Ranskan lopultakin ratkaista kysymys voisiko se jaksaa kilpailla yhtä aikaa Saksan kanssa maalla ja Englannin kanssa merellä. Ententen solmiaminen Englannin ja Ranskan välillä tämän vuosisadan alussa johti siihen, että Ranska luopui kaikesta kilpailusta merivoimien alalla Englannin kanssa. Kun maailmansota syttyi kymmentä vuotta myöhemmin, oli sekä Saksalla että Yhdysvalloilla paljoakin pelottavammat merivoimat kuin Ranskalla.

Aivan maailmansodan syttymiseen saakka Englanti pysyi uskollisena tuolle vanhalle tunnussanalleen laivastojen suhteen: Two-power-standard. Tosin se yritti tinkiä hetkisen Saksan kanssa tarjoamalla normiksi: 16 vastoin 10, eli toisin sanoen jokaista kymmentä saksalaista panssarilaivaa vastaan aikoi Englanti ylläpitää kuusitoista samanlaista sota-alusta. Mutta kun Saksa hylkäsi/tämän tarjouksen asettui Englannin yleinen mielipide entistä päättäväisemmin tuon aikaisemman tunnuslauseensa takse. Kuvaavaa silloisille mielialoille ja poliittisille vakaumuksille puheenalaissa

suhteessa ovat seuraavat pari lausuntoa, jotka v. 1912 Balfour/^{ja} silloinen Sir Rufus Isaacs, nytemmin lordi Reading, antoivat saksalaisen aikakauslehden "Nord und Süd" in kiertokyselyyn. Siitä huolimatta, että edellinen kuului oppositioon ja jälkimäinen Asquithin hallitukseen, oli molempien vastaus asiallisesti aivan sama.

Balfour kirjoitti seuraavasti:

"Ilman ylivoimaista laivastoa ei Britannia enää olisi mikään suurvalta. Sitävastoin, vaikka Saksalla ei olisi mitään laivastoa, pysyisi se sittekin Europan voimakkaimpana valtana - - - Maailman suurin sotilas- ja toiseksi suurin merivalta lisää armeijaansa ja laivastoa - - - onnettomuudeksi meidän on mahdoton päästä täyteen varmuuteen Saksan sotavarustusten todellisista tarkoituseristä. Pelottava ase on valmistettu ja joka vuosi lisää jotakin sen tuhokykyyntä ja valtaan. Se on yhtä pelottava hyökkäys- kuin puolustustarkoituksissa." Tähän malliin Balfour jatkaa tullen lopuksi siihen tulokseen, että mikäli tämän saksalaisen varustuspolitiikan päämääränä on sotilaallinen hegemonia Europassa, Englanti ei voi hyväksyä sellaista politiikkaa.

Sir Rufus Isaacsin vastaus kuului:

"Teidän tulee käsittää, että me englantilaiset, samoin kuin koko brittiläisen valtakunnan kansalaiset, olemme aivan yhtä mieltä ylivaltamme välttämättömyydestä merellä; kuinka perinpohjaisesti meidän mielipiteemme muista poliittisista kysymyksistä voivatkin olla ristiriitaiset keskenään, meriherruus on kaikkien meidän poliittisen vakaumuksemme ensimmäisenä aksiomina."

Sitä selvemmin kuin nämä molemmat lainaukset osoittavat, ei voi kuvata ennen maailmansotaa Englannissa vallinnutta käsitystä brittiläisen täyden meriherruuden välttämättömyydestä. Niinkauan kuin vuosisadan vaihteeseen saakka Ranska oli toiseksi suurin merivalta ei voinut olla puhettakaan mistään todellisesta ystävydestä Ranskan ja Englannin välillä. Ranskan luovuttua hyvällä tästä kilpailusta, ilmestyi heti pahimmaksi kilpailijaksi Saksa ja sillä oli Englannin asenne maailmansodan puhjetessa määrätty tinkimättömästi Saksa vastaan.

Tämä tausta on meidän pidettävä mielessä tarkastettaessa mihin maailmansodan jälkeen neuvottelut entente-valtain kesken ovat johtaneet merivoimien supistamisen alalla.

Washingtonin konferenssi v. 1921 johti auttamattomasti siihen, että syntyi tavallaan kolme ryhmitystä. Ensinnäkin Englanti ja Yhdysvallat "tunnustivat" toisensa panssarilaivastojen suhteen tasa-arvoisiksi s.o. kummankin tuli saada pitää 525.000 tonnia näitä sota-aluksia. Toisen ryhmän muodosti Japani, jolle vahvistettiin 225.000 tonnia panssarilaivaston maksimiksi. Kolmanteen ryhmään joutuivat Ranska ja Italia: kummankin tuli saada ylläpitää 175.000 tonnin panssarilaivastoa.

Näinä päivinä tarkastettaessa merisotilaallista tilannetta havaitaan Washingtonin ja Lontoon laivastokonferenssien, sekä äskeisten Englannin johdolla käytyjen ranskalais-italialaisten neuvottelujen tuloksena ennenkaikkea seuraavaa:

Ensinnäkin vahvisti Washingtonin konferenssi Englannin ja Yhdysvaltain tasa-arvoisuuden panssarilaivojen suhteen; nyt Lontoon konferenssi toteutti saman periaatteen, ainakin teoreettisesti, näiden molempien maiden kaikkien muidenkin sotalaiva-luokkien suhteen. Toisin sanoen, kun Englanti maailmansodan loppuun saakka mitä jyrkimmästi

piti kiinni siitä, että sillä oli ainakin yhtä suuri laivasto kuin kahdella toiseksi suurimmalla merivallalla yhteensä, myönsi se viime keväänä Yhdysvalloille yksinään kaikissa suhteissa tasa-arvoisen aseman. Jos jo tämä sinänsä merkitsi täyttä kumousta Englannin vuosisatoja vanhaan laivastopolitiikkaan, tulee nyt uusi ranskalais-italialainen sopimus ainakin eräissä suhteissa yhtä täytenä yllätyksenä.

Muistakaamme millaisen luonteen englantilais-saksalainen merisota sai maailmansodan aikaan. Ylivoimaisella panssarilaivastollaan Englanti kykeni pysyttämään, joitakin yhteentörmäyksiä lukuunottamatta, Saksan panssarilaivaston suljettuna toimettomuuteen satamissaan. Sen sijaan Saksa suuntasi laivastonsa pääiskut Englannin kaupallisia liikenneyhteyksiä vastaan. Sodan ensi kuukausina se saattoi tapahtua niiden risteilijäin avulla, jotka sodan syttyessä olivat Euroopan vesien ulkopuolella, mutta näiden sotalaivojen tultua tuhotuiksi Saksa ryhtyi rakentamaan erittäin suurta vedenalaista laivastoa. Me tunnemme kaikki miten suunnattomasti nämä saksalaiset vedenalaiset ennättivät maailmansodan loppuun mennessä tuhota ympärysvaltojen kaikkienkin, mutta varsinkin Englannin tonnistoa. Tästä myös johtui, että Englanti ensimmäisenä oli vaatimassa rauhankonferenssissa ehtoja, jotka kielsivät Saksalta vedenalaisten sotalaivojen rakentamisen.

Nyt sama Englanti, joka vielä Lontoon konferenssissa vuosi takaperin ehdotti, että kaikilta mailta kiellettäisiin vedenalaisen asean käyttäminen, on suostunut Ranskan vaatimukseen saada ylläpitää 82.000 tonnin suurista vedenalaista laivastoa samaan aikaan kuin Englanti

itse ja Yhdysvallat ja Japani ovat Lontoon sopimuksen kautta pakotetut supistamaan omat vedenalaiset laivastonsa 52.700 tonniin. Toisin sanoen, tämän järjestelyn kautta Ranskasta on tullut vuosiksi eteenpäin juuri vedenalaisten alalla maailman voimakkain merivalta.

On turhaa puhetta Ranskan puolelta, että vedenalaiset ovat pääasiallisesti vain puolustusaseita. Sen ajatuksen Ranskan valtuuskunta esitti vuosi takaperin Lontoon laivasto-konferenssissa ja sama väite on luettavissa edustajakamarin laivastoasiain raportöörin, M. Jaques Sternin raportissa ensi budjettikautta varten. Vedenalaiset ovat kiistämättömästi nykypäivien hirvittävin hyökkäysase, sillä näiden sotalaivojen suhteellinen halpuus sallii niitä rakentaa hyvinkin paljon samalla, kun ne voivat salaperäisyydellään esiintyä mahdollisimman suurella menestyksellä niinhyvin sotalaivoja kuin etenkin kauppalaivoja vastaan.

Mutta Englannin tekemä myönnytys Ranskalle ei koske ainoastaan yllämainittua puolta asiassa, vaan myönnytyksen aivan erikoinen merkitys johtuu Ranskan merisotilaallisesta asemasta Englannin suhteen.

Saksalaisten vedenalaisen tukikohdat olivat Pohjanmeren omissa saksalaisissa satamissa ja Belgian rannikolla. Näistä paikoista niiden tuli hankkiutua ulos Englannin eteläisille, läntisille ja luoteisille rannikoille ennenkuin lainkaan pääsivät uhkaamaan englantilaisia kauppateitä. Ranskan asema tässä suhteessa on verrattomasti paljokaan edullisempi. Ranskan merisota-satamat Atlantin puolella sallisivat ranskalaisten vedenalaisten hyökätä Englannin kauppalaivojen kulkureittejä vastaan niin edullisissa olosuhteissa, etteivät saksalaiset maailmansodan aikaan voineet uneksiakaan sellaisista mahdollisuuksista. Vielä vaarallisemmaksi voisivat ranskalaisten vedenalaisten hyökkäykset käydä Välimerellä ja Marokon rannikoilla Atlannilla päin. Maailmansodan

aikana tekivät jo muutamat itävaltalaiset ja saksalaiset vedenalaiset Välimerellä raskasta tuhoa Englannin merenkululle niilläkin vesillä; nyt voisivat ranskalaiset vedenalaiset Välimerellä ja Marokon länsirannikolla uhata monin verroin kamalammin Englannin koko meriyhteyttä Afrikan, Aasian ja Australian kanssa.

Jos koko tämä uusi tilanne otetaan ensinnäkin näin meristrateegisesti, voidaan verrattain helposti johtua koko kysymyksen psykologiseen ~~kytymykseen~~ ^{yttimeen.} Mitä Englanti näinä aikoina todella ajattelee meriherruudestaan? Ennen maailmansotaa se ei sallinut rinnallaan ketään ensiluokkaista kilpailijaa, heti maailmansodan jälkeen se tunnusti Yhdysvallat kanssaan tasa-arvoiseksi, ja nyt se on luovuttanut Ranskalle aseman, joka on Englannin turvallisuuden kannalta suhteettomasti paljon vaarallisempi kuin mitä konsanaan Saksan merivoimat ennen maailmansotaa saattoivat edustaa.

Saatettaneen sanoa englantilais-amerikalaisesta tasa-arvoisuudesta, että se käytännöllisen politiikan kannalta on paremminkin teoreettinen kuin käytännöllinen rinnakkaisasema, koska Yhdysvalloilta puuttuu Europassa, Afrikassa, Indian valtamerellä ja Australiassa tukikohtia, jotka voisivat helpottaa Yhdysvaltain laivaston operationeja Englannin merivaltaa vastaan. Voitaneen mennä vielä niinkin pitkälle kuin yllämainittu Ranskan edustajakamarin laivastoasiain raportööri M. Stem äskeisessä raportissaan, kun hän sanoo jotain näin häikäilemättömän brutaalia: " A notre avis, la base réelle de la limitation relative des armements maritimes, est constituée par la ~~proportion~~ proportion des ressources en personnel et en argent que chaque nation se résigne à consacrer à sa puissance navale, proportion déterminée par approximations successives en fonction des conditions politiques et économiques du moment. Ce n'est pas en vertu d'un autre droit que

les Etats - Unis ont réclamé la parité avec la Grande-Bretagne, parité que cette dernière puissance a acceptée, parce qu'elle n'avait aucun moyen de s'y soustraire." (raportin sivut 69-70).

Mutta jos näin suorastaan mitä täydellisimmällä julkeudella heitetään Ranskan parlamentin virallisessa raportissa ilkeä letkaus Englantia vastaan, että se on suostunut merisotilaalliseen tasa-arvoisuuteen Yhdysvaltain kanssa vain siitä auttamattoman pakottavasta syystä, ettei sillä ole ollut keinoja kieltää Yhdysvalloilta sellaista yhdenvertaista asemaa, silloin syntyy aivan itsestään kysymys miten sitten Englanti on suostunut laskemaan Ranskan vedenalaisten alalla maailman suurimmaksi merivallaksi, jonka vedenalaisten tonnisto on suhteessa 16 verrattuna 10 Englannin vedenalaiseen tonnistoon? Mikä itse asiassa historiallinen ironia tässä ilmeneekään! Ennen maailmansotaa Englanti katsoi voivansa suurimpana myönnötyksenä tarjota Saksalle panssarilaivojen alalla suhdetta 16/10, jolloin Englannin laivasto edusti tuota isompaa lukua. Nyt ovat samat numerot menossa vedenalaisten suhteen, mutta sama suurempi luku on nyt Ranskan puolella Englantia itseään vastaan. Ja sittekin, kuten sanottu, on Ranskan merisotilaallinen asema Englannin maailmanvallalle välittömästi paljoa uhkaavampi kuin koskaan Saksa saattoi olla ennen maailmansotaa.

Vastaukset ylläesitettyihin kysymyksiin syntyvät itsestään.

Ensinnäkin Englanti ei ole kerta kaikkiaan voinut kieltää Ranskalta tätä yliotetta yhtä vähän kuin se saattoi kieltää Yhdysvalloilta yleensä merivoimien suh-

teen rinnakkaisasemaa.

Toiseksi ei voi tätä psykologista probleemia selittää muuten kuin, että Englanti ei sittekään näe Ranskan vedenalaisten voimien yliotteessa itselleen mitään todellista vaaraa. Toisin sanoen Englannin on täytynyt lähteä kerta kaikkiaan siitä, että Ranskan vedenalainen laivasto ei uhkaa Englantia millään sellaisella saarrolla, jota Saksa yritti siksikin suurella menestyksellä toteuttaa maailmansodan aikaan.

Mutta jos näin tulkitaan uuden ranskalais-italialaisen laivastosopimuksen puhealainen kohta, joudutaan siitä puolestaan uuteen kysymykseen: onko syytä otaksua että englantilais-ranskalainen keskinäinen luottamus rajoittuu pelkästään tähän passiiviseen puoleen asiaa? Muistettakoon, että ranskalaiset lentovoimat ovat myös Englannin omien lentovoimien rinnalla suorastaan ylivoimaiset. Jos nyt lentovoimien lisäksi tulee vielä tämä ranskalainen yliote vedenalaisten alalla, tuntuu hyvin luonnolliselta se johtopäätös, että Englanti ja Ranska yleensä varustusten alalla eivät pidä toisiaan vaarallisina rivaaleina. Tällöin on lopultakin kokonaan toisarvoinen asia onko näiden maiden välillä olemassa suoranaista sotaliittoa, tai ei. Tosiasia on, että kumpikin luottaa toinen toiseensa ja silloin pikemminkin näkee toinen toisessaan potentiaalisen liittolaisen kuin mahdollisen rivaalin.

Juuri tähän lopputulokseen olen tahtonut päästä analyysissäni sanoessani edellä, ettei ranskalais-italialaista laivastosopimusta ole tarkastettava pelkästään kylmien numeroiden valossa.

Jää jäljelle enää Englannin suhteen tarkastettavaksi mikä on voinut ajaa Englannin työväen—hallituksen tällaiseen kannanottoon Ranskan hyväksi.

Muistakaamme, että Labor-miehet arvostelivat aikoinaan ankarasti Sir Austen Chamberlainia liiallisesta ranskalais-ystävällisyydestä englantilais-saksalaisten etujen kustannuksella.

Kirjoittaessani viime joulukuun 30 päivänä raporttini varustusten ~~supistamiskomissionin~~ supistamiskomissionin viimeisestä istuntokaudesta huomautin miten jo viime yleiskokouksen aikana Saksan vaalitulosten tultua tunnetuksi oli ilmeisesti havaittavissa Genèvessä Englannin ja Ranskan lähentymistä toisiinsa ja miten varustusten supistamiskomissionin viime istuntokaudella marras- joulukuulla tämä lähentyminen tuli sitäkin ostentatiivisemmäksi Italian kääntyttyä kokonaan saksalais-venäläisen orienteeruksen kannalle vastoin kaikkea aikaisempaa esiintymistään mainitussa komissionissa. Näissä olosuhteissa on tietysti Englannin työväenhallituksen ollut määrättävä kantansa pitempään poliittista toimihtaa varten. On tällöin itsestään selvää, että Ramsay MacDonaldin ja Hendersonin on ollut ratkaistava kysymys mikä on nimenomaan juuri heidän johtamalleen hallitukselle edullisempaa, pysyttääkö Englannin omat sotilasmenot suhteellisen korkealla, vaiko " jakaa vastuu " sotilailisesta tilanteesta Euroopassa Ranskan kanssa. Ottaessaan huomioon työttömyyden nopean lisääntymisen viime aikoina Englannissa ja Snowdenin muutenkin tavattoman suuret finanssivaikeudet, on hyvin ymmärrettävissä, että Ramsay MacDonald ja Henderson ovat katsoneet välttämättömäksi

pyrkii varustusmenojen jatkuvaan supistamiseen kuin uuteen lisäämiseen. Siten t.k. alussa julaistut ehdotukset puolustusmenoiksi sisälsivät armeijan osalta vähennystä 570.000 puntaa ja laivaston osalta 342.000 puntaa, josta vastoin ilmailuvoimien suhteen ehdotettiin lisäystä 250.000 puntaa, joten todellinen vähennys tuli n. 660.000 punnaksi. Tämä ratkaisu sinänsä määräsi myös Hendersonin suhtautumisen sotilaspoliittiseen tilanteeseen Euroopassa. Niinkauan kuin voimakas mielipide Saksassa vaatii sopimusten tarkistamista ehkäpä viime kädessä väkivaltaisoin keinoin ja niinkauan kuin Italian ulkopoliittikka lähen teli sekä Saksaa että Venäjää, täytyi olla Englannin omienkin etujen mukaista, että manner-Europan voimakkain sotilasvalta niin maalla ja merellä kuin ilmassa, nim. Ranska, saattoi kulkea Englannin kanssa käsi kädessä status quo 'n tai yleensä rauhan säilyttämiseksi Europassa.

Jos yhdistetään mitä edellä on sanottu Englannin suhtautumisesta puheenalaisiin problemeihin, tullaan siis siihen johtopäätökseen, että Englannin ja Ranskan välillä täytyy tällä hetkellä vallita erittäin luja yhteisymmärrys tärkeimpien ulkopoliittisten kysymysten suhteen. Antaessaan Ranskalle yliotteen vedenalaisten alalla Englannin viralliset piirit, huolimatta sanomalehtien hiljaisesta murinasta, eivät laske joutuvansa ainakaan lähimpien vuosien aikana Ranskan kanssa mihinkään sellaiseen konfliktiin, josta voisi koitua Englannin omalle meriherrundelle todellista vaaraa. Mutta tämän asian negatiivisen puolen lisäksi on täytynyt olla olemassa joitakin Englannin mielestä vielä tärkeämpiä positiivisia syitä, jotka omalla painavuudellaan ovat vaatineet Englannilta tuota prestige-uhrausta Ranskan hyväksi. Ja sellaisina syinä eivät käsittääkseni voi olla mitkään

muut kuin eräät toiset joko välittömästi tai ainakin välillisesti sotilaallista luonnetta olevat tarkoitukset. Sen vuoksi joskin Poincarén viime valtakauden aikoina tahdottiin sanoa, että länsi-euroopalainen entente siinä muodossa kuin se oli voimassa ennen maailmansotaa oli kuollut, täytyy tällä hetkellä todeta, että entente on syntynyt uudelleen. Ranska ja Englanti ovat löytäneet toistamiseen yhteisen pohjan ulkopoliittisille pyrkimyksilleen. Sanottakoon ranskalais-italialaisesta laivastosopimuksesta muuten mitä tahansa, mielestäni tämä toteaminen on sen tärkein merkitys.

Tulen tämän jälkeen lähemmin sopimuksen vaikutukseen Ranskan ja Italian kannalta katsottuna.

Mitä ensinnä tulee Ranskaan, ei minun ole syytä enää ottaa puheeksi miten tehty sopimus vaikuttaa sen puhtaasti meristrateegiseen asemaan Englannin naapurina, joten jää jäljelle vain kaksi välitöntä meristrateegista probleemia: suhteet toisaalta Saksaan ja toisaalta Italiaan.

Versailles'in rauhansopimus rajoittaa Saksan panssarilaivaston tonniston 60.000 tonniin. Saksan rakenteella oleva uusi 10.000 tonnin panssarilaiva (A) ja Reichstagissa neuvottelun alaisena oleva samanlainen alus (B) ovat, kuten tietty, alallaan ainutlaatuisen suurenmaisia teknillisiä saavutuksia sikäli, että ne yhdistävät nykyaikaisille sotalaivoille tähän saakka annetuista kolmesta ominaisuudesta kaikki kolme, nimittäin suuren aktioniradion, maksiminopeuden sekä mahdollisimman suuren tykistövoiman samalla kuin niille itselleen on varattu vastaavasti mahdollisimman suuri panssarisuojaus, kun taas muiden maiden laivastoissa on voitu kombinoida

muut kuin eräät toiset joko välittömästi tai ainakin välillisesti sotilaallista luonnetta olevat tarkoitukset. Sen vuoksi joskin Poincarén viime valtakauden aikoina tahdottiin sanoa, että länsi-euroopalainen entente siinä muodossa kuin se oli voimassa ennen maailmansotaa oli kuollut, täytyy tällä hetkellä todeta, että entente on syntynyt uudelleen. Ranska ja Englanti ovat löytäneet toistamiseen yhteisen pohjan ulkopoliittisille pyrkimyksilleen. Sanottakoon ranskalais-italialaisesta laivastosopimuksesta muuten mitä tahansa, mielestäni tämä toteaminen on sen tärkein merkitys.

Tulen tämän jälkeen lähemmin sopimuksen vaikutukseen Ranskan ja Italian kannalta katsottuna.

Mitä ensinnä tulee Ranskaan, ei minun ole syytä enää ottaa puheeksi miten tehty sopimus vaikuttaa sen puhtaasti meristrateegiseen asemaan Englannin naapurina, joten jää jäljelle vain kaksi välitöntä meristrateegista probleemia: suhteet toisaalta Saksaan ja toisaalta Italiaan.

Versailles'in rauhansopimus rajoittaa Saksan panssarilaivaston tonniston 60.000 tonniin. Saksan rakenteella oleva uusi 10.000 tonnin panssarilaiva (A) ja Reichstagissa neuvottelun alaisena oleva samanlainen alus (B) ovat, kuten tietty, alallaan ainutlaatuisen suurenmoisia teknillisiä saavutuksia sikäli, että ne yhdistävät nykyaikaisille sotalaivoille tähän saakka annetuista kolmesta ominaisuudesta kaikki kolme, nimittäin suuren aktioniradion, maksiminopeuden sekä mahdollisimman suuren tykistövoiman samalla kuin niille itselleen on varattu vastaavasti mahdollisimman suuri panssarisuojaus, kun taas muiden maiden laivastoissa on voitu kombinoida

ainoastaan kaksi näistä kolmesta ominaisuudesta. Siten milloin on pidetty silmällä suurta nopeutta ja suurta aktioniradiota, on täytynyt tinkiä panssarisuojauksesta, ja niin on saatu aikaan n.s. panssariristeilijäin luokka, jolla on käytettävään mahdollisimman voimakas tykistö. Milloin taas on tingitty suuresta nopeudesta ja suuresta aktioniradiosta, on voitu rakentaa dreadnoughteja, joilla on vahva panssarisuojaus ja mahdollisimman voimakas tykistö. Voidaan hyvin käsittää, että alulle pantu Saksan laivaston uudistus on antanut paljon miettimisen aihetta Englannin ja Ranskan laivastopiireille. Mutta kun Englannilla on joka tapauksessa kotoisilla vesillä Saksan laivastoon verrattuna sittekin moninkerroin ylivoimainen panssarilaivasto, on Ranskan täytynyt sitä vakavammin miettiä keinoja miten vastata tähän uuteen saksalaiseen laivasto-ohjelmaan. Kuten tietty, ei Ranska ole maailmansodan aikaan ja sen jälkeen rakentanut ainoatakaan panssarilaivaa, joten kaikki sen nykyisin palveluksessa olevat yhdeksän panssarilaivaa jo ovat joko yli-ikäisiä tai tulossa liian vanhoiksi. Toisaalta taas ne ovat kuitenkin Saksan rakennettaviin kuuteen uuteen panssarilaivaan verrattuina kukin erikseenkin ylivoimaisia ainakin tykistön suhteen. Mutta Ranskan täytyy toisaalta ottaa huomioon, että sillä on puolustettavana rannikkonsa sekä Atlantilla, että Välimerellä päin. Jälkimmäisellä taholla Italialla on viisi suhteellisen yhtä vanhaa panssarilaivaa kuin yllämainitut ranskalaiset alukset ovat, sekä kaksi vähän vanhempaa panssarilaivaa. Tästä syystä Ranskalta ei oikeastaan liikene ainoatakaan panssarilaivaa Atlantin rannikolle. Näinollen on Ranskan laivastopiireissä syntynyt halu rakentaa kolme panssarilaivaa kaikkein uusin-

aikaisinta mallia vastapainoksi Saksan uudelle laivastolle. Lontoon laivastosopimus jätti Ranskalle mahdollisuuden rakentaa uusia panssarilaivoja, joiden kokonaistonnisto ei saisi ylittää 70.000 tonnia. Tämä tonnisto jaettuna kolmeen osaan tekisi siis Ranskalle mahdolliseksi rakentaa kolme 23.300 tonnin uudenaikaisinta panssarilaivaa v. 1936 mennessä. Kukin näistä sotalaivoista, vielä varustettuna 13 tuuman tykeillä, olisihyvin paljon voimakkaampi kuin Saksan rakenteella oleva ja täydennykseksi suunniteltava 10.000 tonnin panssarilaiva varustettuna 11 tuuman tykeillä.

Nyt Englannin johdolla tehdyssä ranskalais-italialaisessa laivastosopimuksessa sekä Ranska että Italia ovat suostuneet rakentamaan v. 1936 mennessä ainoastaan kaksi 23.300 tonnin panssarilaivaa ja varustamaan ne vain 12 tuuman tykeillä.

Teoreettisesti katsoen on Ranska tässä nimenomaisessa kohdassa ~~tehnyt~~^{ei} melkoisen myönnytyksen Saksan hyväksi, mutta käytännössä myönnytys sentään on sangen toisarvoinen. On ensinnäkin huomattava, että jos Saksan laivasto yrittäisi tulla Englannin Kanaaliin ahdistamaan Ranskan rannikkoa, Ranskalla olisi siellä turvanaan ylivoimainen vedenalainen laivasto. Jos taas Saksan laivasto koettaisi kiertää Skotlannin ja ~~Islannin~~^{Ir} ympäri päästäkseen Biskayan lahteen olisi Ranskalla aikaa järjestää meripuolustuksensa, jolloin Ranskan kaksi uutta panssarilaivaa olisi riittävän voimakasta pitämään Saksan enemmän kuin puolta pienemmät molemmat uudet panssarilaivat ~~parissa~~ loitolla. Toisin sanoen ranskalais-italialainen laivastosopimus jättää Ranskalle hyvinkin riittävän suuret mahdollisuudet turvautua pelkästään kahdella uudella panssarilaivalla Saksan kahta uutta panssarilaivaa vastaan.

Tulen näin Ranskan vastaavaan meristrategiseen asemaan Välimerellä verrattuna Italian vastaaviin laskelmiin.

Yhteisesti Ranska ja Italia ovat voittaneet joitain Washingtonin ja Lontoon sopimusten aikaisemmista määräyksistä: niiden panssarilaivaston maksimitonnisto on uuden sopimuksen kautta tullut korotetuksi 175.000 tonnista 181.000 tonniin, Edelleen on sopimuksessa määrätty kummankin risteilijälaivaston maksimitonnistoksi 70.000 tonnia. Tätämyöten on siis tuo Italian vaatima pariteetti vahvistettu. Toisin sanoen vuoteen 1936 mennessä kumpikaan näistä maista ei tule rakentamaan ainoatakaan uutta 10.000 tonninkantoista ja 8 tuuman tykeillä varustettua suurta risteilijää. Mitä pienempiin, eli 6 tuuman tykeillä varustettuihin risteilijöihin, sekä hävittäjä- y.m. torpeedoveneisiin tulee, on uuden sopimuksen sisältö seuraava: Ranska saa vuoteen 1936 mennessä korvata vanhoja näihin luokkiin kuuluvia sotalaivoja yhteensä 198.000 tonnilla ja Italia 151.360 tonnilla. Mutta tosiasiallisesti tulee sinä vuotena, kun kumpikin maa vielä jättää palvelukseen eräitä vanhempia näiden luokkien sotalaivoja, Ranskalla olemaan keveitä risteilijöitä, hävittäjiä ja torpeedoveneitä yhteensä 240.340 tonnia ja Italialla 153.360 tonnia. Edellä olen jo huomauttanut miten myös vedenalaisten suhteen Ranska saa uuden sopimuksen kautta etuoikeutetun aseman.

Jos siis lasketaan yhteen mitä 1936 mennessä tulee toisaalta Ranskan ja toisaalta Italian kokonaistonnistoksi, nähdään että Ranskan kokonaistonnisto on 670.720 tonnia ja Italian ainoastaan 441.250 tonnia.

Tämä tulos on nyt olevinaan n.s. laivastopariteetin toteuttaminen Italian ja Ranskan välillä.

Mutta ei ole syytä tyytyä pelkkään tähän numero-kohtaiseen toteamiseen, sillä se antaisi kaikesta huolimatta liian edullisen kuvan Ranskan hyväksi. Ensinnäkin on muistettava, että Ranskan tojnistosta menee melkoinen osa Atlantin rannikkojen puolustamiseen ja toinen kohtuullinen osa etäämpänä olevien siirtomaiden suojelukseseen. Lisäksi on otettava varteen, että jos Italia rakentaa nuo molemmat 23.300 tonnin suuruiset panssarilaivat, täytyy Ranskan sijoittaa, ainakin teoreettisesti katsoen, molemmat omat saman luokan sotalaivansa Välimerelle ja jättää vastapainoksi Atlannilla Saksan uusia panssarilaivoja vastaan useita vanhempia panssarilaivojaan, jotka tätänykyä ovat Välimerellä, mutta jotka järeämmällä tykistöllään siltäkin kykenevät pitämään puolijansa Atlannilla Saksan uusia panssarilaivoja vastaan. Näinollen ei Ranska voi missään tapauksessa laskea saavansa keskitetyksi Välimerelle kaikkea tuota tonnistoa, minkä sille laivastosopimus suo. Pariteetti syntyy siis joka tapauksessa Välimerellä paljokaikemmäksi Italian taivottelemaa päämäärää, kuin mihin Ranska oli alkuunsa valmis suostumaan.

Mutta eri asia on tuleeko kaiken tämän redusoinninkaan jälkeen toteutetuksi Välimerellä se pariteetti, johon taas Italia ennen tätä sopimusta pyrki. Siinä suhteessa taas on asema Ranskalle edullisempi kuin mihin Italia tahtoi päästä. Vaikka Ranska jättää Atlantin rannikolle Saksan varalta melkoisen osan tonnistoansa ja vaikka eräät vanhimmat ranskalaiset sotalaivat siirrettäisiin etämpiin ranskalaisiin siirtomaihin, liikenee tuosta 230.000 tonnin ranskalaisesta ylivoimasta siltäkin siksi paljon vielä täysin uusia sotalaivoja Välimerelle, että Italia tuskin voi edes niillä vesillä laskea pääsevänsä täyteen pariteettiin. Lisäksi tulee Ranskan eduksi se tosiasia, että sillä on kotona kaikki tärkeimmät raaka-aineet sekä myös elintarpeet sodan varalta, kun taas Italia

tulisi sodan sattuessa Ranskan kanssa jäämään riippuvaksi merentakaisesta tuonnista. Vielä painaa Ranskan eduksi sekin tosiasia, että Ranska voi kauppalaivastostaan saada enemmän nopeakulkuisia apuristeilijöitä kuin mitä Italialla on tarjolla.

Kaiken kaikkiaan täytyy siis todeta, että Ranska on näissä n.s. pariteettineuvotteluissa Italian kanssa selvinnyt paremminkin voittajana kuin mitä Italia saattaa kehua saavutuksikseen. Mutta asiaa on vielä tarkastettava koko kansainväliseltä kannalta. Jos Italian tahto olisi voittanut, olisi merivaltain luokitus tullut seuraavaksi: Englanti ja Yhdysvallat olisivat maailman voimakkaimmat merivallat täysin yhtä voimakkaina toisiinsa verrattuina.

Kolmennelle sijalle olisi tullut Japani. Sen jälkeen olisivat tulleet Ranska ja Italia yhtä voimakkaina. Nyt on tämän uuden sopimuksen jälkeen Ranska päässyt yksinään kiistämättömästi neljännelle sijalle, ja Italia 230.000 tonnia Ranskan laivastoa heikommalla laivastolla on yksinään jäänyt viidennelle sijalle.

Kun otetaan huomioon ylläolevat tosiseikat, voidaan ymmärtää mistä syystä Ranskassa on erinäisistä arvosteluista huolimatta siksikin yksimielisesti onniteltu nykyistä hallitusta ja varsinkin Briandia tämän sopimuksen aikaansaamisesta. Sopimus on ollut erittäin edullinen Ranskalle Englannin suhteen, se on jättänyt Ranskan yksinäänkin Atlantilla tarpeeksi voimakkaaksi Saksaa vastaan ja vihdoin on hyvin epäiltävää tuleeko edes Välimerellä v. 1936 mennessä Ranska pakotetuksi näkemään laivastonsa Italian laivastoon verrattuna tasaväkisenä.

Edellä sanottu osoittaa jo sinänsä mitä uusi sopimus on tuottanut Italialle. Parasta mitä siitä voidaan sanoa on se, että tällä hetkellä Italialla on 395.000

tonnia, kun 1936 mennessä sen laivaston vahvuus saa kohota 441.250 tonniin. Toisin sanoen, samaan aikaan kuin Englannin, Yhdysvaltojen ja Japanin tulee tuntuvasti vähentää tonnistoansa ja Ranska saa mainittuun vuoteen mennessä lisätä omaansa n. 42.000 tonnilla, nousee Italialle sallittu lisäys 46.000 tonniin. Tässä suhteessa siis Mussolini kyläkin voi kehua Italian laivaston pääsevän suurenemaan enemmän kuin minkään muun merivallan laivastolle nyt tulee sallituksi. Edelleen hän voi tyytyväisyydellä todeta, että Ranskan ja Italian uusimmat suunnitelmat ennen sopimuksen syntymistä tähtäsivät voimakkaaseen laivastokilpailuun, m.m. oli Italian tänä vuonna pantava rakenteelle 22 uutta vedenalaista. Vihdoin hän voi täydellä syyllä puhua siitä, että hänen viime vuosina noudattamansa laivastopoliitikka, jonka mukaan Italialle on rakennettu suhteellisesti paljon enemmän sotalaivoja kuin mitä Ranska on tehnyt, on tämän sopimuksen kautta saanut siunauksensa. Ellei Italia olisi viime vuosina ponnistanut niin tavattomasti laivastonsa täydentämiseksi, on varmaa että nykyinen sopimus olisi syntynyt Italialle vieläkin huonommilla ehdoilla. Kun siis nyt sopimus rajoittaa Italian aikaisempaa rakennussuunnitelmaa noin kolmanneksella, rajoittaa se myös vastaavasti Ranskan ohjelmaa.

Mutta kun kaikki tämä on tullut sanotuksi, jää jäljelle vielä paljon, josta Italia ei mielellään tahtoisi kuulla puhuttavan.

Vielä vuosi takaperin Mussolini käytti tavattoman provosoivaa puhetta miten hänen tarkoituksensa on luoda Italiasta suuri sotilasvalta. Tällä hetkellä täytyy hänen nyt kuitenkin myöntää, että uusi sopimus jättää Italian kaikista merivalloista heikoimmaksi. Toiseksi

koko maailma tietää, että Mussolinin suurilla laivaston rakennussuunnitelmilla oli enää suhteellisen vähän todellista onnistumisen mahdollisuutta; häneltä puuttui rahat ja se merkitsi kaikki.

Mutta ehkä Italian hallitus miettii hiljaisessa mielessään ennenkaikkea sitä probleemia onko viime kuukausien neuvottelujen kautta Englanti tullut lähemmäksi Italiaa kuin Ranskaa. Vastauksen täytyy olla kielteinen; syyt olen selvittänyt edellä. Tämä tulos on ennenkaikkea, mitä juuri Välimeren tulee, Italian itsensä aikaansaama. Italian yrityksessä laivastopariteettiin Ranskan kanssa Englanti ei voinut olla näkemättä melkoista keinotekoisuutta. Vielä joulun edellä julkisuuteen saatettu Italian uusi laivasto-ohjelma järkytti ilmeisesti pahemmin Englannin suhtautumista Lontoon laivastosopimukseen kuin mitä vastaava ranskalainen ohjelma saattoi tehdä. Mutta Englannille ja varsinkin sen nykyiselle hallitukselle Lontoon laivastosopimuksen voimassa-pitäminen ilman 21 artiklan pakollista soveltamista on mitä ~~merkittävää~~ olennaisimman tärkeää. Oli näinollen täysin luonnollista, että Englanti mieluummin nojautui Ranskan ystävyteen ja sen vuoksi kannatti paremminkin ranskalaista teesiä italialaista vastaan kuin Italian vaatimuksia päästä pariteettiin Ranskan kanssa. Italia voi siis viime aikojen ulkopolitiikkansa lopputulokseksi kaikissa puheenalaisissa suhteissa todeta samaa kuin Saksan oikeistopiirit: Liit huudot varustuksista, uhkailut sopimusten revisionista jne. ovat vieneet Englannin ja Ranskan jälleen paljoo lähemmäksi toisiaan. Kaiken tämän rinnalla merkitsee asiallisesti kovin vähän kenraali Balbon lohduttelu, että tulevaisuuden sodissa laivastot merkitsevät paljoo vähemmän kuin suuret ilmavoimat. Jos tämä todistelu pitäisi paikkansa

silloinhan Italian ei koskaan olisi tarvinutkaan julistaa, että sen täytyy päästä merivaltana yhtä) voimakkaaksi kuin Ranska.

Uuden laivastosopimuksen lopullisen laatimisen ympärille kokoontuvat näinä aikoina Lontoossa myöskin Yhdysvaltain ja Japanin edustajat. Jätän tässä kokonaan pohtimatta sitä probleemia miten ranskalais-italialainen sopimus yhdistetään Lontoon laivastosopimukseen, niinkö, että Yhdysvaltain ja Japanin on ratifioitava Lontoon laivastosopimus uudelleen, vaiko niin, että Englanti jää varsinaiseksi yhdyssiteeksi Lontoon laivastosopimuksen ja tämän uuden sopimuksen välillä. Pääasia on, että Yhdysvaltain ja Japanin siunaus saadaan ranskalais-italialaiselle sopimukseksi.

Sen sijaan on syytä kosketella vielä kysymystä miten uusi sopimus mahdollisesti tulee vaikuttamaan Venäjän laivaston kohtaloon varustusten supistamiskonferenssissa. Jos nyt tapahtunut Ranskan ja Italian lähentyminen merikilpailun alalla tulee lähikuukausina johtamaan yleiseen poliittiseen sovintoon siirtomaita ym. koskevien kysymysten suhteen, ja jos vielä kaiken lisäksi Ranskan sen jälkeen katsoo voivansa antaa Italialle joko yksinään tai englantilaisten pankkien kanssa yhdessä tuon Italian kipeästi tarvitseman miljaardi-lainan, silloin tuskin enää on kovin suuri vaara tarjolla, että Italia vuoden kuluttua varustusten supistamiskonferenssissa kannattaisi Venäjän merisotilaallisia vaatimuksia. Jos näin käy, on puhtaasti suomalaiselta kannalta tervehdittävä tyytyväisyydellä Italialais-ranskalaisen laivastosopimuksen syntymistä. Meille on pääasia, että Venäjän laivasto saadaks supistetuksi mahdollisimman vähäpätöiseksi.

Sitävastoin olisi kaiketi liikaa optimismia uskoa, että Saksan sotilaspiireissä tervehditään tyytyväisyydellä ranskalais-italialaisen laivastosopimuksen syntymistä. Jos jo sinänsä uusi sopimus takaa Ranskalle sangen edullisen merisotilaallisen aseman, ja jos, kuten yllä olen huomauttanut, Englanti ja Ranska ovat jälleen huomattavasti lähestyneet toisiansa, täytyy Saksan sotilaspiirien vielä kaiken muun lisäksi ilmeisesti peljätä Italian yleistäkin luisumista takaisin ranskalais-englantilaiseen orientointiin. Näin tulee Berlinissä näinä aikoina epäilemättä entistä vakavamman pohdinnan alaiseksi kysymys tuon v. 1926 Venäjän kanssa solmitun sopimuksen uudistamisesta. Monet ennaiset syyt puhuvat uudistamista vastaan, mutta jos nyt Saksan suurteollisuuden äänten lisäksi tulevat vielä Saksan sotilaspiirien kehoitukset, voi Saksan hallituksen todella käydä sangen vaikeaksi torjua sopimuksen uudistamisen vaatimuksia.

Tulen näin analyysini loppuun. Siihen on vielä kuitenkin lisättävä eräs tärkeä täydennys. Kaikesta edellä sanotusta voitaneen ehkä tulla siihen tulokseen, että jollain tavoin pahoittelen suurten merivaltain laivastovoi-
mien suhteen tapahtunutta tasoitusta. Käsitykseni on joka tapauksessa aivan päinvastainen. Kansainliiton vastaisen kehityksen kannalta on ehdottomasti vain eduksi, että suuret merivallat näin, vaikkapa Kansainliiton ulkopuolellakin, suostuvat vapaa-ehtoisesti säännöstelemään kaikki eri sotalaivojen luokkansa. Se on sinänsä suunnaton edistysaskel niinhyvin periaatteen kuin käytännön kannalta.

Periaatteellisessa suhteessa tässä politiikassa on ennekaikkea nähtävä avoin tunnus, että vanha suvereniteettiteoria on kuollut ja että tilalle on tullut

suurimpienkin sotilasvaltojen halu välttää keskenään varustuskilpailua, jonka katastrofaalisesta turmiollisuudesta maailmansota on liiankin räikeä esimerkki. Käytännön kannalta taas on jokseenkin toisarvoista tapahtuvatko nämä tärkeimmät varustusten supistamis- tai rajoittamisneuvottelut välittömästi Kansainliiton itsensä piirissä, vaiko Liiton ulkopuolella. Pääasia on, että Liitto kokonaisuudessaan hyötyy näistä saavutuksista siihen määrin, että Liitto voi tälle pohjalle rakentaa oman rauhaaturvaavan politiikkansa.

Saheltu Genèveissä, maaliskuan 18-19 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C81

ASIA: _____

Ministeri Kallsténin raportti no 9.

Geneve

9/3.31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

No. 241.
RH/LF.

maaliskuun 19 päivä 1931.		
13/282		
26/3.31		
RUMMA	OLASTO	ADIA
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ulkoasiainministeri, raporttini No. 9, joka koskee:

Englanti, Ranska ja

Italia sekä Acte général.

siv. 1 - 5

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rueda

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

	13 282	Car. 21
26/3.21		
	5	C 21

Ministeri Holstin raportti No. 9,

maaliskuun 19 päivältä 1931.

Englanti, Ranska ja Italia
sekä Acte Général.

Tämä kansainvälinen sopimus on näinä aikoina joutumassa ratkaisevaan käänteeseensä ja sen vuoksi lienee syytä lähinnä juuri Suomen kannalta puuttua vielä kerran Acte généralen merkitykseen.

Siitä saakka kuin tämä sopimusluonnos syntyi, minun ollessa Comité de Sécuritén puolesta sen ensimmäisenä raportöörinä, en ole salannut Hallitukselta, että olen ollut sen suhteen varsinaisesti juuri turvallisuuden kamalta verrattain pessimistinen. Kun nyt Englanti ja Ranska ovat lopullisesti ratifioineet sopimuksen ja Italia on tekemäisillään saman, sallittanee minun vielä kerran merkitä yksityisen kantani.

Viimeksi koskettelin tätä kysymystä raportissani No. 16 viime vuoden lokakuun 7 päivältä, sekä raportissani No. 21 viime joulukuun 30 päivältä. Jälkimmäisessä raportissa nimitin Acte généralea jonkinlaiseksi epäsiikiöksi puhtaasti turvallisuuden kannalta katsottuna. Siihen mennessä ei tällä sopimuksella vielä ollut ai-

noankaan suurvallan ratifiointia. Kun nyt tilanne on muuttanut, voisi olla likellä ajatus, että tuntisin tarvetta muuttaa mielipidettäni. Niin ei kuitenkaan ole asiaa laita.

On luonnollisesti itsestään selvää, että jokaisen kansainvälinen sopimus, joka sinänsä tarjoaa keinoja kansainvälisten riitaisuusien rauhanomaiseksi selvittämiseksi, merkitsee ilahduttavaa edistystä kansainvälisten suhteiden positiivisessa kehittämisessä. Tältä puhtaasti juridiselta kannalta luonnollisesti Acte généralin on omalla tavallaan tärkeä edistysaskel. Mutta eri asia on kokonaan, onko tämä sopimus käsitettävä sellaisena lisäturvallisuutena kuin sitä on tahdottu tulkita turvallisuuskomitean aikaansaannoksena.

Kun Mr. Henderson t.k. 9 päivänä perusteli alahuoneessa ehdotustaan Englannin liittymiseksi tähän sopimukseen, oli luonnollista, että hän selitti tämän sopimuksen täydentävän tärkeiltä osilta n.s. Briand-Kelloggin paktia ja Courin statuuttien määräyksiä. Vielä hän koetti loogillisesti perustella mistä syystä Englannin hallitus tahtoi esittää erinäisiä reservatioita liittymisen ehdoksi. Mutta häneltä jäi kokonaan huomaamatta mikä on niinhysin Courin statuuttien ja Briand-Kelloggin paktin kuin myös Acte généralen suurin puutteellisuus, nimittäin sanktioiden puute.

Yhtä vähän kuin näinollen saatan yhtyä täydellisesti Mr. Hendersonin motivointiin, voin puolestani hyväksyä Sir Austen Chamberlainin hyökkäystä samassa käsittelyssä Englannin hallitusta vastaan. Kieltevästi Chamberlainilla oli erinäisiä oikeutuksia väittää, että Acte général, ahtaasti tulkittuna, saattaa

riistää neuvostolta mahdollisuuden esiintyä arkaluontoisimmissa riitaisuuksissa välittäjänä. Mutta toisaalta on sentään Peruskirjan artikla 11, muista sopivista artikloista puhumattakaan, siksi laaja määräyksiltään, että ainakin minun käsitykseni mukaan neuvosto aina voi jotakuinkin suurella vapaudella puuttua jokaiseen rauhan säilyttämisestä uhkaavaan riitaisuuteen, olkoon riitaisuus samalla käsittelyn alaisena acte généralen nojalla missä muussa Kansainliiton elimessä tahansa. Käsitykseni mukaan on nimittäin Kansainliiton Peruskirja sinänsä ratkaisevampi kansainvälinen sopimus kuin mikään muu sen perustalla myöhemmin syntynyt sopimus. Kuten tietty, on Englanti nyt ratifioimassa acte généralen ja omalta osaltani tervehdin tätä tulosta suurella tyytyväisyydellä.

Mitä Ranskaan tulee, on senkin ratifiointi nyttemmin taattu. Pari päivää sitten pitämässään puheessa Italian parlamentissa on Grandi antanut aavistaa, että Italian ratifiointi on tulemassa Acte généralelle. Ranskan ja Italian ratifioinnit ovat tietysti yhtä tärkeät kuin Englanninkin lopullinen liittyminen tähän kansainväliseen sopimukseen.

Mutta kaiken tämän sanottuani en voi sittekään olla palaamatta kaikkein alkuperäisimpään väitteeseeni: Acte général ei ole sen luontoinen kansainvälinen sopimus, joka sinänsä varmasti täydentäisi kansainvälisen oikeusjärjestyksen rakennetta muuta kuin juriidisessa merkityksessä. Uudistan vielä kerran, ettei turvallisuuskomitean eikä myöskään varustusten supistamiskomissionin kokouksissa viime vuosina ainoakaan maan valtuuskunta ole lupautunut varustusten supistamiseen acte généralen voimaantulon tapahduttua. Vaikkapa kaikkikin maailman

eri valtiot ensi kevääseen mennessä ratifioisivat tämän kansainvälisen sopimuksen, on hyvin vähän luultavaa, että varustusten supistamiskonferenssiin kokoontuessa yksikään maa, mahdollisesti Tanskaa lukuunottamatta, suostuisi vähentämään varustuksiansa vain sen takia, että Acte général on saatettu voimaan. Mielestäni senaattori de Jouvenel, joka, kuten tietty, on ollut Ranskan valtuutettuna Kansainliitossa, on t.k. 9 päivänä Metzissä pitämässään puheessa erinomaisen sattuvasti analysoinut Acte généralen todellista kantavuutta turvallisuuden kannalta. Hän alleviivasi tässä puheessaan erinomaisen voimakkaasti miten välttämätöntä on, että Kansainliitolle annetaan tavalla tai toisella keinot toimeenpanna, vaikka aseellisin menettelyin, Liiton eri elimien päätökset. Tällä hän on samalla myös antanut lopullisen iskun naulan päähän Acte généralen varsinaisesta heikkoudesta: sekään ei sisällä mitään määräyksiä sanktioiden soveltamisesta.

Jos tahtoo aivan lyhyesti konsentroida todellisen tilanteen, voidaan se sanoa seuraavasti: englantilainen haluttomuus hyväksyä etukäteen sotilaallista luonnetta olevia velvoituksia ja Skandinavian maiden, Hollannin yms. maiden teoreettinen idealismi tarjoavat maailmalle samanlaisia juriidisia hyvityksiä kuin on amerikalainen Parisin pakti, kun taas ranskalainen poliittinen realismi tahtoo Acte généralen ja Parisin paktin todelliseksi voimaksi antaa määräyksiä myös sanktioista. Kompromissina on tähän saakka realipolitiikkojen täytynyt taipua hyväksymään vain juriidista luonnetta olevia surrogaatteja. Kun nyt vuoden kuluttua varustusten supistamiskonferenssi kokoontuu, saadaan nähdä kuinka moni maa

lupaa Acte généralen nojalla supistaa varustuksiaan.

Suomi on yhtynyt Acte généraleen, mutta olen täysin vakuutettu, että Suomi osaa antaa sille sopimukselle vain idealisen arvon ja että meidän sotilaallinen turvallisuutemme lasketaan puhtaitten realiteettien perustalla olkoon Acte général olemassa, tai olematta.

Saneltu Genèveissä, maaliskuun 19 päivänä 1931.

RUDOLF HOLSTI.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 81.

ASIA: _____

Ministeri Kolutin raportti no 10.

Been.

21/3-20.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 221. 13.

RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

maaliskuun 21 p:nä 1931.

14/282/100. 31		
26/3.31		
5	031	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 10, joka sisältää:

- I. Eräs parlamenttireformi Sveitsissä siv. 1 - 4
- II. Pari sveitsiläistä lausuntoa Kansainliitosta siv. 5- 9

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Kallio

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

14/282/1931		
26/3/31		
5	031	

Ministeri Holstin raportti No. 10

maaliskuun 20 päivältä 1931.

I.

Eräs parlamentti-
reformi Sveitsissä.

Viime vuoden lopulla toimitettu yleinen väenlasku Sveitsissä aiheutti välittömästi kysymyksen olisiko parlamentin alahuoneen jäsenmäärää vastaavasti lisättävä, koska perustuslaki edellytti, että siinä kamarissa olisi yksi edustaja kutakin 20.000 asukasta kohti, vai olisiko päinvastoin korotettava jälkimmäistä lukua. Näin syntyi alkuansa kolme eri ehdotusta: ensimmäisen mukaan oli edustajain lukua niin paljon lisättävä, että suhdeluku 20.000 edelleen pysyisi perustana yhden edustajan määräämiseksi; toisen ehdotuksen mukaan oli otettava 23.000 suhdeluvuksi ja kolmannen ehdotuksen mukaan 22.000, joissa kummassakin jälkimmäisessä tapauksessa edustajain lukumäärä olisi supistunut nykyisestään, nim. 198.

Ne, jotka tahtoivat pitää suhdeluvun 20.000, lähtivät mm. siitä näkökohdasta, että tähän saakka oli kunkin väenlaskun jälkeen aina lisätty automaattisesti alahuoneen jäsenmäärää niin paljon kuin väenlaskun tulos välittömästi oikeutti pitämällä suhdelukuna 20.000.

Jos näin tulisi jälleen meneteltäväksi, kohoaisi alahuoneen jäsenluku kuudella, eli 198-sta 204-ään.

Ne taas, jotka tahtoivat, että suhdeluku korotettaisiin joko 22.000-ksi tai 23.000-ksi, väittivät ennenkaikkea, että kerrankin täytyy panna raja alahuoneen jäsenmäärän kasvamiselle. Alkuansa oli tämän kamarin jäsenmäärä ollut 111 ja siitä se oli tuota suhdelukua käyttämällä vähitellen kohonnut 198-aan. Jos siis oli valittava kahden menettelyn välillä, oli vihdoinkin luovuttava tuosta suhdeluvusta mieluummin kuin yhä jatkettava edustajain lukumäärän lisäämistä. Jo nyt, niin väitettiin, tuhlaa alahuone vallan tarpeettoman paljon aikaa tyhjiin keskusteluihin ja tämä ajanhukka tulisi yhäkin suuremmaksi, jos kamarin edustajaluku kohoisi alun kolmannelle sadalle. Toinen pääväite nykyistä järjestelmää vastaan sisälsi sen, että vuosikymmenien kuluessa oli muodostunut epäsuhte ylä- ja alahuoneen jäsenluvun välillä. Kuten tietty, edustavat ylähuoneen jäsenet välittömästi kanttooneja, s.o. 22 kanttoonia kohti on tässä kamarissa (saksaksi - Ständerat, ranskaksi - Conseil des Etats) 44 jäsentä ja heidän lukumääränsä on aina pysynyt samana. Tämän kamarin katsotaan edustavan historiallista, eli federalistista ajatusta Sveitsin valtiollisessa kehityksessä. Siitä huolimatta että aikojen kuluessa eri kanttoonien väkiluku on suuresti vaihtunut toisten kanttoonien väkiluvun kasvaessa nopeasti, toisten pysyessä jokseenkin entisellään, eräiden jopa taantuessa, ei ole koskaan tahdottu käydä käsiksi tämän kamarin kokoonpanoon. Kun alunpitäen ylähuoneessa oli siis tämä jäsenmäärä ja alahuoneessa (saksaksi - Nationalrat, ranskaksi Conseil national) 111 jäsentä, joiden

katsottiin edustavan Sveitsin kansaa yhtenä kokonaisuutena, ei alahuoneen jäsenmäärä verrattuna ylähuoneen jäsenmäärään ollut kuin kaksi ja puoli kertaa suurempi. Mutta nyt vuosien kuluessa ja alahuoneen jäsenmäärän yhä kasvaessa on suhde molempien kamarien jäsenmäärän välillä muuttunut ylähuoneen vahingoksi niin että jos edelleen käyttämällä suhdelukua 20.000 lisättäisiin alahuoneen jäsenmäärä 204-ään, tulisi kutakin ylähuoneen jäsentä kohti enemmän kuin 4 $\frac{1}{2}$ alahuoneen edustajaa.

Parlamentin käsiteltyä tätä kysymystä joutui kansanäänestykseen kaksi vaihtoehtoa: joko kansan on lisättävä äskeisen väenlaskun nojalla alahuoneen jäsenmäärää 204-ään, tai sen on muutettava suhdeluku 22.000-ksi, jolloin alahuoneen jäsenmäärä supistuu 187-ään.

Viime sunnuntaina toimitetussa kansanäänestyksessä annettiin alahuoneen jäsenmäärän supistamisen puolesta n. 293.000 ääntä ja sen lisäämisen puolesta n. 252.000 ääntä. Toisin sanoen kansa oli siis päättänyt korottaa suhdeluvuksi 22.000 ja siten vähentää alahuoneen jäsenmäärän 187-ään. Tällä päätöksellä näinollen ^{on} pantu raja alahuoneen jäsenmäärän automaattiselle kasvamiselle toistaiseksi.

Mutta näin kerran kajottaessa alahuoneen kokoonpanoon katsottiin suotavaksi samalla ottaa esille kysymys alahuoneen jäsenten toimivallan pituudesta. Tähän saakka ^{on} ~~se~~ alahuoneen jäsenet valittu kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Nyt pidettiin edullisimpana, että samalla kertaa alistettaisiin kansanäänestyksen ratkaistavaksi olisiko syytä korottaa alahuoneen jäsenten mandaattiaika neljäksi vuodeksi. Kansanäänestys viime sunnuntaina johti siihen,

että korotuksen puolesta annettiin noin 294.000 ääntä ja nykyisen kolmivuotisen toimikauden puolesta noin 256.000 ääntä. Toisin sanoen Sveitsin alahuoneen jäsenet tulevat tämän jälkeen istumaan neljä vuotta kerrallaan.

On lopuksi syytä silmäillä miten eri kanttoonit tulevat hyötymään tai kärsimään alahuoneen nyt toimeenpantavasta kokoonpanosta.

Eräiden laskelmien mukaan tulee ainoastaan Zürichin kanttooni saamaan yhden edustajan lisää, Bernin kanttooni menettää kolme, St.Gallen kaksi, Schaffhausen, Appenzell-Ausserrhoden, Thurgau, Ticino, Valais, Neuchâtel ja Genève yhden kukin, muut 14 kanttoonia, tai puolikanttoonia, pysyvät entisellään.

Jos taas v. 1928, toimitettujen vaalien nojalla lasketaan mitä eri puolueet tulevat alahuoneen edustajaluvun supistuksen kautta menettämään, kohtaa menetyksen pahimmin vapaarielisdemokraattista puoluetta, jolta näiden laskujen mukaan tulisi menemään 7 paikkaa, talonpoikaipuolue menettäisi kaksi paikkaa, sosialistit 1 jne. Mutta vasta uusissa vaaleissa päästään tietysti näkemään miten lopullisesti tämä parlamenttireformi tulee vaikuttamaan puolueiden voimasuhteisiin.

Saneltu Bernissä, maaliskuun 20 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

Ministeri Holstin raportti No. 10

maaliskuun 20 p:ltä 1931.

II.

Pari sveitsiläistä lausuntoa
Kansainliitosta.

Voinee kerran olla paikallaan Suomenkin kannalta ottaa huomioon miten Sveitsi yleensä suhtautuu Kansainliittoon,

Kun Sveitsin oli ratkaistava yhtyisikö se Kansainliittoon, olivat mielipiteet Valaliitossa varsin vastakkaiset. Vain suhteellisen pienellä äänten enemmistöllä saatiin kansanäänestyksessä myönteinen vastaus aikaan. Liittymistä vastaan esitetyistä väitteistä ansaitsee tällä hetkellä varsinaista muistamista vain kaksi: ensinnäkin yhtyminen Kansainliittoon tekisi lopun Sveitsin puolueettomuudesta koko muuhun maailmaan verrattuna, ja toiseksi Kansainliitto oli muka vain voittajavaltioiden pysyväinen poliittinen välikappale ja sellaiseen riippuvaisuuteen Sveitsillä ei ollut syytä antautua. Siitä huolimatta, että n.s. Lontoon sopimus selvitti tarkalleen Sveitsin puolueettomuuden säilymisen Kansainliiton piirissä ja tämä sopimus siis suorastaan takasi Sveitsille poikkeuksellisen aseman Kansainliiton jäsenenä, vaikutti edelleen tuo jälkimmäinen vastaväite, että nimittäin Kansainliitto muka oli vain voittajavaltioiden uusi pysyväinen välikappale, siksi paljon, että päätös Sveitsin yhtymisestä Kansainliittoon

syntyi kansanäänestyksessä pienellä enemmistöllä.

On nyt huvittavaa kuulla mitä Nationalrat Schüpbach eilen lausui parlamentin alahuoneen kokouksessa Kansainliitosta yleensä ja Sveitsistä Liiton jäsenenä. Tällä lausunnolla on sitäkin suurempi merkitys, kun herra Schüpbach on ollut yhtenä Sveitsin valtuutetuista Kansainliiton yleiskokouksissa.

Hän aloitti lausuntonsa koskettelemalla kysymystä Sveitsin puolueettomuuden säilyttämisestä Kansainliiton jäsenenä. Ennen Kansainliiton syntymistä Sveitsin puolueettomuus oli, hän huomautti, vain eräiden maiden asiakirjalisesti tunnustama. Nyt sitävastoin on kokonainen maailmanjärjestö vastaamassa Sveitsin puolueettomuuden kunnioittamisesta. Kymmenen vuoden kokemus osoittaa, ettei yksikään maa ole millään tavalla edes yrittänyt saattaa epäilyksen alaiseksi tuon Lontoossa tehdyn selvittelyn pätevyyttä.

Mitä taas tulee tuohon toiseen aikoinaan esitettyyn väitteeseen, että Kansainliitosta tulisi vain voittajavaltojen uusi poliittinen järjestö, totesi herra Schüpbach, että Kansainliitossa nauttivat nyttemmin sekä voittajat että voitettut samaa tasa-arvoisuutta. Liiton piirissä on voitu saada aikaan tärkeitä neuvotteluja voittajien ja voitettujen välillä. Tärkein kaikista näistä neuvotteluista on koskenut rauhan pysyväistä vakaannuttamista; siinä suhteessa eivät voittajat ole olleet sen vastahakoisemmat kuin voitettutkaan.

Tämän jälleen herra Schüpbach kosketteli kysymystä ovatko pienet maat Kansainliiton jäseninä jollain tavoin joutuneet alakynteen. Kokemus kymmeneltä vuodelta osoittaa, hän vakuutti, että pienet maat päinvastoin ovat voineet

Kansainliitossa saada erinomaisen hyvin äänensä kuuluville, jopa ovat monessa tapauksessa olleet vaikutusvaltaisemmat kuin mitä niiden väkiluku ja muu kansainvälinen merkitys sinänsä olisi oikeuttanut.

Lopuksi hän tuli kysymykseen eikö Kansainliitossa ole tehty paljon turhaakin työtä, kun niin moni aloite on jäänyt kesken, valmistettu sopimus ratifioimatta ja sen kautta voimaantulematta. Puhuja, ilmeisesti melkoisella ironialla, vastasi tähän moitteeseen huomattamalla, ettei ainakaan Sveitsin sopisi hyväksyä puolestaan tällaista arvostelua, kun sillä itsellään on kotoisissa oloissaan ollut sama tulos. Kuinka paljon vaikeampaa silloin täytyy Kansainliitolle olla saada heti kaikki aloitteet joltamaan positiivisiin tuloksiin ja kaikki tehdyt sopimukset voimaan; luonnollisesti tarvitaan pitkäkin kehitystä ennen kuin kaikki kansat saadaan ajattelemaan suurista kansainvälisistä kysymyksistä senkin verran samaan sunntaan, että useimmat Kansainliitossa tehtävistä sopimuksista tulevat voimaan. Joka tapauksessa, lausui puhuja lopuksi, voimakkaiden suosionosoitusten kaikuessa salista, on hän tuonut Genèvestä mukanaan sen varman vakaumuksen, että Kansainliitto on kehittymässä "zu einem brauchbaren Instrument zur Herbeiführung des politischen und wirtschaftlichen Friedens".

Kun Suomen tuli 1920 ratkaista yhtyykö sen Kansainliittoon, vai jääkö se sen ulkopuolelle, oli meilläkin epäilijöitä, jotka tahtoivat nähdä Liitossa voittajavaltain imperialismia yms., mutta Eduskunnan päätös syntyi sittekin ilahduttavan onnellisessa muodossa. Se osoitti, että kansallamme oli/kaikesta huolimatta suurempi luottamus Liittoa kohtaan kuin mitä vähän aikaisemmin Sveit-

sillä oli ollut. Kymmenen vuotta myöhemmin on mieliala Sveitsissä täydellisesti muuttunut ja epäilijäin äänet vaienneet. Millään maalla ei ole ollut Kansainliiton kanssa niin välitöntä kosketusta kuin Sveitsillä. Sen kannanmuutos on siis sinänsä korkeimman luokan tunnustusta Kansainliitolle. Tämä on Suomenkin osalta mielihyvällä todettava.

Etteivät kaikki sveitsiläisetkään sentään vielä ole Kansainliiton ehdottomia ihailijoita, sen osoitti muutama päivä sitten eräs väittelytilaisuus Genèveissä. Viime keskiviikkona t.k. 18 päivänä oli "Association genevoise pour la S.d.N." , jonka puheenjohtajana toimii tunnettu Suomi-ystävä ja Journal de Genève'n päätoimittaja William Martin, kutsunut koolle julkiseen väittelytilaisuuteen nänhyvin Kansainliiton ystävät kuin vastustajat. Jälkimmäisten puolelta esiintyi varsinaisimmin vain pastori Robert Ostermann. Hänen arvostelunsa pääkohdat olivat seuraavat:

Annettuaan monessa suhteessa Kansainliitolle tunnustusta hän kuitenkin väitti Liiton varsinaisen perustan olevan väärän. Kansainliitto tahtoo kehittää kansainvälistä henkeä, se tahtoo tehdä sodat mahdottomiksi ja saada aikaan pysyvän rauhan. Näin tehdään ihmisestä Kansainliiton pyrkimysten pääkeskus, vaikka kristinuskon mukaan Jumalan tulee olla kaikkien inhimillisten pyrkimysten keskuksena. Jos sodat poistettaisiin, tulisi niiden tilalle joi-takin muita ihmiskunnan kirouksia. Mitä taas erikoisesti Genèveen tulee, hävittää Kansainliitto kansainvälisyydellään kaupungin vanhan omintakeisen kulttuurihengen. Genève

nykyiseksi pääpyrkimykseksi on tullut vain ulkomaalaisten tyydyttäminen eikä oman erikoisen persoonallisuutensa kehittäminen.

Kuten saattoi odottaa, asettuivat kaikki muut puhujat herra pastorin omalaatuista kristinuskon tulkitsemista vastaan. Pastori Ostermann onkin epäilemättä niitä harvoja sveitsiläisiä, jotka vastustavat Kansainliittoa.

Saneltu Bernissä, maaliskuun 21 päivänä 1931.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Wolsteinin raportti no 11.

Bern.

23/3 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 926.B.

RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

maaliskuun 23 p:nä 1931.

15 282 he. 1931		
28/3.31	2	LEE
RYHMÄ	CLASSIC	• CIA
5	C 31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää, Herra
Ulkoasiainministeri, raporttini No.11, joka sisältää:

Eräs sveitsiläinen

taloudellinen neuvottelukokous.

siv. 1 - 5

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suuriman
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Kallio

Herra Ulkoasiainministeri

A-S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

15 282 Pa. 1931		
28/3.31		1111
		DIA
5	031	

Ministeri Holstin raportti No. 11
maaliskuun 23 päivältä 1931.

Eräs sveitsiläinen
taloudellinen neuvottelukokous.

T.k. 9 päiväksi oli Sveitsin hallitus järjestänyt Zürichissä taloudellisen neuvottelukokouksen, johon kaikki tärkeimmät sveitsiläiset taloudelliset järjestöt, kuten kauppaja- ja teollisuusunioni, talonpoikaisliitto, pankkien associationi, työnantajaliitto, osuustoiminnalliset järjestöt, työväen ammattajärjestö sekä eräät uskonnolliset työväenjärjestöt yms. olivat saaneet kutsun lähettää edustajansa. Kokoukseen otti näin osaa noin 80 eri edustajaa.

Kokouksen ohjelma käsitti varsinaisesti seuraavat kysymykset: 1) maan tullipolitiikka; 2) viennin edistäminen; 3) työttömyys; 4) maatalouskysymys. Näille kaikille kysymyksille omistettiin kaksi päivää. Monen mielestä oli aika liian rajoitettu näin erinomaisen tärkeiden kysymysten perusteelliselle käsittelylle.

Mitä kokouksen varsinaiseen menoon tulee, on syytä heti huomauttaa, että sanomalehdistölle ei oltu valmistettu mitään tilaisuutta seurata kokouksen kulkua. Jo aikoja ennen kokousta olivat lehdet kukin puolueväriinsä mukaisesti kirjoittaneet verrattain laajasti eri kysymyksistä. Siitä päättäen olisi voitu odottaa, että

kokouksessa itsessään eri edut ja vaatimukset olisivat törmänneet vastakkain yhtä tuimasti. Mutta mikäli nyt jälestäpäin on asianomaisista lähteistä paremminkin puolivirallisessa tarkoituksessa laskettu yleisön rauhoittamiseksi tietoja julkisuuteen, tapahtui eri kysymysten käsittely yhtä rauhallisesti kuin asiallisesti. Sen vuoksi todetaankin nyt sanomalehdistössä, että heti kun kokouksen osanottajilta meni tilaisuus harjoittaa julkisten lausuntojen kautta propagandaa, tyytyivät puhujat mahdollisimman asiallisiin lausuntoihin.

Ensimmäisestä keskustelukysymyksestä, nim. tullipolitiikasta on laskettu julkisuuteen pääasiassa seuraavia tietoja:

Tästä kysymyksestä esiintyneet puhujat olivat eri mieltä siitä mikä merkitys Sveitsin vientiteollisuudella on verrattuna maan muiden elinkeinojen taloudelliseen merkitykseen. Toisten mielestä vientiteollisuuden arvo oli kolmannes maan koko tuotannon arvosta, jotavastoin toisten mielestä se oli tuskin arvoltaan kuudennes. Mutta kaikki puhujat kuuluvat olleen yksimieliset siitä, että valtiovalan on tehtävä kaikkensa tukeakseen tätä teollisuutta. Mihinikä toimenpiteisiin tällöin olisi erikoisemmin ryhdyttävä, siitä ei ole laskettu tietoja julkisuuteen. Omasta puolestani en kuitenkaan epäileisi otaksua, että vastaukset kävivät suuntaan, jonka löydämme parhaiten toisen keskustelukysymyksen puitteista, nim. viennin edistämisestä.

Jos ottaa varteen Sveitsin teollisuuden viimeaikaisen yleisen tilanteen, ymmärtää hyvin miten Sveitsi on joutunut tavattomasti kärsimään Euroopan maiden ja Yhdysvaltain uusimmasta tullipolitiikasta. Sveitsiläiset vi-

ranomaiset ja puoluejohtajat puhuvat sangen kernaasti siitä miten tämä maa muka todellisuudessa on vapaakauppamaa ja miten se kernaimmin näkisi kaikkien maiden luopuvan mahdollisimman tarkkaan suojelustullijärjestelmästä. Mutta asia ei kuitenkaan käytännössä ole Sveitsin itsensä kannalta näin viatonta laatua. Muistakaamme, että Valaliitto ottaa tuloistaan n. 70 % tullien kautta. Tahdon tähän vielä lisätä, että hallituksella on parhaillaan tekeillä uusi yleinen tullitariffi, jonka suhteen eri intressipiirit ovat esittäneet vakavia toivomuksiaan pareminkin tullien korotusten kuin alennusten suuntaan. Ilman suurempaa erehdystä voidaan siis päätellä, että Zürichin kokous on maan tullipolitiikan suhteen käynyt paljoka enemmän todellisen suojelustullijärjestelmän toteuttamisen pyrkimyksissä kuin vapaakaupan tavoittelussa. Julkisuuteen on kokouksen päätöksestä tässä suhteessa laskettu vain se ylimalkainen tieto, että kokous päätti lausua täyden luottamuksensa hallituksen suunnittelemaan tullipolitiikkaan.

Mitä toiseen keskustelukysymykseen, nim. viennin edistämiseen tulee, ei ole laskettu julkisuuteen muita tietoja kuin seuraavat.

Ensinnäkin päätettiin koettaa saattaa vientipropaganda sekä ulkomaisen edustuksen, että vientijärjestöjen kautta entistäkin tehokkaammaksi. Toiseksi keskusteltiin mitä mahdollisuuksia voisi olla vientiluottovakuutuksen toteuttamisella osittain valtion, osittain pankkien ja vakuutusyhtiöiden avulla. Kokous katsoi tämän ajatuksen toteuttamista ehkä tärkeimmäksi toimenpiteeksi lähimpien vuosien aikana ja sen vuoksi tullaan kysymystä tutkimaan kiireellisesti.

Kolmas kysymys, nim. toimenpiteet työttömyyden poistamiseksi, liittyi läheisesti kysymyksiin palkkatason alentamisesta ja vastaavasti hintatason alentamisesta, samoin kuin nämä kaikkikin kolme kysymystä luonnollisesti kosketteli läheisesti kysymystä viennin edistämisestä ja maatalouden nykyistä tilaa. Mutta koska kaikki nämä probleemit ovat suuren yleisen kannalta ----- ~~erittäin~~ erinomaisen arkoja ja ~~myös~~ työväen kannalta suorastaan ensiluokkaisia, on hyvin ymmärrettävissä, että julkisuuteen ei ole laskettu mitään kokouksen näistä päätöksistä.

Kokouksen viimeinen kysymys, maatalouden tilanne, sai julkisuuteen laskettujen tietojen mukaan kokoukselta paljoo suurempaa ymmärtäystä osakseen kuin mitä alkuansa olisi voitu odottaa. Samoin kerrotaan maataloutta edustaneiden henkilöiden suhtautuneen suhteellisen suurella myönteävyydellä teollisuuden ja yleensä kuluttajien esittämiin näkökohtiin.

Yleensä ovat sanomalehdet lausuneet kansantalousdepartementin päällikölle, Bundesrat Schulthessille parhaimmat kiitokset tämän kokouksen pitämisestä. Jotkut lehdet kutsuvat sitä maan talous-parlamentiksi, seikka, mikä sinänsä osoittaa kuinka suurta luottamusta maailman demokraattisin maa on tuntenut kokouksen päätöksiä kohtaan.

Voidaan olla jotakuinkin varmat, että lähiaikoina ja ainakin tämän ja ensi vuoden kuluessa päästään näkemään miten Sveitsi aikoo koettaa selviytyä nykyisestä kansainvälisestä kriisistä, eri maiden suojelustulliharrastuksista, pan-euroपालaisen taloudellisen lähentymisen ongelmista jne.

Koska tulen eräässä myöhemmässä raportissa antamaan vertailevan esityksen Sveitsin ulkomaisesta kaupasta

Suomen etujen kannalta katsottuna, sekä tekemään eräässä toisessa raportissa selkoa Sveitsistä kansainvälisenä lainantantajana, ei minun ole tässä Zürichin kokousta koskevassa yhteydessä syytä kajota tätä tarkemmalla kokouksen kulkuun ja sen saavutuksiin verrattuna Sveitsin yleiseen taloudelliseen tilaan.

Lopuksi pyydän kiinnittää huomiota itse ajatukseen tällaista täysin suljettujen taloudellisten neuvottelutilaisuuksien pitämisestä. Jos Sveitsin yleisen mielipiteen mukaan tällainen maan kaikkia taloudellisen elämän haaroja edustanut kokous on voinut olla erittäin onnistunut ja jos kokousta johtanut hallituksen jäsen, Bundesrat Schulthess on lausunut julkisesti, että kokous on ollut hallituksen tarkoitusperien kannalta erittäin tuloksellinen, voidaan olla jokseenkin varmat, että esim. vastaavissa suomalaisissa olosuhteissa tällainen kokous voisi myös hyvin vastata tarkoitustaan. Jättämällä pois julkisen sanan läsnäolon tarjoaman tilaisuuden eri elinkeinohaarojen propagandaan voisi vastaavanlainen kokous Suomessakin mahdollisesti olla omansa lähentämään eri elinkeinojemme käsityskantoja toisiinsa ja sillä helpottamaan yhteisten keinojen löytämistä taloudellisen pulamme ratkaisemiseksi.

Saneltu Bernissä, maaliskuun 23 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA: _____

Ministeri Koolstin raportti no 12.

Bern.

26/3 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 233 B.
RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

maaliskuun 26.p:nä 1931.

16/282 he 27		
1/4. 31	2	3. 31
5	0 31.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ulkoasiainministeri, raporttini No. 12, joka sisältää:

Kertomus Suomen ja Sveitsin
välisistä kauppasuhteista v. 1930.

siv. 1 - 36

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Jukka Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

16 282/ae : 31		
1/4.81	2	22
5	Ca	

Ministeri Holstin raportti No.12.

maaliskuun 24 päivältä 1931.

Kertomus Suomen ja Sveitsin
välisistä kauppasuhteista v. 1930.

Bernin lähetystö laati ensimmäisen vuosikertomuksen Suomen ja Sveitsin välisistä kauppasuhteista vuonna 1929, toisen kerran vuosi takaperin ja kolmas vuosikertomus, eli se joka koskee vuotta 1930, lähetettiin Ministeriölle t.k. 7 päivänä. Tätä viimeksi mainittua vuosikertomusta seurasi liitteenä ensi kerran Suomen pääkonsulaatin sisältörikas vuosikertomus monine tärkeine viittauksineen Suomen ja Sveitsin välisten kauppasuhteiden parantamiseksi.

Näiden virallisten vuosikertomusten lisäksi olen pitänyt edellisinä vuosina tärkeänä laatia erikseen raportit molempien maiden kauppasuhteista pitäen ~~silmiä~~ silmällä mitkä maat Sveitsin tuontimarkkinoilla esiintyvät Suomen pahimpina kilpailijoina. Ensimmäisen tällaisen raportin, No. 23, laadin marraskuulla 1929. Siinä otin huomioon Sveitsin tilastojen nojalla vuodet 1927 ja 1928, sekä 9 ensimmäistä kuukautta vuodelta 1929. Tätä raporttia täydensin uudella samanlaisella raportilla,

No. 7, maaliskuun 7 päivältä 1930, jolloin siis oli käytettävänäni täydet tilastot kolmelta edelliseltä vuodelta. Useista eri syistä olen pitänyt suotavana jatkaa tätä menetelmää ; siinä tarkoituksessa laadin siis tämän raportin noudattamalla samaa menettelyä aineiston käsittelyn suhteen.

Pyydän vielä huomauttaa, niinkuin edellisissäkin vastaavissa raporteissani olen tehnyt, että tarkkuuden vuoksi on ollut edullisempaa käyttää virallista sveitsiläistä kuin suomalaista tilastoa. Kaikissa tähänkin raporttiin sisältyvissä tilastoissa on käytetty Sveitsin frangien muuttamisessa Suomen markoiksi kunkin ^{vuoden} virallista kurssia, minkä jälkeen luvut ovat tavallista menettelyä noudattamalla pyöristetty tasaisiksi tuhansiksi.

x x
 x

Taulukko No. 1.

Suomen ja Sveitsin välistä kauppaa osoittava taulukko.

Tuonnin ja viennin arvot suomalaisen
tilaston mukaan Smk:ssa.

	Tuonti Sveitsistä	Vienti Sveitsiin.
1926	32.777.000	195.000
1927	36.734.000	3.438.000
1928	46.934.000	1.883.000
1929	39.204.000	2.128.000
1930	37.406.000	3.409.000

Tuonnin ja viennin arvot sveitsiläisen
tilaston mukaan Sv. frangeissa.

1926	4.859.000	900.000
1927	5.685.000	1.498.000
1928	6.871.000	825.000
1929	6.342.000	953.000
1930	5.538.000	791.000

Edelliset sveitsiläiset arvot muutettuina
Smk:ksi.

1926	37.217.000	6.895.000
1927	43.544.000	11.473.000
1928	52.632.000	6.320.000
1929	48.706.000	7.319.000
1930	42.643.000	6.091.000

Taulukko No. 1:

Tuonnin ja viennin arvot v. 1926-30 Suomen ja Sveitsin tilastojen mukaan.

Niinkuin edellisinäkin vuosina, on myös viime vuonna kauppavaihto molempien maiden välillä ollut Sveitsin tilaston mukaan melkoista suurempi kuin mistä Suomen virallinen tilasto tietää. Ero Sveitsin viennissä Suomeen on kummassakin tilastossa suhteellisen paljon pienempi kuin minä se esiintyy Suomen viennissä Sveitsiin. Mutta kuitenkin osoittaa tässä jälkimmäisessä suhteessa Suomen vientitilasto viime vuonna pienempää epätarkkuutta kuin edellisinä vuosina. Esim. vuonna 1926 suomalainen tilasto tiesi ainoastaan 195.000 smk. arvoisesta viennistä Sveitsiin samaan aikaan kuin Sveitsin tilasto ilmoitti sinä vuonna tuoduksi Suomesta eri tuotteita 6.895.000 smk. arvosta. Vastaavat luvut esim. vuonna 1928 olivat suomalaisessa tilastossa 1.883,000 ja Sveitsin tilastossa 6.320.000. Nyt on viime vuonna suomalainen tilasto tullut siksikin paljon tarkemmaksi, että ero ei enää ole 50 prosenttia.

Edelleen herättää näissä tilastoissa huomiota sveitsiläinen laskelma, jonka mukaan tuontimme Sveitsistä viime vuonna väheni edelliseen vuoteen verrattuna yli 6 milj. smk:lla ja vientimme Sveitsiin noin 1.200.000 smk:lla, kun taas suomalaisen tilaston mukaan tuontimme väheneminen teki viime vuonna edelliseen vuoteen verrattuna n. 1.800.000 smk ja vientimme lisääntyminen lähes 1.300.000 smk.

Palaan tämän raportin jälkimmäisessä osassa, jossa koskettelen tarkemmin näiden maiden kauppasuhteiden kehittämistä, puheenalaisiin tilastollisiin tietoihin viime vuoden kaupasta.

Taulukko 2.

Puunrunkojen, polttopuiden ja risujen (havupuuta)
tuonti Sveitsiin vv. 1927-30.

Arvo ~~.....~~ Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Saksa	1.505.000	1.863.000	2.525.000	2.671.000
Itävalta	2.079.000	4.722.000	2.601.000	1.202.000
Ranska	228.000	295.000	231.000	189.000
Suomi	662.000	156.000	1.000	--
Puola	1.674.000	128.000	34.000	87.000
Tshekkosl.	246.000	24.000	8.000	3.000
Rumania	185.000	411.000	146.000	---
Keski-Amerika ja Mexiko	25.000	38.000	23.000	30.000
Jamaika, Peru	25.000	28.000	13.000	3.000
Italia	16.000	28.000	22.000	33.000
Ruotsi	--	532.000	---	---
Venäjä	--	--	6.489.000	4.884.000
Jugoslavia	--	--	--	26.000
Yhteensä	6.646.000	8.228.000	12.095.000	9.128.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = frs. 8.020.000.

Taulukko No.2:

Puunrunkojen, polttopuiden ja risujen (havupuuta)
tuonti Sveitsiin.

Molemmissa edellisissä puheenalaisissa raporteissani olen kiinnittänyt erikoisen suurta huomiota puutavarakysymykseen koko sen laajuudessa, s.o. niinhyvin osittain kuin täysin jalostettuihinkin tuotteisiin, joiden kaikkien raaka-aineena on puu, mikäli sitä yleensä kasvaa Suomessa. Siten olen vastaavasti jättänyt tutkimuksistani pois sellaiset puulajit, joita ei esiinny Suomen viennissä. Sensijaan jätin ensimmäisestä raportissani, No. 23/1929, vielä ottamatta lukuun puunrunkojen, polttopuiden ja risujen tuonnin Sveitsiin, koska Sveitsin tilastoissa vuosilta 1927,28 ja 29 esiintyneet numerot viittasivat siihen, että niiden tuonti Suomesta oli kokonaan tyremäisillään. Koskettelin sitävastoin tätä kysymystä jälkimmäisessä raportissani, No. 7/1930, lähinnä sen johdosta, että v. 1929 puunrunkojen tuonti Venäjältä oli äkisti alkanut kohota sen vuoden kolmena viime kuukautena arvoltaan niin huimaavaan summaan kuin 6,5 milj. frangiin, mikä teki enemmän kuin puolet koko sen vuoden tuonnista tällä alalla.

Mitä viime vuoteen tulee, on samoin todettava, että vaikka tuonti on edelliseen vuoteen verraten laskenut noin 3 milj. frangilla, oli tuonti Venäjältä edelleen enemmän kuin puolet koko vuoden tuonnista, tehden lähes 5 milj. frangia vähän yli 9 milj. frangin tuonnista. Sen sijaan, vaikka vuonna 1929 näitä tavaroita tuotiin Suomesta vielä 1000 frangin arvosta, lakkasi tuonti viime vuonna kokonaan.

Kutsuttuani t.k. 14 päivänä Suomen kaikki kon-

sulaariset edustajat Sveitsissä yhteiseen neuvottelukokoukseen Genevessä käytin alustukseni pohjana tämän raportin tilastollisia taulukoita ja pyysin konsuleita esittämään mielipiteensä Venäjältä tapahtuvan suuren tuonnin suhteen. Tällöin sain tietää seuraavaa:

V. 1929 oli Sveitsin suurin erikoisliike, joka hankkii paperipuuta erinäisille sveitsiläisille paperitehtaille, tehnyt erittäin suuren sopimuksen Neuvosto-Venäjän kanssa. Tästä johtui tuo n. 6,5 milj. frangin arvosta tapahtunut ja puunrunkojen nimikkeen alla Sveitsin tuontitilastossa huomattu venäläisen paperipuun tuonti. Mitä viime vuoteen tulee, olivat hinnat n. 20 % halvemmat ja siitä aiheutuu tilastossa esiintyvä n. 1,6 ^{milj.} /frangin tuontiarvon vähennys, vaikka tuontimäärä paljoudeltaan oli suunnilleen sama kuin v. 1929.

Luottamuksellisesti pyydän lisätä, että pääkonsuli Schauwecker nyttemmin on saanut mainitun sveitsiläisen tuontiliikkeen säikähtämään näitä suhteitansa Venäjään, ja koska sopimus Venäjän kanssa päättyy tänä vuonna, tulee tuontiliikkeen edustaja vielä tänä vuonna käymään Suomessa koettamassa saada sopimusta aikaan paperipuun hankkimiseksi Suomesta. Tänä vuonna on jo kokeeksi syntymässä tilaus Suomesta käsittäen 30.000 kuutiometriä, ja ensi vuodeksi on tarkoitus hankkia Suomesta 250.000 m³, minkä arvo pyörein luvuin pitäisi olla n. 2,5 milj. frangia. Jos nämä jälkimmäiset kaupat syntyvät, kohoisi Suomi osapuulleen Saksan rinnalle tämän raaka-aineen hankkijana sveitsiläisille paperitehtaille.

Omasta puolestani tietysti olen teoreettisesti katsoen sitä mieltä, ja palaan siihen vielä tarkemmin taulukon No 8 yhteydessä, että Suomen olisi kansantaloudellisesti paljon edullisempi koettaa sijoittaa Sveitsin tuonti-

markkinoille mahdollisimman paljon eri paperilajejamme. Mutta ymmärrän myös toisaalta konsulien kokouksessa esitetyn ajatuksen, että koska Sveitsi suojelee korkeilla tulleilla omaa paperiteollisuuttaan ja sille tarvitaan ulkomailta raaka-ainetta, silloin voi Suomi ainakin nykyisinä kriisi-aikoina katsoa edullisemmaksi myydä paperipuuta, kun valmiin paperin menekille on paljoka vaikeampi saada markkinoita.

Pyydän vielä tämän kysymyksen valaisemiseksi viitata raporttiini No.23/1929 sivuihin 58-60, jossa koskettelen keskustelujani Attisholzin tehtaan johdon kanssa mm. paperipuun ja paperin tuonnista Sveitsiin.

x x
 x

Taulukko No. 3.

Sahatun puutavaran tuonti Sveitsiin vv. 1927-30.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Itävalta	3.908.000	4.772.000	5.134.000	4.362.000
Yhdysvallat	2.410.000	3.473.000	3.432.000	2.533.000
Puola	1.520.000	1.266.000	1.647.000	2.004.000
Rumania	460.000	802.000	565.000	524.000
Jugoslavia	100.000	280.000	356.000	227.000
Saksa	317.000	410.000	695.000	824.000
Tshekkosl.	160.000	204.000	229.000	275.000
Ranska	120.000	120.000	129.000	88.000
Ruotsi	160.000	160.000	188.000	111.000
Venäjä	13.000	60.000	62.000	133.000
Suomi	28.000	---	10.000	4.000
Italia	84.000	59.000	90.000	69.000
Unkari	--	--	--	18.000
Yhteensä	9.290.000	11.650.000	12.550.000	11.172.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = frs 10.460.000.

Taulukko No. 3:

Sahatun puutavaran tuonti Sveitsiin.

Taloudellinen lamakausi Sveitsissä ilmenee edellisellä sivulla olevasta taulukosta siitä, että sahatun puutavaran tuonti viime vuonna oli pienempi /^{arvoltaan} kuin molempina edellisinä vuosina. Siitä huolimatta on tuonti eräistä Suomea kiinnostavista maista lisääntynyt. Ennenkaikkea herättää huomiota tuonnin lisääntyminen Puolasta, sillä viime vuonna Puola sivuutti jo kahden miljoonan frangin tuontiarvon. Mutta myöskin Saksasta on tuonti lisääntynyt n. 130.000 frangilla; tuonti Venäjältä on enemmän kuin kaksinkertaisesti edelliseen vuoteen verrattuna kohoten arvoltaan jo yli 130.000 frangin. Luulisin kuitenkin, että Sveitsin kokonaistuonnin arvon pienenemisessä on näytellyt ainakin jotain osaa myös sahatun puutavaran yleinen hinnan lasku. Se ei kuitenkaan kokonaisuuden kannalta ole voinut haitata erikoisemmin vain niitä maita, joiden tuonti Sveitsiin on kaikesta huolimatta viime vuonna kohonnut huomattavasti.

Konsulien kokouksessa t.k. 14 päivänä kiinnitettiin huomiota myöskin tähän taulukkoon. Sen johdosta konsulit tehostivat, että varsinkin Puola on järjestänyt viime vuosina erinomaisen tehokkaan edustuksen juuri tällä alalla ja on siten voinut yhä lisätä sahatun puutavaransa menekkiä.

Mitä taas Suomeen tulee, täytyy valittaen todeta, ettei myöskään viime vuoden kuluessa tiettävästi ole tehty mitään suomalaisen sahatun puutavaran myymiseksi Sveitsiin. Samaan aikaan kun sahamme supistavat muka mekin puutteessa tuotantoansa, jätetään Sveitsin tuontimarkkinat tällä alalla kaikkea huomiota vaille. Tuloksena on ollut, että myyntimme Sveitsiin viime vuonna supistui arvoltaan n. 4000 frangiin sen oltua vielä 1929 10.000 frangia.

Taulukko No. 4.

Höylätyn y.m. valmistetun puutavaran tuonti Sveitsiin
vv. 1927-30.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Saksa	890.000	1.225.000	1.615.000	1.610.000
Itävalta	785.000	878.000	547.000	203.000
Ranska	454.000	517.000	725.000	793.000
Puola	453.000	725.000	1.179.000	1.184.000
Liettua	37.000	258.000	363.000	156.000
Viro, Latvia	80.000	251.000	254.000	185.000
Suomi	36.000	143.000	124.000	101.000
Ruotsi	10.000	4.000	---	1.000
Venäjä	20.000	22.000	234.000	312.000
Hollanti	20.000	20.000	36.000	91.000
Rumania	30.000	---	---	13.000
Tshekkosl.	37.000	26.000	17.000	136.000
Italia	---	---	---	26.000
Yhdysvallat	---	---	---	14.000
Yhteensä	2.885.000	4.155.000	5.112.000	4.832.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = frs. 2.500.000.

Taulukko No. 4 :

Höylätyn ym. valmistetun puutavaran tuonti Sveitsiin.

Edellisellä sivulla olevassa taulukossa olevista tuontinumeroista voidaan nähdä, että Suomen vianti on v. 1928 alkaen osoittanut selvää laskusuuntaa, kun taas toisaalta tuonti Venäjältä on yhä lisääntynyt päästen arvoltaan jo 300.000 frangin/^{ja} kohoten siten Suomen vientiin verrattuna enemmän kuin kolminkertaiseksi.

Konsulien kokouksessa oli tämäkin taulukko keskustelun alaisena ja totesivat konsulit, että myöskin tällä alalla Puolan erinomainen paikallinen järjestö kykenee hyvin pitämään puoliensa mm. niinkin edullisessa asemassa olevan maan kuin Itävallan viennin rinnalla. Niinkuin edellä sahatun puutavaran suhteen huomautin, pitää myös höylätyn puutavaran suhteen paikkansa toteaminen, että Suomelta puuttuu myöskin tässä suhteessa tarpeeksi hyvä paikallinen edustus.

x x
x

Taulukko No. 5.

Faneerin tuonti Sveitsiin vv. 1927- 30.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Saksa	30.000	39.000	119.000	269.000
Ranska	20.500	60.000	68.000	107.000
Itävalta	10.000	8.000	3.000	3.000
Suomi	26.000	16.000	31.000	6.000
Hollanti	20.000	20.500	84.000	117.000
Viro, Latvia	1.000	16.000	47.000	47.000
Liettua	4.000	500	72.000	27.000
Puola	12.000	11.000	69.000	10.000
Venäjä	4.500	---	1.000	4.000
Yhdysvallat	---	---	---	45.000
Yhteensä	129.000	173.000	500.000	638.000

si Sveitsin tuontitilastoissa puusepäälaitteiden määrät olivat tulleet merkittävästi vähemmän kuin tuoteiksi. Ne pitivät edelleen hyvinkin lauttavana, että melkein osa Saksan tuodusta faneerista oli itse asiassa suomalaisilla tavilla peräisin suomalaisista tehtaista.

Voin myös faneerin suhteen huomauttaa, että Suomen puolelta olisi vakavasti kehitettävä saadaan nykyistä valittuimmat suhteet aikun suomalaisen faneeritehtaitten ja sveitsiläisten tuotimarkkinoiden välillä. Eryden todistaa että sitapitsei asiasta huomautin vuosi sitten Iahetikkösuun raportissa No. 7/1929.

Taulukko No.5:

Faneerin tuonti Sveitsiin.

Faneerin tuonti on v. 1927 alkaen osoittanut sangen voimakasta noususuuntaa. Siitä hyötyivät viime vuonna eniten Saksa, jonka vienti lisääntyi enemmän kuin kaksinkertaiseksi nousten arvoltaan jo n. 270.000 frangiin, vaikka edellisen vuoden viennin arvo oli vain n. 120.000 frangia, sekä toisessa sijassa Ranska ja Hollanti. Tuonti Suomesta laski sen sijaan arvoltaan vain 6.000 frangiin oltuaan v. 1929 vielä yli 30.000 frangia.

Tästä sveitsiläisestä tilastosta huomauttivat konsulit kokouksessaan luonani t.k. 14 päivänä, että puheenalainen sveitsiläinen tilasto on ehdottomasti virheellinen. Siten pääkonsuli Schauwecker ilmoitti tietävänsä, että kaksi hänen tuntemaansa sveitsiläistä tuontiliikettä oli viime vuonna tuonut maahan suomalaista faneeria noin 40 à 50.000 frangin arvosta. Konsulit eivät voineet selittää tätä muuten kuin, että saksalaiset toiminimet olivat esiintyneet näissä kaupoissa välittäjinä ja sen vuoksi Sveitsin tuontitilastossa puheenalaiset määrät olivat tulleet merkityksi saksalaisiksi tuotteiksi. He pitivät edelleen hyvinkin luultavana, että melkoinen osa Saksasta tuodusta faneerista oli itse asiassa samalla tavalla peräisin suomalaisista tehtaista.

Voin myös faneerin suhteen huomauttaa, että Suomen puolelta olisi vakavasti koetettava saada nykyistä välittömämmät suhteet aikaan suomalaisten faneeritehtaitten ja sveitsiläisten tuontimarkkinoiden välille. Pyydän uudistaa mitä sitäpaitsi asiasta huomautin vuosi sitten lähettämäkseni raportissa No. 7/1930.

Taulukko No. 6.

Tulitikkupuun tuonti Sveitsiin vv. 1927-30.

Arvo Sveitsin frangeissa .

Maa	1927	1928	1929	1930
Viro,Latvia	296,000	293.000	364.000	344.000
Tshekkosl.	75.000	40.000	52.000	41.000
Ranska	10.000	8,500	6.000	8.000
Italia	4.000	5.500	6.500	7.000
Suomi	---	5.000	5.600	---
Saksa	3.800	3.500	6.000	8.000
Yhteensä	395.000	356.000	443.000	412.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 frs. 380.000.

Taulukko No 6:

Tulitikkupuun tuonti Sveitsiin.

Tästä vientiartikkelista olen esittänyt erinäisiä huomautuksia raportissani No. 7 viime vuodelta, eikä minun ole tällä kertaa syytä niitä muuttaa.

Pääasia on todeta myöskin viime vuoden osalta, että Viro ja Latvia dominoivat miltei kokonaan tulitikkupuun markkinat Sveitsissä. Joskin v. 1928 ja myös 1929 Suomesta tuli n. 5000 frangin arvosta tulitikkupuuta, loppui tämä tuonti viime vuonna kokonaan. Koska yleensä olen sitä mieltä, että meidän viennillemme on parempi kohdistautua valmiiden tuotteiden kuin raaka-aineen vientiin, en siis voi sanottavastikaan valittaa, että tämän artikke-
lin vienti meiltä Sveitsiin on loppunut. Mutta toisaalta ei mielestäni myöskään olisi oikein jättää huomio-
ottamatta Viron ja Latvian vientiä tälläkin alalla. Se osoittaa joka tapauksessa, että nämä molemmat uudet maat ovat yleensä paljoa menestyksellisemmin ja paljoa monipuolisemmalla tavalla kuin Suomi valvoneet viimeisten kymmenen vuoden aikana vientietujansa Sveitsissä. Tältä nimenomaiselta kannalta on siis syytä ottaa lukuun myöskin tämän taulukon antama opetus.

x

x

x

Taulukko No. 7.

Lankarullien tuonti Sveitsiin vv. 1927- 30.

Arvo Sveitsin frangeissa

Maa	1927	1928	1929	1930
Saksa	316.000	380.000	415.000	494.000
Itävalta	5.000	11.000	14.000	4.000
Ranska	26.000	20.000	27.000	14.000
Italia	2.000	10.000	12.000	8.000
Isobritannia	57.000	57.000	69.000	40.000
Ruotsi	---	20.000	---	---
Suomi	138.000	110.000	116.000	137.000
Tshekkosl.	30.000	31.000	40.000	37.000
Yhteensä	575.000	641.000	692.000	737.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = 460.000 frs.

Taulukko No.7:

Lankarullien tuonti Sveitsiin.

Edellisellä sivulla oleva tilasto osoittaa, että lankarullien tuonti Sveitsiin on säännöllisesti viime vuosien kuluessa ollut nousemassa: Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 oli 460.000 fr. ja viime vuonna lähes 740.000 fr.

Kaikkina viimeisenä neljänä vuotena on Suomi ollut toiseksi suurimpana lankarullien viejänä Sveitsiin. Taulukko osoittaa, että vientimme viime vuonna on saavuttanut arvoltaan saman tason, jolla se oli 1927, eli n. 140.000 frangia, oltuaan molempina väli vuosina noin 30.000 fr. pienempi. Mutta tästä huolimatta täytyy todeta, että vientimme tällä alalla ei ole lainkaan kyennyt pitämään puoliensa, sillä Saksa on vuosi vuodelta yhä enemmän vallannut nämä markkinat meidän jäädessä paremminkin seisomaan paikallemme. Näin sveitsiläisen tilaston mukaan.

Otettuani tämänkin kysymyksen esille edellämäinitussa konsulien kokouksessa luonani t.k. 14 päivänä ~~kuukauden~~ ~~kuukauden~~ vastasivat konsulit pitävänsä puheenalaista tilastoa vääränä sen johdosta, että heidän tietämänsä mukaan lankarullien tuonti Saksassa on melkoiseksi osaksi vain re-eksportia ja siten on pidettävä hyvinkin luultavana, että saksalaiset ovat myyneet Sveitsiin suomalaisia lankarullia omina tuotteinaan. He ilmoittivat suomalaisten lankarullien myyntikeskuksen olevan Krimtschaussa Sachsenissa, jotavastoin Suomella ei ole mitään edustajaa tällä alalla Sveitsissä. Raportissani No. 23/1929 ja No 7/1930 esitin myös epäilyksiä, että Sveitsiin tulee suomalaisia lankarullia myöskin Englannin kautta. Konsulit ilmoittivat yhtyvänsä samaan otaksumaan.

Taulukko No 8.

Paperin tuonti (kirje-, sanomalehti y.m. yksiväristä paperia)

Sveitsiin vv. 1927-30.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Saksa	1.720.000	1.650.000	1.590.000	1.565.000
Itävalta	830.000	770.000	878.000	765.000
Ranska	395.000	410.000	223.000	240.000
Ruotsi	525.000	390.000	456.000	486.000
Isobritannia	240.000	270.000	273.000	265.000
Tshekkosl.	175.000	270.000	364.000	391.000
Belgia	135.000	112.000	105.000	118.000
Hollanti	73.000	57.000	34.000	54.000
Yhdysvallat	37.000	64.000	41.000	48.000
Canada	43.000	37.000	15.000	---
Italia	19.000	18.000	40.000	24.000
Suomi	---	---	---	5.000
Yhteensä	4.200.000	4.065.000	4.051.000	3.972.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926-4.230.000 frs.

Taulukko No. 9

Valkaisemattoman selluloosan tuonti Sveitsiin vv. 1927-30.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Ruotsi	595.000	648.000	843.000	1.043.000
Tshekkoslovakia	395.000	648.000	680.000	642.000
Itävalta	340.000	515.000	364.000	497.000
Suomi	220.000	205.000	288.000	128.000
Portugali	95.000	134.000	62.000	42.000
Saksa	165.000	225.000	320.000	324.000
Norja	35.000	60.000	64.000	80.000
Yhdysv.				5.000
Yhteensä	1.850.000	2.440.000	2.632.000	2.765.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = frs 1.945.000

Taulukko No. 9:

Valkaisemattoman selluloosan tuonti.

Niinkuin raportissani No.23/1929 osoitin tarkemmin, tuotiin valkaisematonta selluloosaa v. 1926 Suomesta Sveitsiin n. 475.000 frangin arvosta. V. 1927 vientimme putosi enemmän kuin puolella ja aleni yhä v.1928. Sen sijaan kohosi vientimme arvo v. 1929 lähes 290.000 frangiin. Viime vuoden vientimme ei päässyt arvoltaan edes 130.000 frangiin.

Samaan aikaan on valkaisemattoman selluloosan tuonti Sveitsiin Ruotsista kohonnut vuosittain erittäin ripeästi päästen arvoltaan viime vuonna ensimmäisen kerran yli miljoonan frangin, kun Saksasta taas sama säännöllinen nousu vuosi vuodelta saavutti viime vuonna n. 325.000 frangin arvon. Kaikkein tärkeintä kuitenkin on todeta, että valkaisemattoman selluloosan tuonti Sveitsiin on v. 1927 alkaen säännöllisesti lisääntynyt vuosi vuodelta. Ottaen huomioon tämän yleisen noususuunnan täytyy sitäkin enemmän valittaa, että tämän vientiartikkelin alalla, jossa meillä sentään vielä v. 1926 oli sangen hyvä asema, olemme nyt joutumassa kokonaan toisarvoiseen asemaan.

Edellämainitussa konsulien kokouksessa Genèvessä t.k. 14 päivänä konsulit ilmoittivat Kreuger & Tollin järjestäneen viime vuosina erittäin tehokkaan edustuksen Sveitsissä ja että tästä on ollut seurauksena Ruotsin myynnin tavaton nousu.

Pääkonsuli Schauwecker on luottamuksellisesti ilmoittanut minulle lisäksi saaneensa nyttemmin tämän ruotsalaisen trustin pääedustajan siirtymään suomalaisten asianomaisten vientijärjestöjen palvelukseen, mutta tänä vuonna ovat ostot jo järjestetyt, joten meillä on toiveita vasta 1932 nähdä seurauksia, joihin voimme olla nykyisiä tuloksiamme paljoka tyytyväisemmät.

Taulukko No. 10.

Valkaistun selluloosan tuonti Sveitsiin vv. 1927- 30.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Saksa	820.000	870.000	953.000	1.216.000
Itävalta	435.000	480.000	606.000	670.000
Ranska	125.000	165.000	151.000	135.000
Suomi	230.000	85.000	300.000	188.000
Tshekkosl.	75.000	75.000	92.000	97.000
Ruotsi	20.000	30.000	52.000	56.000
Yhdysvallat				26.000
Norja				6.000
Yhteensä	1.720.000	1.725.000	2.156.000	2.403.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926= frs 1.400.000

Taulukko No. 10:

Valkaistun selluloosan tuonti Sveitsiin.

Edellisellä sivulla oleva taulukko osoittaa, että vuodesta 1926 lähtien valkaistun selluloosan tuonti Sveitsiin on vuosi vuodelta säännöllisesti noussut; lisäys arvoltaan näinä viitenä vuotena on ollut yli 1 milj. frangia. Eniten on tästä kasvusta hyötynyt Saksa ja toisella sijalla Itävalta.

Mitä Suomeen tulee, olivat tulokset viime vuona sen sijaan sangen huonot v. 1929 verrattuna; vähennys tekee arvoltaa yli 110.000 frangia.

Konsulien kokouksessa t.k. 14 päivänä katsottiin hyvinkin todennäköiseksi, että saksalaiset välikädet ovat tälläkin alalla myyneet suomalaista tuotetta.

Pääkonsuli Schauwecker on luottamuksellisesti ilmoittanut minulle saaneensa sen sveitsiläisen toiminimen, joka tähän saakka on edustanut saksalaista teollisuutta tällä alalla, nyttemmin lupautumaan Suomen edustajaksi, mutta niinkuin edellä huomautin valkaisemattoman selluloosan suhteen, voidaan tästä uudesta edustuksestamme odottaa näkyviä tuloksia vasta v. 1932.

x

x

x

Taulukko 11.

Voin tuonti Sveitsiin vv. 1927-1930.

Arvo Sveitsin frangeissa.

Maa	1927	1928	1929	1930
Tanska	21.260.000	20.960.000	19.439.000	15.677.000
Ranska	6.536.000	7.642.000	5.922.000	2.144.000
Argentina	2.600.000	3.000.000	1.653.000	1.385.000
Italia	3.954.000	1.842.000	1.919.000	1.477.000
Hollanti	716.000	371.000	509.000	594.000
Saksa	305.000	280.000	309.000	326.000
Itävalta	316.000	990.000	2.078.000	1.295.000
Viro, Latvia	---	50.000	500.000	901.000
Liettua	---	10000	171.000	744.000
Unkari	---	25.000	13.000	551.000
Puola	---	---	116.000	4.058.000
Suomi	66.500	---	250	98.000
Ruotsi	---	---	---	995.000
Yhteensä	35.830.000	35.260.000	32.645.000	30.248.000

Tuonnin kokonaisarvo v. 1926 = 34.200.000 frs.

Taulukko No. 11.

Voin tuonti Sveitsiin.

Raporteissani No 23/1929 ja No.7/1930 olen käsitellyt jokseenkin yksityiskohtaisesti koko kysymystä voin tuonnista Sveitsiin. Tällä kertaa ei minun ole syytä kajota edellisellä sivulla oleviin tilastollisiin tietoihin siis enää yhtä laajalti.

Sen lisäksi mitä näissä molemmissa raporteissani olen esittänyt toimenpiteistä Sveitsin oman vointuotannon kohottamiseksi, olen vielä erikseen raportissani No. 10 viime huhtikuun 15 päivältä tehnyt tarkemmin selkoa näistä toimenpiteistä. Edellisellä sivulla oleva taulukko osoittaaakin että vuodesta 1927 lähtien voin tuonti ulkomailta on arvoltaan säännöllisesti pienentynyt; vähennys neljänä viime vuotena on tehnyt miltei suoranaisia hyppäyksiä, niin että tuonti viime vuonna jo oli arvoltaan n. 5,5 milj. frangia pienempi kuin v. 1927.

Erikoisesti pistää silmään Tanskan voin nopea lasku: viime vuonna tuotiin Tanskasta voita jo lähes 4 milj. frangin arvosta vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Eniten herättää huomiota tämän toteamisen jälkeen Puolan tavaton menestys Sveitsin tuontimarkkinoilla tällä alalla. Kun vielä 1929 tuotiin puolalaista voita vain n. 115.000 fr. arvosta, oli viime vuoden tulos hyvästi yli 4 milj. frangia. Samaten on syytä todeta mikä menestys myös Virolla ja Latvialla on ollut. Näiden molempien maiden viennin arvo oli v. 1928 ainoastaan 50.000 fr. seuraavana vuonna sen arvo oli kohonnut kymmenkertaiseksi ja viime vuonna siitä jälleen miltei kaksinkertaiseksi lähten 1 milj. frangia. Mutta on myös ihmeteltävä miten

äkisti Ruotsi viime vuonna ensi kerran ilmestyi Sveitsin voi-markkinoille saavuttaen heti noin 1 milj. frangin tuloksen.

Suomen asema Sveitsin voi-markkinoilla on edelleen erittäin huono. Tosin pääkonsuli Schauwecker on tehnyt voitavansa herättääkseen voimijiemme mielenkiintoa Sveitsiä kohtaan, mutta menestys on ollut edelleen jokseenkin negatiivinen.

Konsulien kokouksessa t.k. 14 päivänä ilmoitettiin, että lähimpänä syynä Puolan tavattomaan menestykseen on ollut oman myyntijärjestön perustaminen Sveitsiin.

Rohkenisin olla edelleenkin sitä mieltä, että Sveitsin voi-markkinat ansaitseisivat puoleltamme nykyistä paljoa suurempaa huomiota. Perustelut tässä suhteessa olen esittänyt yllämainituissa aikaisemmissa raporteissani, joten niitä on tässä tarpeeton uudistaa.

x

x

x

Summa 1930 tuottajan parien yht. arvo

122.353.000

Summa tuottajan parien arvo 22.000.000

Taulukko No. 12

Kalossien tuonti Sveitsiin vv. 1927-30. (kalossit, päällyskengät y.m.)

Eri maista tuotu seur. määrät pareja.

Maa	1927	1928	1929	1930.
Yhdysvallat	227.000	230.000	380.000	285.000
Saksa	104.000	108.000	318.000	377.000
Ranska	116.000	153.000	140.000	102.000
Ruotsi	91.000	75.000	72.000	80.000
Isobritannia	27.000	34.000	37.000	14.000
Tshekkosl.	---	30.000	58.000	41.000
Viro, Latvia	26.000	30.000	47.000	14.000
Puola	10.000	---	20.000	24.000
Itävalta	---	---	16.000	11.000
Tanska	---	---	---	7.000
Suomi	---	184	423	7.450
Yhteensä	605.000	675.000	1.139.000	1.020.000

Vuonna 1930 tuotujen pariens yht. arvo

frs. 5.363.000

Suomesta tuotujen pariens arvo n. 22.000 frs.

Taulukko No. 12:

Kalossien tuonti Sveitsiin.

Molemmissa edellisissä raporteissani, jotka ovat käsitelleet, samojen näkökohtien nojalla kuin tämä raportti, Suomen ja Sveitsin kauppasuhteita, olen tarkemmin selittänyt miten vuosi vuodelta yhä vilkastuva turistiliike Sveitsissä on äkkiä hankkinut kalosseille ym. kumisille päällyskengille erittäin suuren menekin. Edellisellä sivulla oleva taulukko osoittaa, että viimekin vuoden tuonti on ylittänyt 1 milj. paria, ja niiden ^{arvo} /on Sveitsin tilastoissa laskettu lähes 5,4 milj. frangiksi, mikä Suomen rahassa tekee yli 40 milj. markkaa.

Suomalaisten kalossien ym. päällyskenkien menekki on viime vuonna äkisti kohonnut 7450 pariin oltuaan v. 1929 ainoastaan vähän päälle 400 paria ja sitä edellisenä vuonna ei puoltakaan siitä. Sveitsiläisten tilastojen mukaan oli tämän suomalaisen viennin arvo noin 22,000 frangia, mikä tekee noin 170,000 Smk.

Konsulien kokouksessa keskusteltiin myöskin tästä vientiartikkelista, ja olivat konsulit sitä mieltä, että Sveitsiin on todennäköisesti tullut viime vuosina suomalaisia päällyskengiä ja kalosseja saksalaisena tuotteena. Suomen suurimman kumitehtaan myyntikeskus on Berlinissä ja sieltäkäs on näitä tuotteitamme helposti voitu re-exportoida mm. Sveitsiin.

Pääkonsuli Schauweckeria meidän on lähinnä kiittämisen siitä, että hän viime kesänä käydessään Suomessa solmi suhteita suomalaiseen kumiteollisuuteen ja on sen jälkeen tehnyt tarmokkaasti työtä tämänkin vientiartikkelimme myynnin edistämiseksi.

x

x

x

II.

Suomen viennin edistämismahdollisuudet Sveitsissä.

Numerossaan 4 viime tammikuun 30 päivältä "Suomen Ulkomaankauppa" otsikolla "Vientimme suuntautuminen" osoittaa tilastollisten tietojen nojalla, miten vientimme viime vuosina on edelleen pysynyt suhteellisen ahtaissa rajoissa suuntautuen vain hyvin harvoihin maihin; lehti kirjoittaa m.m.:

"Vientikauppamme yksipuolisuus ei rajoitu ainoastaan siihen, että se käsittää verraten harvoja tavaroita, vaan ilmenee siinäkin, että se suuntautuu suurimmalta osalta kovin rajoitetuille alueille. Kuvaavaa on, että v.1929 runsaasti puolet eli 52,35 pros. viennistämme meni kahteen maahan, Englantiin ja Saksaan. . . ." Jatkettuaan tätä vertailua myös muiden vientimaittemme suhteen, lehti toteaa edelleen: " Näissä kehitystä osoittavissa luvuissa ei siis ilmene lainkaan vientimme suuntautumista entistä laajemmille aloille, sen jakautumista tasaisemmin useampien maiden kesken, vaan päinvastoin olosuhteiden pysymistä kokonaisuutena ottaen pääasiassa ennallaan. . . "

Kuitenkin lehti katsoo paremmalla optimisillä tulevaisuuteen; tähänastiset tulokset sisältävät joka tapauksessa "kehoituksen jatkuvaan järjestelmälliseen ja yhä tarmokkaampaan työskentelyyn asetettujen päämäärien saavuttamiseksi, Suomen tuotteiden tunnetuksi ja kysytyiksi tekemiseksi kaikkialla maailmassa."

Yhtä paljon kuin "Suomen Ulkomaankauppa" on osunut oikeaan artikkelinsa alkupuolen toteamisessa vientimme suuntautumisen yksipuolisuudesta, on epäilemättä syytä yhtyä myös artikkelin loppupuolen sisältämiin toiveisiin.

Edellisessä suhteessa pitää täysin paikkansa suomalais-sveitsiläisten kauppasuhteiden kannalta lehden huomautus tuosta yksipuolisuudesta, sillä viimeisten kymmenen vuoden aikana ei Suomen puolelta ole tosiasiallisesti tehty mitään ratkaisevan tärkeää Suomen vientietujen valvomiseksi Sveitsissä. Lehden toivomusten toteuttaminen täytyy siis sisältää puoleltamme kokonaan toisenlaista, määrätietoisen tarmokasta suhtautumista myöskin Sveitsin tuontimarkkinoihin.

Siitä huolimatta, että myöskin Sveitsin taloudellinen elämä kärsi viime vuonna yleisestä kansainvälisestä taloudellisesta ahdingosta, ansaitsee Sveitsi niinhyvin lainantajana/^{kuin} ostokykysisenä kuluttajana Suomen täyttä huomiota.

Sveitsin hallitus otti viime vuonna Valaliiton rautateitä varten 400 milj. frangin lainan, kanttoonien ja kuntien/^{lainat} kohosivat miltei samaan summaan, nim. 396,330.000 frangiin. Myöskin eräät vieraat hallitukset, ulkomaalaiset rautatieyhtiöt jne. sijoittivat viime vuonna Sveitsin rahamarkkinoille erittäin suuria lainoja. Kaiken kaikkiaan saattoivat Sveitsin rahamarkkinat viime vuonna myöntää kotimaisia ja ulkomaisia lainoja yli 1,550 milj. frangia, kun v. 1929 myönnettyjen lainojen kokonaismäärä oli vain n. 540 milj. frangia.

Valaliiton oma finanssitilanne parani viime vuonna huomattavasti. Siten v. 1929 menoarviosta edellytettiin koituvan 2 milj. frangin ylijäämä, mutta todellisuudessa se nousi noin 24 milj. frangiin. Myöskin viime vuodelta on saatu pienehkö ylijäämä, Sitävastoin ensi tulo- ja menoarvion otaksutaan päättyvän lähes 8 milj. fr. vajaukseen, mutta toisaalta luullaan kuitenkin tullitulojen ja uuden savukeveron voivan täyttää sen. V. 1929 väheni Valaliiton velka 50 milj. frangilla; viime vuoden vähennys teki 13,3 milj. frangia. Koko velka teki viime vuoden vaihteessa n. 4,890 milj. frangia.

Mitä Sveitsin vientiin tulee, oli sen kokonais-

arvo vuosina 1927-29 kunakin vuonna yli 2 miljardia fr., mutta putosi viime vuonna n. 1,762,5 milj. frangiin. Viime vuoden tuonti oli vastaavasti arvoltaan 2,564,5 milj. fr. Tosin se oli n. 160 milj. frangia pienempi kuin edellisellä vuonna, mutta sittekin viennin suuri väheneminen aiheutti edelliseen vuoteen verraten tuntuvasti suuremman tuontivoittoisuuden. V. 1929 oli tuonti 626,5 milj. frangia vientiä suurempi, mutta viime vuonna tämä ero oli 802 milj. frangia.

Kun ottaa huomioon tämän Sveitsin tuonnissa viime vuonna tapahtuneen suuren supistuksen, on sitä suuremmalla tyydytyksellä todettava, että suomalaisen virallisen tilaston mukaan Suomen vienti Sveitsiin viime vuonna lisääntyi lähes 1,3 milj. markalla kohoten 2.128.000 markasta v. 1929 viime vuonna 3.409.000 markkaan. Sitä vastoin Sveitsin virallinen tilasto tietää viimevuotisen vientimme päinvastoin vähentyneen 7,319,000 markan arvosta 1929 6,091.000 markkaan viime vuonna.

Niinkuin useina edellisinäkin vuosina on näitä vientinumeroita verrattaessa toisiinsa jälleen todettava, että Suomen ja Sveitsin viralliset tilastot eivät lainkaan vastaa toisiansa. Ei voi muuta kuin otaksua, että Sveitsin tuontitilastojen ilmoittaessa suomalaisen viennin niin paljoa suuremmaksi kuin mitä suomalainen tilasto tietää, tämä aiheutuu lähinnä siitä, että edelleenkin saapuu Sveitsiin suhteettoman runsas määrä suomalaisia tuotteita vieraiden välittäjäin toimenpiteestä.

Raportissani No. 23/1929 osoitin miten välttämättömä olisi ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin Suomen vientitietujen entistä paremmaksi valvomiseksi Sveitsissä. Suositin tällöin kiireellisimpinä toimenpiteinä ensiksi Suomen konsulaarisen edustuksen täydentämistä mahdollisimman

pätevillä liikemiehillä, jotka kukin edustaisivat tärkeimpiä vientialojamme. Viime vuoden helmikuulla saatiinkin perustetuksi Berniin Suomen kunniapäakonsulaatti. Uusi pääkonsuli, tohtori Carl Schauwecker, kävi viime kesänä Suomessa perehtyäkseen perusteellisesti niinhyvin vientiteollisuuteemme erikoisesti kuin yleensäkin koko taloudelliseen elämään. Lisäksi perustettiin viime vuonna uusi varakonsulaatti Luzerniin ja konsulaatti Luganoon. Kun viime helmikuulla vielä nimitettiin Sveitsin ranskalaisia kanttooneja varten oma konsuli Genèveen, voidaan täten katsoa Suomen konsulaarisen edustuksen nyttemmin tulleen saatetuksi kaikkia kohtuullisia tarpeita vastaavalle tasolle. Kaiken kaikkiaan meillä on näin pääkonsulaatin lisäksi viisi konsulaattia jakaantuneina tasaisesti eri osiin Sveitsiä.

Sitävastoin on edelleen Suomen vientikaupan välitön edustus Sveitsissä vasta syntymäisillään. Lähetystön ja pääkonsulaatin ponnistuksista huolimatta näyttävät vientiliikkeenme edelleen suhtautuvan melkoisella välinpitämättömyydellä Sveitsin tuontimarkkinoihin. Tässä suhteessa olisi siis kiireimmiten tärkeä parannus saatava aikaan. Olkoonkin, että melkoinen määrä suomalaisia tuotteita saapuu vieraiden väliekäsien kautta Sveitsin tuontimarkkinoille ja että siis kauppavaihto Suomen ja Sveitsin välillä ei todellisuudessa ole Suomelle niin suhteettoman epäedullinen kuin Suomen virallinen tilasto tietää, sittekin täytyy pitää mitä tärkeimpänä, että suomalaisten tuotteiden myynti Sveitsiin saadaan järjestetyksi välittömäksi, vapaaksi toisten maiden liikehuoneiden välityksestä.

Verrattaessa toisiinsa niiden maiden vientitilastoa, jotka myyvät Sveitsiin pääasiassa samoja tuotteita kuin Suomi yleensä vie ulkomaille, herättää ehkä suurinta huomiota Puolan, Liettuan, Latvian ja Viron erinomainen menestys

Sveitsin tuontimarkkinoilla samaan aikaan kuin suomalainen vienti on vastaavasti jäänyt todellista huolenpitoa vaille. Myöskin Skandinavian maat, lähinnä Ruotsi ja Tanska esiintyvät Sveitsin tuontimarkkinoilla erittäin tärkeinä tekijöinä osoittaen nekin sillä pitävää Sveitsin taloudellista elämää kaiken huomion arvoisena.

Sen sijaan, rajoittuaksemme vain viime vuoteen, on paperipuun tuonti Suomesta kokonaan lakannut, samaan aikaan kuin Venäjä on valloittanut itselleen tällä alalla tärkeimmän sijan. Sahattua puutavaraa olemme myyneet viime vuonna Sveitsiin noin 4000 frangin arvosta, kun taas esim.

Puola yli 2 milj. frangin arvosta. Höylättyä puutavaraa tuotiin viime vuonna Suomesta Sveitsiin n. 100.000 frangin arvosta, eli vähemmän kuin molempina edellisinä vuosina, mutta Puolasta lähes 1.200.000 fr. arvosta. Tuonti Virosta, Latviasta ja Liettuastakin oli meidän tuontiamme tuntuvasti suurempi. Myöskin faneerin tuonti Suomesta putosi aivan mitättömään summaan, nim. 6000 frangiin, vaikka se edellisenä vuotena oli ollut viisi kertaa suurempi. Tälläkin alalla Viro, Latvia ja Liettua ovat meitä huomattavasti edellä. Lankarullia tuotiin Sveitsiin viime vuonna Suomesta lähes 140.000 fr. arvosta, eli jonkun verran enemmän kuin molempina edellisinä vuosina. Tällä/ alalla olemme Saksan jälkeen suurimpana myyjänä Sveitsissä. Kirje-, sanomalehti ym. yksivärisen paperin vientiä Suomesta Sveitsiin ei Sveitsin tilasto ole todennut ennenkuin vasta viime vuonna, jolloin saimme myydyksi näitä tuotteitamme 5.000 fr. arvosta. Esim. Ruotsin vastaava myynti oli lähes 100 kertaa suurempi.

Mitä valkaisemattomaan selluloosaan tulee, on Ruotsin myynti Sveitsiin paisunut viime vuosina ylivoimaisesti sivuuttaen viime vuonna ensi kerran jo miljoonan frangin arvon, kun taas Suomen myynti viime vuonna putosi tuntuvasti väheten noin 290.000 fr. arvosta 1929 viime vuonna noin 130.000 frangiin.

Suunnilleen sama vähennys tapahtui viime vuonna valkaistun selluloosamme myynnissä; sen arvo oli silloin enää n.190.000 fr. oltuaan edellisenä vuonna vielä 300.000 frangia.

Mitä voihin tulee, herättää huomiota, että Sveitsin näille markkinoille ilmestyi Ruotsi ensi kertaa viime vuonna myyden heti n. 1 milj. frangin arvosta; Puola kokeili tällä alalla ensi kerran 1929 n. 115.000 fr. myynnillä, mutta koki heti viime vuonna myyntinsä yli 4 milj. frangiin. Suomalaista voita tuotiin ensi kerran 1927 Sveitsiin yli 65.000 fr. arvosta, 1928 ei lainkaan, 1929 250 fr. arvosta ja viime vuonna lähes 100.000 fr. arvosta. Nämä numerot verrattuina Ruotsin ja Puolan saavutuksiin eivät ole erikseen ilahduttavat. Vertauksen vuoksi lisättäköön, että tanskalaista voita tuotiin Sveitsiin viime vuonna vielä lähes 15,700.000 fr. arvosta.

Vaikka siis sveitsiläisen tilaston mukaan vientimme Sveitsiin viime vuonna on ollut tuntuvasti suurempi kuin mistä suomalainen virallinen tilasto tietää, ja vaikka onkin syytä uskoa, että suomalaisia tuotteita on saapunut Sveitsiin runsaasti vieraiden välikäsien välityksellä, osoittavat ylläolevat vertailut joka tapauksessa, että suomalaisen viennin hyväksi täytyy Sveitsissä tehdä erittäin tarmokkaasti työtä. Eräiden toisten maiden saavutukset ovat, niinkuin edellisestä näkyy, parhaana todistuksena siitä, että vakavilla ponnistuksilla voidaan saada erittäin tyydyttäviä tuloksia aikaan. Mutta paraskaan toiminta lähetystön, pääkonsulaatin ja konsulaattien puolelta ei voi muodostua hedelmälliseksi, elleivät suomalaiset vientijärjestöt ja -liikkeet omasta puolestaan osoita täyttä mielenkiintoa Sveitsin tuontimarkkinoita kohtaan.

Varsinkin kun ottaa huomioon sen talouselämämme kannalta erittäin ikävän ilmiön, että vientimme kokonais-

arvo viime vuonna väheni edelliseen vuoteen verrattuna noin miljaardilla markalla, on syytä ehdottomasti kiinnittää huomiota kaikkiin mahdollisiin markkinoihin, joilla tähän saakka olemme olleet erittäin heikosti edustettuina. Tässä suhteessa tarjoaa Sveitsin tuontimarkkinat Suomen viennille erittäin edullisen työmaan.

Saneltu Bernissä, maaliskuun 26 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 631.

ASIA: _____

Ministeri Holstin raportti no 13.

Bern.

27/3 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 234 B.

RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

maaliskuun 27 p:nä 1931.

17/283		
1/e-31		
5	C 81.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 13, joka sisältää:

- I. Sveitsin suhtautuminen saksalais-itävaltalaiseen tulliunioniin. siv. 1 - 3
- II. Venäläinen dumping ja Sveitsi. " 4 - 6
- III. Toimenpiteet Sveitsissä maanviljelijäin luotto-olojen parantamiseksi " 7 - 10.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

W. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

17/283 Sac. 13 31		
1/4.31	2	13
RYHÄ	OLU	ADIA
5	Coj	

Ministeri Holstin raportti No. 13,
maaliskuun 27 päivältä 1931.

I.

Sveitsin suhtautuminen saksalais-
itävaltalaiseen tulliunioniin.

On sanomattakin selvää, että Saksan ja Itävallan päätös toteuttaa, vaikkapa vain kokeeksi kolmeksi vuodeksi eteenpäin, tulliunioni keskenään on herättänyt Sveitsissä erittäin suurta huomiota.

Täälläkin asetetaan välittömästi kysymys vastattavaksi: päättyykö tämä Saksan ja Itävallan taloudellisen yhteensulamisen parkimys pelkästään tulliunionin aikaansaamiseen ilman vastaavia poliittisia seurauksia, vai ollaanko tämän askeleen kautta selvästi menossa täyteen poliittiseen "Anschluss'iin". Ja vastaukset, mikäli niitä tähän saakka on näkynyt, ovat virallista ja toistaiseksi luonnollisesti varovaista kannanottoa lukuunottamatta, käyneet jälkimmäisen olettamuksen suuntaan.

Ensimmäkin muistetaan miten Zollverein 1867 johti kolmessa vuodessa Saksan keisarikunnan perustamiseen. Toiseksi katsotaan, että erinäisten Saksan ja Itävallan lakien, sekä koululaitoksen yhtäläistyttäminen yms. toimenpiteet

merkitsevät omalla tavallaan tien raivaamista näiden maiden täydelliselle poliittisella yhtymiselle . Kun sitäpaitsi kummassakin maassa on erittäin voimakas mielipide "Anschluss'in" puolella, on vaikea käsittää, sanovat sveitsiläiset, miten tulliunioni olisi katsottava omaksi tarkoituksenaan sinänsä ilman olennaista yhteyttä "Anschluss"-pyrkimyksen kanssa.

Tältä kannalta tilannetta arvostellessaan eivät sveitsiläiset sanomalehdet ole voineet olla tuomatta julki huolestumistaan Saksan ja Itävallan tekeilläolevan tulliunionin suhteen. Maailmansodan jälkeen, niin huomautetaan, muuttui Sveitsin kansainvälis-poliittinen tilanne entistä paljoka edullisemmaksi, sen kautta että itäinen naapuri Itävalta heikkeni tavattomasti. Jos nyt Itävalta liittyy ensin taloudellisesti ja sitte poliittisesti Saksaan, tulee itse asiassa Sveitsin asema vielä huonommaksi kuin se oli ennen maailmansotaa. Sveitsi tulee sen jälkeen saamaan tuntoa entistä paljoka voimakkaammin "koko germaamisen kolossin" poliittista ja taloudellista painostusta.

Oma huolestuksen aiheensa sveitsiläisillä on lisäksi siitä, että saksalais-itävaltalaisessa sopimuksessa tarjotaan muille keski-euroalaisille/^{maille} tilaisuus yhtyä tulliunioniin. Olen neuvotellut tästäkin erikoiskohdasta erinäisten sveitsiläisten taloudellisten asiantuntijain kanssa. He ovat sanoneet Sveitsin teollisuustyöväen haaveilevan itselleen Sveitsin liittymisestä Saksan ja Itävallan tulliunioniin melkoisia taloudellisia etuja. Sitävastoin ovat teollisuuspiirit ja maalaisväestö kokonaan tällaista pyrkimystä vastaan, koska Sveitsin tulo Saksan ja Itävallan tulliunionin jäseneksi merkitseisi teollisuudelle entistä suurempaa kilpailua ja Sveitsin maataloudelle taas koko ny-

kyisen suurimmalla vaivalla aikaansaadun suojelusjärjestelmän täydellistä häviötä.

Mitä Sveitsin viralliseen kantaan taas tulee, ilmoitti hallituksen puolesta Bundesrat Schulthess, ulkoministeri Mottan oleskelun vuoksi Parisissa, hallituksen saaneen Saksan ja Itävallan lähettiläiltä samanlaisen virallisen tiedonannon tulliunionista kuin erinäiset muut hallitukset, mutta tahtoi Sveitsin hallitus ensin saada asiaan lisäselvitystä ennenkuin se voi lopullisesti määrätä kantansa.

Tänään minulla on ollut Bundeshaus'issa asiasta lähempiä keskusteluja hallituksen edustajain kanssa ja olen saanut tietää seuraavaa:

Sveitsin hallitus seuraa erinomaisen suurella tarkkuudella lähinnä suurvaltain suhtautumista saksalais-itävaltalaiseen tulliunioniin. Jos asia tulee esille Kansainliiton neuvoston kokouksessa ensi toukokuulla, jää Sveitsin hallitus odottamaan siellä tehtävää päätöstä. Jos taas suurvallat neuvotteluissaan Saksan ja Itävallan kanssa tulevat asiasta jo sitä ennen lopulliseen selvyyteen, tyytyy Sveitsi siihen päätökseen. Joka tapauksessa Sveitsin ~~hallitus~~ ~~hallitus~~ tulee pidättäytymään oman erikoisen kantansa esittämisestä. Jos tulliunionista tulee tosi, täytyy Sveitsin taipua tähän uuteen tilanteeseen ja tulee sen jälkeen aloittamaan neuvottelut niin hyvin Saksan kuin Itävallan hallitusten kanssa nykyisten kauppasopimusten sellaisesta tarkistamisesta kuin uusi tilanne tulee tekemään välttämättömäksi.

Ministeri Holstin raportti No. 13.

II.

Venäläinen dumping
ja Sveitsi.

Raportissani No. 5 viime helmikuun 9 päivältä käsittelevän venäläistä dumpingiä paremminkin kansainvälisenä psykologisena kuin tilapäivsenä taloudellisena probleemina. Sveitsin suhteen rajoituin tällöin lyhyeen huomautukseen, että tälle maalle venäläinen dumping ei ainakaan toistaiseksi ole esiintynyt samanlaisena vaarana kuin monille muille maille ja ettei siis Sveitsin puolelta voine olla odotettavissa ainakaan lähiaikoina mitään erikoisempia toimenpiteitä venäläistä tuontia vastaan.

Eilen Sveitsin parlamentin alahuone käsitteli edustaja de Muraltin välikysymystä dumpingista Venäjältä käsin. Välikysymyksen tekijä kuvaili perusteellisessa lausunnossaan meille kaikille tunnettuja tosiasioita, kuten pakotyötä, venäläisen viennin todellista tarkoituksena hävittää varsinkin suurilta teollisuusmailta niiden taloudellinen ja yleensä yhteiskunnallinen rakenne, jne.

Hallituksen vastauksen antoi Bundesrat Schulthess esittäen pääasiassa seuraavaa:

Venäjän vienti Sveitsiin viime vuonna kohosi arvoltaan n. 18,7 milj. frangiin. Siitä oli viljaa noin 7 milj. frangin arvosta, kuivia hedelmiä, lintuja, konserveja 1 milj., puuta ja puutavaroita noin 5,5 milj., kaikenlaisia öljyjä, mm. polttoöljyä, sekä bensiiniä 2,7 milj., karvoja ja jousia, suoliayms. 1 milj. Näistä eri tuotteista oli varsinaisesti vain viljan, polttoöljyn ja bensiinin hinta halvempi kuin Sveitsin yleisen näiden tavarain tuonnin keskihinta. Toiseksi hallitus toteaa, että venäläisen viljan suhteellinen halpuus ei ole voinut va-

hingoittaa sveitsiläistä maataloutta, koska hallitus ostaa talonpoikien oman viljan määrättyyn korkeaan hintaan ja toisaalta koska maan joka tapauksessa täytyy tuottaa viljaa ulkomailta. Polttoöljyä ja bensiiniä taas Sveitsi ei tuota lainkaan, joten tässäkään suhteessa ei voida katsoa venäläisen tuonnin Sveitsiin vahingoittavan maan omaa tuotantoa.

Mitä taas tulee puuhun ja puutavaraan, on Sveitsi ostanut Venäjältä viime vuonna pääasiallisimmin vain paperipuuta. Mutta siitä taas on maksettu tavaran paremman laadun vuoksi korkeampi hinta kuin muista maista tuodusta paperipuusta on keskimäärin maksettu. Näinollen ei siis mitenkään voida puhua venäläisestä dumpingista puutavaran alalla Sveitsin tuontimarkkinoilla, sitäkin vähemmin, kun Sveitsin joka tapauksessa täytyy maan pienien metsävarojen vuoksi tuottaa ulkomailta varsinkin juuri paperipuuta.

Tämän jälkeen Bundesrat Schulthess käsitteli vastauksessaan Sveitsin vientiä viime vuonna Venäjälle. Viennin arvo teki noin 16,5 milj. frangia. Pääasiallisimpana viennitavarana olivat valmiit teollisuustuotteet, kuten koneet, kellot ja erilaiset kemiallisen teollisuuden tuotteet. Jos Sveitsi ryhtyisi välikysymyksen tekijän esittämässä hengessä erikoisiin toimenpiteisiin Venäjältä tapahtuvaa tuontia vastaan, tulisi Venäjä todennäköisesti vastaamaan samanlaisilla toimenpiteillä Sveitsistä tapahtuvan tuonnin ehkäisemiseksi. Koska kaikki maat ja varsinkin suurvallat tekevät voitavansa Venäjälle tapahtuvan vientinsä kohottamiseksi, on Sveitsillä sitäkin vähemmän syytä asettua välikysymyksen tekijän tavoittelemalle kannalle.

Alahuone jätti tämän hallituksen selityksen jälkeen asian tarkemman käsittelyn sikseen.

J

Olen tänään käynyt välikyömyksen johdosta neuvottelemassa Bundeshaus-issa ja olen tällöin saanut tietää lisäksi, että Sveitsin teollisuuspiirit eivät millään tavoin suosi toimenpiteitä Venäjältä tapahtuvan tuonnin supistamiseksi hallituksen toimenpiteestä. Venäjältä tuodaan, niinkuin hallituksen vastauksestakin ilmenee, yksinomaan sellaisia raaka-aineita ja elintarpeita, joita Sveitsin on jokatapauksessa pakko tuoda ulkomailta. Mistään varsinaisesta hintojen polkemisestakaan, saatikka sittem suoranaisesta dumpingista ei voi olla puhetta. Toisaalta taas Sveitsin vientiteollisuudelle venäläiset markkinat ovat käyneet sitä tärkeämmiksi, kuta enemmän sveitsiläinen vienti toisiin euroopalaisiin maihin ja Yhdysvaltoihin on viime aikoina käynyt entistäkin vaikeammaksi. Tämän lisäksi viitattiin minulle siihenkin tosiasiaan, että ainakin joitakin venäläisiä tuotteita tulee Sveitsiin eräiden toisten maiden suoranaisella välityksellä, minkä vuoksi on hyvin luultavaa, että jos Sveitsi ryhtyisi keinotekoisesti supistamaan tuontiaan Venäjältä, tämä tuonti sittekin tulisi jatkumaan välikäsien kautta.

Erikoisesti tiedustelin venäläisen paperipuun hintoja, olivatko ne todellakin suhteellisesti korkeammat kuin muiden maiden vastaavat hinnat. Tähän sain vahvistuksen Bundesrat Schulthessin selitykseen, että niin oli asian laita. Samaa oli minulle aikaisemmin vakuttanut pääkonsuli Schauwecker perustellen asiaa sillä, että Venäjä todella oli exportoinut aivan erinomaisen hyvää paperipuuta. Viittaan asiassa tarkemmin raporttiini No.12, sivu 7, t.k. 24 p:ltä.

Ministeri Holstin raportti No. 13.

III.

Toimenpiteet Sveitsissä
maanviljelijäin luotto-olojen
parantamiseksi.

Raporteissani No. 10, viime huhtikuun 15 p:ltä ja No. 11. samalta päivältä käsitelin kysymyksiä erinäisistä toimenpiteistä Sveitsin maalaisväestön hyväksi. Näiden kysymysten joukossa koskettelin myös maatalousväen luotto-oloja ja eräitä uusia suunnitelmia maanviljelijäin ja varsinkin pienviljelijäin lainansaantimahdollisuuksien parantamiseksi..

Eilen käsiteltiin parlamentin alahuoneessa edustaja Gnägin välikysymystä mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä sen jo v. 1928 valmistuneen komiteamietinnön johdosta, joka koski toimenpiteitä pienviljelijäin luotto-olojen parantamiseksi. Välikysymyksen tekijä selitti, että vaikka " die Schweiz ist das reichste Land der Welt ", siitä huolimatta hallitus ei ollut tehnyt mitään k.o. komitean laatiman ohjelman toteuttamiseksi.

Välikysymykseen vastasi hallituksen puolesta Bundesrat Musy. Otan hänen vastauksestaan seuraavat tärkeimmät kohdat:

Tehtyjen laskelmien mukaan rasittaa Sveitsin maataloutta yhteensä noin 12 miljardin frangin suuruiset hypoteekkivelat. Tosin näin suurta velkakuormaa ei voida hallituksen toimenpiteillä keventää kokonaisuudessaan, mutta toisaalta taas on maan yleisten etujen kannalta välttämätöntä auttaa pienviljelijöitä, jotka kärsivät entien vaikeista luotto-oloista. Lähimpänä suunnitelmana on 60 milj. frangin suuruisen pääoman asettaminen viranomais-

ten käytettäväksi. Jos pienviljelijöille annettaisiin muutamankin tuhannen frangin lainoja yhden tai kahden prosentin korolla, huojentuisi pienviljelijäin asema tavattomasti heidän nyt maksaessa lainoistaan 5 t. 6 prosenttia.

Tämän jälkeen Bundesrat Musy ilmoitti hallituksen tulemaan jatkamaan ohjelman toteuttamista kanttoonien välityksellä.

Välikysymyksen tekijä sanoi olevansa tyytyväinen hallituksen vastaukseen ja siten ei asiasta syntynyt sen enempää keskustelua.

Katsoin kuitenkin suotavaksi jo tällä alustavalla asteella hankkia lisätietoja ja siinä tarkoituksessa kävin tänään finanssidepartementissa puhuttalemassa tohtori Kellenbergeriä, jonka tehtävänä on tämän asian valmistaminen.

Huomautettuaan, ettei hänellä vielä ole mitään lopullista ehdotusta, jonka hallitus, tai edes Bundesrat Musy puolestaan olisi hyväksynyt, hän kuitenkin hyväntahtoisesti suostui minulle antamaan suunnitelmistaan seuraavat ennakkotiedot:

1. Valaliitolta lankeaa ensi joulukuussa 100 milj. frangin suuruinen laina maksettavaksi. Hallituksen tarkoituksena on kuitenkin konvertoida tämä 5 %-laina 4 %-lainaksi ja käyttää siitä ainakin 60, ellei kokokin summaa 100 milj. frangia puheenalaiseen tarkoitukseen.

2. Kysymykseeni minkä perusteen mukaan hallitus aikoo tehdä eron pienviljelijäin ja keskikokoisten maatalojen omistajien välillä vastasi tohtori Kellenberger, että käytännössä kaiketi täytyy luopua tällaisesta jaottelusta ja

sen sijaan ottaa huomioon yleensä ne maanviljelijät, jotka kuuluvat varsinaisesti talonpoikaiseen luokkaan.

3. Maanviljelijäin omat järjestöt ovat tahtoneet saada koko tämän kysymyksen käytännöllisen järjestelyn omiin käsiinsä, mutta siihen hallitus ei missään tapauksessa suostu. Hallituksen mielestä on välttämätöntä, että hallitus ja kanttonaaliset pankit, jotka samalla toimivat myöskin hypoteekkipankkeina, pitävät kaiken aikaa johdosta huolen, koska niille myös täytyy langeta vastuu rahojen käytöstä.

Tämän periaatteen nojalla sanoi tohtori Kellenberger suunnittelevansa vastuun jakoa siten, että Valaliitolle tulisi todennäköisesti $3/4$ ja kanttooneille neljännes siitä.

4. Kuhunkin kanttoonin olisi muodostettava komissio, joka tutkii ja arvioi kunkin lainanhakijan pyynnöt. Näihin komissioihin olisi kylläkin annettava myös paikallista maanviljelijäin järjestöjen asettaa asiantuntijansa.

5. Lainansaajien olisi maksettava parina kolmena ensimmäisenä vuotena korkoa 1 % ja seuraavina vuosina olisi prosentin asteettaisesti kohotettava jonkun verran. Lainat olisi annettava esim. 15 + 20 vuodeksi.

Kertyneistä korkovaroista, mikäli niitä maksetaan enemmän kuin 1 % kustakin lainasta, olisi käytettävä pääosa lainojen kuolettamiseen ja lopusta olisi muodostettava jokin rahasto B., jolla peitettäisiin mahdollisesti syntyvät tappiot.

Näistä yksityiskohdista sanoi } tohtori Kellenberger vielä olevansa itsekin epätietoinen, mutta pääsuunta tulisi kaikista päättäen kulkemaan näitä linjoja myöten.

6. Kysyin vielä onko hänellä jo tarkempia suunnitelmia miten eri kanttoonit tulisivat saamaan lainoja, koska tietävästi n.s. vuoristokanttoonien pienviljelijäin tila

on paljoa heikompi kuin vastaava asema läntisissä kanttooneissa.

Tähän tohtori Kellenberger vastasi, että teoreettisesti katsoen pitäisi kunkin kanttoonin oikeastaan saada lainavaroja silmälläpitäen joko viljelyalueiden suuruutta, tai maataloudesta elävän väestön lukumäärää. Mutta niin pian kuin asetettavat komissionit kussakin kanttoonissa ovat saaneet työnsä valmiiksi, voidaan tarkemmin nähdä olisiko jakoperusteeksi otettava jotkut uudet periaatteet, vai voidaanko hyväksyä toinen tai toinen hänen yllämainitsemistaan periaatteista.

7. Lopuksi kysyin koska hänen ehdotuksensa tulee niin valmiiksi, että hän voi jättää sen hallitukselle; tohtori Kellenberger vastasi, että parlamentin kokoontuessa kesäkuulla tulee hallitus jättämään sille lopullisen ehdotuksensa.

Hän lupasi asettaa käytettäväkseni tämän ehdotuksen niin pian kuin kevään kuluessa siihen ilmestyy ensi mahdollisuus.

Saneltu Bernissä, maaliskuun 27 päivänä 1931.

RUDOLF H O L S T I.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA: _____

Ministeri Holstin raportti no 14.

Berna

25/4 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 284.B.

RH/LF.

ENGLISCHE ANLAGE 6

huhtikuun 30 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	19/283	1931
6/5	81	
RYHMÄ	OSAT	ASIA
	5	021

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra
Ulkoasiainministeri, raporttini No. 14, joka sisältää:

Sveitsi finanssikeskuksena

siv. 1 - 17

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman
kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Yrjö Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

LÄHETYSMINISTERIÖ		
1931 6/5.31 130 D. 1. 21		
6/5.31	130	Liit
FINLÄ	OSASTO	ASIA
5	C 31	

Ministeri Holstin raportti No. 14
huhtikuun 25 päivältä 1931.

Sveitsi finanssi-
keskuksena.

Kahtena edellisellä vuotena olen laatinut Ministeriötä varten verrattain laajahkon ja lähinnä psykologisiin näkökohtiin nojautuneen tutkielman jostakin Sveitsin valtiolliselle, kansalliselle tai taloudelliselle elämälle ominaisesta probleemista. Siten lähetin pitemmän raportin Sveitsin kieliloista (raportti No.7 huhtikuun 6 p:ltä 1929) lähinnä piitäen silmällä kansallisuuskysymyksen vaiheita viime vuosikymmeninä; viime vuonna taas lähetin useita raportteja vahistakseni monipuolisia toimenpiteitä, joihin on ryhdytty maalaisväestön pidättämiseksi kotikonnullaan, sekä erikoisesti maatalouden kohottamiseksi ja tukemiseksi. Tällä kertaa olen valinnut erikoisraporttini aiheeksi kysymyksen, joka koskee Sveitsin merkitystä erittäin tärkeänä finanssikeskuksena. Tässäkin suhteessa on otettava huomioon eräitä Sveitsille erikoisia psykologisia tekijöitä.

On turha tässä pohtia erikseen kysymystä mistä syystä Suomessa tunnetaan Sveitsiä suurena rahakeskukseksi tuskin lainkaan; riittää pelkästään todeta, että niin valitettavasti on asian laita. Loppujen lopuksi on meidänkin opittava oikomaan tässäkin suhteessa rajoittuneisuutemme.

Sveitsiläiset itse selittelevät ja perustelevat tätä pienelle maalle suorastaan poikkeuksellista asemaa pääasiassa seuraavilla syillä:

1. Kaikkein ensimmäiseksi he tällöin mainitsevat maansa ulkopoliittisen pysyvän puolueettomuuden ja vastaavasti sisäpoliittisessa suhteessa kansanvallan horjumattoman lujuden.

Mitä tulee edelliseen, puolueettomuutta koskevaan näkökohtaan, on vuosisatojen kuluessa, kun sodat ovat järkyttäneet Italiaa, Ranskaa, Saksaa ja Itävaltaa, pääomat tottuneet näistä maista etsimään turvaa Sveitsin puolueettomalta alueelta. Vaikka olot Euroopassa ovat nyttemmin, viimeisten viiden t. kuuden vuosikymmenen aikana, kehittyneet, maailmansodan aikaa lukuunottamatta, normaalille taloudelliselle elämälle entistä paljoa edullisemmiksi, ei siitä huolimatta Sveitsin asema europalaisen kapitaaliturvapaikkana ole suinkaan menettänyt merkitystään. Otan tässä suhteessa esimerkiksi vain sen tosiasian, että "natsien" voitto viime syyskuulla Saksan vaaleissa karkoitti sveitsiläisten laskelmien mukaan Saksasta ainakin miljaardin Rmk. piiloutumaan hyvinkin suurelta osalta juuri sveitsiläisten pankkien hol-

veihin.

Toisaalta taas katsovat sveitsiläiset sisäisen kansanvaltansa lujouden antavan vieraille pääomalle, ainakin teoreettisesti katsoen, maailman vahvimman vakuuden. Olkoon esim. englantilainen tai amerikalainen demokratia kuinka vankalla pohjalla tahansa, teoreettisesti katsoen sisäisen kumouksen vaara voi niissä suurina teollisuusmaina sittekin olla suurempi kuin Sveitsissä, joka on ennenkaikkea talonpoikaisuuteen perustuva täydellisin tasavalta maailmassa. Ulkomaalainen pääoma ei näinollen voi olla ottamatta huomion, että odottamattomia sisäpoliittisia yllätyksiä voi helpommin sattua missä muussa maassa tahansa kuin Sveitsissä.

Kun näin sekä ulkopoliittisessa suhteessa Sveitsin permanenttinen puolueettomuus, että sisäpoliittisessa suhteessa olojen vakaantuneisuus ovat ulkomaalaisen pääoman silmissä näin erinomaisen vankalla perustalla, on hyvin ymmärrettävissä, että yhä edelleenkin sveitsiläisillä pankeilla on käytettävänä erinomaisen suuret määrät vierasta pääomaa.

2. Mutta on itsestään selvää, että Sveitsin on täytynyt kaiken aikaa varoa kohdistamasta näihin vieräisiin pääomiin raskasta verotusta. Juuri tässä suhteessa ilmeneekin sveitsiläisten erikoisen tarkka finanssi-vaisto: ei saa koettaa yhdellä kertaa hyötyä vieraasta pääomasta ja sitte menettää se kokonaan, vaan on paljon parempi määrätä verotus juuri sellaiseksi, että se muodostuu ulkomaalaiselle pääomalle suhteellisen mielisiksi ja siten tämän pääoman pysyessä Sveitsissä siitä saadaan pysyväinen tulolähde Valaliitolle, kantto-

neille ja yksilöille.

3. Kolmanneksi syyksi sveitsiläiset mainitsevat heidän pankkiensa ja pankkiiriliikkeittensä vanhan, kautta maailman tunnetun maineen täysin rehellisinä rahalaitoksina. Tämän tekijän tärkeyttä minun ei tarvitse tässä tarkemmin perustella.

4. Jos vielä tahdotaan etsiä muitakin syitä, mainitsevat sveitsiläiset tavallaan vielä sen, että sveitsiläinen lainsäädäntö on pitänyt tärkeänä säilyttää koskemattomana n. s. pankkisalaisuuden periaatteen. Tällä tavalla tulevat varsinkin ulkomaalaiset tunteneeksi suurta luottamusta sveitsiläisiä pankkeja kohtaan. Erikoisesti mainitaan seuraavan kahden tilin nauttivan tässä suhteessa suurta suosiota, nimittäin: a) gewöhnliche Gemeinschaftsrechnung (compte-joint solidaire); b) Gemeinschaftsrechnung durch Auftrag (Compte-joint-mandat).. Kumpaakin talletusmuotoa käytetään kiertämään perintöveroa. Sen vuoksi tulee sellaisista maista, kuten Ranskasta ja Englannista, joissa perintövero on tavattoman raskas, paljon pääomia näille tileille piiloon Sveitsiin, missä lainsäädäntö rauhassa sallii tilinkäyttäjiksi merkittyjen henkilöiden vapaasti käyttää jokaisen osaltaan koko talletusmäärää. Jos tällöin esim. perheen pää kuolee, ei siitä tarvitse tehdä pankille ilmoitusta, vaan tilin muut käyttäjät hoitavat rahon ja edelleen täysin ominaan.

5. Mutta kaikkien näiden syiden lisäksi tulee vielä eräs syy, jonka merkitystä ei mitenkään ole vähäksyttävä: Sveitsin kansa osaa säästää ja luoda pääomia vielä enemmän kuin voidaan kunnolla sijoittaa kotimaa-

han. Jos siis Sveitsi on eräissä suhteissa toisten maiden pankkimaa, on se myös itse omalta osaltaan sangen äveriäs ja sen täytyy etsiä ulkomailtakin pääomilleen sijoitusmahdollisuuksia. Tämä viimeksi mainitsemani seikka ansaitsee kieltämättä melkoistakin lisävalaistusta.

Sveitsiläisten laskelmien mukaan oli maan kansallisomaisuus v. 1890 n. 15 miljardia frangia ja samaan aikaan kansallistulo n. 2 miljardia frangia, eli 475 frangia asukasta kohti. Viimeisenä vuotena ennen maailmansotaa, eli v. 1913 oli kansallisomaisuuden arvo n. 32 miljardia frangia ja kansallistulo 3,8 miljardia frangia, eli 950 frangia asukasta kohti. Nyt lasketaan kansallisomaisuuden arvon viime vuonna kohonneen 50 miljardiin frangiin ja samaan aikaan teki kansallistulo n. 8 miljardia frangia eli 1.900 frangia asukasta kohti. Toisin sanoen tarvittiin vuodesta 1890 käyttää 23 vuotta kohottamaan kansallistulo asukasta kohti kaksinkertaiseksi, mutta vuodesta 1913 enää 17 vuotta kohottaakseen sen siitä jälleen kaksinkertaiseksi.

Mutta Sveitsi ei ole ainoastaan asukasta kohti Europan rikkain maa, vaan, jos otetaan maailman kaikki maat huomioon, menevät sen edelle tässä suhteessa vain Yhdysvallat ja Kanada. Mutta erikoisesti on vielä huomattava, että Sveitsissä koko kansallisomaisuus on poikkeuksellisen tasaisesti jakaantunut kaikkiin kansankerroksiin. Joskin on maassa useita vanhoja miljonäärisukuja ja pankkiiriliikkeitä ja joskin toisaalta on köyhiä vuoristokyläitä, on siltäkin kansalle kokonaisuutena hyvin tunnusmerkillistä, että pidetään velvollisuutena säästää ja päästä vanhemmilla päivillä pikkukapitalisteiksi, ellei jo syntymästä olla kuuluttu siihen luokkaan. Kuvaavana tälle Ranskaa kovin läheisesti muistuttavalle kansalli-

selle ominaisuudelle on hyvin monin paikoin esiintyvä pieneläjäin käyttämien ravintolain tehtävä toimia säästöjen välittäjinä. Ulkomaalainen liikkuessaan turistina eri osissa Sveitsiä ja joutuessaan poikkeamaan yksinkertaisiinkin ravintoloihin, näkee hämmästyttävän usein vaatimattoman ravintolan seinällä kaksi taulua: toisessa on liidulla merkittynä muutamien tuhansien frangien summa, toisessa kymmenkunta tai korkeintaan noin 50 nimeä. Merkitty summa ilmoittaa paljoko tällä pienellä järjestöllä on säästöjä koossa yli aikaisemmin tehtyjen sijoitusten ja siten siis ilmoitetaan ravintolassa kävijöille kuinka paljon mahdollisesti voitaisiin lainata edullisesti tältä järjestöltä. Nuo nimet taas toisessa taulussa ilmoittavat kutka paikkakunnan pieneläjät ovat tämän säästökassan jäseniä. Sen sijaan että ravintolat olisivat vähäväkisten kalliiden pennien ehdottomana hävittämisen paikkana, ne päinvastoin muodostuvat pennien säästämisenkin paikoiksi.

Sveitsin asema kansainvälisenä finanssikeskuksena voidaan , niinkuin yllä jo on viitattu , jakaa kahteen osaan. Toisaalta se on ulkomaalaisten pääomien varma talletuspaikka, toisaalta maa luo itse vuotuisesti enemmän pääomaa kuin mitä se voi sijoittaa kotimaahan, minkä vuoksi nämä vuotuiset säästöt täytyy suurimmalta osalta sijoittaa ulkomaille.

Minkä verran Sveitsi nykyisin toimii vieraiden pääomien talletuspaikkana , on sangen vaikea tutkia yksityiskohtaisesti. Yksimpä Sveitsin Valaliiton setelipankin (Schweizerische Nationalbank) johtaja Bachmann monissa tutkielmissaan ja julkaisuissaan Sveitsin finanssiasemasta ja taloudellisesta elämästä yleensä välttää kajoamista yksityiskohtaisemmin tähän probleemiin. Ensinnäkin johtu-

vat tutkimisen vaikeudet siitä, että ulkomaalaista pääomaa tulvaa Sveitsiin tilapäisesti toisinaan tavattomankin suuret summat jostain maasta tämän sisäpoliittisista syistä.

Heti kun siellä kriisi on ohitse, palaa pääoma takaisin kotimaahansa, tai ainakin suhteellisen huomattava osa siitä. Näinollen olisi oikeastaan rajoituttava ottamaan lukuun paljoko Sveitsissä on suhteellisen pysyväisesti ulkomaalaista pääomaa. Mutta tätäkään puolta asiasta sveitsiläiset eivät kernaasti laske julkisuuteen. Heistä ilmeisesti on parempi kohdella kaikkea ulkomaalaista pääomaa, olkoon se lyhyt- tai pitkäaikaisesti merkittynä Sveitsin pankkien tileihin, mahdollisimman suurella diskretionilla.

Näin jää varsinaisesti jäljelle kysymys miten Sveitsi itse nopeasti lisääntyvillä pääomillaan näyttelee tärkeän finanssikeskuksen osaa ja miten se toiseksi yleensä taloudellisella yrittelijäisyydellään muissa maissa tai välittäjänä muiden maiden välillä täyttää tämän saman tehtävän eri puolia.

Ensimmäisen ja samalla kaikkein välittömimmän viittauksen Sveitsin finanssivoimaan saa ulkomaalainen ottaessaan käsiinsä tilastot maan ulkomaankaupasta. Muutammat esimerkit valaisevat sattuvasti tätä seikkaa. Ulkomaisen kaupan bilanssin passiivisaldo v. 1927 teki 541 milj. frangia, v. 1928 oli vajaus kohonnut 610 milj. frangiin; v. 1929 oli passiivisaldo 679 milj. frangia ja viime vuonna kokonaista 802 milj. frangia. Kun samaan aikaan Sveitsin frangi on enemmänkin kuin hyvin voinut säilyttää kultarvonsa, on itsestään selvää, että Sveitsillä on täytynyt olla käytettävään tavattoman suuria tulolähteitä muualta ulkoapäin kuin pelkästään viennistään. Suurin piirtein katsoen voidaan nämä tulolähteet jakaa seuraaviin pääluokkiin:

1. Tulot ulkomaille sijoitetuista sveitsiläisistä pääomista.
2. Tulot sveitsiläisten pankkien, vakuutusyhtiöiden y.m. toiminnasta ulkomailta.
3. Turistiliikenteestä Sveitsissä kertyvät tulot.

Alkaaksemme ulkomaille sijoitettujen sveitsiläisten pääomien antamista vuotuisista tuloista on heti edessämme tämän vuoden alussa julkaistu tilastollinen laskelma, josta ilmenee, että sveitsiläisiä pääomia on maailmansodan jälkeen sijoitettu ulkomaille valtion, kuntien yms. lainoihin, teollisuuteen jne. noin 8,5 miljardia frangia antaen Sveitsille vuotuisesti korkotuloa noin 500 milj. frangia. Edelleen Sveitsin lasketaan voivan sijoittaa vuotuisesti ulkomaille noin 150 - 200 milj. frangia.

Aivan oman luokkansa muodostavat tässä suhteessa n.s. Holding Companies, eli trustit, jotka ovat viime vuosina kehittyneet Sveitsissä ehkä valtavammin kuin missään muussa maassa Euroopassa. Sveitsin Nationalbankin johtaja Bachmann ilmoittaa viime vuoden lopulla näistä yhtiöistä Sveitsissä seuraavaa:

Yhtiöiden yhteenlaskettu pääoma v. 1925 oli 1200 milj. frangia samaan aikaan kuin kaikkien Sveitsin pankkien yhteenlaskettu osakepääoma teki ainoastaan 1050 milj. frangia. Mutta viime vuonna oli mainittujen yhtiöiden osakepääoma n. 2500 milj. frangia eli lähes kaksi kertaa niin suuri kuin kaikkien sveitsiläisten pankkien osakepääoma sillä hetkellä. Näin tavattoman nopeasti kasvaa sveitsiläisen pääoman sijoittuminen ja ~~muu~~ kontrollivalta eri osissa maailmaa.

Samaan aikaan lasketaan, että ulkomaalainen pää-

oma Sveitsissä perii korkoina ja osinkoina vuotuisesti noin 60 - 100 milj. frangia.

Mitä sitten tulee toisen ryhmän tuloihin, eli niihin, joita sveitsiläiset pankit, vakuutusyhtiöt yms. saavat toiminnastaan ulkomailla, otan tähän sitä seikkaa valaisemaan eräitä herra Bachmanin laskelmia. Valaistakseen miten kahdeksan Sveitsin suurinta pankkia on nopeasti kehitymässä operationeiltaan kansainvälisiksi hän mainitsee, että niiden ulkomaisten operationien bilanssi v. 1924 teki 4700 milj. frangia, mutta v. 1929 se oli jo 8200 milj. frangia. Hänen laskelmiensa mukaan hyötyvät Sveitsin pankit tästä toiminnastaan vähintäänkin 50 milj. frangia vuosittain. Seuratakseni edelleen tämän Sveitsin etevimmän pankkimiehen ja kansantalouden professorin tilastoja mainitsen hänen laskevan, että sveitsiläiset vakuutusyhtiöt nostavat ulkomaalaisilta vakuuttajiltaan vuotuisesti vakuutusmaksuina noin 300 milj. frangia samaan aikaan kuin ulkomaalaisten vakuutusyhtiöiden toiminta Sveitsissä vie maasta vähemmän kuin 10 milj. frangia. Hänen kalkyyliensä mukaan hyötyy Sveitsi vuotuisesti vakuutustoiminnastaan puhtaana nettona noin 25 milj. frangia.

Tulen lopuksi turistiliikenteeseen.

Herra Bachmann laskee, niinkuin yleensä kaikki hänen tilastolliset numeronsa ovat varovaisia, että ulkomaalaiset matkailijat jättävät Sveitsiin vuotuisesti noin 260 - 300 milj. frangia. Mutta monet muut asiantuntijat laskevat tämän summan hyvinkin paljon suuremmaksi. Totta on, että se vaihtelee vuotuisesti riippuen esim. siitä paljoko amerikalaisia katsoo voivansa ulottaa käyntinsä Euroopassa myöskin Sveitsiin. Mutta rohkenen kuitenkin

omana kokemukseni väittää, että vuodesta 1922 saakka turistitulva on osoittanut jokseenkin säännöllistä ja voimakasta nousua. Yhtenä tärkeänä tekijänä tässä on ollut Kansainliiton perustaminen sveitsiläiselle alueelle. Liiton mukana on vuotuisesti kasvanut Liittoon innostuneiden turistien tulo Sveitsiin ja näiden kautta taas on levinnyt vastustamattomalla voimalla tieto kautta maailman miten erinomaisella tavalla Sveitsi voi viihdyttää vieraitansa. Tahdotaisin siis yhtyä niihin, jotka laskevat turistiliikenteestä koituvan Sveitsille runsaasti enemmän kuin 300 milj. frangia. Herra Bachmannin laskuissa puhdas nettovoitto turistiliikenteestä on samaten mielestäni kovin alhainen, nim. ainoastaan 25 milj. frangia. Luonnollisesti kuuluu hotellinomistajien etuihin ilmoittaa veronalaiset tulonsa niin vähäisiksi kuin suinkin. Samaten on sitten koko kansan lopullisia tulosummia laskettaessa yhteen kovin lähellä pyrkimys vähäksyä turistiliikenteestä kertyvää nettovoittoa. Tuskinpa erehdyn, jos väitän että herra Bachmannin näihin laskelmiin on koetettu sisällyttää kaikki nekin summat, eli noin 27 milj. frangia, jotka Kansainliiton jäsenvaltiot maksavat jäsenmaksuinaan Kansainliitolle. Genèvessä ulkomaalaiset asiantuntijat väittävät valtioiden vielä maksavan eri valtuuskunnistaan yms. vuotuisesti saman verran lisää. Senpä vuoksi en pitäisi lainkaan erheellisenä niitä laskelmia, jotka tahovat korottaa herra Bachmannin bruttonumerot tässä suhteessa aina 100 milj. frangilla ja nettovoiton pyöristää paljoka liemäksi 50 kuin 25 milj. frangia.

Jos nyt lasketaan yhteen vaikkapa vain nuo pankinjohtaja Bachmannin mahdollisimman varovaisesti lasketut summat Sveitsin ulkomaisista tulolähteistä jne., nähdään heti miten Sveitsi voi ei ainoastaan helposti maksaa ulkomaisen kauppansa passiivisaldon, vaan lisäksi vielä luovuttaa kansallista varallisuutta siihen määrin, että kotimaisen sijoitusmahdollisuuden yli riittää 150 - 200 milj. frangia ulkomaisiin sijoituksiin. Jos herra Bachmannin mukaan ulkomaisten sijoitusten korkotuloja kertyy vuotuisesti noin 500 milj. frangia, pankkien ulkomaisista operatioista 50 milj. frangia, sveitsiläisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta ulkomailla nettoa 25 milj. frangia ja turis-tiliikenteestä 300 milj. frangia, saadaan yhteensä näitä tuloja 875 milj. frangia. Mutta, kuten sanottu, pidän näitä laskelmia paremminkin liian alhaisina kuin liian korkeina. Sveitsin maksubilanssin menopuolella on tietysti muitakin eriä kuin ne, jotka aiheutuvat kauppabilanssin passiivisaldosta. Jos tosiasiallisesti pitää paikkansa, ja sitä ei suinkaan ole syytä epäillä, että Sveitsin taitavimpien asiantuntijain laskelmien mukaan Sveitsiltä vuotuisesti liikenee ulkomaisiin sijoituksiin n. 200 milj. frangia, täytyy maksubilanssin tulopuolen tosiasiallisesti olla suuremman kuin 875 milj. frangia. Ennenkaikkea tahtoisin siis näidenkin laskelmien nojalla väittää, että turis-tiliikenne ja Kansainliitto jättävät vuotuista nettoa Sveitsille huomattavasti enemmän kuin vain 25 milj. frangia.

Näiden yleisten huomautusten jälkeen on syytä lähemmin tarkastella Sveitsiä lainanantajana niinhyvin koti- kuin ulkomaisiin tarpeisiin viime vuosina. Tässä tarkoituksessa olen ottanut Sveitsin hallituksen virallisesta julkaisusta

"Wirtschaftliche und Sozialstatistische MITTEILUNGEN herausgegeben vom eidg. Volkswirtschafts-Departement" eräitä tämän raportin lopussa esiintyviä tilastollisia tietoja (taulukot 1,2,4), sekä Schweizerische Bankgesellschaftin kuukausijulkaisusta No. 1 tältä vuodelta taulukon No.3 kokonaisuudessaan.

Taulukosta No. 1 ilmenee lainojen emissionit vv. 1923-30 niinhyvin Sveitsin kotimaista kuin ulkomaista rahan- tarvetta varten, sekä vielä alimmassa taulukossa ulkomaiset erikseen viime vuodelta ja lainat/ kuluvan vuoden ensi neljännekseltä. Taulukko No. 2 jatkaa edellistä tarkastelua yksityiskohtaisemmin mainiten kotimaisten lainojen tilastot vuosineljänneksittäin viime vuonna ja tämän vuoden ensimmäiseltä kolmelta kuukaudelta.

Taulukko No. 3 on sikäli erikoisen valaiseva, että siinä mainitaan kaikki viime vuonna Sveitsin rahamarkkinoilta lainoja saaneet valtiot, ulkomaiset rautatiet, teollisuusyhtiöt jne.

Lopuksi olen ottanut vielä taulukkoon No.4 tietoja niinhyvin maan kaikista talletuksista kuin muista rahan- sijoituksista arvopapereihin jne. alkaen vuodesta 1906. Kuten tästä taulukosta ilmenee, on Sveitsin hallituksen virallisen tilaston mukaan viime vuoden lopulla tällä kansalla talletuksia ja obligationeja noin 11 $\frac{1}{2}$ miljaardin frangin arvosta.

Tulen näin lopuksi kysymykseen olisiko Suomen kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota Sveitsiin lainenantajana. Koskettelin tätä kysymystä jo viime vuonna raportissani No. 8 huhtikuun 7 päivältä ja tavallaan jo kuukautta aikaisemmin raportissani No. 6. Mitkään viime- aikaiset tosiasiat eivät mielestäni velvoita minua tällä hetkellä lupumaan siltä suosittavalta kannalta, jolle vuosisitten

asetun mainituissa raporteissani. Kuta useammassa maassa meidät tunnetaan myöskin lainamarkkinoilla, sitä edullisempaa se meille on.

Milloin missäkin yhteydessä olen joutunut keskustelemaan tästä kysymyksestä Sveitsin finanssi- ja yleensä talouselämän tuntijain kanssa. Hyinkin monet heistä ovat lausuneet valittelunsa, että Suomea tunnetaan tässä suhteessa sveitsissä aivan liian vähän. Etelä-amerikalaiset valtiot, Balkanin maat yms. saavat Sveitsistä lainoja, vaikka niiden taloudellinen asema on paljoo huonompi kuin Suomen. Tämä johtuu kokonaan siitä, että mainitut maat ovat pitäneet huolta tarpeellisesta propagandasta. Suomen puolelta sitä ei ole tehty kuin nimeksi.

Eräs seikka, joka varsinkin muutamien tšekäläisten Suomen olojen tuntijain mielestä suorastaan kehoittaisi sveitsiläisiä suosimaan suomalaisia lainanetsijöitä, on sisäisten olojemme vakavuus verrattuna yllämainittujen maiden vastaaviin oloihin. Pohjaltaan on Suomi talonpoikaismaa ja sen demokratian pitäisi siis levätä samalla lujalla pohjalla kuin Sveitsinkin kansanvalta. Tosin viime vuoden mielivalta on tässä suhteessa tehnyt maineellemme ulkomailla hallaa, ja siitä ovat konsulimme vuosiraporteissaan katsoneet tarpeelliseksi huomauttaa. Mutta jos olet Suomessa jälleen saadaan lainkuuliaisuuden ja yleensä sivistysvaltion arvoa vastaavalle tasolle, pitäisi meillä olla aivan erikoisen edulliset mahdollisuudet päästä kiinni Sveitsin rahamarkkinoihin. Kuta useammat pörssit ovat meille auki, sitä vähemmän olemme riippuvaiset jonkun tai joidenkuiden harvojen maiden enemmän tai vähemmän monopolimaisesta asemasta.

Nationalbankin johtajalta, herra Bachmann' ta saaren vielä lähiaikoina käytettäväkseni täydentävää aineistoa erinäisten yksityiskohtien suhteen ja voin sen jälkeen palata asiaan uudelleen.

Saneltu Bernissä, huhtikuun 30 päivänä 1931.

RUDOLF HOLSTI.

Vuosi	1930			1929			1928		
	Osasto- kapitaali	Kor- vau- sion	Kapitaal vahvuus	Osasto- kapitaali	Kor- vau- sion	Kapitaal vahvuus	Osasto- kapitaali	Kor- vau- sion	Kapitaal vahvuus
1933	515	482	320	55	—	30	540	487	360
1934	590	190	393	96	—	80	590	190	481
1935	740	369	367	14	—	12	732	369	379
1936	30	360	100	390	30	240	625	330	380
1937	544	319	202	289	—	194	544	310	308
1938	451	308	181	68	—	54	449	300	210
1939	890	304	300	110	—	100	742	304	404
1930	1290	930	340	400	50	281	1698	930	670

Maailmanlaajuinen tilasto 1932. (in 1000 Francien)

Luokka	Mää- lät	Korvau- sion		Korvau- sion	Korvau- sion	Tulokset	
		1932	1931			1932	1931
a) Öffentliche	6	170000	—	160000	7000	8,10	1,74
b) Private	14	200000	49000	210000	12000	6,00	1,64
Total	20	370000	49000	370000	19000	1,60	1,69

Maailmanlaajuinen tilasto 1. Quartal 1931.

Luokka	Mää- lät	Korvau- sion		Korvau- sion	Korvau- sion	Tulokset	
		1931	1930			1931	1930
a) Öffentliche	1	2000	—	4000	200	8,00	1,00
b) Private	2	2000	—	2000	200	1,00	1,00
Total	3	4000	—	6000	400	1,00	1,00

Taulukko No. 1.

Anleihenemissionen 1923- 1930

(in Millionen Franken)

Jahr	Schweizerische Anleihen			Ausländische Anleihen			Total		
	Emis- sions- kapital	Kon- ver- sion	Kapital bedarf	Emis- sions- kapital	Kon- ver- sion	Kapital bedarf	Emis- sions- kapital	Kon- ver- sion	Kapital bedarf.
1923	815	483	320	25	--	20	840	483	340
1924	593	192	393	96	--	88	690	192	481
1925	748	369	367	14	--	12	762	369	379
1926	369	260	105	298	37	247	666	296	352
1927	544	310	222	299	--	284	844	310	506
1928	461	326	131	88	--	84	549	326	215
1929	590	224	360	112	--	106	702	224	466
1930	1296	933	345	402	50	331	1698	982	676

Ausländische Anleihen 1930. (in 1000 Franken)

	Zahl	Emis- sions- kapital	Davon Konver- sion	Emis- sions- wert	Zinsenlast	Rendite	
						netto	brutto
a) Öffentliche	6	174960	--	160874	9913	6,16	6,24
b) Private	14	227405	49835	219478	12225	5,57	5,64
Total	20	402365	49835	380352	22138	5,82	5,90

Ausländische Anleihen im I. Quartal 1931.

a) Öffentliche	1	5073	---	4388	380	8,67	8,77
b) Private	2	25000	---	24695	1650	6,68	6,74
Total	3	30073	---	29083	2030	6,98	7,08

Taulukko No. 2.

Schweizerische Anleihen.

(In Millionen Franken)

Jahr und Quartal	<u>Öffentliche Anleihen</u>			
	Zahl	Emissionskapital	Konversion	Kapital bedarf
1929	37	102	65	37
1930: I. Quartal	16	290 (250)	280 (250)	7
II. "	18	145	119	23
III. "	17	229 (150)	223 (150)	3
IV. "	37	156	124	29
1931: I. "	37	363 (200)	329 (200)	32

	<u>Private Anleihen</u>			
	Zahl	Emissionskapital	Konversion	Kapital bedarf.
1929	89	487	160	323
1930: I. Quartal	29	84	40	43
II. "	52	170	60	108
III. "	36	119	49	68
IV. "	37	103	37	64
1931: I. "	32	173	94	79

AUSLÄNDISCHE ANLEIHEN. 1930

Zins- fuss in %.	Schuldner	Anleihenbetrag	Emissions- kurs in %.
6	Stadt Santiago de Chile	10000000.	91
6	Badische Landelektrizitätsversor- gung, A/G, Karlsruhe	8.000.000.	95
6	Republik Chile	15.000.000.	91 $\frac{1}{2}$
5	Compagnie du Chemin de fer de Paris à Orléans, Paris	30.000.000. xx)	95.50
5 $\frac{1}{2}$	Union Chimique Belge S.A., Brüssel	7.500.000. Fl.	95.50
6 $\frac{1}{2}$	Società Idroelettrica Piemonte (S.I.P.), Turin	15.000.000.	92.50
5	Société Anonyme de Fours à Coke de Selzaete, Brüssel	7.000.000.	95.
6	Fabrique Nationale d'Armes de Guerre S.A., Herstalez-Liége, Belg.	12.000.000.	98
5 $\frac{1}{2}$	Rheinkraftwerk Albrück-Dogern A/G. in Waldshut a. Rhein	40.000.000.	97 $\frac{1}{2}$
5 $\frac{1}{2}$	Internationale Anleihe des Deutschen Reiches v. 1930	75.000.000.	90
6 $\frac{1}{2}$	Deutsche Rentenbank-Kreditanstalt (Landw. Zentralbank) Berlin	6.250.000.	95.50
7	Republik Österreich	25.000.000.	95
6	O. Englebert Fils & Co, Komm- A.G., Lüttich	10.000.000	96.50
5 $\frac{1}{2}$	Société Anonyme des Glaceries de St-Roch in St-Roch-Auvelais Belgien	15.000.000	100
4	Compagnie des Chemins de Fer du Midi, Paris	98.000.000 Rfr. xx)	90
7	Pester Ungarische Commercial Bank, Budapest	10.000.000	98
4 $\frac{1}{2}$	Kraftwerk Reckingen A/G, Reckingen, (Baden)	15.000.000	99
5	Société Anonyme des Aciéries réu- nies de Burbach-Eich-Dudelange, Luxemburg.	5.000.000 Fl.	96.50
5	N.V. Philips' Gloeilampenfabri- ken, Eindhoven (Holland)	8.000.000 Fl.	99.50
4 $\frac{1}{2}$	Königreich Belgien	24.960.000	95.75

Total 1930 380.814.500 x)

x) Die Beträge in fremder Währung wurden zum Parikurs in Schweizerfranken umgewandelt.

xx) Konversion in Franken 30.000.000
98.000.000
Total 1930 49.898.900

Taulukko No. 4.

Obligationen und Spareinlagen 1906- 1930.

Jahr	Obligatio-	Spargel-	zusammen	Pro Kopf in Fr.	In Kaufkraft 1914 Fr.
	nen	der			
	in Millionen Franken				
1906	2199	1367	3566	1002	1152
1914	3649	1801	5450	1399	1399
1919	4105	2624	6729	1739	783
1924	4293	3266	7559	1929	1141
1928	5563	4064	9627	2395	1488
1929	6251	4304	10555	2605	1618
1930 prov.	6700	4780	11480	2812	1780

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Ministeri Koltun raportti no 15.

Geneve.

8/9-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

No. 735
RH/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

heinäk. 8 p:nä 1931

KANSAINLIITTO		
22/8/31		
13/8-31	90	LEH.
PERMA	CLASO	ASIA
5 C 31		

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 15 , joka
sisältää:

Kansainvälinen hypoteekkipankki siv. 1 - 10

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruudhansen

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No	22/284	D. 10 31
13/8-31	№	LML
R/HMÄ	OSASTO	ASIA
5	C31	

Ministeri Holstin raportti No. 15

heinäkuun 8 päivältä 1931.

Kansainvälinen hypoteekkipankki.

Ministeriölle on tunnettua otsakeasian alkuvaiheet, minkä vuoksi voin tässä raportissani rajoittua vain erinäisiin täydentäviin selostuksiin.

Jo kirjelmässäni No.153 viime helmikuun 17 p:ltä tiedoitin Ministeriölle Sihteeristössä niihin aikoihin vallinneesta käsityksestä, että Suomi tuskin tulisi kuulumaan niihin maihin, jotka heti aluksi tulisivat voimaan käyttää hyväkseen perustettavaksi suunniteltua uutta kansainvälistä hypoteekkipankkia maataloutta varten, vaan että lähinnä tulisivat kysymykseen nykyisestä maatalouskriisistä eniten kärsivät europalaiset maat: Jugoslavia, Bulgaria, Unkari, Rumania, Puola, Liettua, Latvia ja Viro. Asiaa niinä aikoina valmistellut alakomitea oli ollut sitä mieltä, että pankki tuskin tulisi aluksi saamaan rahaa halvemmalla kuin 6½ prosentilla, minkä vuoksi se ei puolestaan voisi myöntää lainoja 8 prosenttia halvemmalla korolla. Saatuaani Sihteeristöltä tämän ennakkoselityksen lisäsin mainitussa kirjelmässäni yksityisenä huomautukseni, että "vasta sitte kuin pankki on saatu pystyyn, voimme asiallisesti ratkais-

ta onko meillä syytä koettaa saada lainoja pankin välityksellä".

Saatuani Ministeriön määräyksen ottaa huomioitsijan asemassa osaa Europa-komissionin sen alakomissionin kokoukseen, jonka tehtävänä oli tarkastaa eri luonnokset sopimukseksi kansainvälisen maatalousluottopankin perustamisesta ja joka kokoontui viime huhtikuun 20 päivänä lähetin Ministeriölle kirjelmällä No. 393 viime huhtikuun 23 päivänä pitkähkön selostuksen alakomissionin töistä. Tällöin kiinnitin Ministeriön huomiota erikoisesti kahteen kysymykseen. Toinen koski sitä osuutta, jonka sopimusluonnoksen mukaisesti Suomen tulisi suorittaa perustettavaan pankkiin, nimittäin 200.000- dollaria, mikä summa minun mielestäni oli, suurten maiden osuuteen verrattuna, nimittäin 600.000- dollaria, kohtuuttoman korkea. Toiseksi viittasin siihen konferenssissa esitettyyn pyyntöön, että hallitukset lähettäisivät Europa-komissionin kokoukseen toukokuulla edustajansa täysin valtuutettuina allekirjoittamaan sopimuksen heti, kun neuvosto puolestaan on hyväksynyt sen.

Kuten tietty, ei Suomen puolelta tapahtunut viime toukokuulla sopimuksen allekirjoittamista. Sopimuksen mukaisesti päättyy tämä perustaja-valtioiden allekirjoittamisen aika ensi syyskuun 30 päivänä.

Sen johdosta, että minun tuli toukokuun lopulla kiirehtiä Ministeri Erichin komitean kokoukseen Helsingissä, en ennättänyt laatia Ministeriölle asiasta erikoista raporttia. Kirjelmällä No. 518 toukokuun 23 päivältä tiedoitin Ministeriölle kääntyneeni Sihteeristön sen virkamiehen, M. van Walré de Bordes'in puoleen, jonka tehtä-

vänä on ollut k.o. pankin perustamisasiain huolehtiminen, saadakseni häneltä lisävalaisua mistä syystä Sihteeristön mielestä Suomen tulisi välittömästi liittyä pankin perustajavaltioihin. M. de Bordes'in minulle Helsinkiin lähettämä memorandum oli kuitenkin mielestäni siksi puutteellinen, että katsoin välttämättömäksi ensin uudelleen Genèvessä neuvotella hänen kanssaan ennenkuin lähettäisin Ministeriölle lopullisen raporttini. Palattuani toissapäivänä nyt Genèveen oli minulla M. de Bordes'in kanssa tämä keskustelu eilen i.p. Sanojalla pyydän nyt esittää, samalla kuin lähetän Ministeriölle erikseen jäljennökset M. de Bordes'in mainitusta memorandumista, käsitykseni siitä olisiko Suomen ennen syyskuun loppua allekirjoitettava sopimus, vaiko jäätävä odottamaan vielä n. 5 vuotta ennenkuin Suomi yhtyy sopimukseen ja pääsee pankin jäseneksi.

M. de Bordes'in memorandumin tärkeimmät näkökohdat, minkä vuoksi Suomen olisi jo tänä kesänä allekirjoitettava sopimus, jakautuvat kahteen pääryhmään, joista edellinen sisältää yleisiä ja jälkimmäinen paremminkin puhtaasti suomalaisia näkökohtia.

Ensimmäkin hänen mielestään tulee pankki myöntämällä pitkiä hypoteekkilainoja erinäisille euroalaisille maille herättämään n.s. raharikkaissa maissa mielenkiintoa lainoja saavia valtioita kohtaan yleensä. Tästä täytyy olla välittömänä seurauksena kapitaalinvälitönkin virtaaminen näihin maihin.

Toiseksi hän olettaa, että tämä pankin nostama uusi luottamus ja kapitaalinvälitön helpompi siirtyminen näihin maihin tulee yleensä tapahtumaan pitkäai-

kaisten lainojen muodossa , jolloin lyhytaikaiset lainat saadaan maksetuksi pois. Tämä maailman koko taloudellista elämää nykyisin erikoisen pahasti rasittava lyhytaikaisten lainojen suhteettoman suuri määrä on kaikin keinoin koe-tettava saada supistetuksi ja k.o. pankin välityksellä toivotaan saatavan aikaan tässä suhteessa hyviä tulok-sia.

Kolmanneksi M. de Bordes edellyttää, että pankin olemassaolo sinänsä tulee pakottamaan useita maita perusteellisesti reformoimaan nykyisin voimassaolevat lait maataloushypoteekeista.

Neljänneksi , sanoo M. de Bordes, on tar-koituksena saada eri maiden maataloudelliset luottolaitok-set kiinteään yhteistyöhön tämän uuden pankin kanssa. Pankki tulee tässä suhteessa näyttelemään samaa osaa kansainväliseltä kannalta katsottuna kuin Baselin uusi kansainvälinen pankki eri maiden setelipankkien keskus-elimenä.

Tämän jälkeen M. de Bordes esittää ne näkö-kohtansa, jotka erikoisesti Suomen tulisi ottaa huomioon ratkaistessaan kysymyksen onko Suomen nyt välittömästi allekirjoitettava sopimus, vaiko lykättävä tämä ainakin viideksi vuodeksi eteenpäin.

Ensimmäkin hän tällöin toteaa , että pie-nillä mailla on varsinkin nykyisin erittäin vaikea saa-da lainoja, sillä suurissa maailmanpörssseissä eivät pien-ten maiden suhteellisesti vähäiset lainat herätä juuri nimeksikään mielenkiintoa. Uusi hypoteekkipankki taas ollessaan mitä välittöminimissä kosketuksessa Kansainliiton ja Baselin kansainvälisen pankin kanssa nauttii ehdoton-ta luottamusta maailman rahamarkkinoilla ja voi siten

helposti saada lainoja jakaakseen ne tarvitsevien maiden kesken.

Sitä mukaa- kuin pankin omat varat kasvavat se todennäköisesti tulee voimaan jo yksistään siitä syystä alentaa lainan-anto-korkoaan ja tuonnempana täytyy voida odottaa että, pankki itsekin tulee saamaan lainoja alemmalla korolla kuin tällä hetkellä on mahdollista.

Edelleen M. de Bordes selittää, että pankin tulisi jo alusta alkaen saada jäsenikseen myöskin sellaisia valtioita, jotka nauttivat kansainvälisillä rahamarkkinoilla melkoista kunnioitusta; jos taas pankin ensimmäisiksi lainansaajiksi tulisivat vain ne maat, joilla ei ole rahamarkkinoilla hyvää nimeä, tulisi pankin oma arvovalta tuntuvasti kärsimään.

Tätä ajatusta M. de Bordes kehittää memoranduminsa lopussa olettamukseen, että, niinkuin Kansainliiton piireissä jo on suunniteltukin, erityisen edullisessa maineessa oleville maille koetettaisiin jo alusta alkaen ~~hankkia~~ hankkia poikkeuksellisen halpakorkoisia lainoja. Omasta puolestaan hän ei kuitenkaan katso voivansa antaa takeita siitä että tämä ajatus voitaisiin nyt välittömästi toteuttaa.

Kaikkiin näihin syihin katsoen M. de Bordes sanoo siis olevansa sitä mieltä, että Suomen olisi edullista liittyä nyt heti pankin perustajavaltioihin, eikä lykätä tätä askeltaan viideksi vuodeksi eteenpäin.

Tavatessani hänet eilen selostin ensiksi niitä toimenpiteitä, joita Hallitus on näinä aikoina suunnitellut suomalaisen maatalouden luotto-olojen pikaiseksi parantamiseksi ja sitä taustaa vastaan esitin hänen vastattavakseen varsinaisesti seuraavat kysymykset:

1. Suomen liittyminen sopimukseen edellyttää sen 5. artiklan mukaisesti, että Suomi maksaa pankin erikoiseen vararahastoon miljoonan kultafrangia (alkuperäisessä luonnoksessa oli vastaavasti mainittu 200.000-dollaria). Tämä tekee Suomen rahassa lähes 8.000.000-markkaa. Jos nyt Suomi sijoittaisi tämän summan pankkiin saisi se siitä parhaassakin tapauksessa tuntuvasti huonomman koron kuin se saisi käyttämällä tämän summan välittömästi Suomen maatalouden avustamiseen. Jos taas Suomi ottaisi pankin välityksellä lainan ja käyttäisi nämä varat maatalouden avustamiseen maksamalla siitä pankille 8 % korkoa, täytyisi kaiketi laskea että Hallitus ottaisi jotain hyvitystä itselleen, jolloin maanviljelijät joutuisivat maksamaan ainakin jonkunverran yli 8 %, mikä todennäköisesti olisi siksi korkea korko, että Hallituksen täytyy vakavasti harkita kannattaako tätä tietä koettaa hankkia apua maataloutemme luottotarpeen tyydyttämiseksi. Mitä näinollen Sihteeristö katsoi voivansa esittää kantansa puolustamiseksi?

2. Suomi on tähän saakka saanut kansainvälisiä lainoja halvemmallalla korolla kuin 8 %. Eikö näinollen ole hyvinkin luultavaa, että suomalaisen lainan hankkiminen uuden hypoteekkipankin kautta 8 % korolla tulisi heikontamaan Suomen asemaa kansainvälisillä rahamarkkinoilla sen sijaan että se sitä parantaisi, niinkuin M. de Bordes'in memorandumini edellyttää puhuessaan siitä miten uuden pankin herättämä luottamus rahamarkkinoilla helpottaisi ulkomaalaisten pääomien välitöntäkin virtaamista m.m. Suomeen ?

3. Jos otetaan huomioon molemmat edelliset

kysymykset, joudutaan loogillisesti kolmanteen, nimittäin siihen mitä välittömiä positiivisia etuja Suomella voisi olla jo nyt tapahtuvasta liittymisestä pankkiin, jotka edut voisivat korvata edellisissä kohdissa mainittuja haittoja, jos otaksumani mukaan Sihteeristön täytyy myöntää edelläesittämäni epäilykset oikeiksi.

4. Lopuksi pyysin M. de Bordes'ia vielä ottamaan huomioon senkin näkökohdan, että vaikka Suomi liittyisikin pankkiin vasta viiden vuoden kuluttua, sen maatalouden asema tuskin siitä sanottavasti kärsisi. Edellytän tällöin, että jos kansainvälinen taloudellinen tilanne paranee, silloin Suomi voi välittömästi saada halvemmallakin korolla ulkomaisen lainan; jos taas tilanne ei parane, silloin täytynee löytyä joitakin muita vähemmän epäedullisia tai ei ainakaan pahempia korkoehtoja tarjolla kuin mitä nyt on uuden pankin kautta saatavissa. Tähänkin kysymykseen halusin siis saada vastauksen, mikäli se suinkin oli mahdollista.

M. de Bordes tahtoi heti aluksi nimenomaan huomauttaa, ettei hänen selitystään suullisessa muodossa tule ottaa sen enemmän Sihteeristön varmana virallisena kantana kuin hänen memorandumiaan. Mutta oltuaan alusta pitäen mukana pankin perustamispuhissa oli hän kuitenkin tullut saaneeksi verrattain yksityiskohtaisen kuvan siitä millaiseksi pankin toimintaa oli käytännöllisesti hahmoiteltu jopa osittain yli sen mitä ilmenee itse sopimuksesta, sekä siihen liittyvistä pankin statuu-teista. Nojautuen siis kaikkeen kuulemaansa hän katsoi voivansa antaa ylläesittämiini kysymyksiin yhteisesti seuraavan vastauksen:

Viime keväänä pankkia suunniteltaessa oli kansainvälinen taloudellinen tilanne siksi kireä, että laskettiin pankin voivan saada lainoja n. $6\frac{1}{2}$ % korolla, mutta n.s. Hooverin alote sotavelkain vaikkapa vain ensimmäiseksi ja tilapäiseksi maksun lykkäykseksi oli ilmeisesti helpottanut sen verran kansainvälistä tilannetta, että pankki saisi rahaa 1 % halvemmalla korolla ja voisi siis vuorostaan myöntää lainoja 7 % korolla. Jos toteutuu ajatus lainojen hankkimisesta n.s. hyvää luottoa nauttiville maille erikseen huonon luoton maista, voitaisiin ensiksi mainituille ehkä saada lainoja vieläkin halvemmalla kuin 7 % korolla.

Toiseksi on muistettava, että monet maat, kuten Ranska, Englanti, Hollanti, Sveitsi ja Ruotsi eivät tule ottamaan lainoja tämän pankin välityksellä maataloutensa tukemiseksi, joten pankin muille osakasvaltioille liikenee pankin ottamista lainoista paljoka suurempi määrä kuin vastaa niiden pankkiin maksamaa osuutta. Näinollen voisi Suomikin kaikesta päättäen varsin hyvin laskea saavansa pankin välityksellä paljoka suurempia pääomia kuin Suomen osuus 1 milj. kultafrangia edustaa.

Lopuksi hän katsoi hyvin todennäköiseksi, että viiden vuoden kuluttua pankin pohjarahastoa ja vastaavasti vararahastoja tullaan lisäämään ja tällöin on hyvin mahdollista, että vasta silloin pankkiin yhtyvät valtiot eivät pääse enää mukaan niin edullisilla ehdoilla kuin tällä kertaa. Tosin sopimuksen 15. artiklan a-momentti ei edellytä nimenomaan eurolaisilta mailta, vaan ainoastaan ei-eurolaisilta mailta, tämän myöhemmin tapahtuvan liittymisen ehtojen määräämistä joillakin uusilla erikoisilla perusteilla, mutta voidaanhan

esim. itse lainojen välittämisessä pitää myöhemmin pankkiin liittyviä valtioita "kovemmalla" kuin niitä, jotka ovat alunpitäen olleet pankkia perustamassa.

Kaiken kaikkiaan tahtoi hän lopuksi vielä ker-
ran koettaa vakuuttaa, että Suomi yhtymällä heti pankin perustajavaltioihin osoittaisi sillä kansainvälistä solidaarisuuttaan, ja vaikka Suomi ei heti katsoisikaan mahdolliseksi ottaa lainaa pankin välityksellä nyt suunnitellun verrattain korkean koron aikana, täytyisi Suomen kuitenkin positiivisesti hyötyä siitä, että se kansainvälisillä rahamarkkinoilla tulisi laskettavaksi niiden kapitaalirikkaiden maiden joukkoon, jotka sijoittavat rahansa pankkiin itse siitä voimatta hankkia maataloudelleen etuja.

Esitettyäni näin kaikki ne tärkeimmät näkökohdat, jotka Sihteeristön mielestä puhuvat sen puolesta, että Suomi allekirjoittaisi sopimuksen sen 14. artiklan edellyttämän määrä-ajan kuluessa eli ennen ensi syyskuun 30 päivää, täytyy minun kuitenkin omasta puolestani vieläkin avoimesti ilmoittaa, että en katso tästä liittymisestä koituvia etuja niin ehdottoman selviksi, että voisin hyvällä omallatunnolla suosittaa k.o. sopimuksen viipymätöntä allekirjoittamista. Asettuessani tälle varovaiselle kannalle olen samalla ottanut lukuun, että Hallitus suunnitellessaan pikaisia toimenpiteitäan maataloutemme luotto-olojen parantamiseksi on luonnollisesti ollut täysin tietoinen uuden pankin tarjoamista mahdollisuuksista ulkomaalaisen lainan saamiseen ehkä jo ensi vuoden kuluessa tämän pankin kautta. Toisaalta taas olen katsonut velvollisuudekseni joka tapauksessa

sessä tiedoittaa Ministeriölle mitä syitä Kansainliiton piireissä on esitetty sen puolesta, että Suomi nyt välittömästi yhtyisi pankin perustajavaltioihin.

Siinä tapauksessa että asia kiinnostaa Hallitusta ja että ~~---~~ halutaan asiaan vielä lisävalaisua, pyydän viipymättä ohjeita.

Genèvessä, heinäkuun 8 päivänä 1931.

Rudolf H o l s t i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Kabinetin raportti no 16.

Geneve.

10/8-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

No. 85/

RH/LF.

GENÈVE
14, RUE CHARLES-BONNET

elokuun 12 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 28/284 (a. D. 108/		
18/8.31	No	LM.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	Os.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää
Teille, Herra Ulkoasiainministeri, raporttini No. 16,
joka sisältää:

Kansainvälinen taloudellinen tilanne. siv. 1 - 11

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

J. V. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A-S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
No 23/284/ae. D. 10/31		
18/4.31	2	LM
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C 31.	

Ministeri Holstin raportti No. 16

elokuun 10 päivältä 1931.

Kansainvälinen taloudellinen tilanne.

Ratkaisun tapahduttua eilen Preussissa Saksan hallituksen toivomaan suuntaan siten, että äärimmäiset ainekset eivät saavuttaneet äänestyksessä tarvittavaa enemmistöä Preussin valtiopäiväin hajoittamiseksi muutama kuukausi ennen varsinaista aikaansa, antaa välittömästi aiheen Kansainliiton kannalta tarkastella nykyistä kansainvälistä tilannetta. Jos sensijaan kansanäänestyksen tulos olisi ollut oikeiston ja kommunistien pyrkimysten mukainen, olisi tällä hetkellä tosiasiallisesti erinomaisen vaikea saada "Genèven horisontilta" mitään selvää kuvaa k.o. tilanteesta. Kaikkiin keskusteluihini viime viikolla Sihteeristössä sain erittäin epämääräisiä vastauksia: kaikki puhutteleman henkilöt sanoivat ensin tahtovansa nähdä miten Preussin valtiopäivien kohtalon käy. Jos tällöin Saksan hallituksen kanta voittaa, silloin, niin selitettiin voidaan odottaa kansainvälisen taloudellisen tilanteen selvittämisessä hyvää jatkoa Parisin, Lontoon ja Berlinin tunnetuille neuvotteluille viime viikkojen aikana, mutta jos taas Brüning häviää tässä äänestyksessä ja hänen hallituksensa kaatuu, silloin jatkunee pääoman pako Sak-

sasta, vieraitten maiden pankit tulevat pakotetuiksi perimään lyhytaikaiset saatavansa Saksalta ja kaikki tämä voi olla alkuna entistä pahemmalle kansainväliselle kriisille.

On tarpeetonta tässä puuttua Kansainliiton kannalta Pariisiin, Lontoon ja Berlinin neuvottelujen yksityiskohtiin; ne merkitsevät Genèven ilmapiirissä vähemmän kuin itse se psykologinen ilmapiiri, jossa noita neuvotteluja on käyty ja jonka hartaasti odotetaan tulevan jatkumaan ensi kuunvaihteessa, jolloin koordinatiokomitea, Europa-komissioni, neuvosto ja yleiskokous kokoontuvat.

Käytyäni nyt tänään vielä Sihteeristössä tapamassa juuri niitä henkilöitä, jotka varsinaisimmin hoitavat kansainvälisiä taloudellisia probleemeja, sekä Europa-komissionin asioita yleensä, voin tällaisena psykologisena analyysinä kansainvälisestä taloudellisesta tilanteesta esittää seuraavaa:

Alottaakseni Saksasta, on minulle huomautettu, että nykyisen sikäläisen taloudellisen pulakauden varsinaisimpana syynä on kolme poliittista laskuvirhettä. Ensiksi tekivät Saksan "Schwerindustrien" ja yleensä suurkapitalin johtajat tavattoman laskuvirheen kannattaessaan viime syyskuun vaaleissa nazeja, siitä huolimatta, että nämä ohjelmassaan julistivat avoimesti vihaansa kotimaisista pääomaa ja ulkomaisia taloudellisia sitoumuksia vastaan. Nazien suuri voitto aiheutti näinollen pakostakin omien saksalaisten pääomien pakoa ulkomaille ja lyhytaikaiset ulkomaiset luotot kiristyivät samassa suhteessa. Poliittisesti oli tämä kaikki vielä lisäksi ankara isku Rheinimaan tyhjentämisestä odotetulle Saksan ja Ranskan välisen paranemiselle.

Toinen suuri psykologinen syni tehtiin viime keväänä esittämällä Saksan oikeistopiirien tyydyttämiseksi Anschluss-ajatus siirtä, ^{huolimatta} että tämän pyrkimyksen toteutumisen mahdollisuudet ilmeisesti olivat mitä pienimmät. Eräs Kansainliiton edustajista nimitti sitä minulle eilen ensiluokkaiseksi poliittiseksi laskuvirheeksi, eli kuten hänen sanansa kuuluivat: "political blunder of first order." Nyt asia on Haagissa selvitettävänä, mutta sikäli kuin sieltä on tullut tietoja ja niille on saatu vahvistusta sekä Berlinistä että Wienistä, näyttävät sekä Saksa että Itävalta paremminkin odottavan tuomioistuimelta niille negatiivista kuin positiivista vastausta. Positiivinen vastaus nimittäin tulisi ehdottomasti kiristämään uudelleen niinhyvin Saksan kuin Itävallan taloudellista tilannetta ja uusien lainojen saanti menisi varmasti myttyyn. Niin oudolta kuin siis saattaakin kuulostaa, että Saksa ja Itävalta nyt suorastaan toivovat Haagin tuomioistuimelta torjuvaa vastausta Anschluss-ajatukselle, on se kuitenkin merkittävä tällä hetkellä tosiasiaksi. Mutta Berlinissä ja Wienissä olisi kuusi kuukautta sitten pitänyt voida laskea psykologisesti oikein niinhyvin näiden molempien maiden itsensä kuin Euroopan muiden maiden edut Anschluss-ohjelman positiivisesta esittämisestä sillä hetkellä. Vastata nyt huomataan Saksassa ja Itävallassa, että tuon vaatimuksen esittäminen sillä hetkellä ei voinut vastata ainoankaan maan etuja.

Kolmantena psykologisena laskuvirheenä on pidettävä Saksan oikeistopiirien yhteistoimintaa kommunistien kanssa Brüningin hallitusta vastaan. Brüning nauttii tällä hetkellä Kansainliiton piireissä tosiasiallisesti vieläkin suurempaa mainetta kuin mitä Stresemannin osaksi oli tullut, ja se merkitsee jo tavattoman paljon.

Jos nazit ja muut Saksan oikeistolaiset olisivat vähänkin tahtoneet ottaa huomioon heidän vehkeilyjensä vaikutuksen muuhun maailmaan, olisi todennäköisesti Saksa pelastunut pahimmista taloudellisesta vaikeuksista viime kevään ja tämän kesän kuluessa. Mutta kun yksistään kesäkuun kuluessa Yhdysvallat sanoivat irti lyhytaikaisia luottojansa Saksalle n. 200 miljoonan dollarin edestä ja Federal Reserve Bank näin vetää Saksasta puhtaassa kullassa 156 miljoonaa dollaria, silloin on itsestään selvä, että joku rikaskin suurvalta olisi tuntenut taloudellisen tilansa uhatuksi, saaticka sitten Saksa, joka viime[□] vuosina on kokonaan elänyt yli varojensa niin hyvin sisään- kuin ulospäin.

Nyt on onneksi Brüningin asema pelastunut ainakin toistaiseksi. Se tuottaa suurta helpotusta kaikelle sille positiiviselle rakennustyölle, jonka nyt pitäisi alkaa täydellä todella tämän kuun lopulla ja ensi kuulla Genèvessä Europa-komissionin, Kansainliiton neuvoston ja yleiskokouksen kokoontuessa.

Myöskin Englannin esiintymistä viime viikkojen aikana on arvosteltu Kansainliiton piireissä. Ilmeisesti Hendersonin politiikka on ollut oikeampi kuin se, jota Ramsay MacDonald, Snowden ja Englannin Pankki on koettanut noudattaa. Henderson on selvästi jo alunpitäen oivaltanut, että Englannin tulisi esiintyä vain varovaisesti sovittelijana Saksan ja Ranskan välillä, sillä Englannin oma taloudellinen tila ja kaikesta päättäen liian suurien luottojen antaminen Saksalle ei voinut oikeuttaa yhtä mahtipontiseen esiintymiseen kuin mihin MacDonald, Snowden ja Englannin Pankki pyrkivät. Näiden

viimeksimainittujen vaatimuksesta jatkettiin Parisissa aljettuja neuvotteluja Lontoossa, ikaänkuin Englannilla olisi ollut mahdollisuutta sitoutua uusiin rahallisiin avunantoihin Saksalle. Vasta Lontoon tuloksettomien neuvottelujen jälkeen täytyi Ramsay MacDonaldin myöntää, että Hendersonin ajama kanata oli ollut oikea. Sen vuoksi MacDonaldin olikin pakko Berlinin vierailunsa aikana, vilpittömästi tunnustaa, että Saksan on paras pyrkiä täyteen yhteisymmärrykseen Ranskan kanssa. Tästä tunnustuksesta ja neuvosta MacDonald olisi voinut välttyä, jos hän jo aikaisemmin olisi osannut vetää sormensa pois Brüningin ja Lavalin välisistä neuvotteluista.

Kansainliiton piireissä on tätä Englannin viimeaikaista esiintymistä koetettu selittää monellakin eri tavalla.

Pisimmälle arvostelussa ovat menneet ne ranskalaiset äänet, jotka ovat tälläkin kertaa tahtoneet nähdä Englannin politiikassa haluttomuutta sallia Ranskan ja Saksan kahden kesken selvittää esiintyneet eripuraisuutensa. "Balance of Power" tahtoo näin näytellä tärkeää osaa englantilaisen sosialistisenkin hallituksen ulkopoliitikassa.

Toiset arvostelijat taas, ja heihin kuuluvat ennenkaikkea Kansainliiton taloudelliset asiantuntijat, ovat tahtoneet selittää Englannin esiintymisen johdanneeksi vähemmän ulkopoliittisista prestige-syistä kuin taloudellisesta välttämättömyydestä. Maailman setelipankkien koko yhteenlasketusta kullasta oli kesäkuulla jo noin 3/4 Yhdysvaltain ja Ranskan hallussa, samaan aikaan oli Englannin osuus vain kahdestoista osa. Kun kesän

kuluessa Ranska, Hollanti, Sveitsi ym. maat vetivät pois Lontoosta saataviaan kullassa, aleni Englannin osuus maailman setelipankkien kullasta vain kahdeksanteentoista osaan. Täytyy käsittää, että Englannille tällainen asema kävi peräti kiusalliseksi. Kansainliiton finanssiekspertit ovat tätä tilannetta valaisseet seuraavilla numeroilla: Englannin Pankin kultakassa on hyvänä aikana n. 160 milj. puntaa. Lyhytaikaisia ranskalaisia luottoja oli kesän alussa Englannissa n. 200 milj. puntaa. Jos Ranska äkisti olisi tahtonut periä nämä saatavansa, olisi Englanti joutunut, vaikka tietysti vain tilapäisesti, erinomaisen kiusalliseen asemaan. Mutta sen sijaan että Snowden ja Sir Montague Norman olisivat heti pysyneet puhtaasti tällä taloudellisella pohjalla, he koettivat manövreerata Ramsay MacDonaldin avulla poliittisilla tekijöillä saadakseen poliittisista syistä Ranskan ottamaan välittömästi osalleen suurehkon osan Englannin ja Yhdysvaltain Saksalle myöntämistä lyhytaikaisista lainoista. Juoni ei onnistunut, vaan Ramsay MacDonaldin täytyi tehdä Canos-san matkansa Berliniin neuvoakseen siellä Brüningiä välittömään kosketukseen Lavalin kanssa. Ellei siis Ramsay MacDonald olisi Snowdenin ja Sir Montague Normanin painostuksesta koettanut keskeyttää Brüningin ja Lavalin neuvotteluja Parisissa kutsumalla heidät kummankin Lontoon, olisi Englanti säästynyt tarpeettomalta ulkopoliittiselta nöyryytykseltä ja finanssipoliittisesti olisi ollut hyvin luultavaa, että Englannin Pankki olisi saanut tuon 50. milj. punnan lainan Ranskalta ja Yhdysvalloilta jo aikaisemminkin kuin nyt tapahtui ja siis ennenkuin Englannin Pankin asema kävi erikoisen epäedulliseksi.

Kaikkien näiden selitysten johdosta olen tahtonut nimenomaisesti tiedustella katsotaanko Kansain-

liiton piireissä, että Ranska on harjoittanut finanssipainostusta Englantiin, niinkuin erinäiset englantilaiset lehdet ovat väittäneet ja niinkuin myös muiden maiden lehdissä on esitetty. Saamani vastaukset ovat olleet täysin kielteiset. Jos, niin on minulle sanottu, Ranska onkin viime viikkoina perinyt kullassa suuria saatavia Englannista, ei se ole tehnyt muuta kuin, on kuulunut tavalliseen pankkipolitiikkaan. Ei voida syyttää Hollantia ja Sveitsiä minkäänlaisesta poliittisesta vehkeilystä Englantia vastaan, vaikka nämä molemmat pienet maat ovat vetäneet holveihinsa kultaa Englannista; ei siis ole syytä katsoa, että Ranskakaan olisi tällä finanssipolitiikallaan tavoitellut erikoisia poliittisia etuja. Korkeintaan voidaan sanoa, että Ranskalla on tässä ollut politiikkaa mukana suunnilleen saman verran kuin Englannilla koettaessaan Lontoon konferenssin kautta harjoittaa Saksan, Yhdysvaltain ja Italian avulla poliittista painostusta Ranskaan. Sitäpaitsi on ilmeisen selvää, että Ranskan omiin etuihin ei suinkaan voi kuulua punnan kurssin järkyttäminen. Juuri siinä mielessä on myös käsitettävä Ranskan ja Yhdysvaltain luotonanto Englannin Pankille; tuo 50 milj. punnan luotto myönnettiin täysin ilman poliittisia ehtoja tai tarkoitusperiä.

Kolmanneksi olen kuullut arvosteltavan Englannin viimeaikaista k.o. politiikkaa seuraavasti:

Ramsay MacDonaldin hallitus on saattanut Englannin taloudellisen elämän niin vaaralliseen umpikujaan, että vain jokin suuri ulkopoliittinen menestys kykenee pelastamaan nykyisen hallituksen aseman toistaiseksi. Stimsonin ja Mellonin matka Europaan näytti tar-

joavan MacDonaldille erinomaisen tilaisuuden ruveta ajamaan Europan maiden kesken yhteisymmärryksen politiikkaa tarkoituksella helpottaa varustusten supistamiskonferenssin onnistumista ensi vuonna. Kun Hoover on nimenomaan vaatinut Europan eri valtioiden varustusten suurta supistamista ennenkuin voidaan lainkaan puhua sotavelkain revisiosta, tuntui luonnollisesti MacDonaldista houkuttelevalta saada tässä asiassa esiintyä välittäjänä Europan ja Yhdysvaltain välillä. Hyvin tietäen, että Parisi ei ole edullinen paikka tällaisten sotilaallista luonnetta olevien kysymysten käsittelyllä tahtoi MacDonald Lontoon konferenssilla edistää yleisen luottamuksen luomista Europan eri maiden kesken ja sillä parantaa myös kansainvälisiä luottosuhteita. Mutta Lontoon konferenssin tässä suhteessa sangen vaillinainen tulos on päinvastoin ollut MacDonaldin hallitukselle ilmeinen miinus; siitä on välittömänä seurauksena ollut punnan kurssin jatkuva heiluminen huolimatta tuosta Ranskan ja Yhdysvaltain antamasta lainasta. Täytyy näinollen ymmärtää, että Englannissa aletaan jälleen puhua hallituksenvaihdoksesta parhaimpina keinoja kohottaa Englannin poliittista arvovaltaa ja parantaa valtakunnan taloudellista tilaa.

Mutta Ranskakaan ei ole voinut välttyä kritiikiltä. Toisin kuin yleensä maailman sanomalehdistössä on tehty, ei Genevessä ole katsottu Ranskan viime viikkoina tehneen mitään detaljivirheitä, mutta kylläkin itse suurissa psykologisissa problemeissa se ilmeisesti ei ole ollut tilanteen tasalla. Kansainliiton kannalta, on ehdottoman välttämätöntä, että Ranska kokonaisuudessaan oppii ymmärtämään tasavaltalaisen Saksan todellisia vai-

keuksia, On tietysti itsestään selvää, että Ranskan nykyisenkin tavattoman suuren finanssivoiman pohjalla on maan koko väestön poikkeuksellisen suuri säästämisen halu ja taito. Mikään Ranskan hallitus ei voi enää, niinkuin liiankin usein tapahtui ennen maailmansotaa Venäjän hyväksi, harjoittaa painostusta poliittisessa tarkoituksessa, jotta jollekulle vieraille maalle myönnettäisiin lainoja, ellei Ranskan säästeliäs kansa sitä sydämessään hyväksy. Mutta Ranskassa kiinnitetään vielä liian paljon huomiota Saksan oikeistopuolueiden uhkailuihin. Joskin nämä puolueet Ranskan mielestä ovat eniten syyvät maailmansodan syttymiseen, täytyy Ranskan kuitenkin oppia ymmärtämään, että koko Kansainliiton tulevaisuus vaatimalla vaatii Saksan todella tasavaltalaisten ainesten auttamista ja tukemista, niin että Saksastakin kerran saadaan demokraattisesti terve jäsen Kansainliiton piiriin.

Tietysti Genevessä arvostellaan, niinkuin ilmenee jo tämän raportin alkupuolelta, myöskin Saksaa vakavasti siitä, että siltä puuttuu ennenkaikkea juuri vaikeissa tilanteissa psykologista kykyä ymmärtää muiden kansojen mentaliteettia. Mutta tästä riittävän ymmärtämisen puutteesta varsinkin juuri Saksan suhteen ei pidetä Ranskaakaan vapaana. Jos kerran vakavassa mielessä tahdotaan etsiä syitä nykyiseen taloudelliseen pulaan kautta maailman, silloin eivät riitä pelkästään taloudellisten näkökohtien tarkastelu, vaan täytyy mennä paljoo syvemmälle, nimittäin pohjimmaisiiin psykologisiin syihin. Tällöin tullaan pakostakin itse siihen tosiasiaan, että nykyisen taloudellisen kriisin on suurimmaksi osaksi aiheuttanut vanhat poliittiset ennakkoluulot. Vasta kun

saadaan poliittinen luottamus aikaan, voidaan saavuttaa taloudellista luottamusta ja tervehtymistä.

Erikseen olen tiedustellut Italian osuutta viime viikkojen poliittisissa neuvotteluissa. Se on pidetty, lyhyesti sanoen, jokseenkin nollan arvoisena. Niinhyvin Parisissa kuin Lontoossa Grandi varoi mitä huolellisimmin asettumasta Ranskaa vastaan, sillä Mussolinin suurimpana huolena on lopultakin tuon tarvitsemansa suuren lainan saaminen Ranskalta. Mutta sitä ei voi kieltää, etteikö Ranska tässä nimenomaisessa tapauksessa käytä finanssi-voimaansa poliittisten tarkoitusperien saavuttamiseksi. laivastokilpailu on saatava vielä tämän syksyn kuluessa selvitetyksi Ranskan ja Italian kesken ja samoin on koetettava päästä sovintoon rajariidoista Afrikassa.

Kun nyt äänestys Preussissa on päättynyt Brüningin politiikan voittoon, odotetaan Genèvessä, että Lavalin käynti Berlinissä, kohtaaminen Mussolinin kanssa, Europa-komissionin ja neuvoston kokoontuminen, sekä tärkeimpien maiden ulkoasiainministerien jatkuvat neuvottelut Genèvessä tulevat tuottamaan ehkä sangenkin tärkeitä tuloksia niinhyvin poliittisen kuin etenkin taloudellisen tilanteen selvittämiseksi. Miten optimistisia tässä suhteessa ollaan Kansainliiton piireissä, on täydellä varmuudella vielä tällä hetkellä vaikea sanoa niinkauan kuin Sir Eric Drummond itse on vielä lomallaan. Mutta kuvaavaa joka tapauksessa on, että n.s. koordinatiokomissioni on kutsuttu koolle t.k. 31 päiväksi siinä nimenomaisessa tarkoituksessa, että mahdollisimman monet ulkoasiainministerit saapuisivat jo siihen kokoukseen, vaikka siinä vasta valmistellaan kysymyksiä itse Europa-komissionia varten. Toisena tärkeänä seikkana pidetään sitä, että M. Laval ja Henderson tahtovat jo koordinatiokomiteasta saakka

ohjata tapahtumain kehitystä.

Kun ensi viikolla saan tilaisuuden tavata Sir Eric Drummondia, palaan näihin eri kysymyksiin uudelleen.

Saneltu Genèvessä, 10-12 päivänä elokuuta 1931.

Rudolf H o l s t i.

ohjeistettu
NH

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA:

Ministeri Kabinetin raportti no 17.
Bern.

19/8-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

BERNISSÄ

No. 524.

ENGLISCHE ANLAGE 6

elokuun 19 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
24/284/31		
24/8-31	3	LVI
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini No. 17, joka sisältää:

I Suomen vientitietujen valvominen

Sveitsissä.

siv. 1-4

II Toimenpiteet Sveitsissä maanvil-

jelijain luotto-olojen paranta-

miseksi.

" 5-6

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Raatt.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No. 24/284 ac. D. 1931		
24/8.31	50	L.M.
5	C 31.	

Ministeri Holstin raportti

No. 17 elokuun 19 p:ltä

1931.

I.

Suomen vientietujen
valvominen Sveitsissä.

Vuodesta 1929 alkaen olen useissa eri raporteissa kosketellut otsakeasiaa, selostaen m.m. niitä käytännöllisiä toimenpiteitä, joihin olen kerta kerralta ryhtynyt saadakseni vientituotteittemme myynnin järjestetyksi entistä paremmalle kannalle. Viimeksi käsitelin näitä kysymyksiä raportissani No. 12 viime maaliskuun 24 päivältä täydennyksenä kertomukseeni Suomen ja Sveitsin välisistä kauppasuhteista v. 1930. Tämän jälkeen on jälleen päästy tärkeä askel eteenpäin, niinkuin ilmenee seuraavasta:

Yllämainitussa raportissani viime maaliskuun 24 päivältä selostin lyhyesti s.k. 14 päivänä luonani Genevessä pidettyä neuvottelukokousta kaikkien Sveitsissä olevien Suomen konsulien kanssa. Tässä tilaisuudessa heräsi sittemmin ajatus erityisen järjestön perustamisesta edistämään suomalaisten tuotteiden myyntiä. Koska nykyisissä olosuhteissa, jolloin suomalainen vienti on tosiasiallisesti vasta alussaan, ei luonnollisesti ole voinut tul-

la kysymykseen varsinaisen Kauppakamarin perustaminen, tuntui kuitenkin jonkinlaisen vaatimattoman järjestön aikaansaaminen välttämättömältä. Tässä tarkoituksessa pääkonsuli Schauwecker neuvottelujen nojalla Lähetystön kanssa laati luonnoksen säännöiksi jonkinlaista Sveitsin lakien pohjalla toimivaa Suomen viennin edistämistä huolehtivaa osuuskuntaa varten. Viime heinäkuun 9 päivänä pidettiin sitten täällä Bernissä osuuskunnan perustava kokous. Havaittiin tällöin, että mielenkiinto asian suhteen oli erittäin suuri. Kuten tähän raporttiin liittämästäni jäljennöksestä pääkonsuli Schauweckerin kirjeestä minulle ilmenee, on osuuskuntaan liittynyt erittäin edustavia henkilöitä juuri niiltä aloilta, jotka parhaiten soveltuvat valvomaan vientitietujamme. Herra Carl Wagner on, ei ainoastaan Sveitsissä, vaan suhteittensa kautta ulkomaalaisiin paperitehtaisiin kaikkialla Euroopassa, erittäin suurta arvovaltaa nauttiva henkilö, ja osuuskunnan~~kin~~ toiset/^{kin} jäsenet edustavat mitä sopivimmin vientiteollisuutemme eri haaroja.

Viime heinäkuulla pääkonsuli Schauwecker teki omalla kustannuksellaan toisen matkan Suomeen saaden sieltä vientijärjestöiltämme hyvin ansaittua huomiota osakseen, joten osuuskunnan jäseniksi nyttemmin on saatu myöskin suomalaisia toiminimiä ja henkilöitä. Viittaan tarkemmin "Suomen Ulkomaan Kaupan" numerossa 29-30 annettuihin selostuksiin.

Osuuskunta tulee ennen vuoden loppua vuokraamaan täällä Bernissä ja mahdollisesti myöskin Zürichissä huoneiston, jonka kumpasankin yhteyteen tullaan järjestämään suomalaisten vientituotteiden pysyväinen näyttely.

GENERAL GENERAL DE FINLANDS

Osak/s

Helsinki, den 10. Juli 1931.

Tohtori Carl Schauweckerille tulee antaa kaikki tunnustus siitä konsulaarisesta edustuksestamme aivan poikkeuksellisen suuresta harrastuksesta, jota hän on osoittanut vientietujemme valvomista kohtaan. Tähän saakka hän ei ole saanut Ministeriöltä missään muodossa minkäänlaisia rahallista avustusta; ja osuuskunnankin mahdollinen vuosivoitto tullaan käyttämään suomalaisten tuotteiden tunnetuksi tekemiseksi Sveitsissä.

Häneltä eilen saamani suullisen selostuksen nojalla keskusteluistaan Helsingissä sain sen käsityksen, että Suomen Vientiyhdistyksen johtaja, herra Jaakko Kahma, joka yllämainitussa osuuskunnassa on suomalaisena johtokunnan jäsenenä, pitää tällaiseen muotoon laadittua kaupallista propagandaa erinomaisen soveliaana otettavaksi käytäntöön vientimme edistämiseksi myöskin muissa maissa.

Es ist für mich eine grosse Freude, die Wissen-
schaftliche Arbeit unter den besten Bedingungen von
Papierholz, Zellulose und Papier zu haben, die zusammen
mit dem aus Werk gehen. — Das die Förderung der
Wirtschaft wird unterstützt wird.

Der 10. Juli ist für mich ein grosser Tag ge-
wesen. Denn die Höhe der Finlands, die die, verurteilt
Der Minister mit lieber Freund durch Ihre Gesinnung
Freundschaft mit einer Lebenswirkung zu werden wür-
den, wäre als so geworden. Die Tage sind nunmehr ge-
niest. Bisher wir, dass durch diese Anstrengung nach
Schweizerart der Erfolg kommt!

Mit herzlichem Grüssen

Ihr allerecht getreuer

(ges.) Carl Schauwecker

Jäljennös .

CONSULAT GENERAL DE FINLANDE

Sch/G

Bern, den 10. Juli 1931.

Minister R. HOLSTI ,
Dél Perm. de la
Société des Nations

G e n f .

Lieber Herr Minister ,

Nur schnell die Personalien des Vorstandes der
gestern , den 9. Juli ^{d/}gegründeten "FINNLANDS EXPORTFÖRDERUNG"

Präsident: Dr. Carl SCHAUWECKER , Finnlands Generalkonsul,

Vice- Carl WAGNER , Direktor der Newspaper, Pulp
& Wood Export Ltd. . Zürich ,

Sekretär : René von GRAFFENRIED, Advokat , Bern
Jaakko KAHMA , Direktor des Finnischen Export-
vereins , Helsinki
Lennart ÅKESSON , Finnischer Konsul , Luzern
Ern. VERNET , Directeur du Comptoir d'Escompte
de Genève ,
Carl THIEL , Papierimport , Zürich .

Es ist für mich eine grosse Freude , für Finn-
land Mitarbeiter unter den bedeutenden Importeuren von
Papierholz , Cellulose und Papier zu haben , die nunmehr
mit Elan ans Werk gehen . -- Auch die Fühlung mit der
Hochfinanz wird nützlich sein .

Der 9. Juli ist für mich ein grosser Tag ge-
wesen . Ohne die Liebe zu Finnland , die Sie , verehrter
Herr Minister und lieber Freund durch Ihre Wesensver-
wandtschaft mit meiner Lebensauffassung zu wecken wuss-
ten , wäre nie so geworden . Die Segel sind nunmehr ge-
hisst . Hoffen wir , dass durch zähes Ausharren nach
Schweizerart der Erfolg komme !

Mit herzlichen Grüssen

Ihr allerzeit getreuer

(gez.:) Carl SCHAUWECKER .

II.

Toimenpiteet Sveitsissä
maanviljelijäin luotto-
olojen parantamiseksi.

Otsakeasiasta lähetin Ministeriölle alustavan raportin viime maaliskuun 27 päivänä (raportti No. 13). Silloin oli käytettävänäni vain eräitä alustavia tietoja, jotka olin saanut finanssidepartementin asianomaiselta virkamieheltä, tohtori Kellenbergiltä. Tarkoituksena oli, että hallitus kesän kuluessa saisi valmiiksi esityksen suuremman rahasumman, ehkä aina 100 milj. frangin asettamisesta hallituksen käytettäväksi erittäin halpakorkoisten hypoteekkilainojen myöntämiseksi maanviljelijöille. Tohtori Kellenberg lupasi antaa minulle niin pian kuin mahdollista kaikki lopulliset tiedot jo ehkä kesän kuluessa.

Tänään olen käynyt eri departementeissa koettamassa hankkia näitä tietoja, ja jos mahdollista, jo valmiin esityksenkin, mutta olen saanut tietää vain seuraavaa:

Maatalousdepartementti on laatinut yhteenvedon eri kanttooneilta saamistaan tiedoista kuinka paljon kussakin kanttoonissa katsotaan tarvittavan varoja k.o. tarkoituksiin. Toisaalta taas finanssidepartementti on pysynyt edellisessä raportissani selostamani ohjelman puitteissa ja on sen mukaisesti laatinut ohjelmansa. Verrattaessa kummankin departementin ohjelmaa toisiinsa on ilmennyt, että maatalousdepartementin vaatimukset ovat menneet paljoa pitemmälle kuin mihin puolestaan finanssidepartementti, ottaessaan huomioon koko Valaliiton nykyisen taloudellisen ahdinkotilan, on katsonut voivansa mennä. Tä-

mä erimielisyys kummankin departementin kannan välillä vaatii hallituksen ratkaisua ennenkuin voidaan valmistaa lopullinen ohjelma. Hallitus ei kuitenkaan vielä ole käsitellyt asiaa. Siitä syystä ei kumpikaan departementti ole katsonut voivansa antaa minulle yksityiskohtaisia tietoja omasta suunnitelmastaan. Vasta sitte kun tuonnempana, syksyn kuluessa saadaan aikaan yhtenäinen ohjelma, jonka nojalla voidaan laatia lopullinen esitys, voin saada kaikki tarpeelliset yksityiskohtaiset tiedot käytettäväkseni ja tullen silloin palaamaan asiaan.

Bernissä, elokuun 19 päivänä 1931.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

Ministeri Bolshin raportti no 18.

Geneve.

22/8 - 31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 875

RH/LF.

GENÈVE

14, RUE CHARLES-BONNET

elokuun 22 p:nä 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
No. 25/285/ve. D. 10 31		
25/8.31	ve	LEE
RYHMÄ	LUKIO	ASIA
5	C31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini No. 18, joka
sisältää:

Kansainvälinen taloudellinen
tilanne II.

siv. 1 - 4

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,

H e l s i n k i.

MINISTERIÖ		
/		D. 10
	10	LM.
RYHMÄ	OSASTO	ALUE

RH/LF.

Ministeri Holstin raportti No. 18

elokuun 22 päivältä 1931.

Kansainvälinen talou-
dellinen tilanne II.

Otsakeasiasta tiedoitin Ministeriölle t.k. 12 päivänä raportissa No.16 erinäisistä keskusteluistani Sihteeristössä. Eilen olin tilaisuudessa koskettelemaan samoja kysymyksiä pitemmän keskustelun aikana Sir Eric Drummondin kanssa hänen palattuaan lomalta. Paluumatkallaan hän oli viipynyt Lontoossa informoituakseen m.m. näistä asioista. Suurin piirtein katsoen hän vahvisti kaiken sen, mitä olin edellisessä raportissani kertonut. Sen vuoksi voin tällä kertaa rajoittua vain erinäisiin täydentäviin selityksiin, jotka sain Sir Ericiltä.

Yleiskäsityksensä kesän kuluessa suurvaltain välillä käydyistä neuvotteluista kansainvälisen taloudellisen kriisin ja varsinkin Saksan tilanteen suhteen Sir Eric mainitsi lyhyesti sanoen, sen, että todelliset tulokset olivat olleet tähän saakka vähäpätöisemmät kuin mitä suuren yleisön rauhoittamiseksi oli tahdottu selittää. Suurvallat ovat vieläkin siksi etällä toisistaan, että olisi väärin uskoa yhteisen pohjan jo löydetyn koko

tilanteen selvittämiseksi. Mutta ei ole kuitenkaan siltä oltava liian pessimistisiä, sillä jotain on joka tapauksessa jo saatu aikaan suurvaltain eri kantain lähettämiseksi toisiaan. Nyt koordinatiokomissionissa ja Europa-komissionissa voitaneen päästä jälleen tärkeä aste eteenpäin; yleiskokouksen aikana syyskuulla tulevat varmaankin tärkeimmät Genèvessä oleskelevat ulkoasiainministerit jatkamaan neuvottelujaan. Siten on toiveita elemassa, että lokakuuhun mennessä yleinen poliittinen ja taloudellinen tilanne Euroopassa on tullut selvemmäksi kuin mitä se on tällä hetkellä.

Mutta, hän jatkoi, olisi väärin odottaa näiltä pelkästään europalaisilta neuvotteluilta lopullisen tyydyttävää tulosta. On tahdottu Kansainliittoa vastustavissa piireissä jälleen tehdä suuri numero siitä, että muka maailman kaikki tärkeimmät neuvottelut aina käydään Kansainliiton ulkopuolella. On muistettava että jokainen maailmansodan jälkeen esiintynyt todella arkaluontoinen kansainvälinen probleemi on ollut suoranainen seuraus maailmansodasta, ja sen vuoksi niitä on täytynyt käsitellä yhteisymmärryksessä Yhdysvaltain kanssa. Se on voinut tapahtua vain Kansainliiton ulkopuolella, mutta loppujen lopuksi, heti kun Yhdysvaltain kanta on tullut tunnetuksi, on Liitto hoitanut nämä eri probleemit ~~leppä~~. Samaten tulee käymään nykyisenkin poliittisen ja taloudellisen kriisin suhteen. Tänä kesänä Yhdysvaltain myötävaikutuksella käydyt neuvottelut suurvaltain kesken johtavat syyskuulla Kansainliiton eri elinten vastaavaan kannanottoon ja kun se on tapahtunut, silloin täytynee jälleen ryhtyä neuvotteluihin pelkästään suurvaltain kesken, jotta jälleen päästäisiin askel eteenpäin Yhdysvaltain myötävaikutuksella.

Sir Eric sanoi, ettei hänellä ole mitään lopullisia tietoja siitä, että Yhdysvallat, Englanti, Ranska, Saksa Italia ja Japani tulisivat pitämään ennen vuoden loppua uuden yhteisen konferenssin, mutta kaikki merkit, hän sanoi, viittaavat selvästi siihen suuntaan, että niin tulee käymään. Komitea, joka tutkii parhaillaan Saksen ulkomaisen luoton tarvetta, ei voi ajatella, että tämä sen valmistettava ohjelma voitaisiin toteuttaa ilman Yhdysvaltain aktiivista osanottoa. Tämän probleemin ratkaisu taas tulee vuorostaan vaikuttamaan yleiseen poliittiseen tilanteeseen ja sitä tietä välittömästi varustusten supistamiskonferenssiin, jonka onnistuminen on yhtä tärkeä Yhdysvalloille kuin koko Kansainliitollekin. Näinollen, hän sanoi, vaativat kaikki poliittiset ja taloudelliset intressit suurvaltain uuden yhteisen konferenssin pitämistä jo ennen tämän vuoden loppua.

Kysyin tämän jälkeen Sir Ericiltä mitä hän puolestaan ajattelee n.s. Hooverin ohjelmasta ja sen mahdollisesta jatkamisesta vuoden kuluttua. Hän sanoi täysin luottamuksellisesti olevansa sitä mieltä, että kun kerran on antauduttu moratoorioiden tielle, tulee erinomaisen vaikeaksi enää sen jälkeen palata Yhdysvaltain tähän saakka noudattamalle jyrkälle velkojen perimisen kannalle. Kuinka nopeasti Euroopan taloudellinen hätä vaikuttaa Yhdysvaltain yleisen mielipiteen kääntymiseen, sotavelkain pyyhkimiseen tai ainakin vähentämiseen, on vaikea sanoa ainakaan ennenkuin ensi presidentinvaalit ~~Yhdysvalloissa~~ Yhdysvalloissa on suoritettu. (Viittaa tässä suhteessa Ministeri Åströmin erittäin valaisevaan raporttiin No.5 v.k. 11 päivältä, mikä raportti juuri on saapunut käsiini Ministeriön tiedoituksena No. 86).

Sir Eric kertoi juuri olleensa keskusteluissa näistä eri kysymyksistä erään erittäin vaikutusvaltaisen yhdysvaltalaisen senaattorin kanssa. Tämä oli omana kantanaan sanonut seuraavaa: Joskin on sääli nähdä miten taloudellinen pula rasittaa Eurooppaa ja miten sen vaikutukset tuntuvat kautta maailman, on siitä sittekin odotettavissa vastaisuudelle suurta hyötyä. Pulakausi tulee pakottamaan Euroopan kansat ymmärtämään, etteivät ne voi jatkaa nykyistä keskinäisen katkeruuden ja sotilaallisen kilpailun politiikkaa, vaan, että niiden täytyy pyrkiä sovintoon keskenään ja ryhtyä perusteellisesti supistamaan sotilasmenojansa. Tästä syystä on oikeastaan turha odottaa, että Yhdysvallat kiirehtisivät täysin vakavassa mielessä avustamaan Euroopan ekonoomisen kriisin huojentamista ennenkuin ensi vuoden keskipäikeilla. Silloin voidaan toisaalta nähdä mihin tuloksiin varustusten supistamiskonferenssi johtaa ja toisaalta millä edellytyksillä voidaan käydä käsiksi kysymykseen moratorion mahdollisesta pitentämisestä.

Kuten tämän amerikalaisen senaattorin lausunnosta ilmenee, vastaa se täysin Yhdysvaltain hallituksen virallista kantaa. Sir Eric sanoi uskovansa, että Amerika tulee johdonmukaisesti pysymään tällä kannallaan vuoden ajan eteenpäin ja että kaikki siihen saakka joko Kansainliiton itsensä omassa piirissä tai Liiton ja Yhdysvaltain kesken syntyvät päätökset taloudellisen kriisin suhteen tulevat olemaan vain tilapäistä laatua pahimpien pulmien väliaikaiseksi selvittämiseksi.

Genèvessä, elokuun 22 päivänä 1931.

Rudolf H o l s t i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA:

Ministeri Neolstin raportti no 19.
Geneve.

27/8-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

No. 817

RH/LF.

GENÈVE

14. RUE CHARLES-BONNET

elokuun 27 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
26/285/1931		
1/9.31	79	L.M.
KYPIÄ	OLASTO	ASIA
5	031	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini No. 19, joka sisältää:

Kansainvälinen talou-
dellinen tilanne III.

siv. 1 - 9

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

L. K. O. A. S. I. N. I. N. I. T. I. O.		
26/285/pe. D. 10 31		
1/9.31	29	LOM
YKSIÄ	OLASTO	ASIA
5	C 81	

Ministeri R. Holstin raportti No. 19,
elokuun 26 päivältä 1931.

Kansainvälinen taloudellinen
tilanne III.

Edellinen raporttini otsakeasiasta oli kirjoitettu t.k. 22 päivänä sen johdosta että edellisellä päivänä minulla oli ollut verrattain yksityiskohtainen keskustelu näistä eri kysymyksistä Sir Eric Drummondin kanssa. Kun nyt kuluvan viikon aikana tilanne on jälleen äkisti muuttunut Englannin hallituksen vaihdoksen kautta, olen ollut kosketuksissa näinä päivinä Sihteeristön toisten korkeimpien päälliköiden kanssa ja voin sen vuoksi yhteenvetona heidän mielipiteistään esittää seuraavaa:

On pidettävä erittäin valitettavana, että tuotosin jo useita viikkoja odotettavissa ollut hallituskriisi Englannissa tuli viikkoa ennen neuvoston ja kahenta viikkoa ennen yleiskokouksen kokoontumista. Oli sittekin ollut olemassa joitakin toiveita siitä, että Ramsay MacDonaldin työväenhallitus pysyisi pystyssä ainakin syyskuun puoliväliin, jolloin parlamentin tuli kokoontua. Näinollen ei hallituksenvaihdos ennättäisi vaikuttaa juuri

mitään neuvoston ja yleiskokouksen kulkuun eikä myöskään Europakomissionin toimintaan. Nyt sitä vastoin ei voida odottaa uudelta kokoomushallitukselta yhtä varmaa esiintymistä ainoassakaan näistä Europan poliittiselle ja taloudelliselle kehitykselle niin tärkeistä kokouksista.

Kansainliitolla ei todellakaan olisi ollut varaa nimenomaan juuri tällä hetkellä mihinkään toimintansa la-
maantumiseen. Saksan ja Itävallan aiheuttama yllätys Briandille viime keväänä Anschluss-ohjelman esittämisestä on pakostakin heikentänyt Briandin kotimaista asemaa enemmän kuin ulkomailla yleensä ymmärretään. Briand ikäänkuin "kulkee mukana" Lavalin hallituksen liepeillä vain sen vuoksi, että hänen sortumisensa Ranskan ulkopoliittikan johdosta voisi aiheuttaa ulkomailla suuremman paniikin kuin mihin Ranskan omat edut voivat taipua. Briand on kerta kaikkiaan maailman silmissä Europan rauhan varmin vartija ja sellaisen miehen poistumista Ranskan hallituksen riveistä ei ainakaan nykyhetkellä voida sallia. Tästä samasta syystä Briand tulee nyt Genèveen Ranskan valtuuskunnan johtajana, mutta kukaan yleiskokouksessa ei tule enää häntä pitämään samana johtavana ja edesvastuullisena valtiomiehenä kuin tähän saakka. Saksan delegationi tulee myös olemaan entistä paljoka heikompi; siitä jäävät pois parlamentaarikit, ja Curtiuksen asema on eikä heikompi kuin koskaan ennen. On näinollen Kansainliiton kannalta todellakin mitä valitettavinta, että nyt myöskin Englannin valtuuskunta voi puhua vain tilapäisen hallituksen nimessä. Toisin sanoen, yleiskokoukselta tulee puuttumaan kaikkien europalaisten suurvaltain aikaisempi arvovalta ja johtoasema.

Tällöin herää kysymys tulevatko Europan ja muidenkin maanosien pienemmät maat koettamaan kohottautua yleiskokouksessa jonkinlaiseen entistä suurempaan vaikutus-

valtaan. Se voisi tapahtua kahdestakin eri syystä. Ensiksi sen voisi aiheuttaa pienempien maiden halu lisätä näin otollisella hetkellä yleistä arvovaltaansa koko Kansainliitossa. Mutta tämän prestige-syyn ohella, tai siitä riippumatta on mahdollista, että pienempiä maita kannustaa välitön halu koettaa saavuttaa taloudellisille vaikeuksilleen selvennystä yleiskokouksen arvovaltaisten suositusten kautta.

Tällainen pienten maiden erikoisen aktiivinen esiintyminen tuskin kuitenkaan voisi olla paikallaan. Niiden omat varat eivät riittäisi kansainvälisen taloudellisen tilanteen parantamiseen, vaan täytyy joka tapauksessa myöntää, että todellinen huojennus voi tulla vain rikkaimpien suurvaltojen myötävaikutuksella. Näinollen olisi mitä tärkeintä, että Yleiskokouksessa vältettäisiin kovin ristiriitaisten virtausten esille tuomista, koska se olisi omansa vain lisäämään nykyisiä vaikeuksia.

Edellisessä raportissani (No. 18 t.k. 22 p:ltä) olin maininnut Sir Eric Drummondin minulle ~~muutamiin~~ ilmoittaneen yksityisenä käsityksensä, että yleiskokouksen jälkeen olisi pidettävä suurvaltain kesken uusi konferenssi, jotta saataisiin Yhdysvaltain kanssa sovituksi miten Europa-komissionin ja yleiskokouksen suositukset saataisiin sopivimmin toteutetuksi käytännössä. Nyt näkyy tämä Sir Ericin ajatus voittaneen hallituksen vaihdoksen johdosta Englannissa siihen määrin alaa Sihteeristön toisten päälliköiden keskuudessa, että he kaikki ovat minulle selittäneet miten ehdottoman välttämätöntä olisi, että

tuollainen uusi suurvaltain välinen konferenssi tulisi pidetyksi ennen vuoden loppua. Tässä valossa on myös ymmärrettävä heidän esittämänsä ajatus, ettei pienten maiden taholta koetettaisi esiintyä yleiskokouksessa joillakin omilla taloudellisilla ohjelmilla, koska sen kautta vaarannettaisiin yhteisymmärryksen aikaansaaminen suurvaltain ja varsinkin Yhdysvaltain kanssa, Jos, niin on minulle huomautettu, Englannin hallituksen vaihdos olisi tapahtunut jo keväällä ja siis uusi kokoomushallitus olisi ottanut osaa kesän kuluessa kaikkiin suurvaltain välisiin neuvotteluihin, silloin voitaisiin odottaa, että tällä Ramsay MacDonaldin johtamalla kolmannella hallituksella jo olisi varma ote tilanteesta, Nyt sitä vastoin seuraa Europa-komissionin, neuvoston ja yleiskokouksen kokoontuminen aivan liian pian hallituksen vaihdoksen jälkeen.

Selostettuani kaiken tämän yleisen tilanteen uusimman kehityksen suhteen on vielä syytä kertoa mitä minulle on sanottu kolmesta erikoiskysymyksestä, nimittäin Englannin mahdollisesta tulevasta taloudellisesta politiikasta, Italian ja Ranskan välien kehityksestä, sekä kolmanneksi Ranskan ja Venäjän neuvotteluista hyökkäämättömyys-sopimuksen aikaansaamiseksi.

Mitä tulee ensiksi mainittuun kysymykseen, on luonnollisesti kansainvälisen taloudellisen elämän kannalta kylläkin tervehdittävä erinomaisella tyytyväisyydellä Ramsay MacDonaldin ja Snowdenin päätöstä mieluummin vieraantua puolueestaan ja ryhtyä vapaamielisten sekä vanhoillisten kanssa toteuttamaan perusteellista säästämispolitiikkaa valtion menoarvion suhteen kuin jatkaa entistä

varojen tuhlaamista, josta varmasti tulisi olemaan seurauksena punnan kurssin horjuminen, ellei suorastaan laskeminen. Mutta olisi väärin uskoa, että koko tilanne on tällä Ramsay MacDonaldin ja Snowdenin päätöksellä pelastettu pysyväisesti. Heti kun uusi budjetti on saatettu tasapainoon, täytyy panna toimeen yleiset vaalit, jolloin on hyvin mahdollista, että vanhoilliset saavuttavat ehdottoman enemmistön joltain siihen malliin kuin 1925 vaaleissa. Tällöin on hyvin luultavaa, että uusi vanhoillinen hallitus tulee perustamaan koko finanssipolitiikkansa protektionismiin ja "imperial preference'n" toteuttamiseen. On sanomattakin selvää mitä tämä tulisi merkitsemään koko maailman taloudelliselle elämälle: Englannin maailmanvalta sulkeutuisi kokonaisuutena muuta maailmaa vastaan yhtenäisen tullimuurin suojaan. Koska Englanti dominioineen ja siirtomaineen tulee toimeen raaka-aineiden, elintarpeiden yms. suhteen tarvitsematta, suurin piirtein katsoen, tuottaa mitään muista maista, tulisi tämä Englannin uusi tullipolitiikka vaikuttamaan mitä tuhoisimmin kaikkien muiden maiden taloudelliseen elämään. Varsinkin se tulisi tuottamaan ikäviä seurauksia niille pienemmillä mailla, jotka vientinsä suhteen ovat erikoisen suuresti riippuvaisia Englannin ostomarkkinoista.

Kaikesta tästä epävarmuudesta Englannin vastaisen tullipolitiikan suhteen on välittömänä seurauksena entistä paljoka suurempi hämmennys koko kansainvälisessä taloudellisessa elämässä. Tehtäköön mitä suunnitelmia tahansa tällä hetkellä ja yleensä tämän vuoden kuluessa maailman taloudellisen tilanteen selvittämiseksi, kaikkien niiden lopullinen toteuttaminen jää valitettavan suuresti riippumaan siitä mitä Englannin uudet vaalit tulevat

tuottamaan seuraukseksi.

Tätä kaikkea ajateltaessa, niin sanotaan Sihteeristön johtopiireissä, on mitä valitettavinta, että Ramsay MacDonald, Snowden ja Englannin Pankin pääjohtaja Mantagu Norman pitkittivät vielä viime keväänä lyhytaikaisen luoton antamista Saksalle. Tällä ensinnäkin saatettiin Englannin Pankki suhteettoman suureen riippuvaisuuteen toisaalta Saksan taloudellisesta kehityksestä, toisaalta Ranskan Pankin luotosta Englannin Pankille.

Nyt Englanti saa poliittisesti maksaa harhalaskelmansa Saksan suhteen ja siittekään antautua täyteen yhteistoimintaan Ranskan Pankin kanssa sensijaan että vielä viime viikkoihin saakka koetettiin turhalla optimismilla esiintyä Ranskan kilpailijana maailman lainamarkkinoilla. Kansainliitto kokonaisuutena katsottuna tulee ehdottomasti kärsimään siitä, että lähikuukausina Englannin ääni tulee kansainvälisten poliittisten ja taloudellisten kysymysten ratkaisussa kuulumaan paljoa heikompana kuin mitä tasapuolisuudelle voi olla edullista.

Tulen sitten kysymykseen Ranskan ja Italian keskinäisistä suhteista.

Jo raportissani No. 16 t.k. 12 päivältä mainitsin, että suurvaltain välisissä neuvotteluissa Italia on välttänyt mitenkään joutumasta eripuraisuuteen Ranskan kanssa. Tämä on aiheutunut ennenkaikkea pelosta, että Ranska tulisi lähiaikoina käyttämään suunnatonta taloudellista ylivaltaansa Italian vaikean taloudellisen tilanteen entistäkin suuremmaksi heikentämiseksi. Minulle on nyt sanottu Sihteeristössä, että Italia yhä jatkaa tätä hyväntahtoista suhtautumistaan Ranskaan siittekään huolimatta, että Ranska nyttemmin on ilmoittanut haluavansa neuvotella Italian kanssa merivarustusten supistamisesta vasta

ensi vuonna varustusten supistamiskonferenssin aikana. Tämä Ranskan päätös on luonnollisesti mitä ankarin tappio ensinnäkin Italialle itselleen ja toiseksi Englannillekin, joka tämän vuoden alussa, kuten tietty, koetti saada aikaan sovintoa Ranskan ja Italian välillä puheenalaisella alalla. Mutta voidaan hyvin toisaalta ymmärtää, että Ranska ei halua muutamaa kuukautta ennen varustusten supistamiskonferenssin kokoontumista tehdä merivoimien supistuksen suhteen erikoisia myönnytyksiä Italialle ja sen jälkeen vielä uusia supistuksia kaikkien muiden maiden hyväksi itse konferenssissa. Tämä Ranskan päätös tietää vuorostaan lisäksi vielä sitä, että Italia ei tule saamaan lähikuukausina Ranskalta mitään suurta lainaa, ja siten tulee taloudellinen ahdinko Italiassa jatkumaan ainakin yhtä uhkaavana kuin tähän saakka.

Mitä vihdoin tulee Ranskan ja Venäjän välillä käytyihin neuvotteluihin hyökkäämättömyyssopimuksesta, voidaan tätä askelta arvostella kahdeltakin eri kannalta. Teoreettisesti tietysti on tervehdittävä tyydytyksellä jokaista yritystä vähentää sodan vaaraa. Tässä mielessä siis on syytä pitää puheenalaisia ranskalais-venäläisiä neuvotteluja luonnollisena lisänä sotaa estävien keinojen tehostamiseksi. Mutta toisaalta on puhtaasti käytännön kannalta esitettävä vakava epäily onko nimenomaan juuri nykyinen ajankohta kaikkein edullisin hyökkäämättömyyssopimuksen aikaansaamiseksi Europan sotilaallisesti kahden voimakkaimman suurvallan välillä. Ranska tästä tuskin tulee hyötymään lainkaan, mutta kylläkin Venäjä. Seuraukset ovat jo näkyvissä siinä muodossa, että Puola on

tullut pakotetuksi heti seuraamaan Ranskan esimerkkiä. On hyvin todennäköistä, että Venäjän saatua k.o. sopimukset aikaan toisaalta Ranskan ja toisaalta Puolan kanssa, se tulee esiintymään entistä uhkamielisemmin yleensä Kansainliittoa ja erikoisesti sen muita lähtisiä naapurimaita kohtaan. Varustusten supistamiskonferenssissa saadaan nähdä koko kantavuudeltaan mitä tulee merkitsemään hyökkäämättömyyssopimusten syntyminen Ranskan ja Venäjän, sekä Puolan ja Venäjän välillä.

Lopuksi sana tilanteesta Saksassakin.

Uusimmat Kansainliittoon saapuneet tiedot taloudellisen tilanteen kehittymisestä Saksassa eivät suinkaan ole olleet lohdulliset. Paenneen kotimaisen pääoman paluu takaisin ei ole osoittanut ilahduttavia oireita. Se on sitäkin valitettavampaa, kun vastaavasti kotimaassa olevan pääoman pakoa ulkomaille jatkuu yhä. Tämä saksalaisen pääoman haluttomuus sijoittautua kotimaahan johtuu lähinnä siitä, että oikeisto-puolueiden taholla ei osoiteta mitään halua poliittiseen rauhoittumiseen. Jos kaiken lisäksi Brüningin täytyisi lähteä, nousee eteen kysymys: Kuka enää Saksassa kykenee palauttamaan sisäisen järjestyksen ja sen mukana taloudellisen luottamuksen?

Kaiken kaikkiaan täytyy sanoa, niin ikävää kuin se onkin, että maailman taloudellisen pulan selvittäminen on rahallisessa suhteessa vain kahden maan, Yhdysvaltain ja Ranskan käsissä. Mutta taloudellinen kehitys taas riippuu miltei kokonaan poliittisesta rauhoittumisesta hyvin monessa maassa ja ennen kaikkea Saksassa ja Englannissa. Voi/siis hyvin ymmärtää, että Kansainliiton johtohenkilöt pitävät mitä tärkeimpänä, ettei ensi yleis-

kokouksessa tehdä mitään hätiköityjä päätöksiä suositusten muodossa kansainvälisen taloudellisen tilanteen selvittämiseksi, vaan että jätetään suurvaltain uudelle konferenssille mahdollisimman vapaat kädet päästä yksimielisyyteen lähinnistä toimenpiteistä, kunnes ensi vuonna päästään näkemään tuleeko varustusten supistamiskonferenssi johtamaan suuriin säästöihin budjettien alalla ja sen jälkeen sotakorvausten vähentämiseen.

Genèveissä, elokuun 26 päivänä 1931.

Rudolf H o l s t i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 01

ASIA: _____

Ministeri Holstin rap. N: 20

Geneve

10/9-31

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

No. 934.

RH/LF.

syyskuun 10 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 29 / 285 Ser D. 1931		
15/9-31	№	122
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena on minulla kunnia lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini No. 20, joka sisältää:

Europa-komissionin kokous
syyskuun 3 - 5 p:nä 1931.

siv. 1 - 9

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Ruudt-Hansen

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Ministeri Holstin raportti No. 20

syyskuun 8 päivältä 1931.

Europa-komissionin

kokous syyskuun 3-5 p:nä 1931.

Tämän komissionin juuri päättynyt ja kolme päivää kestänyt työkausi tuskin on vastannut vielä kuukausi takaperin vallinnutta optimistista odotusta, jos arvosteluperusteena pidetään puhtaasti välittömien saavutusten merkitystä. Vielä elokuun alussa oli Mr. Henderson toivorikkaasti antanut aavistaa, että hän tulisi henkilökohtaisesti ottamaan osaa ei ainoastaan Europa-komissionin kokouksiin, vaan vieläpä sitä ennen n.s. koordinatio-komiteankin töihin, jolloin varsinainen luova työ olisi tehtävä, joten Europa-komissionin asiaksi jäisi enää vain hyväksyä sen suositukset. Tässä tarkoituksessa Sihteeristö oli myös koettanut saada mahdollisimman monen euroopalaisen maan ulkoasiainministerit läsnäolollaan antamaan Hendersonin tavoin sekä ulkonaista juhlallisuutta, että asiallista pätevyyttä koordinatio-komitean kokouksille. Mutta Hendersonin kaatuminen, Briandin sairaus ja yleensä viime kuun lopulla vallalle päässyt pessimismi supisti koordinatio-komitean kokousten merkitystä. Siten vastaavasti myös

koordinatio-komitean kokousta heti välittömästi t.k. 3 päivänä seurannut Europa-komissionin kokoontuminen tapahtui paremminkin laskusuunnan merkeissä.

Selostaessani seuraavassa Europa-komissionin töitä en katso tarpeelliseksi tehdä yksityiskohtaista eroitusta niiden keskustelujen välillä, jotka tapahtuivat edellisen komitean ja jälkimmäisen komissionin keskuudessa, koska kunkin maan edustajat kummassakin olivat samat ja siten koordinatio-komiteassa esitetyjä mielipiteitä toistettiin usein aivan automaattisesti itse komissionissakin. Riittänee, jos huomautan tässä suhteessa, että tärkeimmät kannanilmaisut tapahtuivat jo koordinatio-komiteassa ja että Europa-komissionin asiaksi jäi, suurin piirtein katsoen, vain hyväksyä koordinatio-komitean suositukset.

Kuten tietty, oli tämän vuoden molemmissa edellisissä Europa-komissionin kokouksissa asetettu eräitä alikomiteoja laatimaan raportit Europa-komissionin keskuudessa esitetyistä eri ehdotuksista Europan taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Näiden alikomiteain raporttien käsittelyn suoritti nyt ensin koordinatiokomitea, minkä jälkeen koordinatiokomitea laati niistä kaikista yhteenvedon esittäen sen raporttinaan, Europa-komissionille.

Tunnusmerkillistä kaikkien alikomiteain raporteille oli yksimielinen toteaminen, että ennenkuin voidaan saada aikaan mitään todellista taloudellista parannusta, täytyy ensin saavuttaa poliittisella alalla tärkeitä tuloksia Europan maiden lähentämiseksi toisiinsa. Mutta tämä Europan eri valtioiden poliittisten välien parantaminen on valtiomiesten tehtävä ja sen vuoksi k.o. alikomiteat katsovatkin voivansa esittää suosituksensa vain sillä edellytyksellä, että poliittinen ilmapiiri Europassa

parantumisellaan tulee sallimaan alikomiteain suosittamien toimenpiteiden käytännöllisen toteuttamisen.

Esitän tämän jälkeen lyhyen katsauksen eri alikomiteain raportteihin.

1. Taloudelliset suhteet ja teollisuuden järjestäminen.

Näitä kysymyksiä käsitellyt alikomitea on töissään voinut nojautua niihin erittäin laajoihin tutkimuksiin, joita Kansainliitto oli tehnyt valmistellessaan kansainvälistä taloudellista konferenssia v. 1927. Kuten tietty, hyväksyi mainittu konferenssi kaikelle tulevalle taloudelliselle politiikalle sen yhteisen periaatteen, että maailman eri valtioiden tulisi asteettaisesti, mutta kuitenkin niin nopeasti kuin mahdollista luopua sodanjälkeisestä politiikastaan, joka oli koettanut vakaannuttaa pysyväisiksi kaikki ne poikkeukselliset toimenpiteet, joihin oli ryhdytty sodan erikoisten olosuhteiden pakotuksesta. Pyydän lisätä, että koskaan eivät maailman ekonomistit olleet olleet yksimielisempiä kuin tuossa konferenssissa keinoista maataloudellisen ja teollisen, sekä kansainvälis-kaupallisen kehityksen normaalista perusteista. Mutta kaikki Kansainliiton pyrkimykset uusien konferenssien kautta saada yllämainitun konferenssin suositukset toteutetuksi käytännössä ovat viimeisten neljän vuoden kuluessa menneet myttyyn sen kautta, että, suurin piirtein katsoen, ainostaan Englanti on pysynyt uskollisena konferenssin päätöksille. Viimeisen Kansainliiton yrityksen puheenalaisessa suhteessa, nimittäin ainakin jonkinlaisen tullirauhan aikaansaamisen olimme pakotetut hautaamaan viime

keväänä siitä syystä, että ei ilmestynyt tarpeeksi monta ratifiointia sopimuksen voimaantulemiselle.

Nyt Europa-komissionin asianomainen alikomitea on perustanut raporttinsa samoille periaatteille kuin kansainvälinen taloudellinen konferenssi v. 1927 oli omaksunut. Tässä mielessä alikomitea on esittänyt seuraavan ohjelman:

Eräiden europalaisten maiden, jotka toistensa naapureina, tai muuten sopivasti voivat muodostaa yhteisen ryhmän, olisi keskenään sovittava siitä, miten keskinäisiä myönnytyksiä tekemällä työvoiman, tuotteiden ja kapitaalilin liikkuminen näiden maiden yhteisessä ryhmässä voitaisiin tehdä mahdollisimman helpoksi. Tällöin olisi samalla pidettävä silmällä miten tehdyistä myönnytyksistä voitaisiin vastaavasti yhteisesti saada tasa-
puolista hyötyä. Näiden eri europalaisten taloudellisten ryhmien tulisi sen jälkeen pyrkiä vuorostaan yhtymään, mutta myös samalla niiden tulisi pitää silmällä taloudellisen yhteistoimintansa helpottamista ei-europalaisten maiden kanssa.

Tämän politiikan toteuttamiseksi on mitä välttämättömintä, että jokaisessa europalaisessa maassa aljetaan nykyistä paremmin käsittää miten tuhoisiin seurauksiin joudutaan, jos kukin niistä itsekkäästi tahtoo muodostaa edelleenkin oman eheän taloudellisen kokonaisuutensa ottamatta vähääkään lukuun toisten maiden taloudellisen elämän elimellisimpiä edellytyksiä. On luonnollisesti selvää, että Euroopan maiden kehittyä tullipolitiikkaansa aivan äärimmilleen äärimmäisiin johtopäätöksiin, suojelustullien purkamista ei voida toimittaa nopeasti. Mutta Euroopan maiden on, pelastuak-

seen nykyisestä pulakaudesta, sittekin aljettava asteettaisesti purkaa tullimuurejaan, muuten ei päästä nykyisestä pulakaudesta uuteen vilkkaaseen taloudelliseen yhteistoimintaan.

Koska Kansainliiton ekonominen komitea edustaa suurinta taloudellista asiaintuntemusta, mitä yleensä on maailmalla käytettävänä, olisi sen tehtäväksi jätettävä " tutkia kokonaisuudessaan kaikkia niitä probleemeja, jotka sisältyvät taloudellisen lähentymisen ajatukseen, jotta siten saataisiin mahdollisimman konkreettiseen muotoon puettu tutkimus mainituista problemeista ".

Europa-komissioni hyväksyi puolestaan t.k. 5 päivänä nämä eri näkökohdat ja suositukset päättäen samalla:

1. että alikomitean raportti on lähetettävä kaikille hallituksille niiden lausunnon antamista varten, ennen kuluvan vuoden loppua,
2. että pyydetään Kansainliiton neuvostoa antamaan Liiton ekonominen komitean tehtäväksi suorittaa k.o. tutkimus,
3. että olisi vielä erikseen tutkittava miten voitaisiin nykyistä paremmin järjestää eri tuotannonhaarojen samat alat,
4. että, niinpian kuin nämä kaikki tutkimukset Europan taloudellisen yhteistoiminnan järjestämiseksi on suoritettu, olisi kutsuttava ei-europalaisista maista parhaita asiantuntijoita laatimaan lopullinen raportti siitä, miten Europan taloudellisen elämän järjestäminen komitean ehdottamalle pohjalle vaikuttaisi ei-europalaisten maiden taloudelliseen elämään.

2. Luottokysymykset.

Näitä kysymyksiä käsittelevälle alikomitealle oli jätetty tehtäväksi antaa lausuntonsa seuraavista aloitteista:

1. Miten yleensä Kansainliiton elinten välityksellä voitaisiin helpottaa valtiolainojen hankkimista;
2. miten edellämainitussa suhteessa Ranskan valtuuskunnan aloite vastaisi tarkoitustaan;
3. miten olisi käytännöllisesti toteutettavissa Kansainliiton Työtoimiston ehdotus valtiolainojen hankkimiseksi yleisiä töitä varten työttömyyden vähentämiseksi; ja vihdoin
4. belgialaisen M. Francqui'n ehdotuksesta uuden kansainvälisen pankin perustamiseksi teollisuuden ja kaupan luottotarpeita varten.

Näistä eri kysymyksistä, alikomitea katsoi voivansa antaa paremminkin vain alustavan lausunnon.

Mitä ensinnä tulee molempiin ensiksi mainittuihin kysymyksiin, alikomitea ilmoitti pitävänsä Kansainliiton finanssikomiteaa sekä pätevyydeltään että kokemukseltaan niinyvin kaikkia Kansainliiton välityksellä vastedes hankittavia lainoja varten ^{kuin} /e muihinkin siinä yhteydessä esiintyviin tehtäviin niin sopivana, ettei olisi syytä luoda mitään uutta elintä välittämään valtiolainoja. Sen sijaan finanssikomitea voisi uusien lainain järjestämisessä nyttemmin käyttää apunaan Baselin kansainvälistä pankkia, ettei komitean tarvitseisi neuvotella kunkin sen maan hallituksen kanssa, jotka maalta pyydetään osanottoa lainan merkitsemiseen. Tämä yhteistoiminta finanssikomitean ja mainitun pankin välillä ei

kuitenkaan mitenkään estäisi tärkeimpien maiden finanssi-ministeriöiden osanottoa finanssikomitean ja pankin väli-siin neuvotteluihin.

Mitä tulee kysymyksen muihin yksityiskohtiin, olisi Kansainliiton jätettävä ne finanssikomitean lähem-min tutkittaviksi.

Kokouksessaan t.k. 5 päivänä Europa-komissioni hyväksyi nämä eri ehdotukset.

Koska Kansainliiton yleiskokous tulee osaltaan myös tarkastamaan näitä eri kysymyksiä, palaan niihin tarkemmin t.k. lopulla yleiskokouksen päättyttyä.

Yllämainittu M. Francqui'n ehdotus sisältää lyhyesti seuraavaa:

1. Olisi luotava koko kansainvälistä kauppaa varten esim. 100 miljoonan dollarin pääomalla samanlai-nen 3 - 6 vuoden ajaksi luottoa myöntävä pankki, kuin ovat erinäisissä kapitaalirikkaissa maissa teollisuutta ja kauppaa tukevat pankit.

Koska, sanoo M. Francqui, Baselin kansainväli-nen pankki saatiin erinomaisen helposti pystyyn 100 miljoonan dollarin pääomalla, ei pitäisi olla mitään vaikeuksia saada tämä summa kokoon hänen ehdottamaansa uutta kansainvälistä pankkia varten.

2. Uuden pankin osakkaiksi pääsisivät kaikki ne eri maiden pankit ja teollisuuslaitokset, jotka toi-mintansa puolesta katsottaisiin siihen soveliaaksi.

3. Uusi pankki voisi laskea liikkeelle obliga-tionilainoja 3 - 5 kertaisesti sen määrän edestä kuin tulee pankin omaksi osakepääomaksi.

4. Heti kun kansainvälinen taloudellinen tilanne sen suinkin sallii, olisi pankin ruvettava myöntämään pitkäaikaistakin luottoa.

Asianomainen alikomitea ei katsonut voitavansa ottaa yksityiskohtaisesti tutkiakseen M. Francqui'n k.o. suunnitelmaa, vaan ~~luottamusta~~ esitti, että tämä tehtävä kuuluisi lähinnä Kansainliiton finanssikomitealle. Europpakomissioni t.k. 5 päivänä päätti senmukaisesti pyytää neuvostoa kehoittamaan finanssikomiteaa laatimaan ehdotuksesta yksityiskohtaisen raportin. Tämän johdosta pyydän lisätä, että komissionin kokouksessa Saksan ulkoasiainministeri Curtius lausui täysin hyväksyvänsä M. Francqui'n ehdotuksen periaatteet, mutta valitti, ettei alikomitea puolestaan ollut sen tarkemmin käsitellyt asiaa, sillä ehdotuksen käytännöllinen toteuttaminen tulee nyt lykättymään tuonemmaksi.

Sikäli kuin omista eri lähteistäni olen saanut tietää, johtui alikomitean haluttomuus puuttua asiaan kahdestakin eri syystä.

Ensiksi alikomitea katsoi aivan oikein, että näin laajakantoisen kysymyksen tutkiminen kuuluu luonnostaan Kansainliiton finanssikomitealle. Mutta toisaalta oli tri Curtius arvostelussaan sikäli osunut oikeaan, että alikomitea on myös pitänyt silmällä puhtaasti poliittisia näkökohtia. Kesän kuluessa oli kansainvälinen poliittinen tilanne parantunut siksi vähän, että oli täysi syy lykätä yksityiskohtaisen ohjelman laatiminen tuonemmaksi. Ainoat maat, jotka jo tällä hetkellä olisivat voineet tehokkaasti ottaa osaa uuden pankin

perustamiseen, tuskin olisivat osoittaneet riittävää innostusta sijoittaa rahansa tähän pankkiin. Ennenkaikkea tämä koskee Ranskaa, joka viime aikoina on joutunut erittäin laajasti kiinni Englannin taloudellisen pulan selvittämiseen. Näinollen ei alikomitea sittekään voinut katsoa tosiasiallisesti menetettävän juuri mitään aikaa, vaikka jätettäisiinkin Kansainliiton finanssikomitean tehtäväksi valmistaa lopullinen luonnos uuden pankin perustamiseksi.

Vielä saatettiin Europakomissionin tietoon, että Kansainvälinen Maataloudellinen Instituutti tulee ensi marraskuulla kutsumaan koolle konferenssin käsittelemään ehdotusta kansainvälisen maatalousluotto-pankin perustamiseksi lyhytaikaisia lainoja varten.

Mitä vihdoin tulee ehdotukseen kansainvälisten lainain hankkimisesta yleisiä töitä varten ennenkaikkea niissä maissa, joissa työttömyys on suuri, ehdotti tätä kysymystä tutkinut alikomitea, että Kansainliiton Kulkulaitos- ja Transitikomissioni saisi yhdessä Kansainliiton Työtoimiston edustajain kanssa laatia asiasta yksityiskohtaisen ehdotuksen.

Europa-komissioni hyväksyi t.k. 5 päivänä kaikki nämäkin eri ehdotukset.

c) Taloudellinen hyökkäämättömyyssopimus.

Tämä viime keväänä Litvinovin tekemä aloite ei ollut venäläisen valtuuskunnan mielestä saanut Europa-komissionin minkään alikomitean puolelta riittävää huomiota osakseen. Mutta toisaalta ei Europa-komissionikaan katsonut voivansa välittömästi, ilman alkuvalmis-

telua käsitellä asiaa loppuun saakka. Pitkien väitte-
lyjen jälkeen sovittiin lopuksi siitä, että Kansainlii-
ton yleiskokouksen luvalla asetettaisiin erityinen ko-
mitea tutkimaan venäläisen ehdotuksen kaikinpuolista
taloudellista kantavuutta.

Asian käsittely lykkäytyi näin yleiskokouksen
jälkeen, seikka, mikä ainakin ulkonaisesti näytti herät-
tävän Litvinovin mielipahaa.

Europa-komissionin raportti kaikkine päätök-
sineen tulee nyt vuorostaan yleiskokouksessa esille.
Silloin voidaan nähdä, mihin määrin Europa-komissionin
kolme eri kokousta kuluvan vuoden aikana on tuottanut
eri valtuuskuntien mielestä riittävän positiivisia tu-
loksia. Omasta puolestani tahtoisin sanoa, että, vaikka
heti kouraantuntuvat tulokset ovatkin jääneet verrattain
vähäisiksi, silttekin on saatu paljon alustavaa työtä
valmiiksi.

Genèvessä, syyskuun 10 p:nä 1931.

Rudolf H o l s t i.

S

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃₁.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 21.

Geneve.

28/9-31.

Alkuperäinen kappale annettu Herra Uusienministerille

raportista 21 Genevasta.

(Historiakeski jäljennös -
Kappale 5. luvussa)

syyskuun 28 p:nä 1931.

No. 1029

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 30/286/10.10.31		
7/10-31	5	LEL
KYRAA	UASIO	ACIA
5	C31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää raporttini No. 21, joka sisältää:

Kansainvälinen taloudellinen tilanne IV siv 1 - 13

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Rudolf Hauni

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen,
Helsinki.

KANSAINVÄLISEN TALOUSNEUVOSTON		
30/286 h. 1. 1931		
7/10-31	72	112
CHINA	OSASTO	ASIA

Ministeri Holstin raportti No. 21

syyskuun 28 päivänä 1931.

Kansainvälinen taloudellinen
tilanne IV.

Edellisessä raportissani No. 20 tein selkoa Europa-komissionin kokouksesta t.k. 3-5 päivinä, jolloin valmistettiin verrattain runsas ohjelma Kansainliiton yleiskokoukselle ja neuvostolle Europan taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Näistä eri kysymyksistä teen selkoa seuraavassa raportissa voidakseni sitä ennen tässä raportissa kertoa tarkemmin millaiseksi Englannissa tapahtunut taloudellisen tilanteen kärjistyminen on viime päivinä näyttänyt muuttaneen koko kansainvälisen taloudellisen aseman.

Sattuvasti sanoi yleiskokouksen II-komissiossa Hollannin edustaja ~~Colijn~~ Colijn muutama päivä sitten, että tuskin on joku puhuja komissionissa päässyt puheensa loppuun tehtyään sen kuluessa ehdotuksia maailman taloudellisen tilanteen parantamiseksi, kun hänen ehdotuksensa on jo liiaksi vanhettunut siksi nopeasti tilanne vaihtuu hetki hetkeltä. Sen vuoksi on myös minun tässä raportissa suorastaan mahdotonta "olla täydellisesti tapahtumien tasolla". Kuitenkin on kiistämättömästi paras tilannekuvaus se puhe, jonka Sir Arthur Salter piti mainitussa komissionissa t.k. 23 päivänä. Hän oli valmistanut kokonaan toisenlaisen

puheen komissionia varten ja oli siinä mielessä käväissyt Lontoossa, kun t.k. 20 päivänä klo 6 i.p. Englannin hallitus äkkiä päättikin hyljätä Ranskan tarjouksen uudesta 4 miljaardin frangin lainasta ja sen sijaan siirtyä kokonaan uudelle meille kaikille tunnetulle yllätystielle. Kun Sir Arthur Salter on tällä hetkellä niitä ainoita kansainvälisiä ekonoomisia asiantuntijoita, joiden auktoriteettiä kukaan ei kiellä, on hänen mainittua puhettaan t.k. 23 päivänä pidetty tärkeimpänä kannanilmaisuna, mitä on kuultu viime viikon kuluessa.

Otan hänen puheestaan seuraavat pääkohdat, koska tähän päivään mennessä sitä ei ole julkaistu kokonaisuudessaan, vaan olen saanut sen häneltä yksityisesti käytettäväkseni:

1. Maailman taloudellinen pula alkoi kaksi vuotta sitten ja finanssipula kolme kuukautta sitten. Jälkimmäinen ^{sen} ratkaisuminen on tällä hetkellä ~~on tärkeämpää kuin edellisen tällä hetkellä ratkaistavaksi.~~

2. Finanssipula on aiheutunut siitä, että on syntynyt aukko velallismaiden kyvyssä maksaa velkojamailla.

3. Englannin pulä ei ole aiheutunut maksukyvyyn puutteesta. Päinvastoin Englannilla on sijoitettuna ulkomaille tuhansia miljoonia puntia, kun taas sen lyhytaikaiset lainat ulkomailta kohoavat vain muutamiin satoihin miljooniin punttiin. Viime päivien vaikeudet ovat siis vain aiheutuneet siitä, ettei noita pitkäaikaisia sijoituksia ulkomaille ole nopeasti voitu periä, jotta olisi voitu nopeasti maksaa nuo lyhytaikaiset lainat.

4. Suurimpana vikana koko kansainvälisessä lainauspolitiikassa viime vuosina on ollut se, että eräät velallismaat ovat lainanneet velkojamaista suunnattomia summia sijoittaen ne liian suurelta osalta epäproduktiivisiin tar-

koituksiin.

5. Maailman hintataso on viime vuosina laskenut noin 30 % lisäen vastaavalla määrällä velallismaiden todellista velkataakkaa.

6. Vasta nyt viime aikoina on opittu ymmärtämään miten tavattoman vaarallista on ollut ottaa suuria lainoja lyhyelle maksuajalle, jolloin ensimmäinen suuri kriisi heti voi saattaa koko tämän lainauspolitiikan katastrofin partaalle.

7. Kultakannan tehtävä on viime aikoina joutunut kokonaan vinoon. Maailmassa on aivan riittävästi kultaa vastaamaan nykyistä paljoa korkeammastakin hintatasosta, mutta kolmannes tästä setelipankkien kultamäärästä on kiinni sillä tavalla, ettei sitä enää voida käyttää hintatason järjestelyyn. Tämä kullan sitominen näihin tarkoituksiin on ollut nopeampi kuin uusien kultamäärien vuotuinen ilmestyminen kaivoksista maailmanmarkkinoille.

Maailman setelipankeilla on tällä hetkellä noin 12 miljaardia dollaria kultaa, mutta siitä määrästä on enää velallismailla käytettävänä noin 2 $\frac{1}{2}$ miljaardia dollaria. Tämä " epätasainen jako " ei ole seurauksena, vaikka joskus järjestömästi niin väitetään, pahasta tahdosta tai tarkoituksellisesta politiikasta. (" This maldistribution is not of course, as is sometimes foolishly stated, the result of malice or indeed deliberate policy at all "). Se on vain luonnollinen seuraus yleisestä taloudellisesta tasapainon menetyksestä, sen kautta että maksutaseessa on syntynyt aukko, jota ei ole voitu peittää sen enempää viennin ylijäämällä kuin lainojen saamisella.

8. Englantilainen MacMillan komitea on viime kesänä laskenut, että mainitun aukon täyttämiseksi on viime vuosina tarvittu keskimäärin saada velkojamailta noin kaksi miljardia dollaria vuosittain velallismaille. Tämä summa ei sinänsä ole lainkaan mahdoton, sillä esim. v. 1928 velkojamaat myönsivät velallismaille uutta luottoa noin 2,3 miljardia dollaria.

Mutta nyt on tämä lainananto joutunut pysähdyksiin. Velallismailla on jäljellä kaiken kaikkiaan 2 $\frac{1}{2}$ miljardia dollaria kultaa ja siis noin vuoden kuluessa olisi tämäkin kultamäärä käytetty loppuun maksuseessa syntyneen aukon täyttämiseksi.

Tässä on lyhyesti sanottuna nykyisen taloudellisen kriisin todellinen ydin. Jos tämäkin kulta virtaisi velallismaista velkojamaihin, ei velallismaille jäisi mitään setelistönsä kultakatteeksi.

9. Koko tilanteen pelastamiseksi on siis löydettävä uusia keinoja. Näistä Sir Arthur Salter esittää ennenkaikkea seuraavat:

a) Velallismaiden on ehdottomasti koetettava supistaa tuontiansa ja lisätä vientiänsä, mutta sekin on kaksiteräinen ponnistus, sillä se voi johtaa, kaikista yrityksistä huolimatta, vain hintojen yhä suurempaan laskuun. Jos voitaisiin äkkiä poistaa maailman-kauppaa häiritsevät tullimuurit, helpottuisi tietysti tässä nimenomaisessa suhteessa tilanne, mutta suojelustullien tasoittaminenkin vaatisi jo sinänsä paljon aikaa, joten nykyiseen kriisiin ei uudelta tullipolitiikasta ennätettäisi saada sanottavaakaan apua.

b) Uudelle tielle tilanteen parantamiseksi on

antautunut Federal Reserve Bank ryhtymällä viime aikoina laskemaan suuria kultamääriä liikkeelle, sen kautta että se on alkanut ostaa ulkomaisia arvopapereita. Jos U.S.A. jatkaisi tätä politiikkaansa, kunnes se on johtanut yleiseen hintatason kohoamiseen, vastaavasti voisi velallismaiden kauppabalansikin siitä parantua. Mutta tässäkin tapauksessa voi esiintyä vaaroja ennenkaikkea siinä muodossa, että joudutaan helposti samanlaiseen osakekeinoteluun kuin viimeksi vuonna 1929.

c) Mainittua aukkoa on toistaiseksi jonkun verran täyttänyt n.s. Hooverin moratoria jättämällä velallismaiden käytettäväksi vuodeksi eteenpäin n. 400 miljoonaa dollaria eli viidenneksen koko aukon määrästä. Mutta täytyy löytää keinoja koko jäljelläolevan aukon täyttämiseksi.

d) Tällöin on ensimmäiseksi käytävä käsiksi lyhytaikaisten lainojen järjestelyyn. Pula tässä suhteessa alkoi Saksasta, ja onneksi on siellä pahin kriisi toistaiseksi voitettu.

Yleensä on välttämätöntä saada kaikkikin velallismaiden hallitukset käsittämään miten niiden on hoidettava koko finanssitilanteensa sillä tavalla kuin Baselin komitea on äskettäin suosittanut.

e) Mutta tällaisen lainauspolitiikan onnistumisen ehtona on yleensä poliittisen luottamuksen palauttaminen kaikkienkin maiden kesken siinä hengessä kuin Kansainliiton peruskirja ja n.s. Kelloggin pakti tarkoittaa.

f) Niin kauan kuin tallettavan yleisön luot-

tamus kaikissa maissa ei vielä ole palautunut, tulisi ryhtyä käyttämään velkojamaiden virallisia lähteitä, "governmental resources," lainojen myöntämiseen velallismaaille.

Tämä politiikka merkitsee itsessään kokonaan uutta kansainvälistä taloudellista yhteistoimintaa. Kansainliiton tulisi ottaa se tehtäväkseen. Toisen komissionin ja yleiskokouksen olisi sen suhteen hyväksyttävä vastaava päätöslauselma.

g) Kansainliiton finanssijärjestön tulisi samassa hengessä asettaa parhaita asiantuntijoita jokaisen pahimman pulan selvittämiseksi ja samalla hankkia siihen tarvittavat varat.

h) Sikäli kuin näin olisi annettu kiireellistä apua pahimpiin tapauksiin, olisi sen jälkeen ryhdyttävä toimenpiteisiin kaikkienkin nykyisiä finanssikriisejä aiheuttaneiden syiden poistamiseen ja uusien pulien estämiseen. Ennenkaikkea olisi Kansainliiton kuukautakomitean kiirehdittävä lopullisen raporttinsa valmistamista lopullisine suosituksineen.

i) Tämän jälkeen olisi sillä tavalla kuin Ranskan memorandumissa Europa-komissionille on ehdotettu ja minkä myös Kansainliiton neuvosto puolestaan juuri on hyväksynyt, ryhdyttävä antamaan neuvoja valtioille uusien lainojen järjestämiseksi ja saamiseksi. Ennenkaikkea tällöin olisi luovuttava yrittämästään saada lainoja epätaloudellisiin tarkoituksiin. On muistettava että kansainvälisten lainojen järjestäminen on loppujen lopuksi vain muutamissa käsissä: "Effective influence is centred

in a single institution in London, in little more than half a dozen houses in America and in a few hands in France. These could, if they would, I believe make it very difficult for any individual house in future to tempt the investing public to lend their money to public authorities for improper or unproductive purposes." Ellei, jatkoi Sir Arthur, mitään tehdä kansainvälisten lainamarkkinain kontrolloimiseksi, voidaan jälleen helposti joutua liiallisessa optimismissa väärän lainauspolitiikan tielle. Sen vuoksi tulisi Kansainliiton yhteistoiminnassa Baselin kansainvälisen pankin kanssa valvoa vastaistaa kansainvälistä lainauspolitiikkaa.

k) Lopuksi Sir Arthur tahtoi ~~muuttamaan~~ ^{tehostaa} miten tavattoman suuriarvoista tutkimustyötä Kansainliitto on viime vuosina suorittanut maailman koko taloudellisen ja finanssi elämän suhteen, joten Kansainliiton pitäisi voida mahdollisimman suurella auktoriteetilla ottaa vastuulle maailman ohjauksen nykyisestä pulakaudesta jälleen terveisiin olosuhteisiin.

Koska Sir Arthurilla on, kuten sanottu, Kansainliiton Sihteeristön taloudellisen ja finanssiosaston päällikkönä yli kymmenen vuoden aikana ollut ainutlaatuinen mahdollisuus perehtyä koko kansainväliseen taloudelliseen elämään, koska on julkinen salaisuus, että hän on ollut Dawes- ja Young- suunnitelmien henkinen isä ja koska hän nyt vasta tänä vuonna on eronnut Kansainliiton palveluksesta voidaan nyt ensi kerran puhua julkisesti, on hyvin ymmär-

rettävää miten tavattoman suurta huomiota hänen yllämainittu puheensa on herättänyt kaikissa Kansainliiton piireissä. Tämä mielenkiinto on ollut sitäkin täydellisempi, kun hän esiintyi pari päivää myöhemmin kuin taloudellinen kriisi Englannissa äkisti järkytti koko maailman taloudellista elämää sen perusteita myöten.

Luottaen vanhaan ystävyYTEemme pyysin saada täysin luottamuksellista keskustelua Sir Arthur Salterin kanssa. Vaikka keskustelumme tapahtui juuri vähää ennen kuin hänen piti palata Lontoseen sain tilaisuuden mielipiteen vaihtoon hänen kanssaan, jolloin hän vastasi erinäisiin kysymyksiini seuraavasti:

1. Punnan kurssin laskeminen. Kuten jällempänä tulen tarkemmin selostamaan, ollaan Kansainliiton finanssi-piireissä sitä mieltä, että Englanti tulee nyttemmin aivan määrätietoisesti pyrkimään punnan kurssin laskemiseen. Sir Arthur ei tahtonut tätä kieltää, vaan sanoi katsovan sa suotavaksi, että punta tulisi laskemaan dollariin verrattuna niin paljon, että punta tulisi vastaamaan 4 dollaria.

2. Kansainväliset neuvottelut tilanteen johdosta. Viittasin aluksi Sir Arthurille siihen mitä Sir Eric Drummond oli minulle kertonut välttämättömyydestä saada ennen vuoden loppua uusi suurvaltain välinen finanssi-neuvottelu aikaan (katso raporttiani No. 18, elokuun 22 päivästä ja raporttiani No. 19, elokuun 26 päivästä).*

Sir Arthur sanoi itsekin olleensa aikaisemmin samaa mieltä, mutta nyt pitävänsä tilannetta niin kärjistyneenä Englannin uusimpien tapahtumien johdosta, että

* Katso Pol. arion osaston tiedoitusta ast 9/ ja

rettävää miten tavattoman suurta huomiota hänen yllämainittu puheensa on herättänyt kaikissa Kansainliiton piireissä. Tämä mielenkiinto on ollut sitäkin täydellisempi, kun hän esiintyi pari päivää myöhemmin kuin taloudellinen kriisi Englannissa äkisti järkytti koko maailman taloudellista elämää sen perusteita myöten.

Luottaen vanhaan ystävyYTEemme pyysin saada täysin luottamuksellista keskustelua Sir Arthur Salterin kanssa. Vaikka keskustelumme tapahtui juuri vähää ennen kuin hänen piti palata Lontoseen sain tilaisuuden mielipiteen vaihtoon hänen kanssaan, jolloin hän vastasi erinäisiin kysymyksiini seuraavasti:

1. Punnan kurssin laskeminen. Kuten jällempänä tulen tarkemmin selostamaan, ollaan Kansainliiton finanssi-piireissä sitä mieltä, että Englanti tulee nyttemmin aivan määrätietoisesti pyrkimään punnan kurssin laskemiseen. Sir Arthur ei tahtonut tätä kieltää, vaan sanoi katsovan sa suotavaksi, että punta tulisi laskemaan dollariin verrattuna niin paljon, että punta tulisi vastaamaan 4 dollaria.

2. Kansainväliset neuvottelut tilanteen johdosta. Viittasin aluksi Sir Arthurille siihen mitä Sir Eric Drummond oli minulle kertonut välttämättömyydestä saada ennen vuoden loppua uusi suurvaltain välinen finanssi-neuvottelu aikaan (katso raporttiani No. 18, elokuun 22 päivästä ja raporttiani No. 19, elokuun 26 päivästä).*

Sir Arthur sanoi itsekin olleensa aikaisemmin samaa mieltä, mutta nyt pitävänsä tilannetta niin kärjistyneenä Englannin uusimpien tapahtumien johdosta, että

* Katso Pol. arion osaston tiedoitusta ast 9/ ja

olisi mitä tärkeintä neuvotella ilman pienintäkään ajan-
hukkaa tärkeimpien hallitusten kesken odottamatta johtavien
valtiomiesten nimenomaista konferenssia. Tässä mielessä
hän katsoi myös Hooverin lähettämää kutsua Lavalille
saapua ensi kuussa Washingtoniin ja juuri ~~tuolloin~~ tapahtuvaa
Lavalin ja Briandin käyntiä Berlinissä.

Kysymykseeni mitä Sir Arthur odotti ennenkaikkea
Hooverin ja Lavalin välisistä neuvotteluista hän vastasi
seuraavasti:

Europassa ei olla yleensä lainkaan selvillä
miten ankara yleinen taloudellinen pula Yhdysvalloissa on.
Tämä seikka tuottaa vuorostaan vaikeuksia Hooverin poli-
tiikan ymmärtämiselle. Senaatti ei voi olla ottamatta huo-
mioon ensi sijassa kotimaista pulaa, kun taas Hoover
kaukonäköisesti tarkastelee koko kansainvälistä taloudellista
ahdinkoa. On näinollen vaikea otukäteen arvata kuinka
pitkälle Hoover saa Senaatin menemään myömytyksissä Euro-
palle.

Luonnollisesti Ranska voisi puhtaasti rahallisista
syistä ryhtyä antamaan kaikkiakin Europan maita, mutta
Ranskan hallitusta pelottaa yksin ottaa vastuulleen niin
suunnattomat operatiot, ellei sitä ennen tapahdu Europan
poliittisessa suhteissa suurta rauhoittumista. Tässä suhtees-
sa ei vastuu ensi sijassa ole Ranskan, vaan niiden poli-
tiittisten piirien Europassa, jotka pyrkimyksillään saavat
aikaan levottomuutta ja kotimaisenkin pääoman pakoa.

Jos Englannissa aivan lähiaikoina käydään yleis-
vaaleihin, tulee sekin tapahtuma yhä lisäämään nykypäi-
vien levottomuutta ja vaikeuttamaan finanssitilanteen sel-
viytymistä. Mutta, lisäsi Sir Arthur, sisäpoliittinen ti-
lanne voi kuitenkin kärjistyä niin pahaksi, että sen
selvittäminen vaatii, vaikkapa finanssitilanteenkin huonon-

tumisen hinnalla vaalien suorittamista.

3. Ensi vuoden ohjelma. Siirtyen aivan näiden päivien tilanteesta vähän myöhäisemmän ajan tehtäviin tiedustelin Sir Arthurilta mitä hän niistä ajattelee. Hänen vastauksensa kuului:

Heti kun tärkeimpien maiden kesken on päästy jonkinlaiseenkin yksimielisyyteen yhteistoiminnasta ja on saatu Kansainliiton finanssikomitea sekä Baselin pankki sellaiseen avustustoimintaan kuin hän oli hahmoitellut, tulisi Sir Arthurin mielestä kutsua koolle suurvaltain välinen neuvottelukokous. Hänestä tulisi tämän konferenssin onnellisimmin suorittaa työntä vasta ensi keväänä sen jälkeen kuin kansainvälinen varustusten supistamiskonferenssi on päässyt ensimmäisiin positiivisiin tuloksiin. Silloin syntyvä uusi poliittinen luottamus eri maiden kesken antaisi suurvaltain välisille finanssineuvotteluille parhaimman onnistumisen takeet.

Joka tapauksessa olisi mitä välttämättömintä, että velallismaat eivät jäisi kauaksi aikaa eteenpäin riippuviksi Yhdysvaltain nyt aloittamasta moratooriopolitiikasta, koska se ei sinänsä toisi mitään todellista parannusta kansainväliseen taloudelliseen tilanteeseen. Jos sensijaan U.S.A. saataisiin ensi vuonna suostumaan velkojen huomattavan suureen pyyhkimiseen, avautuisivat kokonaan uudet perspektiivit maailman taloudelle. Tällöin velallismaat vapauduttuaan melkoisista velkasitoumuksista voisivat heti hankkia itselleen vastaavan määrän uutta kansainvälistä luottoa, sillä ensinnäkin tasotettaisiin nykyistä epäsuhdetta kullin jaossa ja sen kautta vuorostaan helpotettaisiin hintojen tasoittelua. Toiseksi

jäisi kaikille maille entistä parempaa aikaa sovittelulla tullipolitiikkaansa ja yleensäkin järjestellyt nykyistä ~~niin~~ terveemmälle pohjalle koko kansainvälistä taloudellista yhteistoimintaa.

Lopuksi Sir Arthur tahtoi saada nimenomaan huomautetuksi, että hän on esittänyt nämä näkökohtansa kokonaan henkilökohtaisella vastuullaan voimatta mitenkään taata, että hallitukset ja parlamentit, setelipankit ja muut pankit tulevat seuraamaan näitä hänen viitoittamiaan suuntaviivoja. Ellei ~~niin~~ tulla pyrkimään näihin hänen esittämiinsä päämääriin, voi maailma hänen yksityisen käsityksensä mukaan lähiaikoina joutua hyvinkin ankaraan pulakautteen.

Kansainliiton Sihteeristön finanssipiireistä olen tahtonut hankkia eräitä täydentäviä tietoja ja pyydän ne esittää mahdollisimman lyhyessä muodossa seuraavasti:

1. Kultakomitea.

Tämä komitea on ollut koolla aivan viime päiviin saakka täällä Genevessä. Jos komitean työt tähän saakka ovat olleet kovin hitaat edistymään, tuotti katastrofi Englannissa t.k. 20 päivänä komitealle mitä ankarimman iskun. Komitea on koettanut päästä yksimieliseen mietintöön siitä miten setelipankit voisivat vaikuttaa terveellisesti hintojen tasointeluun silti hallitusten tai setelipankkien liikaa sekaantumatta taloudelliseen toiminnan vapauteen. Nyt kun itse Englannin pankki on kääntynyt uudelle tielle, jonka lopullisia seurauksia on toistaiseksi mahdoton arvata, ei komitean auttanut muu kuin kiireesti keskeyttää työnsä ja lähteä lomalle aina ensi tammikuuhun saakka.

Kuten edellä olen huomauttanut, on Sir Arthur Salter sitä mieltä, että komitea tulisi kiireimmiten laatia valmiiksi mietintönsä. Omasta puolestani tahdon lisätä, että Sihteeristössä vallitsevan käsityksen mukaan komitea tuskin tulee ensi tammikuullakaan saamaan valmiiksi mitään yksimielistä raporttia.

2. Englannin punta.

Kansainliiton finanssiipiirien käsityksen mukaan Englanti stabilisoi punnan v. 1925 n. 10 % liian korkealle luottaen siihen, että se kykenisi nostamaan taloudellisen tason tälle kultatasolle. Vasta nyt kun taloudelliset vaikeudet Saksassa ovat saattaneet Englannin lyhytaikaisten luottojen politiikan umpikujaan, on Englannissa lopultakin päätetty antautua päinvastaisen politiikan tielle, s.o. punta on laskettava vastaamaan taloudellisen elämän tasoa. Tässä tarkoituksessa Englanti kaiketi pyrkii siihen, että punnan kurssi laskisi n. 10 prosentilla. Tästä toimenpiteestä odotetaan luonnollisesti toisaalla suuria tappioita, mutta toisaalta taas toivotaan viennin suuresti helpottuvan ja sitä tietä päästävän työttömyydenkin vähene- miseen.

Kuvaavaa edellisessä suhteessa on, että t.k. 21 päivänä punnan kurssin laskiessa Pariisissa katsotaan Ranskan menettäneen sinä ainoana päivänä 1300 miljoonaa frangia. Aavistaen tällaista katastrofia Laval oli t.k. 19 päivänä illalla tarjonnut Englannille uutta 4 miljaardin frangin lainaa punnan kurssin tukemiseksi ja Englannin hallitus oli sunnuntaina a.p. jo allekirjoittanut sitoumuksen, kun Yhdysvalloista saapui tieto, ettei siellä olla ainakaan viipymättä valmiit vastaavaan apuun. Seurauksena oli, että

hallitus klo 6 i.p. antoi Ranskan hallitukselle kielteisen vastauksen ja päätti antautua kaikkine seurauksineen nykyisen puntapolitiikkansa tielle.

3. Suurvaltain väliset neuvottelut.

Kansainliiton finanssipiirien mielestä olisivat tällaiset neuvottelut olleet erittäin hyödylliset viimeistään t.k. puolivälissä, eli juuri ennen punnan laskua; nyt sitävastoin on koko maailman taloudellinen elämä niin järkytetty, että olisi suorastaan mahdotonta odottaa kaikkien suurvaltain välisiltä neuvotteluilta mitään positiivisia tuloksia. Sen vuoksi on parempi, että annetaan kansainvälisen taloudellisen tilanteen itsensä vapaasti koettaa mukautua uusiin olosuhteisiin. Korkeintaan voidaan päästä Ranskan, Yhdysvaltain ja Englannin välillä lokakuun loppuun mennessä joihinkin positiivisiin tuloksiin, jos nämä maat maailman tärkeimpinä finanssimaina voivat siihen mennessä tai ainakin ennen vuoden loppua sopia yhteisestä finanssipolitiikasta, silloin on pahin kriisi voitettu. Mutta jos nämä kolme maata kaikki tärkeiden vaalien kynnyksellä eivät uskalla sitoutua keskenään taloudelliseen yhteistoimintaan, silloin on nykyinen taloudellinen pula vain lasten leikkiä ~~vedin~~ sen rinnalla mihin maailma joutuu ensi vuonna. //

Saneltu Genevessä, syyskuun 28 p:nä 1931.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 31.

ASIA:

Ministeri Holstin raportti no 22.

Geneve (Helsinki).

21/10-31.

Helsinki, lokakuun 21 päivänä 1931.

No.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
N:o 31/286/ae. D. 19 31		
30/10-31	9	LIT.
UUSMAA	UUSI	ASIA
5	C 31	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää raporttini N:o 22, joka sisältää:

Kiinalais-japanilainen selkkaus siv. 1 - 8.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Heikki Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Ministeri Holstin raportti
lokakuun 21 päivänä 1931.

N:o 22 31 286 fac. D. 1931		
30/10.31	9	Liit.
	ASIA	
5	C 31	

Kiinalais-japanilainen selkkaus.

Sen johdosta, että ministeri Erichin komitean oli määrä kokoontua t.k. 20 päivänä, jolloin minun oli oltava Helsingissä, täytyy minun käsittää otsakeasiaa paljon vaillinaisemmin kuin olisin tahtonut. Juuri lähtöni hetkellä Genevestä nimittäin alkoi neuvostossa käsittelyn suhteen kokonaan uusi vaihe, joten sen selostaminen täytyi jäädä myöhemmän raportin tehtäväksi.

Ministeri Winckelman on raportissaan N:o 14 syyskuun 20 päivältä tiedoittanut Kiinan ja Japanin välisen selkkauksen alkuvaiheista, jonka vuoksi minun on tarpeetonta puuttua siihen.

Kun Kiinan pyynnöstä neuvosto otti viime syyskuulla käsitelläkseen Itä-Aasiassa syntynyttä tilannetta, täytyy minun suoraan myöntää, että mielipiteet Kansainliitossa niiden todellisen luonteen suhteen menivät verrattain rajalle. Puhtaasti moraalisisista syistä kallistuivat tietysti sympatiat Kiinan puolelle, sillä olihan ilmeistä, että Japani oli, tunkeutumalla Kiinan alueelle, loukannut niin hyvin Kansainliiton Peruskirjaa kuin Briand-Kelloggin paktia. Mutta toisaalta oli niitäkin, jotka sanoivat tahtovansa asettua "täysin realipoliittiselle kannalle". Heidän mielestään oli kaaresta Kiinassa jatkunut siksi monta vuotta Japanin saamatta mitään kunnollista hyvitystä sen kansalaisia kohdanneista vaurioista ja loukkausista, ja toiseelta oli kommunistinen kiihoitus kautta Itä-Aasian osoittautunut kovin menestykselliseksi, joten oli epäilemättä koko sikäläiselle tilanteelle suorastaan eduksi, jos joku suurvalta siellä vähän näyt-

ti nyrkkiänsä. Täksi suurvallaksi soveltui luonnollisesti parhaiten Japani ja sen vuoksi olisi siis varsinkin Euroopan oltava kiitollinen, että Japani esiintyi tällä tavalla, vaikka täysin omin luvuin, järjestyksen ylläpitäjänä.

On sanomattakin selvää, että neuvoston täytyi syyskuulla koettaa sovittaa molempien riitapuolien välillä, mutta samalla kehoittaa Japania peräytymään kiinalaiselta alueelta. Mutta Japani ei ottanutkaan seuraavien viikkojen kuluessa tätä kehoitusta lainkaan varteen, vaan päinvastoin jatkoi sotilaallisia toimenpiteitään pommituksineen j.n.e. Tämä pakotti Kiinan pyytämään neuvostoa kokoontumaan uudelleen, ja tätä neuvoston väliintuloa on nyt jatkunut toista viikkoa.

On kysytty, mistä syystä Japani, vaikka tiesi, että sen jatkuva sotilaallinen esiintyminen Mandshuriassa oli täydessä ristiriidassa neuvoston aikaisemman päätöksen kanssa, sittenkin uskalsi uhmata Kansainliittoa. Genevessä on annettu hyvinkin lukuisia vastauksia tähän kysymykseen; niistä minusta ovat tuntuneet oikeimmilta seuraavat:

1. Neuvoston edellisen päätöksen tekemisessä olivat mukana vain toisarvoiset edustajat. Briand oli matkustanut Berliiniin, Grandi oli palannut Roomaan, Englantia edusti lordi Readingin asemasta vain idealisti lordi Cecil. Curtius oli samaten poissa voidakseen ottaa Lavalin ja Briandin vastaan Berliinissä, ja pienten maiden edustajia neuvostossa Japani ei tietysti ottanut edes niinkään vakavalta kannalta kuin suurvaltojen tilapäisiä edustajia. Mitä Yhdysvaltoihin taas tuli, laski Japani, että sillä ei tulisi olemaan mitään halua ryhtyä asiassa yhteistoi-
mintaan Kansainliiton kanssa, ja ^{sen} yksityisen demarchen taas Japani voisi venyttellä ainakin niin pitkäksi aikaa, että valtauspoliittikka Mandshuriassa ehdittäisiin suorittaa loppuun.

Kun nyt neuvosto kokoontui tähän lokakuun istun-

toonsa, oli tilanne kokonaan toinen, kuin Japani oli laskelmissaan edellyttänyt. Suurvaltoja Ranskaa, Englantia ja Italiaa edustivat nyt niiden ulkoasiainministerit, ja kaiken lisäksi oli neuvoston presidentti, Monsieur Lerroux, estetty saapumasta, jolloin ranskalaisen aakkosjärjestyksen mukaan Briandin oli otettava puheenjohto hoitoonsa. Näki jo alusta pitäen, että Japanin edustaja, suurlähettiläs Yoshizava tunsii olevansa mitä epäedullisimmassa asemassa. Päivä päivältä jatkuneissa istunnoissa saattoi Kiina osoittaa yhä selvemmin, että Japanin esiintyminen oli mitä täydellisimmässä ristiriidassa Kansainliiton Peruskirjan määräysten kanssa. Kesken kaiken tuli vielä tieto, että Yhdysvallat eivät olleet halukkaat tyytymään Japanin niille lähettämään torjuvaan noottiin sen johdosta, että Washingtonin hallitus oli ilmoittanut "eriävän mielipiteensä" Japanin edesottamisien suhteen.

Mutta kärkeensä kohosi jännittyneisyys t.k. 13 päivänä, kun Genevessä levisi tieto, että neuvoston asettama alakomitea, johon suurvallat olivat valinneet itsensä jäseniksi, oli ryhtynyt välittömiin neuvotteluihin Amerikan sikäläisen pääkonsulin Mr. Gilbertin kanssa. On julkinen salaisuus, että Mr. Gilbert käyttää pääkonsulin arvonimeä salatakseen Amerikan yleiseltä mielipiteeltä virkatehtävänsä todellisen luonteen. Hän on käytännössä Amerikan permanenttisen delegationin päällikkö, jolla on suurempi henkilökunta käytettävänä kuin millään muulla delegationilla Genevessä ja hänen tehtävänsä on mahdollisimman tarkasti tiedoittaa hallitukselleen koko Kansainliiton toiminnasta. Ei siis voinut olla pienintäkään epäilystä siitä, etteikö nyt neuvosto pitänyt tilannetta niin vakavana, että oli välttämätöntä saattaa Yhdysvaltain esiintyminen yhteen rintamaan koko Kansainliiton kanssa.

Kun suurlähettiläs Yoshizava siihen saakka oli koettanut pitkittää neuvoston istuntoja voittaakseen aikaa, ha-

vaitsi hän nyt, että tilanne vaati taktiikan täyttä muuttamista. Senvuoksi hän sähkötti hallitukselleen neuvoston aloittamista neuvotteluista Amerikan kanssa ja pyysi täysin yksityiskohtaisia ohjeita sen tapauksen varalta, että Yhdysvallat, kaikesta huolimatta, ryhtyisivät yhteistoimintaan neuvoston kanssa. Ja torstaina t.k. 15 päivänä hän saikin määräyksen kynsin hampain vastustaa Yhdysvaltain kutsumista tämän kysymyksen käsittelyyn neuvostossa. Sillä välin hän oli koettanut selitellä, että Yhdysvaltain mukaantulo olisi vähemmän motivoitu kuin jonkun tai joidenkuiden sellaisten maiden kutsuminen, jotka olivat likempänä Mandshuriaa kuin Yhdysvallat. Tällä M. Yoshizava tietysti tarkoitti ensi sijassa Neuvosto-Venäjää, joka luonnollisesti ei suostuisi tulemaan neuvostoon. Mutta seuraavana päivänä aamupäivällä Briand ja Reading käyttivät kaiken taitonsa Yoshizavan taituttamiseksi, sillä minä hetkenä tahansa voitiin jo odottaa Yhdysvalloista myönteistä vastausta kutsuun saapua yhteistoimintaan neuvoston kanssa. Sanotaan, että Yoshizavan annettiin ymmärtää, että neuvosto ei menisi hajalle ennenkuin Kansainliiton arvovalta oli pelastettu, vaikka se tapahtuisi ekonoomisen blokaalin uhalla.

Kello 6 samana päivänä kokoontui neuvosto niin jännittyneen mielialan vallitessa kokoussalissa, etten ole siellä vielä koskaan sellaista tuntemut enkä nähnyt. Tiedettiin, että tuntia aikaisemmin Mr. Gilbert oli käynyt ilmoittamassa Sir Eric Drummondille saaneensa Washingtonista määräyksen istuutua neuvoston pöydän ääreen.

Istunnon alussa Briand luki Mr. Gilbertiltä saamansa kirjeen, joka sisälsi tuon ilmoituksen. Ei edes sinä aikana kun tulkki käänsi kirjeen kuulunut tupaten täynnä olleesta salista pienintäkään hiiskahdusta. Sitten kuului Briandin kehoitus Mr. Gilbertille istua neuvostoon ja kutsuttu tunkeutui kuulijajoukon lävitse paikalleen.

Mr. Gilbert pyysi puheenvuoron ja luki lyhyen puheen, jonka sisältö sinänsä oli omansa herättämään huomio-

ta; se oli osoitettu neuvoston presidentille henkilökohtaisesti eikä siis neuvostolle kokonaisuudessaan. Hän muutamain sanoin ilmaisi ilonsa, että Yhdysvallat ja neuvoston presidentti jälleen joutuivat henkilökohtaiseen kosketukseen rauhan turvaamiseksi. Tällä hän siis tahtoi selvästi alleviivata, että Yhdysvallat eivät tulisi toimimaan neuvoston kanssa Kansainliiton peruskirjan, vaan Briand-Kelloggin paktin perustalla. Kun tämä osa puhetta oli tukkittu ranskaksi, pyysi Mr. Gilbert uudestaan puheenvuoron ja luki senjälkeen pitemmän puheen, jossa tämä Briand-Kelloggin paktin soveltaminen tuli mahdollisimman selvästi julkituoduksi.

Minun on tarpeetonta selostaa miten Briand, Reading, Grandi, ministeri Munthius (Saksa) ja muut neuvoston jäsenet kukin järjestyksessään tervehtivät Yhdysvaltoja neuvoston pöydän ääressä. Ainoastaan Yoshizava vaikeni eikä myöskään Norjan ulkoasiainministeri Braadland käyttänyt puheenvuoroa.

Seuraavana päivänä lähdin Genevestä enkä voi henkilökohtaisien kokemuksien ja tietojen nojalla selostaa mitä senjälkeen asiassa on tapahtunut.

Sen sijaan on epäilemättä syytä kiinnittää sitä suurempaa huomiota itse siihen tosiasiaan, että t.k. 16 päivänä ratkesi yhdellä iskulla käytännöllisesti kysymys, miten saadaan harmoniaan keskenään Kansainliiton peruskirja ja Briand-Kelloggin pakti.

Tätä probleemia on Kansainliitossa pohdittu viime vuosina erinomaisella hartaudella pääsemättä sittenkään positiivisiin tuloksiin. Mitä nyt yllämainittuna päivänä tapahtui neuvostossa, on, kuten sanottu, antanut ainakin käytännölliseltä kannalta sangen tyydyttävänä tuloksen. Tosiasiana voidaan tässä suhteessa pitää seuraavaa:

a) Yhdysvallat eivät ole suostuneet lähettämään edustajaansa Kansainliiton neuvostoon Kansainliiton omana orgaanina;

ta umpikujan, on ennen kaikkea sen vastuulle langennut sanktiopykälien puute Briand-Kelloggin paktista.

Kun nyt kansainvälinen taloudellinen ja poliittinen tilanne juuri ennen varustusten supistamiskonferenssin koontumista on niin kireä, ettei kunnolla voida nähdä, miten maailma voi välttyä vieläkin pahemmilta selkkauksilta, voidaan ymmärtää, että Yhdysvaltain johtavat valtiomiehet eivät ole tahtoneet ottaa vastuulleen sotaisten selkkausten puhkeamista Itä-Aasiassa siitä huolimatta, että Kansainliiton neuvosto on koettanut saada sikäläisille riittäisyyksille rauhanomaista ratkaisua. Näin ollen ei Hooverille ja Stimsonille ole jäänyt lopultakaan muuta mahdollisuutta kuin, vaikkapa in casu, suostua tosiasialliseen yhteistoimintaan neuvoston kanssa Japania vastaan. Kun kaiken lisäksi neuvoston keskuudessa löydettiin tämä nyt sovellutettu muoto Yhdysvaltain esiintymiselle yhteistoiminnassa neuvoston kanssa, sai maailma t.k. 16 päivänä nähdä, miten Briand-Kelloggin paktille nyt on löydetty oma elimensä.

Miten sitten näin luotu ennakkotapaus tarjoaa riittävää pohjaa jonkunlaisen "ohjesäännön" laatimiselle Briand-Kelloggin paktin yleiselle soveltamiselle vastaisuudessa, siitä huolehdittaneen aikanaan.

On hyvin ymmärrettävää, että Kansainliiton piireissä t.k. 16 ja 17 päivinä vallitsi erinomainen ilo Yhdysvaltain mukaantulosta. Ja huvittavinta oli havaita, että yksikään läsnä ollut amerikkalainen sanomalehtimies ei sähköttänyt Mr. Gilbertin esiintymisestä neuvostossa ja hänen puheistaan muuta kuin hyväksymistä, etten sanoisi suorastaan kiitosta. Olin omasta puolestani ollut hieman levoton, että jotkut amerikkalaiset sanomalehtimiehet, jotka tähän saakka ovat lehtensä yleisen kannan vuoksi olleet verrattain pidättyväisiä Kansainliiton suhteen, nyt tämän tärkeän tapahtuman johdosta olivat täysin yhtä mieltä nii-

den maamiestensä ja ammattiveljiensä kanssa, jotka yleensä ovat Kansainliiton lämpimiä kannattajia. En tällä tietysti tahdo sanoa, etteivätkö jotkut amerikkalaiset lehdet ehkä ole voineet asettua arvostelevallekin kannalle. Mutta tuskinpa heidän äänensä enää voi vaikuttaa Yhdysvaltain vastaiseen esiintymiseen nyt syntyneen ennakkotapauksen mukaisella tavalla, milloin tulee kysymykseen Briand-Kelloggin paktin voimassa pitäminen.

Viime päivinä on lehdissä näkynyt väitteitä siitä, että Lavalin tarkoituksena on koettaa saada Hooverilta jonkinlainen tiedonanto, että Yhdysvallat tulevat vastaisuudessa toimimaan tavalla tai toisella siten, että poistetaan maailmalta epäily, miten Amerikka tulisi suhtautumaan maahan, joka ilmeisesti yrittää rikkoa Briand-Kellogg paktin voimassa pysymistä. Toisin sanoen tällaisella tiedonannolla tahdottaisiin saattaa harmoniaan keskenään koko Kansainliiton ja Yhdysvaltain toiminta mahdollista rauhan rikkojaa vastaan.

Omasta puolestani rohkenen kuitenkin epäillä, tuleeko Laval palaamaan sellainen paperi taskussaan. Pidän paljoa luultavampana, että Hoover haluaa ensinnäkin saada, jos tällainen aikomus liikkuu hänen mielessään, sen käytännölliselle toteuttamiselle senaatin siunauksen. Toiseksi täytyy kysyä, olisiko edes Euroopan kannalta taktillisesti viisasta, että niin tärkeä kysymys ratkaistaisiin Lavalin vierailun yhteydessä, kun sellainen voitto Lavalin poliitikalle ei voisi olla herättämättä ainakin joissakin Euroopan maissa nyrpeyttä. Jos todellakin Hoover aikoo mennä niin pitkälle myötämielisyydessä, olisi käsittäkseni kaikkein viisainta, että asia saatettaisiin julkisuuteen vasta varustusten supistamiskonferenssin yhteydessä, jolloin sitä voidaan hyvin käyttää puristuskeinona varustusten suuren supistamisen aikaansaamiseksi.

Saneltu Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1931.

Rudolf Holsti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C31.

ASIA:

U.a. Asianhoitaja kirjeltin kertomus no 1.

Geneve.

31/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITOSSA

14, RUE CHARLES-BONNET
GENÈVE

3 p:nä marraskuuta 1931.

N:o 1148.

Ulkoasiainministeriölle,

V.a. asiainhoitaja Hjelt'in kertomus N:o 1.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
321286/21	21
7/11-31	21
5	281.

Lähetystö lähettää ohellisena kunnioittaen Ministeriölle v.a. asiainhoitaja Hjelt'in kertomuksen N:o 1,
Schweizerische Nationalbank'in kultapolitiikasta sekä Sveitsin taloudellisesta tilasta yleensä.

V.a. asiainhoitaja:

P. Hjelt

KOKO AINEISTEN		
30/286/10.1.31		
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	C31	

Schweizerische Nationalbank'in kultavaroista sekä Sveitsin taloudellisesta tilasta yleensä.

Vuoden 1930 kuluessa kasvoi Sveitsin setelipankin, Schweizerische Nationalbank, metalli- (1.4.30 alkaen kultaa, ennen sitä kultaa ja hopeaa) ja ulkomainen kultavaruustavarasto arvoltaan yhteensä 238 miljoonalla kultafrangilla. Liikkeessä olevien setelien määrä oli sitävastoin samana aikana lisääntynyt vain 38 milj. frangilla. Estääkseen jatkuvaa kapitaalinvirtaamista maahan, josta m.m. jo oli ollut seurauksena sveitsinfrangin kaappa-arvon kohoaminen, muihin kultavaruuksiin verrattuna, n. 2%:lla, alensi setelipankki vuoden 1931 alussa (22.1.31) diskonttonsa 2 $\frac{1}{2}$ %:sta 2%:iin.

Tämä toimenpide ei kuitenkaan ole johtanut toivottuihin tuloksiin, vaan on käynyt aivan päinvastoin, kuten allaoleva taulukko osoittaa: Schweizerische Nationalbank'in viralliset tiedotukset.

Päivä.	Kultaa. milj.	Kulta- valuut- toja. milj.	Seteleitä. milj.	Lyhytaik. sitoumuksia. ^{x)} milj.	Kulta- kate. %	Koko kate. %	Likin. todell. kate. %
23.12.30.	692	345	1,003	198	68,99	103,39	86,34
1.4.31.	729	306	994	134	73,34	104,12	91,76
1.7.31.	840	411	1,078	315	77,92	116,05	89,81
1.9.31.	1,188	565	1,292	632	91,95	135,69	91,11
1.10.31.	1,698,1	340	1,461,4	715,1	116,2	139,46	93,64
23.10.31.	2,181,7	108,6	1,426,4	994,2	152,95	160,57	94,62

Yksityisesti saamani tietojen mukaisesti on viime viikon aikana Sveitsiin tuotu lisäksi ainakin 50 miljoonan frangin arvosta kultaa. (Taulukkoon sisältyvät myöskin setelipankin talletukset ulkomailla).

Huolimatta siitä, että Sveitsissä siis, Yhdysvaltoja ja Ranskaa lukuunottamatta, on koko kuluvan vuoden aikana ollut maailman alhaisin diskontto, on setelipankin kultavarasto lisääntynyt 10 kk. kuluessa melkein 1,5 miljaardilla. Ulkomaisten kultavaruustojen varasto on kuitenkin samana aikana vähentynyt enemmän kuin 200 miljoonalla.

x)korottomia.

Setelimäärä on sitävastoin kasvanut vain n. 320 miljoonalla. Seurauksena onkin, että setelipankin kulta- ja kultavarastokate yhteensä nykyään ylittää 160%. Sveitsinfrangi on tämääntakia edelleenkin pysyttäytynyt n. 2% korkeammalla kuin muut kultavaluutat.

Mitkä syyt ovat vaikuttaneet tähän kapitaalinvirtaamiseen maahan. Ensimmäkin on tähän vaikuttanut maailmassa yleensä vallitseva epäluottamus omaan maahan sijoitettuun kapitaalinvirtaan ja Sveitsin hyvä maine rahakeskuksena kuten myöskin kapitaalinvirtaan alhaisempi verotus Sveitsissä kuin muualla. Etenkin Keski-Euroopan maista lähetettiin vuoden alkupuoliskolla suuret määrät kapitaalia Sveitsiin talletettavaksi joko pankeissa tai ostamalla sveitsiläisiä arvopapereita. Tästä oli m.m. seurauksena, että Sveitsin setelipankin ulkomainen setelivarasto ja sisäinen setelien liikkeen^{seen/} laskeminen rinnan kohosivat melkein tasaisesti. Yksityispankit vaihtoivat~~u~~ ulkomaisen valuuttansa sveitsinfrangeiksi. Epäluottamus on myöskin vaikuttanut siten, että Sveitsi on perinyt suuren määrän saataviaan ulkomailta.

Muutamit maat koettivat kuitenkin estää tällaista valuuttapakoa sita^{vaikuttavilla/} ~~estävillä~~ määräyksillä, jolloin seurauksena oli, että Sveitsissä heräsi epäluottamus näitten maitten valuuttoja kohtaan ja ruvettiin vaatimaan yhä enemmän maksua puhtaassa kullassa. Seurasi sitten Englannin ja muutamien muitten maitten luopuminen kultakannasta. Silloin Sveitsin setelipankki halusi mahdollisimmassa määrässä välttää ulkomaisen valuutan kasaantumista sen omiin varastoihin ja hyväksyi melkein yksinomaan kultasuorituksia. Tämä on selvästi huomattavissa tilanteen kehityksestä syys- ja lokakuulla, jolloin setelipankin ulkomainen valuuttavarasto laski 565 miljoonasta 108,6 miljoonaan (1.9.31. - 23.10.31), kun taasen samaan aikaan kultavarasto kasvoi melkein miljaardilla. Kehitystä kuvaa myöskin lyhytaikaisten sitoumusten kasvaminen 10 kk. aikana n. 800 miljoonalla.

Nykyään alkaa kullinvirtaus maahan kuitenkin vähentyä. Keski-Europasta sitä ei enää tule enempää kuin mitä sinne viedään, pääasiassa epäedullisen ulkomaankauppataseen vuoksi. Englannistakaan

ei enää tule Sveitsiin kultaa. Ainoastaan Hollannista ja etenkin Yhdysvalloista jatkuu kullan virtaaminen Sveitsiin, ~~pääasiallisesti~~ ~~kk~~ kapitaalisen sijoittamisen tahi maksujen suorituksen muodossa.

Sveitsin ulkomaisten saatavien väheneminen sekä valuttatappioitten yhteissumma, jonka tarkka arvioiminen lienee nykyoloissa mahdoton, nousee 1 - 2 miljardiin sveitsinfrangiin. Toiselta puolen kärsii Sveitsin ulkomaankauppa nykyisestä tilanteesta enemmän kuin koskaan ennen. Rahan suhteellisesti korkean kauppaa-arvon johdosta, joka ei ollenkaan vastaa sen ostoarvoa Sveitsissä, ovat kaikki ~~ka~~ sveitsiläiset tuotteet tulleet suhteettoman kalliiksi muissa maissa, etenkin tietysti niissä, joitten oman rahan arvo on alentunut. Huolimatta siitä, että Sveitsin tuonti tämän vuoden 3 ensimmäisen neljänneksen aikana on pienentynyt 244,7 miljoonalla verrattuna edellisen vuoden vastaaviin lukuihin, on tuontiyllitys tältä ajalta 53 miljoonaa korkeampi kuin vastaavasti v. 1930. Vienti on ~~nimittäin~~ pienentynyt vastaavasti vielä enemmän kuin tuonti nim. 297 miljoonalla. (Tuonti 1.1.31 - 30.9.31 = 1,661,5 milj., vienti 1,036,1 milj., erotus siis 625,4 milj.). On vielä otettava huomioon, että kärjistynyt ja Sveitsille epäedullinen tilanne tulee pääasiallisesti vaikuttamaan vuoden loppupuoliskolla, joten koko vuoden tulos voi nousta n. 1 miljardin tuontiyllitykseen. (V. 1930 = 897milj) Pelätäänkö kuitenkin suurempaakin miinusta.

Tästä kolmen kuluneen vuosineljänneksen ylityksestä tulee yksistään Saksan hyväksi 400 miljoonaa. Sentakia onkin Sveitsi viime aikoina ryhtynyt neuvotteluihin Saksan kanssa rajoittaakseen kontingenteilla Saksan tuontia maahan. Mutta viime mainitun vastustaessa ei vielä olla päästy tuloksiin. On kylläkin mahdollista, että Sveitsi irtisano v. 1927 kauppasopimuksensa Saksan kanssa, mutta tällä irtisanomisella on 3 kk. ennakkomääräaika,^{x)} eikä Sveitsin hallitus ennen sitä ole oikeutettu, ainakaan sopimuksen mukaisesti, ryhtymään väliaikaisiin toimenpiteisiin saksalaisen tavaratulvan ehkäisemiseksi.

_____ Kelloteollisuus kärsii suunnattomasti punnan arvon alene-

x) Viimeisten tietojen mukaan on Saksa suostunut 2 kk. irtisanomisaikaan.

misen ja Yhdysvaltain korotettujen suojelustullien takia.

Ilmoitettuja täydellisesti työttömiä on maassa nykyään n. 20,000. Ensi talven aikana pelätään niitten määrän nousevan ainakin 40,000:een. Senlisäksi on maassa nyt n. 50,000 osittaista työttöntä. Kun ottaa huomioon, että Sveitsissä harjoitetaan erittäin suuressa määrässä kotiteollisuutta, etenkin puuveistoksien ja pitsien valmistusta, ja koska näissäkin teollisuuden haaroissa nykyään vallitsee yhä ankarammaksi tuleva lamakausi, niin käsittää helposti mitenkä absoluuttinen työttömien lukumäärä tulee olemaan vieläkin suurempi.

Neljäntenä epäedullisena seikkana vaikuttaa Sveitsin talouteen kriisi matkailijaliikenteessä. Aikaisempina vuosina tuotti matkailijaliikenne n. 50% maan passiivisen kauppataaseen aiheuttamasta häviöstä. V. 1930 oli tämä maan elinkeinonhaaran tuotto laskenut n. 30%:iin vastaavasta arvosta, n. 250 miljoonaa. Viime kesänä aikaansaivat Saksan oman maansa kansalaisille asettamat vaikeudet lähteä maastaan matkailulle suurta tappiota Sveitsin liikenne- ja hotellitoiminnalle. Ensi talvena tulee tavanomainen englantilainen matkailijamäärä (talviurheilijat) rajoittumaan melkein yksinomaan todella varakkaaseen kansanainekseen. Amerikastakin odotetaan ainoastaan vähän vieraita ensi talvena. Hotellien on ollut pakko suuresti alentaa ~~ka~~ hintojaan voidakseen välttää täydellistä sulkemista, jonka uhriksi kuitenkin joutunevat monet uudemmat, vielä maksamattomilla veloilla perustetut yritykset. Lasketaan, että matkailuliikenteen tuotto maalle koko kuluva ^{vuotena/} ~~vuotena/~~ tulee olemaan n. 100 miljoonaa alhaisempi kuin v. 1930.

Samoin syistä kuin ulkomaankauppa kärsii on myöskin Sveitsin sähkövoimanvienti kuluva ^{vuotena/} ~~vuotena/~~ laskenut n. 10-20%:lla, entisiin vuosiin verrattuna. Tietysti tähän myöskin on vaikuttanut sähköistämisen edistyminen naapurimaissa. Kuukautinen sähkövoimanvienti pysyttäytyi v. 1930 80-100,000,000 KWT paikkeilla, joten vähenys on huomattava.

Lopuksi, kuten jo edellä olen maininnut, ovat Sveitsin saa-

tavat ulkomailla pienentyneet n. 1 - 2 miljaardilla (arviolta). Kun sveitsiläiset nykyisenä epävarmana aikana eivät enää halua myöntää uusia lainoja ulkomaille, niin johtuu tästä, että Sveitsin ulkomaiset korkotulot suuresti pienenevät.

Seurauksena kaikesta yllämainitusta tietysti tulee olemaan, että jos kehitys jatkuu nykyiseen suuntaan, niin tulee Sveitsin maksutase muuttumaan passiiviseksi. Silloin täytyy Sveitsin taas ruveta viemään kultaa maasta, enemmän kuin mitä maahan tuodaan, ei ainoastaan maksusuorituksina, vaan myöskin lainojen muodossa. Tästä ollaankin täällä täysin tietoisia ja sveitsiläiset suhtautuvat verraten rauhallisesti tähän tietoisuuteen, koska heillä on kylliksi varoja kestää passiivistakin maksutaseaika. Tšekäläisissä taloudellisissa piireissä otaksutaan Sveitsin kultavarastojen jo ensi vuoden alkupuolella alkavan vähetä. Pääasia on, että sveitsinfrangin suhteellinen arvo laskee normaaliseen, että maassa vallitseva suhteetoman korkea hintataso alenee frangin todellista ostoarvoa vastaavaksi sekä että, edellisistä seikoista johtuen, maan teollisuus taas pääsee vauhtiin ja työttömyys täten vähenee.

Genève'ssä, lokakuun 31 p:nä 1931.

P. Nyström

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 81.

ASIA:

V.a. Asiamiehittäjä Ohjelman kertomus n:o 2.

Geneve.

10/11-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KANSAINLIITTOSSA

GENÈVE
14. RUE CHARLES-BONNET

10 p:nä marraskuuta 1931.

N:o. 1170.

33 / 286 re. 1. 13 31		
16	11. 31	2
RYKKA	CUKUS	MOA
5	081	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
kertomukseni N:o.2, joka sisältää:

Kiinalais-japanilainen selkkaus siv. 1 - 3 .

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurinman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

P. Yger

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen.

Helsinki.

V.a. Asiainhoitaja Hjelt'in kertomus N:o 2,

marraskuun 10 p:nä 1931.

33 286		
16/11-31	2	1931
5	31.	

Kiinalais-japanilainen selkkaus.

Kävin tänään Sihteeristön poliittisen osaston Conseil-ler'in, hra VIGIER'in puheilla tiedustelemassa mitä Sihteeristössä ajateltiin Neuvoston ensi kokouksesta Parisissa t.k. 16 p:nä kiinalais-japanilaisen selkkauksen selvittämisen yhteydessä. Hra Vigier kertoi ensin, että huomenna, aselevon muistopäivänä odotettiin presidentti Hoover'in julistusta maailmalle, jossa hän myöskin kosketelisi kiinalais-japanilaista sodanuhkaa. Toiseksi tulevat Amerikan Yhdysvallat täydellisesti toimimaan yhteisymmärryksessä Kansainliiton kanssa.

Mitä sitten tulee niihin toimenpiteisiin, joihin Neuvosto aikoo ryhtyä, niin täytyy rajoittua olettamuksiin. Ensiksi yrittäneen Neuvosto vieläkin kerran järjestää asian sovinnolla, mikä luultavasti ei kuitenkaan tule onnistumaan. Senjälkeen käydään muutamia päiviä epävirallisia neuvotteluja. Niitten tuloksena voi olla, että Neuvosto toteaa Japanin rikkoneen Kansainliiton Peruskirjaa, Briand-Kellogg sopimusta ja Washingtonin yhdeksän vallan sopimusta vastaan. Tämän johdosta pyydettäisiin sitten Liiton jäsenvaltioita ja Yhdysvaltoja kutsumaan pois Tokiosta diplomaattisen edustuksensa päälliköt, ei siis muuta henkilökuntaa. Ellei tämäkään "demonstrationi" auttaisi, täytyisi keksiä muita tehokkaimpia keinoja. - Muuta ei hra Vigier katsonut voivansa minulle kertoa, mutta hän samalla kuitenkin neuvoi minulle pari muuta virkamiestä, jotka mahdollisesti voisivat antaa lisätietoja. Jatkan siis sillä, mitä nämä virkamiehet kertoivat.

Ellei diplomaattinen "demonstrationi" auta, niin ajatellaan ehkä taloudellista boikottia. Koetetaan keksiä keino ryhtyä tähän toimenpiteeseen niitten periaatteiden perusteella, jotka ovat mainittuina Liiton julkaisussa A.14.1927.V. Rapports et résolutions

concernant l'article 16 du Pacte. Liiton jäsenmaita siis pyydetäisiin olemaan ostamatta japanilaisia tuotteita. Samoin tietysti pyydetäisiin Yhdysvaltoja tekemään. Luullaan tämänlaisen toimenpiteen lopullisesti tepsivän. Japanin raha-asiat eivät ole tällä hetkellä loistavat. Ulkomaankauppa kärsii jo nytkin raskaasti kiinalaisten harjoittaman boikotin johdosta. Mainittakoon tässä vain, että silkkitavarain vienti Japanista on n. 40% koko maan viennistä. Näistä 40%:sta viedään yksinomaan Yhdysvaltoihin n. 90%. On siis selvää, että ajateltu taloudellinen boikotti tulisi olemaan Japanille aivan musertavaa laatua.

Vielä jonkun aikaa sitten olivat mielipiteet eräissä maissa kääntymäisillään Japanille edulliseen suuntaan. Katsottiin Japanin olevan jonkunlaisena poliisimestarina Mantshuriassa ja samalla muurina bolshevismin etenemistä vastaan Kaukaisessa Idässä. Viimeajan tapahtumat ovat, kuitenkin taas kääntäneet myötätunnon Kiinan puolelle. Ei ainoastaan sotatoimien jatkumisen takia, vaan koska japanilaiset pyrkivät muodostamaan autonomisia alueita Mantshuriassa ja ovat takavarikoineet yleisiä varoja.

Että Japani pyrkii yhä selvemmin anastamaan maan haltuunsa, jonka 30 miljoonasta asukkaasta hiukan päälle 1 milj. on Japanin kansalaisia, niistäkin n. 800,000 korealaisia, painaa raskaasti yleisen mielipiteen vaa-assa niitä 2:ta miljaardia yeniä vastaan, jotka Japani on Mantshuriaan kiinnittänyt. Autonomiset pyrkimykset ovat aikaansaatuja japanilaisen rahan avulla, sillä ne 3 milj. mantshua, jotka aikoinaan asuivat maassa, ovat nyttemmin melkein kokonaan sekaantuneet kiinalaisiin. Itse asiassa vallitsee Mantshuriassa ankara muukalais- (japanilais- korealais-) viha.

Tiedustelin vielä Neuvostoliiton suhtautumisesta asiaan. Saamani tiedot ovat verraten häilyviä. Ensiksikin väitetään, ettei Neuvostoliiton toimeenpanema joukkojen kokoaminen Pohjois-Mantshuriassa ole muuta kuin puhdasta demonstratiota. Japanin ja Neuvostoliiton välillä olisi tehty "tacite"-sopimus siitä mitenkä Mantshuria kerran jaetaan. Eihän Japanikaan mitään tehnyt, kun Neuvostoliitto v. 1929 hyökkäsi Kiinaa vastaan maan pohjoisosassa. Toiselta puolen odotetaan

Neuvostolasta päin lähiaikoina jonkunlaisia elonmerkkejä kiinalais-japanilaisen selkkauksen yhteydessä, mutta ne rajoittunevat puhtaan sanansoitton tahi paperipolitiikkaan ambition ja kunnian pelastamiseksi. Sitäpaitsi on Neuvostoliitolla nykyään niin suuria vaikeuksia, ettei se pystyisikään vakavampiin sotilaallisiin toimenpiteisiin. Nonni-joen sillan taisteluissa kaatuneitten kiinalaisten joukosta löydetyt venäläiset ruumiit eivät merkitse muuta kuin, että venäläisiä on vapaaehtoisina kiinalaisten joukkojen palveluksessa.

Nyt ei ole ainoastaan itsessään Kansainliiton maine kysymyksessä, vaan suurvallat katsovat, että he jokainen erikseen joutuvat maineeltaan (kuten myöskin heidän etunsa) kärsimään, ellei Japania nyt saada taivutetuksi. Ovathan suurvallat jo kolme kertaa aikaisemminkin pakottaneet Japania taipumaan: japanilais-kiinalaisen, venäläis-japanilaisen ja lopuksi maailmansodan jälkeen, kun tuo ylpeä saarivaltakunta koetti liiaksi laajentaa alueitaan mannermaalla. Nytkin siis on odotettavissa, etteivät Neuvosto ja Yhdysvallat yhdistyneinä yhteiseen aktioniin hevillä hellitä, vaan ovat valmiit ryhtymään hyvinkin pitkälle meneviin toimenpiteisiin, ellei sovinnolla saada mitään aikaan.

Sain vielä tietää, etteä pientenkin maitten hallituksia tullaan Sihteeristön puolelta kehoittamaan yhteiseen aktioniin. Tästä asiasta lähtenee Teille, Herra Ulkoasiainministeri, huomenna kirje. Kirjeessä kehoitetaan Suomen Hallitusta yhteisymmärryksessä Baltian ja Skandinavian maitten hallitusten kanssa, joille samaten on kirjoitettu, kirjeellisesti kääntymään Neuvoston presidentin puoleen painostamalla rauhan säilyttämisen, sekä Liiton Peruskirjan ja Briand-Kellogg sopimuksen loukkaamattomuuden välttämättömyyttä. Jolleivät nämä tärkeät rauhan säilyttämiskeinot osoittaudu tehokkaiksi, niin mitä mahdollisuuksia tulee ensi helmikuulla kokoontuvalla varustustensupistamiskonferenssilla olemaan päästä toivottuihin tuloksiin.

Olen tahtonut saatta nämä seikat Teidän tietoonne, Herra Ulkoasiainministeri, koska ne kuvaavat mitä Sihteeristössä nykyään ajatellaan tämän riitajutun järjestämisestä.

Genèvessä, marraskuun 10 p:nä 1931.

R. Nyman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 31.

ASIA:

Y. a. Asiainhoitaja Hjeltin kert. no 3:

Genève.

13/11-31.

14 p:nä marraskuuta 1931.

N:o. 1182.

GENÈVE 14.11.1931		
N:o 34/286 Sall. 1931		
19/11-31	2	1111 -
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C81.	

Herra Ulkoasiainministeri,

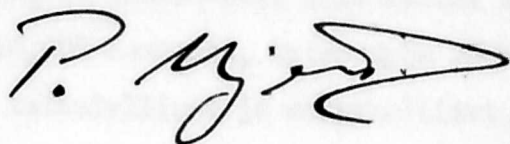
Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
Kertomukseni N:o. 3, joka sisältää:

Sveitsiläinen kaasusuojelukonferenssi

Bernissä, marraskuun 9 p:nä 1931.

Siv. 1 - 7 .

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen.

H e l s i n k i .

V.a. Asiainhoitaja Hjelt'in kertomus N:o 3,

marraskuun 13 p:nä 1931.

Sveitsiläinen kaasusuojelukonferenssi

Bernissä, marraskuun 9 p:nä 1931.

No 37 / 286 Sal . . 31		
19/11-31	?	Liit. -
RÄHMÄ		ALIA

Viime maanantaina, kuluvaan kuun 9 p:nä kokoontui Bernissä Bundeshaus'issa koko maata käsittävä sveitsiläinen kaasusuojelukonferenssi pohtimaan kysymystä siviiliväestön suojelemisesta kaasuhyökkäyksiä vastaan mahdollisen sodan varalta. Tähän konferenssiin ottivat osaa ensiksikin v. 1928 asetetun Kaasusuojelukeskus(seka-)komissionin jäsenet, edustaen sotilasviranomaisia, poliittista departementtia, Punaista Ristiä sekä Lausannen ja Zürichin paikallisia kaasusuojeluliittoja. Nationalrat (Sveitsin parlamentti) oli lähettänyt kahdeksan kansallisneuvosta edustajikseen tähän kokoukseen. Liittoneuvoston eri departementit, maanpuolustuskomissio, liikennelaitokset, kanttoonien hallitukset sekä kaikki kaupungit ja kunnat, joissa on yli 10,000 asukasta, kuten myös useat teolliset, yhteiskunnalliset, taloudelliset ja uskonnolliset yhtymät olivat samaten konferenssissa edustettuina. Jos vielä lasketaan mukaan joukko asiantuntijoita, jotka eivät edustaneet mitään erikoisia järjestöjä, niin nousee konferenssiin osaaottaneiden kokonaisluku n. 200 henkeen, niiden joukossa 4 nunnaakin.

Puheenjohtajaksi valittiin Luzerniläinen kansallisneuvos, Militärdirektor WALTHER ja konferenssin avajaispuheen piti sotilasdepartementin päällikkö, liittoneuvos MINGER. Hän painosti ensin Sveitsin rauhantahtoa, mutta huomautti, etteivät nykyiset kansainväliset takeet ole vielä kyllin tehokkaita turvatakseen maata ulkopäin tulevia hyökkäyksiä vastaan mahdollisen kansainvälisen selkkauksen sattuessa. Sveitsin kansan velvollisuus on siis ryhtyä suoje-lutoimenpiteisiin sotatoimien torjumiseksi maan rajojen sisäpuolella. Vaikkakaan Sveitsi itse ei valmista kaasupommeja eikä pommitus-

lentokoneita, niin voi silti joku toinen maa europalaisen sodan sattuessa käyttää niitä Sveitsiä vastaan. Ja kuta huonommin kaasupuolustus on maassa järjestetty, sitä suurempi halu tulee sotaakäyvillä olemaan rikkoa Sveitsin puolueettomuutta. (Kertomukseni loppuosassa tulen lähemmin koskettelemaan tätä hra Mingerin väitettä).

Tulevaisuuden sodissa eivät vahvatkaan rajavartiostot voi estää rajantakaisia kaasuhyökkäyksiä, vaan tähän tarvitaan toisia keinoja. Kansainvälisen Punaisen Ristin komitean kehoituksesta olikin Liittoneuvosto v. 1928 asettanut sekavaliokunnan tutkimaan mitenkä siviiliväestöä parhaiten voitaisiin suojella kemiallisen sodan kauhuja vastaan. Tämä valiokunta on nyt laatinut arvokkaan kertomuksen töittensä tuloksista. Sen mukaisesti ovat lentokoneet parhaana keinona kaasuhyökkäysten torjumiseksi. Itse hyökkäykset tulevat lähinnä kohdistumaan tärkeihin kaupunkeihin, teollisuus- ja liikennekeskuksiin sekä voimalaitoksiin. Tällaisilla paikkakunnilla asuvalle väestölle on siis ajoissa opetettava mitä kaasuhyökkäyksen sattuessa on tehtävä. Hälyytyskoneita on järjestettävä tarkoitustaan vastaavalle kannalle.

Valaliitto ei voi siviiliväestölle hankkia esim. kaasunaamareita tahi säätää valtiollisia lakeja, joissa lähemmin määrätään mitenkä kaasusuojelu on järjestettävä. Tämä on paikkakunnallisten viranomaisten asia. Valaliiton puolesta voidaan vain antaa neuvoja ja opastusta tässä suhteessa. Olisi siis perustettava tutkimus- ja tiedonantotoimisto, parhaiten Sveitsin Punaisen Ristin yhteyteen, joka kanttoonien hallituksille pyynnöstä antaisi tällaista opastusta sekä kokoaisi ja kehittäisi edelleen kaikkea kokemusta ja aineistoa tällä alalla.

Poliittisen departementin ulkomaisen osaston päällikkö, ministeri DINICHERT kertoi mitenkä ainoastaan n. puolet koko maailman maista oli sidottu v. 1925 tehtyyn, kemiallista sotaa kieltävään protokollaan. Tämä sitoumus on kuitenkin enimmäkseen tehty vain vastavuoroisuuden edellytyksellä eikä se koske sopimusmaitten

suhtautumista ei-sopimusmaihiin. (Sveitsi ei näet ole tätä protokollaa vielä ratifioinut, vaikkakin kaikki sen naapurimaat ovat tehneet niin. Hän ei kuitenkaan kertonut syistä tähän viivytykseen huolimatta siitä, että Sveitsin Kansainliittoyhdistyksen sihteeri myöhemmin selvästi pyysi selityksiä tässä suhteessa). Varustusten supistamissopimusehdotus ei tarjoa mitään uutta v. 1925 protokollaan verrattuna. Voidaan kuitenkin toivoa, että ensivuoden varustusten supistamiskonferenssissa aikaansaadaan jotain asiaa edistävää ja täydentävää. Joka tapauksessa ei nykyinen kansainvälinen oikeus tarjoa mitään absoluuttisia takeita kaasusodan varalta.

Keskustelu siirtyi nyt käytännölliselle alalle.

Sveitsin Punaisen Ristin ylilääkäri, tri SUTTER kertoi mitenkä punaristiryhmät, -samariitit ja -sairaanhoitajattaret voisivat kaikkialla maassa antaa siviiliväestölle kaasusuojeluopetusta sekä olla todellisen hyökkäyksen tapahtuessa avullisina. Puuttui vain keskusvirasto, joka antaisi tarvittavia neuvoja ja välttämättömiä aineistoja.

Professori DUFOUR puhui tieteellisten laitosten puolesta painostaen tiedemiesten osallistumisen välttämättömyyttä kaasusuojelutyöhön.

Eversti BANDI selitti sotilasviranomaisten kantaa. Hän pani pääpainon hälytyskoneiston järjestämiselle uhatuilla paikkakunnilla. Väestöä tulee hyvin harjoitella noudattamaan hälytyksen kuuluttua annettuja ohjeita ja määräyksiä. Paikallisten hälytysjärjestöjen tulee olla yhteistoiminnassa sotilasviranomaisten kanssa. Edessä on suuri työ, joka vaatii paljon hyvää tahtoa ja varoja.

Teknilliseltä kannalta käsitteli asiaa eversti FIERZ, huomauttaen sotilaslentokoneitten tärkeydestä kaasuhyökkäysten torjumisessa. Siviiliväestölle tärkeätä on, että sillä on käytettäväänään sekä kaasunaamareita että eristäviä kammioita (kellareita). Väestö on jaettava kahteen luokkaan: apumiehistö, joka voi liikkua ulkona myrkytettyssä ilmassa, ja suojaa hakevat asukkaat.

Eversti HAUSER antoi seikkaperäisen esityksen sairaanhoidon ja sanitääritoiminnan järjestämisestä, puuttuen tässä suhteessa paljon yksityiskohtaisempiin selostuksiin kuin edelliset puhujat.

Lopuksi Lausannen kaasusuojeluliiton edustajat kertoivat järjestönsä jo suorittamista töistä ja kannattivat sveitsiläisen kaasusuojelukeskustoimiston sekä koko maata käsittävän kaasusuojelujärjestöverkoston perustamista.

Tämän teknillisen keskustelun jälkeen, jota pääasiallisesti käytiin ~~isäntä~~ aamupäiväistunnossa, siirryttiin iltapäiväistunnossa käsittelemään asiaa enemmän poliittiselta näkökannalta. Tällöin monet puhujat, etenkin sveitsiläisen ammattijärjestöliiton edustaja, tri WEBER sekä Sveitsin Kansainliittoyhdistyksen sihteeri, professori BOVET väittivät, ettei teknillisistä suojelukeinoista ollut paljoakaan hyötyä. Tulisi julistaa sota itse sotaa vastaan. Sveitsin tulisi varustusten supistamiskonferenssissa vaatia täydellistä aseistariisumista (Totalabrüstung) ja ensimmäisenä näyttää hyvää esimerkkiä tässä suhteessa. Sota sinänsä olisi julistettava pannaan.

Jotkut puhujat väittivät, että kaasusuojelukonferenssin kollektuuminen tällä hetkellä, juuri ennen varustusten supistamiskonferenssia tulisi Kansainliiton piireissä aikaansaamaan epäedullisen vaikutuksen sveitsiläisistä. Sveitsiläiset muka eivät antaisi paljon arvoa Kansainliiton pyrkimyksille. Senlisäksi oli tämän konferenssin pitäminen herättänyt turhaa levottomuutta Sveitsin väestössä. Olisi pitänyt odottaa varustusten supistamiskonferenssin tuloksia. Joka tapauksessa ei nyt vielä tulisi tehdä mitään. - Näistä asioista riitti sanasotaa puoleen ja toiseen suurimman osan iltapäiväistunnosta.

Liittoneuvos Minger lausui lopuksi, kiittäessään kaikkia puhujia rehellisestä mielenilmaisusta, että, vaikka kaikki läsnäolijat olivat yhtä mieltä siitä, että paras kaasusuojelukeino on sodan kieltäminen, niin ei kuitenkaan, ikävä kyllä, Bundeshaus'issa voida ilman muuta tällaisia päätöksiä tehdä. Niinkauan kuin sodanvaara on olemas-

sa on myöskin kansan velvollisuus tehdä kaiken voitavansa tämän suojelun kehittämiseksi. Hän siis kannatti puhemiehen tekemää päätöslauselmaehdotusta, joka suurella enemmistöllä hyväksyttiin. Ainoastaan muutamat äänet kannattivat ~~tri~~ neuchatelilaisen poliisitirehtööri WENGERIN tekemää ehdotusta (yhtyen tri Weberiin ja prof. Bovet'iin), sodan kieltämisestä.

Hyväksyty päätöslauselma kuuluu saksankielellä seuraavasti:

Die Konferenz ersucht den Bundesrat, seine Arbeit zum Schutze der Zivilbevölkerung gegen den chemischen Krieg fortzusetzen und - in Verbindung mit den kantonalen und kommunalen Behörden sowie den in Betracht fallenden Organisationen und der "gemischten Kommission" - die geeigneten Massnahmen unverzüglich in die Wege zu leiten.

Sie begrüsst die beabsichtigte Schaffung einer mit den nötigen fachmännischen Organen auszurüstenden, dem Schweizerischen Roten Kreuz anzugliedernden Stelle, welche mit dem eingehenden Studium der ganzen Angelegenheit, mit der Sammlung, Sichtung und mit der Bereitstellung des für die Durchführung der Organisation erforderlichen Materials betraut wird.

Konferenssi, joka oli arvioitu kestäväksi kaksi päivää, päättyi työnsä samana päivänä kuin oli alkanutkin.

Vaikkakaan tämän konferenssin aikana ei mielestäni mitään erikoisen mielenkiintoista ilmituotu, olen kuitenkin tahtonut antaa ylläesitetyn lyhyen selostuksen sen töistä. Osoittakoon tulevaisuus mitä käytännöllisiä toimenpiteitä tehty päätöslauselma voi aiheuttaa.

Sveitsissä ei tähän mennessä vielä olla paljoakaan tehty kaasupuolustuksen hyväksi. Lukuunottamatta Lausannen ja Zürichin paikallisia järjestöjä sekä Punaisen Ristin ehdotuksesta asetettua Kaasusuojelukeskuskomissiota ei siviiliväestön keskuudessa olla asiaa sanottavastikaan ajettu. Sveitsiläiset tuntevat itsensä niin täydellisesti kaiken sotatoiminnan ulkopuolella oleviksi, ikivanhan puolueettomuutensa turvassa eläviksi, että yritykset kiinnostaa heitä ryhtymään, vastaisuuden varalta, niin pitkälle meneviin ja monimutkaisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin, kuin mitä kaasusuojaus vaatii, ei ole herättänyt maassa suurtakaan kannatusta. - En tietystikään tällä tar-

koita maan puolustusvoimien varusteluja kaasusuojelun suhteen. Konferenssi, jonka puolesta sanomalehdistökin teki verraten niukasti mainostyötä, oli kutsuttu koolle herättävässä tarkoituksessa.

Mikä tulee sitten olemaan Sveitsin asema mahdollisessa tulevaisuuden europalaisessa sodassa? Maailmansodan aikana ei Sveitsin puolueettomuutta loukattu. Kaikki tähän tähtäävät mahdolliset aikeet jäivät yleisesikuntien hätävaraarkistoihin. T.s. se mahdollisuus, että joku Sveitsin naapurimaista yrittäisi kuljettaa joukkonsa tämän maan kautta, ei tunnu järin uskottavalta, joskin sellainen mahdollisuus teoreettisesti katsottuna aina löytyy. Ja eihän tämänlainen törkeä yleisesti tunnustetun puolueettomuuden rikkominen välttämättömästi vaatisi kaasuhyökkäyksiin turvautumista, muutoin kuin ~~se~~ edellyttämällä, että Sveitsi itse ryhtyisi tällaiseen sodankäyntitapaan. Tämä ei kuitenkaan tunnu kovin uskottavalta. Sama huomautus koskee sitäkin, paljon lähemmin ajateltavissa olevaa mahdollisuutta, että sotaakäyvät maat, mutkan voittamiseksi, ohjaisivat lentolaivueensa suoraan Sveitsin halki.

Toiselta puolen on kylläkin myönnettävä, että Sveitsin geologinen rakenne on erittäin epäedullinen kaasuhyökkäysten tapahtuessa. Myrkkykaasut, ilmaa raskaampina, pysyisivät laaksojen pohjassa, leviten hitaasti niitä pitkin, mutta haihtumatta esim. tuulen vaikutuksesta yhtä nopeasti kuin tasankomaalla. Ja juuri laaksojen pohjassa ovat Sveitsin suurimmat ja tärkeimmät teollisuus- ja asutuskeskukset.

Liittoneuvos Minger oli aivan oikeassa lausussaan, että maan puutteellisesti järjestetty kaasusuojaus olisi omiaan lisäämään halua rikkoa Sveitsin puolueettomuutta. Mutta hän ei lähemmin perustellut tätä väitettään.

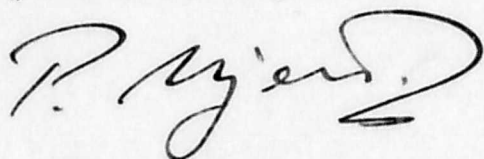
Maailmansodan aikana valmistettiin kaikkialla Sveitsissä sotatarpeita sotaakäyville naapureille. "Business is business". Tulevassa mahdollisessa sodassa tulee varmasti käymään samoin, ehkä

vain vieläkin suuremmassa määrässä kuin viime kerralla. - Tähänhän on Svetsi muuten pakoitettukin olemassaolonsa takia pitempiaikaisen sodan sattuessa sen naapurien kesken.

Jos tällainen sota syttyisi, niin edellyttäisi tämä jo niin monen kansainvälisen sopimuksen rikkomista, että pari samantyyppistä rikosta lisää tuskin olisi vältettävissä. Nyt voisi joku sotaikäinen maa selittää, että Sveitsi sotatarveviennillään on itse rikkonut puolueettomuutensa esim. vain silläkin perusteella, että se muka suosisi toista puolta enemmän kuin toista. Silloin tämä maa äkillisellä, hyvin järjestetyllä kaasuhyökkäyksellä helposti voisi hävittää jonkun sen "mustalla listalla" olevan teollisuuspaikkakunnan, ellei Sveitsi ole varustettu tällaisen hyökkäyksen varalta.

Tässä ^{pääasiallinen/}piilee/syy siihen, että Sveitsi nyt pyrkii varustautumaan kemiallistakin sotaan vastaan. Sen käsittävät täydelleen maan johdossa olevat piirit, joskin "tavallinen kansa" ei vielä näy oppineen sitä tajuamaan.

Genève'ssä, marraskuun 13 p:nä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 631.

ASIA:

V.a. Asiantuntija Hjeltin rap. no 4.

Geneve.

27/11-31.

22 p:nä marraskuuta 1931.

N:o. 1204.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 35 / 287 Sab. 1931		
27/11-31	N:o -	LM-
	5	080.

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
kertomukseni N:o.4, joka sisältää:

Keskustelu professori Gustav Casselin kanssa. Siv. 1 + 3.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

P. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen.

H e l s i n k i .

marraskuun 22 p:nä 1911, 35/287 Sal . 31

27/11-31 ? - -

REKORDI

ASIA

Keskustelu professori Gustav Casselin kanssa.

Nykyään oleskelee kuuluisa ruotsalainen finanssitiemies, professori Gustav Cassel Genèvessä luennoimassa tšekäläisessä Institut universitaire de Hautes Etudes Internationales'issa. Koska hän eräässä Pohjoismaisen kerhon kokouksessa oli pitänyt mielenkiintoisen esitelmän nykyisen maailmassa vallitsevan rahapulnan syistä ja seurauksista, samalla viitaten siihen mitä kultakannasta luopuneitten maitten nyt olisi tehtävä, kävin t.k. 21 p:nä yllämainitussa Instituutissa hänen luennollaan, onnistuen senjälkeen erään ruotsinmaalaisen tuttavani kanssa pääsemään professorin puheille hänen työhuoneessaan.

Prof. Cassel piti meille ensin lyhyehkön tieteellisen esityksen, jossa hän lähinnä kosketteli pulnan syitä Ruotsissa ja Englannissa, joissa maissa hyvin järjestetyt ja voimakkaat ammatilliset työväenliitot olivat estäneet sitä joustavuutta tavarain tuotantohintojen vaihtelussa (lähinnä alaspäin) mitä tilanne vaati. Skandinavian maitten rahan kohtalosta lähitulevaisuudessa sanoi prof. Cassel, ettei voitu ollenkaan arvioida kuinka pitkälle sen arvonvähennys vielä voisi mennä. Oli mahdollista, että se jatkuisi 30-50%:iin asti.

Tämänjälkeen hän ryhmitti maat kahteen eri luokkaan, kultamaat, kuten Ranska, Yhdysvallat ja Sveitsi, sekä lähinnä ne maat, jotka olivat luopuneet kultakannasta. Näitten viimeainittujen tulisi ryhtyä yhteistoimintaan vakiinnuttaakseen nykyisen paperirahansa esim. Englannin punnan suhteen. Olisi siis koetettava, ainakin aluksi aikaansaada jonkunmoinen rahaliitto, johon kuuluisi keskuksena Brittein maailmanvaltakunta sekä Skandinavian maat ja Suomi. Tähän liittoon voisivat tietysti myöhemmin muutkin maat liittyä. Jokaisella liiton jäsenmaalla olisi oma paperirahansa, mutta

sillä olisi kiinteä arvo puntaan verrattuna. Koska Skandinavian maat ja Suomi ovat kaupallisesti niin suuresti riippuvaisia Englannista, olisi siis tällaisesta liitosta niille erikoisen suurta hyötyä. Mahdollisesti voitaisiin päästä samanlaiseen suosittuun asemaankin kuin missä dominionit ovat emämaahan nähden. Tällaisesta liitosta tulisi pian voimakas kilpailija kultamaille, ehkä niinkin voimakas, että viimeainittujenkin vielä täytyisi siihen liittyä.

Prof. Cassel ei puuttunut tämän verraten rohkean suunnitelman yksityiskohtiin. Hän sanoi, ettei hän vielä ollut ehtinyt seikkaperäisemmin tutkia asiaa, mutta että hän kyllä tulisi siitä lähiaikoina kirjoittamaan. Samaten aikoi hän Englannissa tunnustella maaperää tässä suhteessa.

Käytin tilaisuutta hyväkseni kysyäkseni hänen mielipidettä tuumasta ottaa käytäntöön yhteinen europa- tai maailmanraha. Tällaiseen rahaliittoon kuuluvilla mailla olisi yhteinen setelipankki, joka lunastaisi setelinsä kultaa vastaan. Liiton jäsenmaitten setelipankit tallettaisivat kultavarastonsa tälle keskuspankille, joka sitten määrättyssä suhteessa antaisi sijalle yhteistä rahaa. Tämä järjestelmä ei suoranaisesti vaikuttaisi epäedullisesti esim. kansainvälisiin rahamarkkinoihin, lainoihin y.m., koska nämä heti "konverteerattaisiin" uuteen rahayksikköön. Uudet lainat tehtäisiin tietysti samaten tässä uudessa rahassa. Mutta päästäisiin eri maitten rahojen kurssien vaihteluista toisiinsa verrattuina. - En tässä tietystikään voi mainita kaikista niistä yksityiskohdista, joista tämän tuuman yhteydessä tuli puhe.-

Prof. Cassel huomautti, että tämä ajatus on itsessään jo vanha ja sitä on tavallaan jo paikoittain toteutettukin, kuten esim. aikoinaan Saksan eri valtioiden kesken. Hän ei katsonut tällaisen suunnitelman toteuttamisella olevan ylitsepäsemättömiä vaikeuksia, mutta eri ^{tulevatko/} asia on esim. Europan maat luopumaan omista rahayksiköistään ja setelipankeistaan. Mielestäni tuntui siltä kuin olisi koko maailmanrahatuuma prof. Casselin mielestä tällä hetkellä vähemmän

kiintoisa kuin tuo edellä mainitsemani paperirahaliitto.

Lopuksi prof. Cassel kiitti meitä siitä, että olimme tulleet hänen puheilleen ja lupasi tarpeen tullen vastedeskin auliisti vastata hänelle tehtyihin kysymyksiin.

Genèvessä, 22 p:nä marraskuuta 1931.

P. Ujeren

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 631.

ASIA: _____

U. a. Asiainkoitaja Hjeltin rap. no 5.

Genève.

26/11-31.

27 p:nä marraskuuta 1931.

N:o. 1222.

36 / 287 Lat . 31		
2/12-31	-	LIT -
RVVMA	C. . . .	ALIA
5.	631.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena minulla on kunnia Teille lähettää
kertomukseni N:o.5, joka sisältää:

Sveitsin taloudellisesta tilasta.

Siv. 1 - 3 .

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurimman kunnioitukseni uudistettu vakuutus.

P. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen.

H e l s i n k i .

marraskuun 26 p:ltä 1931. 36 287 31

2/12-31	72 -	LIII. -
	OSASTO	ACIA

Sveitsin taloudellisesta tilasta.

Kertomuksessani N:o.1, viimekuluneen lokakuun 31 p:ltä koskettelin m.m. Schweizerische Nationalbank'in kultapolitiikkaa, mainiten myös minkä takia kullon jatkuva kasaaminen maahan oli ennen pitkää lakkautettava sekä miten se vaikutti Sveitsin ulko-osaamisen kehittymiseen yhä enemmän passiiviseksi, työttömyyden lisääntymiseen ja lopuksi maan maksutaseeseen.

Jos nyt ensiksi tarkastamme allaolevaa taulukkoa, joka osoittaa Schweizerische Nationalbank'in tilan kehitystä lokakuun 23 p:stä marraskuun 23 p:ään,

Päivä.	Kultaa milj.	Kulta- valuuttoja milj.	Setelei- tö. milj.	Lyhytaik. korot. sitoum. milj.	Kulta- kate. %	Koko kate. %	Likim. todell. kate. %
23.X.	2,181,7	108,6	1,426,4	994,2	152,95	160,57	94,62
23.XI.	2,200,8	112,-	1,413,8	1,002,6	155,7	163,6	95,7
	+ 19,1	+ 3,4	- 12,6	+ 8,4	+ 2,75	+ 3,03	+ 1,08

niin huomaamme, että kuukauden kuluessa pankin kultavarastot ovat lisääntyneet vain n. 19 miljoonalla ja kultavaluutat 3,4 milj. Vaikkakin pankin tila siis yhä edelleenkin on tullut edullisemmaksi, huomaa kuitenkin, että kehitys tähän suuntaan nyt alkaa tauteta.

Tosin eivät sveitsiläiset vielä tahdo myöntää lainoja ulkomaille.- Olen äskettäin tiedustellut näitä asioita erään kyselyn johdosta.- Mutta nyt sanotaan kuitenkin verraten suoraan, että ensi vuoden alusta alkaen tulee maassa olemaan rahaa saattavissa. Halutaan vain odottaa jonkunmoista selviintymistä nykyisestä sekavasta tilanteesta maailman rahamarkkinoilla.

Lokakuun aikana nousi tuonti Sveitsiin 203 milj. Sfr:iin,

kun taas vieni oli vain 113,8 milj. Jos erotus = 89,2 milj. lasketaan yhteen niihin 625,4 miljoonaan, jotka syyskuun loppuun mennessä esittivät kuluvan vuoden siihenastisen tuontiyli-tyksen, niin osoittaa siis maan ulkomaankauppa 10 kuluneelta kuukaudelta 714,4 milj. frangin miinusta.

Mitenkä teollisuus kärsii, ilmenee n.m. siitä, että kun vielä v. 1930 lokakuussa virallisesti leimattiin 163,192 kelloa, niin oli vastaava luku kuluvana vuotena 75,775 = 46,43%. (Nykyään voi täällä Genèvessä 1:75 Fr:illa ostaa taskukelloja, joilla on yhden vuoden takuu). Zürichin tekosilkkitehtaitten valmistus, joka v. 1930 lokakuussa oli 26,553 kg., oli tänä vuotena vastaavasti vain 20,781 kg. Baselissa olivat vastaavat luvut 8,659 kg. ja 6,954 kg. Lähinnä johtuvat nämä vähennykset Englannin markkinain sulkeutumisesta.

Matkailijaliikenne vähenee edelleen. Hotellit ja matkustajakodit ovat suurelta osaltaan tyhjiä. Aikaisemmin täyttivät liikemiehet suurten kaupunkien ja teollisuuspaikkakuntien keskiluokan hotellit. Etenkin saksalaiset kauppamatkustajat tuottivat näille hotelleille suuria tuloja. Nyt on tämäkin asiakasluokka melkein hävinnyt. Sveitsin hotelliliiton on täytynyt suostua 10-20% hintojen alentamiseen. Tämä on ensimmäinen todellinen ja yleinen toimenpide hintatason alentamiseksi maassa ja sitä tervehdittiinkin kaikkialla Sveitsissä suurella mielihyvällä. Elin-kustannukset eivät muuten vielä ole alentuneet kuin n. 2%:lla.^{x)}

Sveitsi on äskettäin Unkarin ja Itävallan kanssa tehnyt sopimuksen, jonka mukaisesti näitten maitten valtiopankit clearing-menetelmällä järjestävät kaupan aiheuttamat rahasuoritukset. Itsessään selvää on, että Sveitsin taholta yritetään täten myöskin estää liiallista tuontia näistä maista. Saksa, jonka kanssa Sveitsi nykyään neuvottelee uudesta kauppasopimuksesta, onkin jyrkästi torjunut sille sveitsiläiseltä taholta tehdyn

x)

vaikkakin tukkuhintain koko indeksi on vuoden kuluessa laskenut 122:sta 106:een (heinäk. 1914 = 100).

samanlaisen ehdotuksen.

Kuten Sveitsin talousdepartementin päällikkö, liittoneuvos Schulthess äskettäin pitämässään puheessa Usterissa mainitsi, on hyvinkin mahdollista, että Sveitsin hallitus lähiaikoina tulee parlamentilta (Nationalrat) pyytämään laajoja väliaikaisia valtuuksia maan talouselämän suojelemiseksi ja parantamiseksi.

Genèvessä, marraskuun 26 p:nä 1931.

P. Nyström